

การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

A STUDY OF FINAL PARTICLES IN LAO KHRANG

ภัณฑ์นาการ

จาก

บันทึกการพิมพ์ ๗๗๗๗๗๗

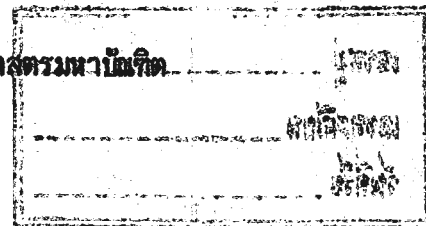
วัลลียา วัชรภรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2534

วิทยาแผ่นดิน
เรื่อง
การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

.....

วัลลียา วัชรารักษ์
ผู้วิจัย

.....

เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์, Ph.D.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยาแผ่นดิน

.....

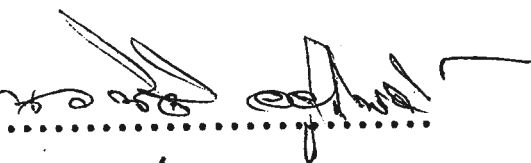
ไพบูลย์ ดวงจันทร์, M.A., D.E.A.
กรรมการควบคุมวิทยาแผ่นดิน

.....

Christian Bauer, Ph.D.
กรรมการควบคุมวิทยาแผ่นดิน

.....

มนตรี จุลสมัย, พ.บ., Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

.....

นวนิธิ อยู่ไพรี, Ph.D.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาศาสตร์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม -
เพื่อพัฒนาชนบท

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
วันที่ 8 เมษายน 2534

.....

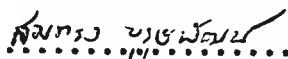
วัลลียา วัชรภรณ์
ผู้วิจัย

.....

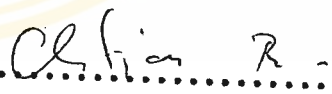
เรืองเดช ปันเชื้อนชิตย์, Ph.D.
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

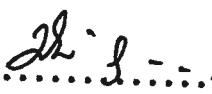
ไพบูลย์ ดวงจันทร์, M.A., D.E.A.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

สมทรง บุรุษฉัตร, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

Christian Bauer, Ph.D.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

มนตรี จุลสมัย, พ.บ., Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

.....

พูนีศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A.
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ นางสาววัลลียา วัชรภรณ์
- วัน เดือน ปีเกิด 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2508
- สถานที่เกิด จังหวัดศรีสะเกษ ประเทศไทย
- ประวัติการศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, พ.ศ.2526 - 2530 :
ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษธุรกิจ)
มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2531 - 2534 :
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
- ทุนการศึกษา
- ทุนสนับสนุนค่าบำรุงการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2532 - 2533
 - ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์บางส่วน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ.2533
 - ทุนเพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี, พ.ศ.2533

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ดำเนินการได้สำเร็จล่วงด้วยดี เพราะได้รับคำแนะนำที่มีคุณค่าและความร่วมมืออันดีจากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ปันเขียนชัชชัย ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยตรวจ แก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในระหว่างการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพบูลย์ ดวงจันทร์ และ อาจารย์ Dr. Christian Bauer ที่ให้คำแนะนำและกรุณาช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพันธ์ ที่ให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สถาบันฯ ทุกท่านที่ให้โอกาส และประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย ขณะที่ศึกษาในสถาบันฯ แห่งนี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่ให้ความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน

ขอขอบพระคุณ ผู้ใหญ่ยุทธธรรม และนางม่วย อินหนองป่าสาม แห่งบ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่ให้ที่พักตลอดจนอำนวยความสะดวกทุกประการในระหว่างการเก็บข้อมูลแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ นางกลม กองกันยา แม่เฒ่าดา มากงลาด ผู้บอกภาษาที่สละเวลา มาช่วยบอกข้อมูลแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณ แม่เฒ่าต่อ น้ำไร และมีตรภาพอันดีของชาวบ้าน ทั้งสี่หลังทุกท่าน ที่ให้ความเป็นกันเอง และความร่วมมืออันดีตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล ของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณสุรีย์ เฟื่องสมบัติ ที่ให้คำแนะนำในการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม อาจารย์ปานชัย พูนวัตถุ แห่งมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คุณดาลัด จันทรประดับ คุณหญิง นุติพงศ์ และคุณพรพรรณ กิจพาณิชย์ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือขณะที่ผู้วิจัย กำลังศึกษาอยู่

ขอขอบคุณ คุณเกษกร บุญเทียม ที่ช่วยเรียบเรียงบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ นักศึกษารุ่น 13 ที่ให้กำลังใจ และความหวังใจด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณปารมี วัชรารมณ์ ที่ช่วยสร้างสัปดาห์อักษรเพื่อการนิมฟ์วิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ อีกทั้ง พี่ ๆ ทางบ้านทุกท่านที่ให้กำลังใจและทุนช่วยในการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ บุคคลอันเป็นที่รัก ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด ตลอดจนทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นางมาลี นาทวรทัต บุคคลอันเป็นที่รักยิ่ง และมีความสำคัญต่อผู้วิจัยอย่างมากอีกท่านหนึ่ง ท่านได้ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท อีกทั้งทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ท่านได้ให้ความหวังใจ ความปรารถนาดีด้วยดี เสมอมา เสมือนหนึ่งมารดาบังเกิดเกล้า ท่านมีส่วนสร้างวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขึ้นมา ผู้วิจัยขอแสดงความกตเวทิตคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

วัลลียา วัชรารมณ์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง
 ผู้วิจัย วลัยยา วัชรารักษ์
 ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
 คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

เรืองเดช ปันเชื้อนชัยย์, Ph.D.

ไพบูลย์ ดวงจันทร์, M.A., D.E.A.

Christian Bauer, Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา

8 เมษายน พ.ศ. 2534

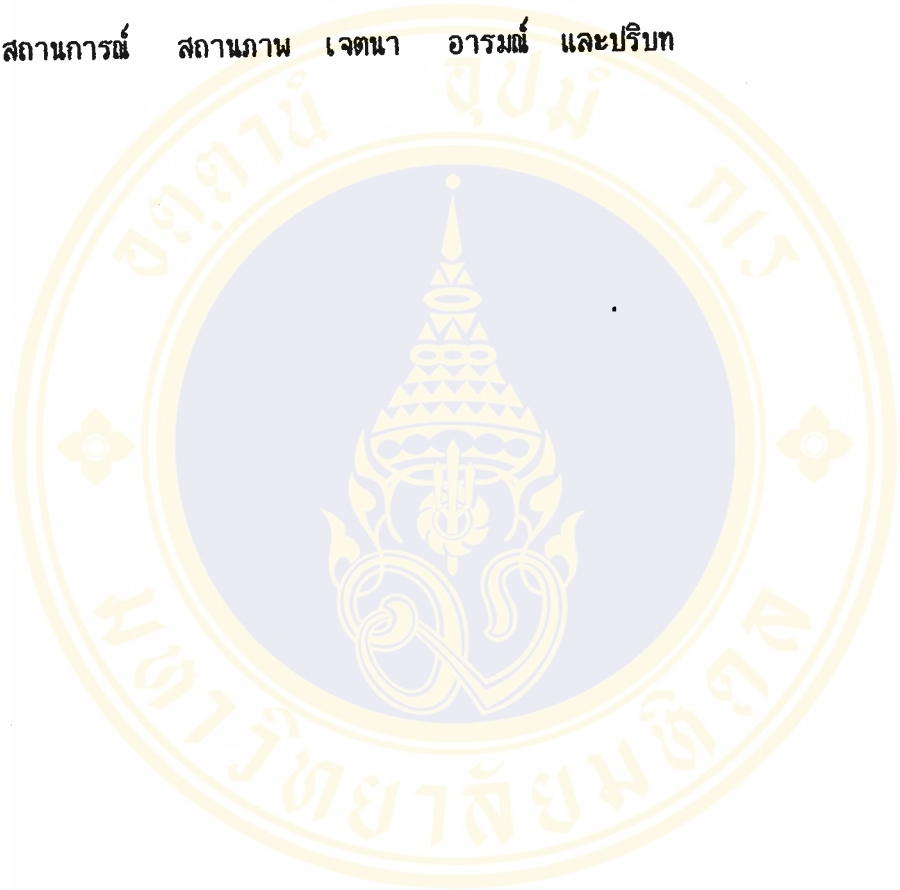
บทคัดย่อ

การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง ผู้วิจัยได้ศึกษาที่บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 13 ตำบลลำเหย อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ศึกษาวิเคราะห์คำลงท้ายและประเภทของคำลงท้าย ศึกษาการเกิดร่วมกันของคำ - ลงท้าย ศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย และศึกษาเรื่องการใช้คำลงท้าย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท คือ

บทที่ 1 เป็นบทนำ บทที่ 2 กล่าวถึงระบบเสียงภาษาลาวครั้งโดยสรุป บทที่ 3 กล่าวถึงเกณฑ์ของคำลงท้าย ลักษณะโครงสร้างพยางค์ และการเกิดร่วมกันของ คำลงท้าย บทที่ 4 ศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย และความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะทางเสียงกับความหมายของคำลงท้าย บทที่ 5 กล่าวถึงการใช้คำลงท้าย และบทที่ 6 เป็นบทสรุป กล่าวถึงเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้กล่าวมาแล้วในแต่ละบท

ผลจากการศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง พบว่ามีคำลงท้ายทั้งคำพยางค์เดียว สองพยางค์ และสามพยางค์ คำลงท้ายพยางค์เดียวมี 27 คำ คำลงท้ายสองพยางค์มี 85 คำ และคำลงท้ายสามพยางค์มี 10 คำ จากการศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียง

ของคำลงท้าย พบว่าการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายแม้ไม่ทำให้ความหมายหลักของข้อความเปลี่ยนไป แต่ทำให้เกิดความหมายย่อยขึ้นมา เนื่องจากลักษณะทางเสียง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ การเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง มีความสัมพันธ์กับความหมายของคำลงท้าย และในการใช้คำลงท้ายขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 5 ประการ คือ สถานการณ์ สถานภาพ เจตนา อารมณ์ และปริบท

๙

Thesis Title A Study of Final Particles in
Lao Khrang

Name Wanleeya Vacharaporn

Degree Master of Arts (Linguistics)

Thesis Supervisory Committee

Ruengdet Pankhuenkhat, Ph.D.
Phaiboon Duangchand, M.A., D.E.A.
Christian Bauer, Ph.D.

Date of Graduation 8 April B.E. 2534 (1991)

ABSTRACT

In a study of final particles in Lao Khrang, the data are collected at Ban Thungsilong, Tambon Lamhoei, Amphoe Dontum, Nakhonpathom province. The main purpose of this study is to analyse final particles and establish a typology of them as well as the co-occurrence of final particles, their variation and usage.

This thesis comprises 6 chapters. Chapter 1 is the introduction. Chapter 2 is the description of the phonology of the Lao Khrang. Chapter 3 is the definition of final particles, syllable structure and the co-occurrence of them. Chapter 4 shows the variation of final particles and the relation between sentence prosodies of the final -

particles. Chapter 5 discusses the usage of final particles. Finally, chapter 6 summarizes the important points discussed in the previous chapters.

Based on this study, there are 27 monosyllabic final particles, 85 disyllabic final particles and 10 trisyllabic final particles.

The variation of final particles creates submeanings, that is, reflecting the relation between sentence prosodies (tone variation, vowel variation, consonant variation and glottalization) of the final particles. The use of the final particles is dependent upon the situation, social status, objectives, feeling and context.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง แผนภูมิ	ช
สารบัญภาพ	ฅ
สัญลักษณ์และอักษรย่อ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น	8
1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1.8 ประวัติความเป็นมาของชาวลาวครั้ง	10
1.9 ความรู้เกี่ยวกับชาวลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลง	15
1.10 การบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษรสากล (I.P.A.) และสัทอักษรไทย	21

บทที่ 2	ระบบเสียงภาษาลาวครั่ง	25
2.1	หน่วยเสียงพยัญชนะ	25
2.2	หน่วยเสียงสระ	30
2.3	หน่วยเสียงวรรณยุกต์	34
2.4	โครงสร้างพยางค์	37
2.5	สรุประบบเสียงภาษาลาวครั่ง	40
บทที่ 3	คำลงท้ายในภาษาลาวครั่ง	41
3.1	ความหมายของคำลงท้าย	41
3.2	เกณฑ์ของคำลงท้าย	43
3.3	ประเภทของคำลงท้ายในภาษาลาวครั่ง	47
3.4	ลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้าย	54
3.5	การเกิดร่วมกันของคำลงท้าย	70
บทที่ 4	การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย	83
4.1	ลักษณะการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย	84
4.2	การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายในโครงสร้างพยางค์	86
4.2.1	การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายพยางค์เดียว	86
4.2.2	การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสองพยางค์	106
4.2.3	การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสามพยางค์	165
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียงกับความหมายของ คำลงท้าย	183

บทที่ 5	การใช้คำลงท้าย	199
	5.1 องค์ประกอบในการเลือกใช้คำลงท้าย	199
	5.2 การใช้คำลงท้ายตามปริบท	202
บทที่ 6	สรุป	226
	6.1 ลักษณะ โครงสร้างพยางค์ของคำลงท้าย	226
	6.2 การเกิดร่วมกันของคำลงท้าย	228
	6.3 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย	228
	6.4 การใช้คำลงท้าย	230
	6.5 ข้อเสนอแนะ	230
บรรณานุกรม		231
ภาคผนวก		233

สารบัญตาราง แผนภูมิ

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง	26
ตารางที่ 2	ตารางแสดงหน่วยเสียงสระในภาษาลาวครั้ง	30
ตารางที่ 3	ตารางแสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั้ง	35
ตารางที่ 4	ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้าย ในภาษาลาวครั้ง	64
ตารางที่ 5	ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสองพยางค์	78
ตารางที่ 6	ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสามพยางค์	81
ตารางที่ 7	ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย	177
ตารางที่ 8	ตารางแสดงความหมายย่อของคำลงท้ายที่ได้จาก ลักษณะทางเสียง	197
ตารางที่ 9	ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย	220
	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ และภาษาย่อย	12

สารบัญตาม

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปจังหวัดนครปฐม	6
ภาพที่ 2 แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของอำเภอและตำบลที่เก็บข้อมูล	7
ภาพที่ 3 การแต่งกายสมัยก่อนของหญิงชาวลาวครั้ง	18
ภาพที่ 4 ลักษณะอักษรธรรมและอักษรไทยสมัยก่อน	19
ภาพที่ 5 ช้องหรือตะข้อง	20

สัญลักษณ์และอักษรย่อ

C	พยัญชนะ
V	สระ
V:	สระเสียงยาว
VV	สระประสม
T	วรรณยุกต์
S	พยัญชนะ เสียงกัก
N	พยัญชนะ เสียงนาสิก และอัสสระ
ว	วรรณยุกต์
พ	พยางค์
คล	คำลงท้าย
/ /	คำที่อยู่ใน / / คือคำลงท้ายที่เขียนด้วยหน่วย - เสียง หรือเป็นรูปคำลงท้ายหลัก (ในเรื่องของการ - แปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย)
[]	คำที่อยู่ใน [] คือคำลงท้ายที่มีการแปรรูปแปรเสียง หรือสัทอักษรไทย
~	และ หรือ
_____	คำที่ขีดเส้นใต้ คือ คำลงท้าย
.....	เว้นระยะในการออกเสียง
---->	เป็น
+	เกิดร่วมกับ
-	ในเรื่องการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย หมายถึง เวลาออกเสียงให้ลากเสียงสระให้ยาวออกไปเล็กน้อย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยที่เราพูดกันอยู่ทุกวันนี้เป็นภาษาถิ่นหนึ่งของภาษาตระกูลไท หรือตระกูลไต (Tai family) หรือตระกูลภาษาคำไต (Kam-Tai family) ซึ่งเป็นตระกูลภาษาตระกูลใหญ่ตระกูลหนึ่งในเอเชีย และเป็นตระกูลภาษาที่มีผู้พูดกันแพร่หลายที่สุดในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ คือมีผู้พูดภาษาตระกูลนี้อยู่ถึง 8 ประเทศด้วยกันคือ ประเทศจีน พม่า อินเดีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว ไทย และมาเลเซีย กล่าวคือ นับตั้งแต่แคว้นยูนนานทางตอนใต้ของประเทศจีนเข้าไปในรัฐชานของประเทศพม่าเลยไปยังรัฐอัสสัมของอินเดีย และจากรัฐชานลงมาทางใต้มายังประเทศไทย เลยไปจนถึงประเทศมาเลเซีย และจากแคว้นยูนนาน กวางสีแฉ่ไปยังประเทศลาว เวียดนาม และกัมพูชา ชนชาติที่พูดภาษาตระกูลไทยหรือตระกูลภาษาไตนี้ ต่างถือตนเป็นชนชาติไทยด้วยกันทั้งหมด (เรื่องเดช ปันเขียนชัยย์ - 2531: 1-2)

ในประเทศไทยนอกจากภาษาไทยที่มีผู้พูดกันมากที่สุดแล้ว ยังมีภาษาไทยถิ่นอื่นอีกเป็นจำนวนมาก และภาษาไทยถิ่นหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะมีผู้พูดมากและกระจัดกระจายไปหลายจังหวัด ได้แก่ ภาษาลาวหรือภาษาไทยลาวซึ่งใช้พูดกันในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นส่วนใหญ่ และยังกระจายพูดอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางของไทยอีกด้วย เช่น จังหวัดราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ลพบุรี สระบุรี เป็นต้น

สำหรับจังหวัดนครปฐมมีชาวลาวอาศัยอยู่หลายกลุ่ม กาญจนฯ พันธุ์คำ (2523: ง) ได้สำรวจเกี่ยวกับภาษาไทยลาวในจังหวัดนครปฐม พบว่ามีชาวลาวอาศัยอยู่ 4 กลุ่มคือ ลาวโซ่ง ลาวครั่ง ลาวเวียงและลาวใต้ ชาวไทยลาวทั้ง 4 กลุ่มนี้ยังรักษาและใช้ภาษาของตนอยู่อย่างสม่ำเสมอโดยไม่กลายเป็นหรือกลมกลืนเข้ากับภาษาไทย แต่ก็นำเป็นห้วง-

ว่าในอนาคตเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ของไทยลาวกลุ่มนี้ อาจเลิกใช้ภาษาของตนเอง และหันมาใช้ภาษาไทยแทน ทั้งนี้เพราะเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับมากขึ้น ได้เรียน อ่าน เขียน และพูดภาษาไทยจึงอาจเห็นว่าภาษาไทยลาวที่ตนใช้พูดอยู่นั้นเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยไม่อาจทัดเทียมกับคนไทยที่พูดภาษาไทย ซึ่งเป็นเจ้าของประเทศส่วนใหญ่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ภาษาของเขาก็อาจจะค่อย ๆ สูญหายไปโดยอาจกลมกลืนเข้ากับภาษาไทยได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาถิ่น และการที่เลือกศึกษาเรื่องคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง เนื่องจากคำลงท้ายถือว่าเป็นหมวดคำหมวดหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าหมวดคำอื่นในภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ นอกจากนี้คำลงท้ายยังสามารถแสดงความรู้สึกนึกคิด เจตนา อารมณ์ของผู้พูดและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังตลอดจนแสดงเอกลักษณ์เฉพาะของภาษาถิ่นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง การใช้หรือเลือกใช้คำลงท้ายนั้นเป็นเรื่องง่ายสำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของภาษา แต่หากไม่ใช่เจ้าของภาษาแล้วก็เป็นภาระยากที่จะใช้คำเหล่านั้นให้ถูกต้องได้ นอกเสียจากว่าจะศึกษาและทำความเข้าใจในภาษานั้นอย่างถ่องแท้

ด้วยเหตุนี้การศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง ซึ่งเป็นภาษาไทยถิ่นย่อยถิ่นหนึ่งของภาษาไทยลาว นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อศึกษาค้นคว้าทางวิชาการและการเรียนการสอนในแขนงวิชาภาษาศาสตร์แล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ภาษาถิ่น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบภาษาถิ่นของแต่ละท้องถิ่น ว่าได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร นอกจากนี้การศึกษาคำศัพท์ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของโครงสร้างต่าง ๆ ของภาษาถิ่นไม่ว่าจะเป็นทางด้านหมวดคำศัพท์ใดของภาษาก็ตาม สิ่งเหล่านี้จะคงอยู่เป็นหลักฐานทางภาษาให้เห็นวิวัฒนาการของภาษา และปรากฏแก่ชนรุ่นหลังสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์คำลงท้ายและประเภทของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

1.2.2 เพื่อศึกษาคำลงท้ายที่สามารถเกิดร่วมกันได้ ตลอดจนการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย

1.2.3 เพื่อศึกษาการใช้คำลงท้าย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ศึกษาเฉพาะเรื่องคำลงท้ายในภาษาลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 13 ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

1.3.2 ศึกษาเฉพาะเรื่องคำลงท้ายจากภาษาพูดของชาวลาวครั้ง โดยไม่เน้นทางด้านไวยากรณ์ และลักษณะโครงสร้างทางภาษา

1.3.3 ศึกษาคำลงท้ายทั้งที่เป็นคำพยางค์เดียว และมากกว่าคำพยางค์เดียว

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1.4.1 ระยะเตรียมงาน

1.4.1.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาลาวครั้ง และศึกษาเรื่องคำลงท้ายในภาษาไทยถิ่นอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจาก เอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์

1.4.1.2 ศึกษาข้อมูลและสถานที่อยู่ การกระจายตัวของกลุ่มชาวลาวครั้งในอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐม เพื่อเลือกสถานที่ทำวิจัย

1.4.2 การติดต่อสถานที่ทำวิจัย

ผู้วิจัยได้ติดต่อเจ้าหน้าที่อำเภอดอนตูม เพื่อเข้าไปศึกษาวิจัยที่บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 13 เนื่องจากอำเภอดอนตูมเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครปฐมที่มีชาวลาวครั้งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและที่ตำบลลำเหย ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอดอนตูมมีชาว-

ลาวครึ่งอาศัยอยู่หลายหมู่บ้าน และยังคงใช้ภาษาถิ่นของตนในชีวิตประจำวันอยู่จนทุกวันนี้ และสาเหตุที่เลือกวิจัยที่หมู่บ้านที่ 1 และ หมู่ที่ 13 เนื่องจากทั้งสองหมู่บ้านมีอาณาเขตติดต่อกัน และสะดวกในการเก็บข้อมูล

1.4.3 การเลือกผู้บอกภาษา

การเลือกผู้บอกภาษาผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้บอกภาษา ดังนี้

1.4.3.1 เลือกผู้บอกภาษาที่เป็นเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาลาวครึ่ง
ในชีวิตประจำวัน

1.4.3.2 เป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นมาตลอดโดยไม่ย้ายถิ่นที่อยู่เลย

1.4.3.3 มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจทั้ง
ภาษาไทยและสามารถถ่ายทอดภาษาลาวครึ่งได้ดี เพื่อช่วยในการตรวจสอบข้อมูลที่ผู้วิจัยได้
บันทึกไว้ให้ถูกต้อง

1.4.3.4 ผู้บอกภาษาเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี และสามารถช่วยงาน
ผู้วิจัยได้ตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

1.4.3.5 ผู้บอกภาษา(หลัก)ที่เป็นชาวลาวครึ่งโดยกำเนิด ได้แก่

นางดา มากงลาด อายุ 70 ปี

นางกลม กองกันยา อายุ 37 ปี

1.4.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้านหลายครั้งด้วยกัน ในระหว่าง
เดือนธันวาคม 2532 - สิงหาคม 2533 โดยแบ่งเป็นระยะเวลา 2 ช่วงดังนี้

1.4.4.1 ช่วงที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนธันวาคม
2532 - พฤษภาคม 2533

1.4.4.2 ช่วงที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อมูลในระหว่างเดือน
กรกฎาคม - สิงหาคม 2533

1.4.5 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล

1.4.5.1 ศึกษา เรียนรู้ภาษาลาวครั้งเพื่อให้คุ้นเคยกับสำเนียงและคำศัพท์ต่าง ๆ

1.4.5.2 สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาโดยนำลิหรือประโยคในภาษาไทยที่มีคำลงท้ายไปสอบถาม โดยสังเกตคำลงท้ายวลี หรือประโยคว่ามีคำใดบ้าง

1.4.5.3 บันทึกเสียงเจ้าของภาษาสนทนาโต้ตอบกัน และจดบันทึกข้อความที่มีคำลงท้ายปรากฏอยู่

1.4.5.4 ถอดข้อความที่บันทึกไว้เป็นสัทอักษรไทยและสัทอักษรสากล

1.4.5.5 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้บอกภาษา แล้วนำไปวิเคราะห์

1.4.6 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.6.1 ศึกษาและวิเคราะห์ประเภทของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

1.4.6.2 ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบต่าง ๆ ของคำลงท้าย ทั้งคำพยางค์เดียว สองพยางค์และสามพยางค์ ตลอดจนการเกิดร่วมกันระหว่างคำลงท้ายรูปแบบต่าง ๆ

1.4.6.3 ศึกษาและวิเคราะห์การแปรรูปแปรเสียง และการใช้คำลงท้าย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นเพื่อเป็นหลักฐานทางภาษาศาสตร์ ซึ่งสามารถเห็นวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1.5.2 เป็นการขยายการศึกษาภาษาไทยท้องถิ่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

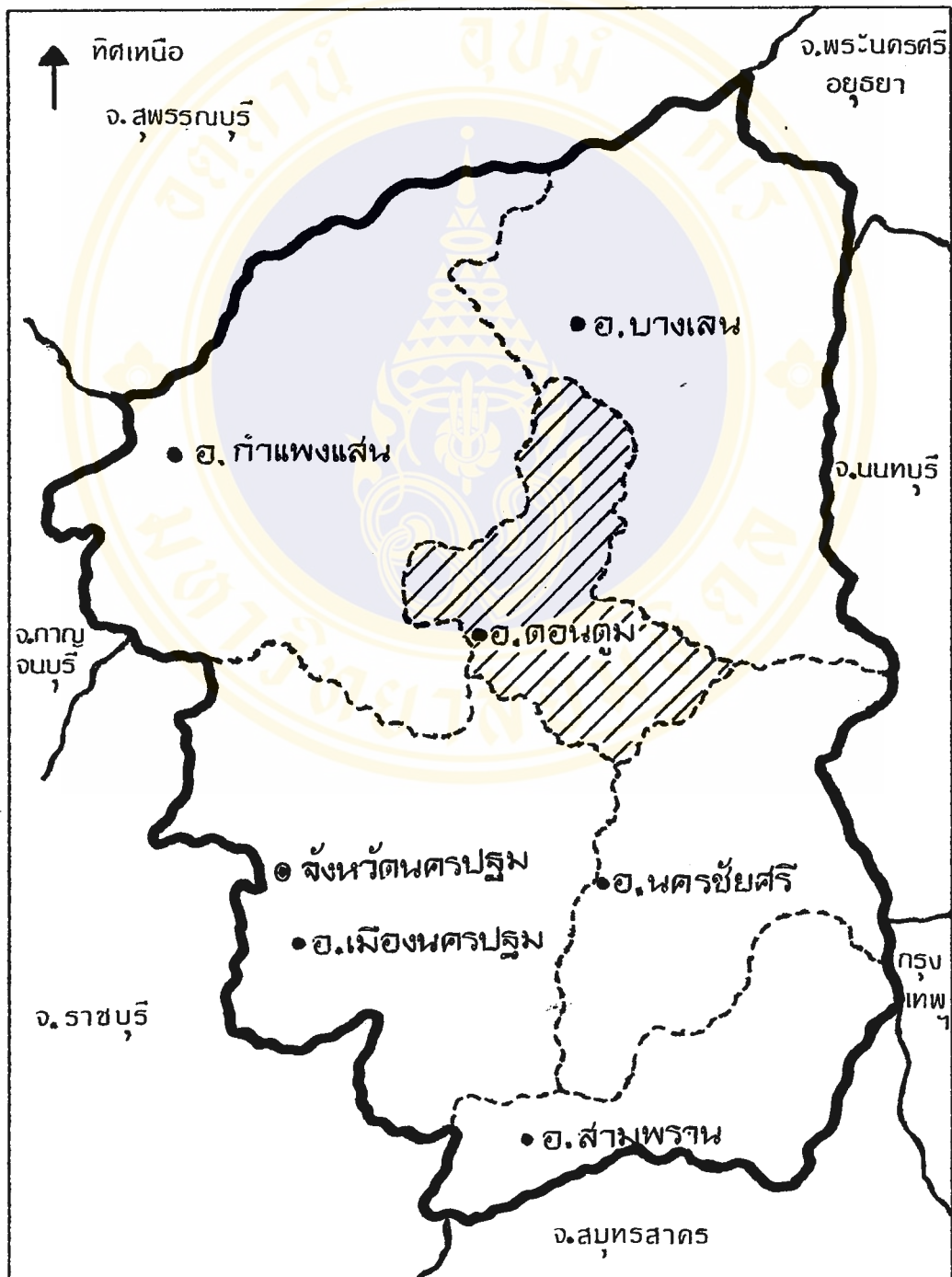
1.5.3 เป็นประโยชน์ในการศึกษาภาษาศาสตร์ และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาลาวครั้ง

1.5.4 เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นในโอกาสต่อไป

ภาพที่ 1 แผนที่สังเขปจังหวัดนครปฐม

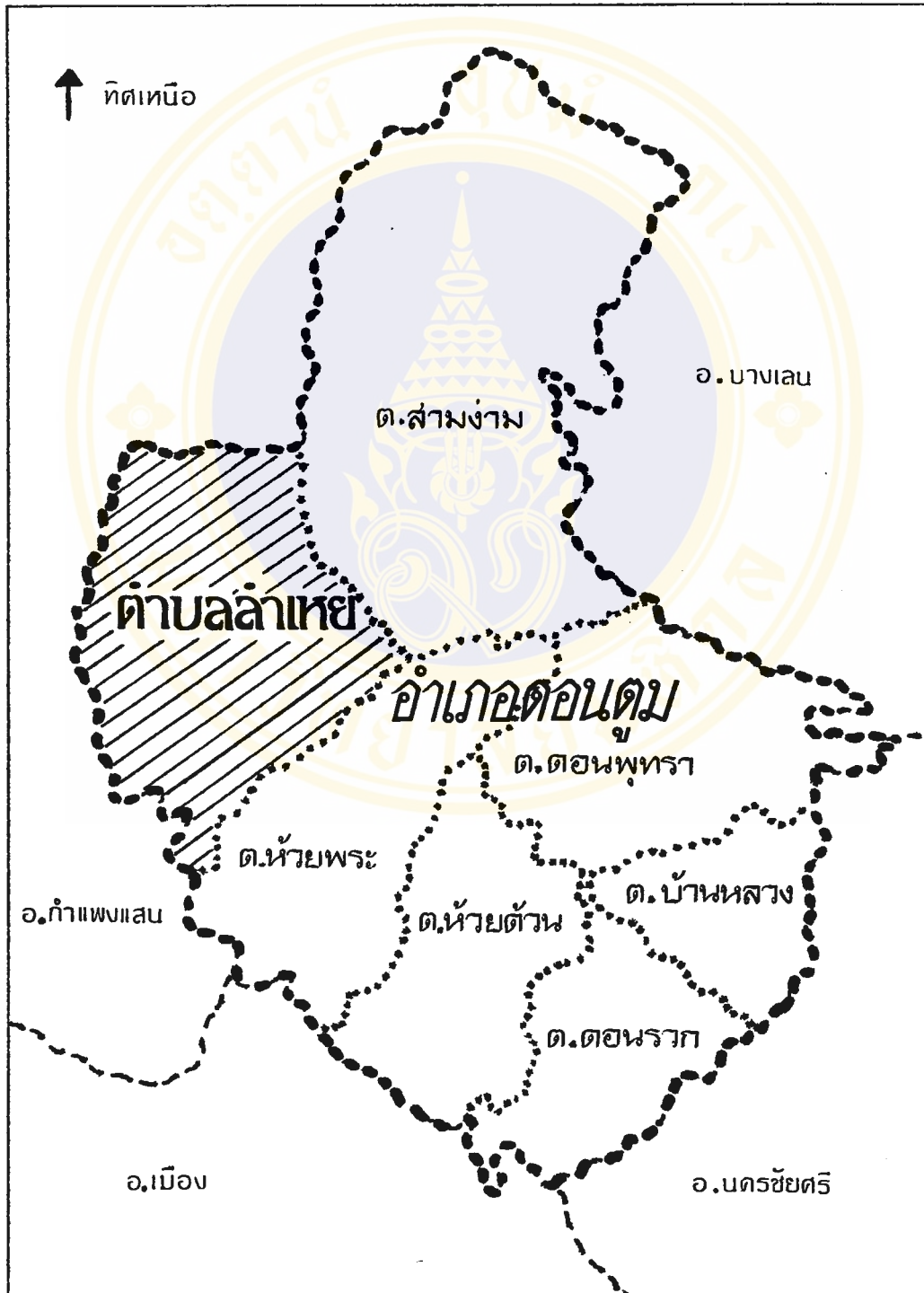
(ดัดแปลงจากผังพัฒนาชนบทตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม)

_____ เขตจังหวัด
 - - - - - เขตอำเภอ
 ⊙ ที่ตั้งจังหวัด
 ● ที่ตั้งอำเภอ

ภาพที่ 2 แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของอำเภอ และตำบลที่เก็บข้อมูล
(ดัดแปลงจากผังพัฒนาชนบทตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม)

- - - - - เขตอำเภอ เขตตำบล

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับจากผู้บอกภาษากล่าวว่าสมบูรณ์ถูกต้อง แม้ว่าข้อมูลที่ได้รับจะแตกต่างไปจากที่อื่น หรือผู้วิจัยทำอื่นที่เคยศึกษาไว้ไม่ว่าจะเป็นทางด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์หรือระบบเสียงก็ตาม

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินดา ชาติวงษ์ (2529:ข) ได้ศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้งที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม พบว่าในภาษาลาวครั้งมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง นอกจากนี้ยังศึกษาเรื่องหน่วยคำ ลักษณะโครงสร้างวลี โครงสร้างประโยค และสรุปได้ว่า ลักษณะพยางค์ การสร้างคำ การจำแนกคำ โครงสร้างวลี และการเรียงคำ ในส่วนของประโยคมีลักษณะเหมือนภาษาไทยมาตรฐาน

พนิดา วันสอน (2530:101-103) ได้ศึกษาเรื่องคำลงท้ายในวิทยานิพนธ์เรื่องคำลงท้ายในภาษาถิ่นศรีสะเกษ โดยศึกษาและวิเคราะห์การใช้คำลงท้ายชนิดต่าง ๆ ในภาษาถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ และกล่าวถึงคำลงท้ายที่สามารถเกิดร่วมกันได้ ตลอดจนการใช้คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันเหล่านั้น และศึกษาถึงการแปรเสียงของคำลงท้ายบางคำที่สามารถแปรรูปได้หลายอย่าง และอธิบายถึงการแปรเสียงที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

คำลงท้ายในภาษาถิ่นศรีสะเกษ สามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1.) คำลงท้ายบอกสถานภาพ (Status Particles)
 - 1.1 คำลงท้ายบอกความสุภาพ (Polite Particles)
 - 1.2 คำลงท้ายบอกความไม่สุภาพ (Non-Polite Particles)
- 2.) คำลงท้ายบอกคำถาม (Question Particles)
- 3.) คำลงท้ายบอกมโนคติ (Mood Particles)

รุ่งอรุณ พิษขุณหเถียร และ วิไลวรรณ สมโสมณ (2531:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคำลงท้ายในภาษาถิ่นจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาลักษณะทางเสียงและการแบ่งประเภทตามลักษณะทางเสียง ศึกษาถึงลักษณะทางอรรถศาสตร์ และการแบ่งประเภทตามลักษณะทางอรรถศาสตร์ และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียง และลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลงท้ายในภาษาถิ่นจังหวัดขอนแก่น

ในการศึกษาลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายนั้น ได้พิจารณาตามลักษณะทางเสียง

3 ระบบ คือ

- 1.) ระบบความสูงต่ำของเสียง
- 2.) ความสั้น - ยาวของพยางค์
- 3.) ลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์

ลักษณะทางเสียงทั้ง 3 ระบบนี้นำมาแบ่งประเภทของคำลงท้ายได้ 14 ประเภท และในการศึกษาลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำลงท้าย ได้พิจารณาตามเงื่อนไขทางอรรถศาสตร์ 4 ข้อ คือ

- 1.) ความเบื้องต้น
- 2.) ความบอกข้อมูลใหม่
- 3.) รูปประโยค
- 4.) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

จากเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อนี้ นำมาแบ่งประเภทของคำลงท้ายได้ 7 ประเภท คือ

- 1.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการถาม
- 2.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการขัดแย้ง
- 3.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการชักชวน ขอร้อง หรืออ้อนวอน
- 4.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการสั่งหรือตักเตือน
- 5.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการคาดคะเน

6.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความหมายในการบอกข้อมูล

7.) คำลงท้ายประเภทที่แสดงความสุภาพหรือไม่สุภาพ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียง และลักษณะทางอรรถศาสตร์ พบว่าลักษณะทั้งสองประการดังกล่าว มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่งต่อการแสดงความหมายของ คำลงท้ายแต่ละคำ โดยที่ลักษณะทางอรรถศาสตร์จะบอกความหมายหลักของคำลงท้าย ส่วน ลักษณะทางเสียงนั้นจะช่วยอธิบายความหมายย่อย และอธิบายความแตกต่างของคำลงท้าย แต่ละคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ความหมายย่อยที่จะได้จากลักษณะทางเสียงนั้นขึ้นอยู่กับความ ลื่น - ยาวของพยางค์ และลักษณะของเส้นเสียงในการลงท้ายพยางค์ มากกว่าระดับความ สูง - ต่ำของเสียง

1.8 ประวัติความเป็นมาของชาวลาวครั้ง

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าบรรพบุรุษเชื้อสายลาวกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัด นครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร ฯลฯ ได้อพยพ เข้ามาสู่ประเทศไทยเนื่องจากผลของสงคราม คือเมื่อประเทศไทยชนะสงคราม ได้กวาด ต้อนครอบครัวลาวกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาด้วย การอพยพเข้าสู่ประเทศไทยมีอยู่ 3 ครั้ง คือ ครั้งแรกในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช พุทธศักราช 2321 ครั้งที่ 2 ในสมัยพระบาท สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พุทธศักราช 2334 และครั้งที่ 3 ในสมัยพระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช 2369 (सनั เมืองวงษ์ 2528 : 319-321)

ในราวปีพุทธศักราช 2321 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกพร้อมทั้งเจ้าพระยาสุรสีห์ ได้ยก ททัพจากกรุงธนบุรีไปตีเมืองลาวตามลำน้ำโขง และเมืองเวียงจันทน์ การศึกครั้งนี้สามารถตี เมืองเวียงจันทน์ หลวงพระบาง และล้านช้างทั้งหมดจดดินแดนญวนและตั้งเกีย และได้ กวาดต้อนครอบครัวลาวตามเมืองต่าง ๆ มายังกรุงธนบุรี

ในสมัยกรุงธนบุรีอาณาจักรล้านช้างยังแบ่งแยกเป็นสามส่วน คืออาณาจักรล้าน-
ช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ และอาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ อาณา
จักรล้านช้างหลวงพระบาง และจำปาศักดิ์ดำเนินนโยบายผูกพันกับไทย ส่วนอาณาจักรล้าน
ช้างเวียงจันทน์ผูกพันกับพม่า และญวน ดังนั้นเมื่อไทยมีบทบาทคุมการปกครองอาณาจักรล้าน
ช้างทั้งหมด จึงพึงเล็งความคมเฉพาะเวียงจันทน์เป็นสำคัญ

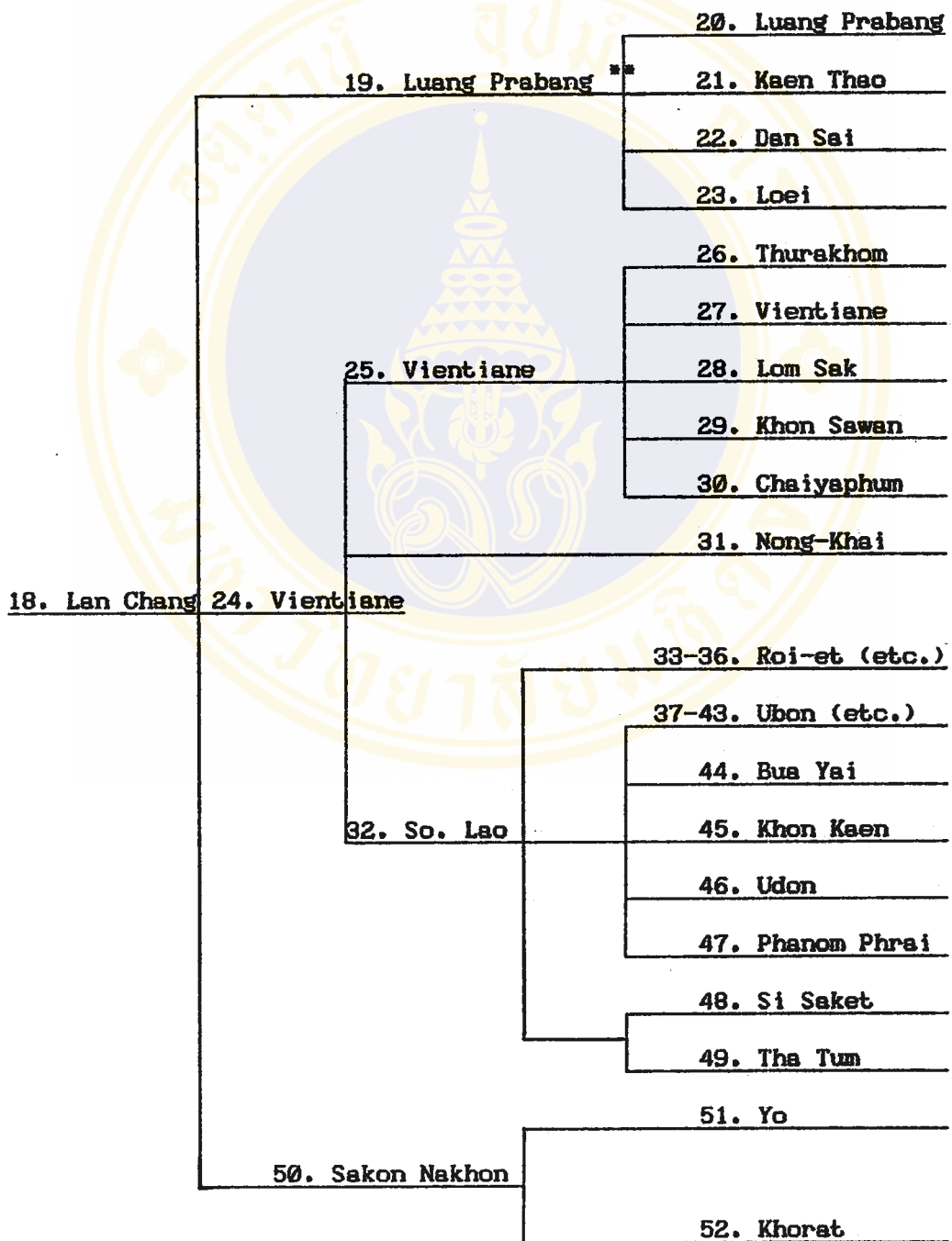
จากหลักฐานเกี่ยวกับชื่อชนชาติ พบว่าลาวเวียงจันทน์ คือ ลาวกลาง ลาวจำปา
ศักดิ์ คือ ลาวใต้ และ ลาวหลวงพระบาง คือ ลาวเหนือ

ต่อมาในราวปีพุทธศักราช 2334 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา-
โลกมหาราช หลวงพระบางลอบติดต่อกับพม่า ไทยจึงยกทัพไปตีเมืองหลวงพระบาง และได้
กวาดต้อนครอบครัวลาวตามหัวเมืองต่าง ๆ มาอีกครั้งหนึ่ง

ในราวปีพุทธศักราช 2371 รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้า
อนุวงศ์ เป็นกบฏต่อไทย จึงโปรดให้พระยาสุภาวดีคุมทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ แล้วได้กวาด
ต้อนผู้คนจากเขตเวียงจันทน์เข้ามาสู่ประเทศไทยอีก บรรดาลาวอพยพเหล่านี้ได้ถูกแบ่งให้
ไปอยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ได้แก่ สิบบุรี สิบบุรี สิบบุรี นครชัยศรี และพนัสนิคม (ชลบุรี)
โดยมากเมื่อกล่าวถึงลาวมักเรียกรวมว่า ลาวเวียงจันทน์ ซึ่งอาจหมายถึงลาวที่อพยพมา
เมื่อไทยไปตีเวียงจันทน์ และหัวเมืองอื่นด้วย (กาญจนานันท์ 2523 : 13 - 15)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อแน่ว่าชาวลาวครั้งคงถูกกวาดต้อนมาประเทศ
ไทยในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ปีพุทธศักราช 2321 และในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก คือในปีพุทธศักราช 2334 ปีใดปีหนึ่งอย่างแน่นอนเพราะไทยยกทัพ
ไปตีเมืองหลวงพระบาง และกวาดต้อนครอบครัวชาวลาวมาในช่วงนี้ ส่วนหลักฐานทาง
ภาษาศาสตร์เชื่อว่าภาษาลาวครั้งเป็นภาษาลาวสายหลวงพระบาง เพราะการแยกเสียง
วรรณยุกต์ในภาษาลาวครั้งใกล้เคียงกับภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบาง ซึ่งบราวน์ (Brown-
1965 : 90-105) เคยศึกษาไว้ว่ามีลักษณะการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน คือ
คำศัพท์ที่มีพยัญชนะอักษรกลางกับอักษรต่ำ จะออกเสียงเหมือนกันเป็น A1-234 และตรงกับ

คำบอกเล่าของผู้บอกภาษาชาวลาวครั้งที่ว่าบรรพบุรุษของพวกเขาอพยพมาจากหลวงพระบาง
 บรรานันท์ ได้เขียนแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ และภาษาฮ่อย ดังแผน-
 ภูมิต่อไปนี้ (คัดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย - เชียงอรธอ้างไว้หน้า 13)

สิริวัฒน์ คำวันสา (2529:47-48) ได้สืบค้นประวัติความเป็นมาของชาวลาวครั้ง แต่ยังไม่พบประวัติของชาวลาวครั้ง จากปากคำของชาวลาวครั้ง จังหวัดสุพรรณบุรีหลายคน เชื่อว่าบรรพบุรุษของพวกเขาเมื่ออยู่ในประเทศลาวนั้นเคยมีอาชีพเลี้ยงครั่ง เก็บครั่งเป็นสินค้า จึงเรียกตัวเองว่า ลาวครั้ง แต่วิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ไม่พบว่าชาวลาวมีอาชีพค้าขายครั่ง แต่มีผู้สูงอายุ และนักวิชาการหลายคนให้ข้อคิดเห็นที่น่าฟังและเป็นไปได้มากคือ คนเหล่านี้เคยอยู่ที่ภูซัง ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของหลวงพระบาง ภูเขาสูงนี้คงมีลักษณะคล้ายระซัง ต่อมาได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทย และคงจะตามกันมาหลายระลอก โดยมาสืบหาพวกที่พูดภาษาเดียวกัน มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือในเรื่องนี้คือ

* บราวน์ (Brown 1965:12-17) ได้ศึกษาภาษาไทถิ่นต่าง ๆ และได้เปรียบเทียบเพื่อเป็นแนวทางให้ทราบถึงลักษณะของภาษาไทยโบราณ (Ancient Thai) ตลอดทั้งให้ทราบว่าภาษาไทแต่ละถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยดูจากประวัติการพัฒนารวมของภาษาไทถิ่นเหล่านี้ บราวน์ได้แบ่งกลุ่มภาษาไทถิ่นต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาเป็น 7 กลุ่มด้วยกัน ซึ่งทั้ง 7 กลุ่มนี้อยู่ในสายตะวันตกเฉียงใต้ตามที่ ฟัง ไกว ลี (Fang Kuei Li) แบ่งไว้ทั้งสิ้น ได้แก่ 1. ภาษาไทใหญ่ (Shan) 2. ภาษาไทยเหนือ (Northern Thai) 3. ภาษาพวน (Phuan) 4. ภาษาไทยกลาง (Central Thai) 5. ภาษาผู้ไทย (Phu Thai) 6. ภาษาลาว (Lao) 7. ภาษาไทยใต้ (Southern Thai)

** ลาวครั้ง ไม่ปรากฏในแผนภูมิของ บราวน์ แต่จากคำอธิบายของบราวน์โดยอ้างเหตุผลทางภาษาศาสตร์ที่อ้างในหนังสือ From Ancient Thai To Modern Dialects หน้า 90 - 105 สรุปได้ว่าชาวลาวครั้งจัดอยู่ในภาษาลาวสายหลวงพระบาง

1.) ภาษาลาวครั้งออกสำเนียงคล้ายภาษาไทยท้องถิ่นจังหวัดเลย และจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นสายหลวงพระบาง

2.) เสียงวรรณยุกต์ เสียงสามัญอักษรต่ำของภาษาไทย กลุ่มลาวจะออกเสียงตรี ยกเว้นสะกดด้วยแม่ก กด กบ เช่น ภาษาไทยออกเสียงว่า "คั่ง" ภาษาลาวออกเสียงว่า "คั้ง" ภาษาไทยออกเสียงว่า "ทาน" ภาษาลาวออกเสียงว่า "ท้าน" ภาษาไทยออกเสียงว่า "นา" ภาษาลาวออกเสียงว่า "น้ำ" (แต่ลาวเรียก "ครั้ง" ว่า "คั้ง" , "นั่ง" ว่า "นั่ง" , "ค่า" ว่า "คา") พวกลาวเรียกตัวเองว่าลาวภูซัง (lǎ:w p^hú: k^hǎŋ) คนไทยคิดว่าหมายถึง " ครั้ง " เลยเรียกว่าลาวครั้ง เช่นเดียวกับลาวโซ่งดำ (ไทดำ) เพราะชอบแต่งตัวด้วยกางเกงดำ ไทยเลยเรียกว่า ลาวโซ่งหรือลาวทรงดำ

สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2532 : 85-86) กล่าวว่า ลาวครั้งหรือลาวภูครั้ง (ซึ่งสะกดต่างกัน) มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองภูครั้ง อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยสมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อประเทศไทยทำสงครามกับประเทศลาว จากเหตุผลนี้จึงน่าจะเชื่อว่าลาวกลุ่มนี้ได้มีอาชีพเลี้ยงครั้งมาแต่เดิม ดังนั้น คำว่า "ครั้ง" ในที่นี้คงมาจากคำว่า "ภูซัง" (ภูเขานี้มีลักษณะคล้ายระซัง) มากกว่า ส่วนการอพยพมานั้นน่าจะมาในสมัยธนบุรี หรือรัตนโกสินทร์ ช่วงปีพุทธศักราช 2321 - 2334

จากคำบอกเล่าของผู้บอกภาษาอีกคนชื่อ นายบัวไข่ แสนคำ อายุ 67 ปี ชาวลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 13 ได้บอกว่าชาวลาวครั้งหลังจากที่ได้อพยพมาจากประเทศลาวแล้วได้มาอยู่ที่จังหวัดเลย ต่อมาทางราชการให้ชาวลาวเหล่านี้มาอยู่ที่วัดหงส์ กรุงเทพฯ ซึ่งสมัยก่อนเรียกว่าวัดลาว โดยให้ถือน้ำสาบานว่าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของไทย นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่น ๆ อีกที่ชาวลาวครั้งไปอาศัยอยู่ซึ่งก็ไม่ทราบแน่ชัด ปัจจุบันชาวลาวที่มาอยู่ที่วัดหงส์ไม่มีหลงเหลืออีกแล้ว เพราะได้กลายและกลมกลืนเป็นคนไทยไปหมดไม่เหลือร่องรอยว่าเป็นชาวลาวไว้อีกแม้แต่ทางด้านภาษา แต่ชาวลาวครั้งที่อพยพมาอยู่ที่จังหวัดนครปฐม ไม่ทราบแน่ชัดว่าอพยพมาเมื่อใด

จากการสอบถามชาวลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลงตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัด นครปฐม ว่าแต่เดิมมีถิ่นฐานอยู่ที่ใด ก็มักได้รับคำตอบเดียวกันว่า ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายก็อยู่ที่บ้านทุ่งสีหลงแห่งนี้ ส่วนใหญ่ทราบแต่เพียงว่าบรรพบุรุษของตนมาจากประเทศลาว

1.9 ความรู้เกี่ยวกับชาวลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลง

มีเรื่องเล่าต่อ ๆ มาว่าเหตุที่ชื่อทุ่งสีหลงเพราะนายสีซึ่งเป็นคนชอบเลี้ยงนกเขา ทุกวันเมื่อกินข้าวปลาอาหารเรียบร้อยแล้ว แยกออกไปต้อนนกเขาในแถบนี้ ซึ่งแต่เดิมเป็นป่าไม่มีใบไม้ใหญ่ ๆ ขึ้นอยู่หนาแน่นพอนายสีได้นกเขาแล้วเดินหลงทางอยู่ในป่าตกค่ำก็ต้องนอนค้างในป่าตลอดคืน ฝ่ายภรรยาตาสีเห็นสามีไม่กลับบ้านเช่นเคยก็ชวนชาวบ้านไปหาจึงมาพบตาสีในป่าแถบนี้ ตั้งแต่นั้นมาท้องถิ่นนี้ จึงได้ชื่อว่า "ทุ่งสีหลง" (ประวัตินครปฐมส่วนภูมิภาคจังหวัดนครปฐม 2528:122) ชาวลาวครั้งที่อาศัยอยู่ที่บ้านทุ่งสีหลงมีความเป็นอยู่ที่น่าสนใจ ดังนี้

อาชีพ พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่นา ดังนั้นอาชีพหลักของชาวลาวครั้งกลุ่มนี้ คือ การทำนา อาชีพรองลงมา คือการทำไร่ต่าง ๆ เช่น ไร่อ้อย เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ โดยเลี้ยงไว้ขายและเพื่อประกอบอาหาร โดยเฉพาะการเลี้ยงหมู มีการเลี้ยงอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลา เช่น ปลาช่อน ปลานิล เป็นต้น ชาวบ้านมักชอบจับปลาตามแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอาหารหรือนำไปขาย ส่วนชาวบ้านที่มีฝีมืออาชีพทำนา หรืออาชีพที่กล่าวมาแล้ว ก็มักไปประกอบอาชีพรับจ้างในเมือง ทำงานในโรงงานบ้าง ผู้หญิงมักรับผ้ามาเย็บเป็นเสื้อผ้าที่บ้าน หรือรับจ้างทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น

ความเป็นอยู่และอุปนิสัยใจคอ ชาวลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลงหรือบริเวณข้างเคียง มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่สำหรับบุคคลแปลกหน้าเขาจะยังไม่ไว้วางใจเท่าใด และถ้าได้คุ้นเคยกันแล้วก็ถือเสมือนหนึ่งญาติพี่น้อง แต่ละครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกิจการต่าง ๆ อยู่เสมอ ชาวบ้านมักเริ่มประกอบ

อาชีพแต่เช้ามีดี ออกไปทำนาบ้างทำงานส่วนตัวบ้าง เมื่อเลิกงานในตอนพลบค่ำมักนั่งสนทนากันเป็นกลุ่มหรือรับประทานอาหารร่วมกัน ชาวบ้านมักเชื่อฟังและเคารพผู้สูงอายุและผู้นำหมู่บ้าน มีความสมัครสมานสามัคคีกันเสมอ

การแต่งกาย ปัจจุบันชาวลาวครั้งแต่งกายตามแบบฉบับของชาวบ้านทั่วไปไม่มีเครื่องแต่งกาย หรือการแต่งตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง สิ่งที่บ่งบอกว่าพวกเขาเป็นชาวลาวครั้ง คือ สำเนียงภาษาที่พูด

ในสมัยก่อนชาวลาวครั้งมีการแต่งกายคล้ายชาวไทยสมัยก่อนทั่วไป คือผู้หญิงนุ่งผ้ากะเตี๋ยว (โจงกระเบน) สวมเสื้อโปรง (คล้ายเสื้อคอกระเช้า) แล้วเอาเสื้อทับเข้าข้างใน คาดเข็มขัด มีผ้าเบี่ยงโคง (ผ้าสไบ) ผาดคล้องบ่า ส่วนผู้ชายสวมเสื้อคอกลมแขนสั้นและมีเสื้ออีกที (เหมือนเสื้อกั๊ก) สวมทับอีกที นุ่งผ้ากะเตี๋ยวเช่นกัน โดยมีกางเกงขายาวเลยเข้ามาเล็กน้อยเป็นกางเกงรัดรูป ที่ชอบกางเกงอาจปึกหลายเพื่อความสวยงาม และนุ่งผ้ากะเตี๋ยวทับอีกที ชุดโบราณนี้ ชาวบ้านสมัยก่อนมักใส่เวลาปฏิบัติงานสำคัญ เช่นงานวัด งานบุญ เป็นต้น

ภาษาและหนังสือ ชาวไทยเชื้อสายลาวครั้งส่วนมากพูดได้ทั้งภาษาไทย และภาษาลาวครั้ง จะใช้ภาษาลาวครั้งในชีวิตประจำวันกับชาวลาวครั้งด้วยกันและใช้ภาษาไทยกับบุคคลแปลกหน้าหรือบุคคลที่ไม่ใช่ลาวครั้ง ภาษานูตของชาวลาวครั้งกับภาษาไทยคล้ายกันมาก พอจะเข้าใจกันได้ไม่ยากนัก วงคำศัพท์ส่วนใหญ่จะคล้ายกันแต่ก็มีคำศัพท์บางคำที่เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างออกไปบ้าง เช่น คำลงท้าย เป็นต้น

ส่วนภาษาเขียนของลาวครั้งแต่เดิมใช้อักษรไทยโบราณ อักษรไทยน้อยและอักษรธรรมอีสาน ซึ่งพบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันไม่มีผู้ใดสนใจศึกษาภาษาเขียนเหล่านี้ และภาษาเขียนเหล่านี้ คงปรากฏอยู่ในสมุดข่อยและใบลานเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตำรายารักษาโรคแผนโบราณและบทสวด ชาวบ้านซึ่งมีตำราเหล่านี้ก็ไม่สามารถอ่านได้ ส่วนคนที่สามารถอ่านได้ส่วนใหญ่ก็เสียชีวิตไปแล้ว ชาวบ้านก็ได้แต่เก็บไว้ เป็นสมบัติสืบทอดกันต่อไป

ชวลูกชัวหลาน (ดูหน้า 19)

ศาสนา ชาวลาวครั้งนับถือพุทธศาสนาอย่างชาวไทย และมีการทำบุญกันอย่างสม่ำเสมอแบบชาวพุทธโดยทั่วไป

การศึกษา ชาวลาวครั้งในหมู่ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการศึกษา หรือถ้าได้เรียนหนังสือก็จะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คือมีจำนวนร้อยละ 96.15 (สถิติปี 2528) แต่เยาวชนรุ่นหลังได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่มักจะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วออกมาหางานทำหรือช่วยทางบ้านประกอบอาชีพ ส่วนการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีน้อยมาก

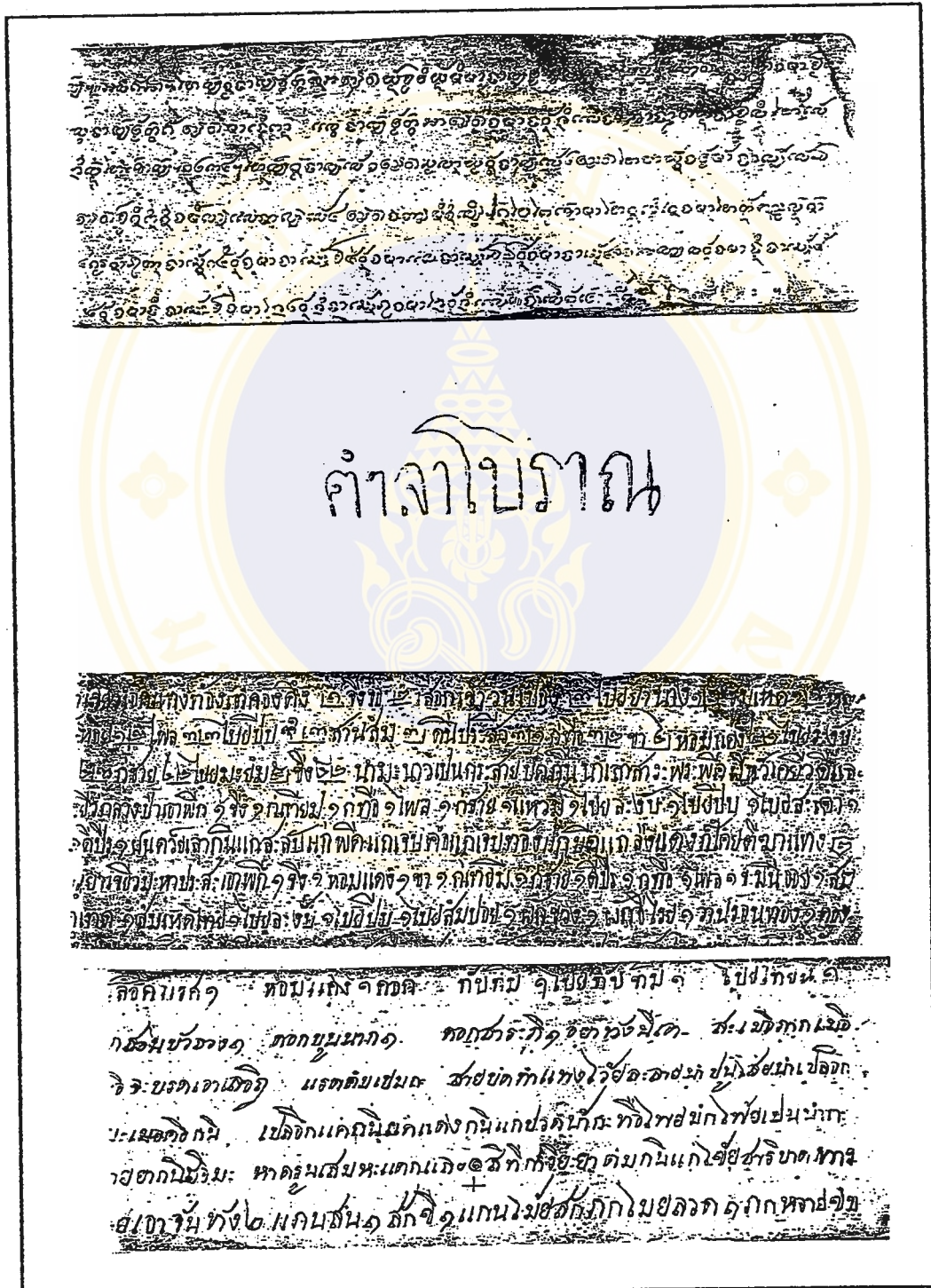
วัฒนธรรมประเพณี

- 1.) วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชาวลาวครั้งยังมีอยู่บ้าง แต่ก็มีให้เห็นไม่มากนัก เช่น ประเพณีการทำขวัญข้าว คือ เมื่อนวดข้าวเสร็จ แล้วสู่ขวัญเอาข้าวขึ้นยุ้ง พิธีนี้ยังมีบ้างแต่จะเห็นได้น้อยมาก นอกจากนี้ก็มีประเพณีแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ เป็นต้น ส่วนใหญ่ทำกันแบบสมัยใหม่เหมือนชาวไทยโดยทั่วไป ส่วนประเพณีดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นพิธีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนก็นับวันแต่จะสูญหายไป เช่น ประเพณีแห่นางแมว เป็นต้น
- 2.) วัฒนธรรมความเชื่อ ชาวลาวครั้งส่วนใหญ่ยังนับถือผีบ้านผีเรือนอยู่ มีการเช่นไหว้บรรพบุรุษคล้ายประเพณีชาวจีน มีความเชื่อในเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และเคร่งครัดต่อพระพุทธรักษา ส่วนความเชื่อดั้งเดิมมักมีในหมู่ผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ เช่น ความเชื่อเรื่องอาหารการกิน เรื่องฤกษ์ยาม เป็นต้น

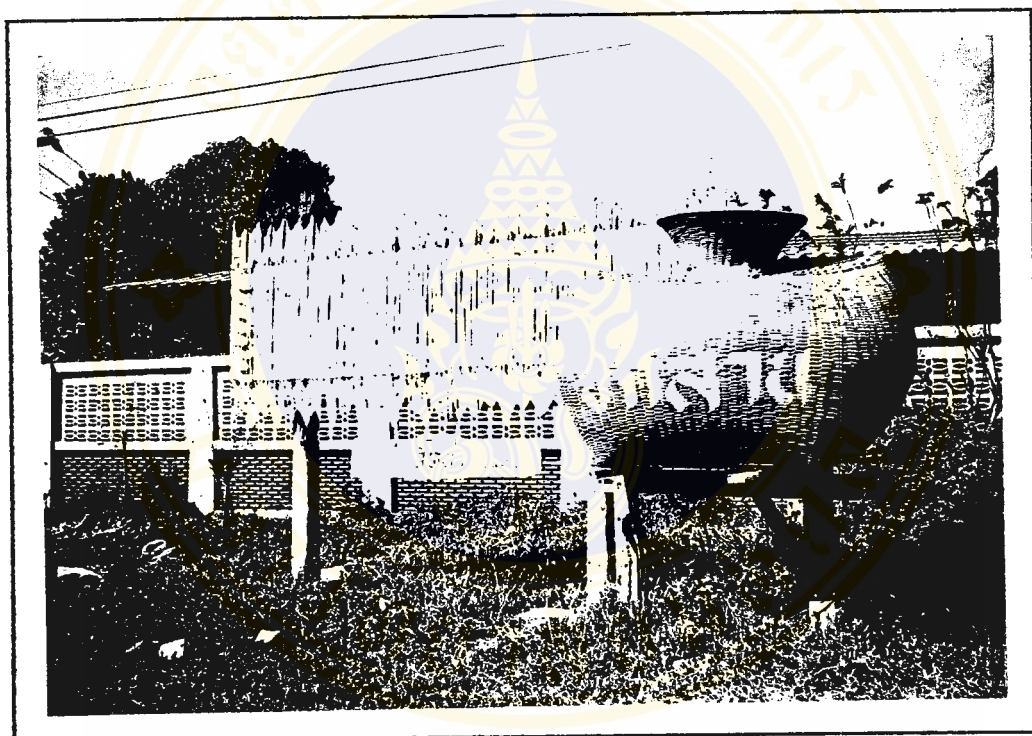
ภาพที่ 3 ภาพการแต่งกายสมัยก่อนของหญิงชาวลาวครึ่ง

ภาพที่ 4 ลักษณะอักษรธรรมและอักษรไทยสมัยก่อน ที่ปรากฏในตำรายาและคัมภีร์โบราณ (ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก ผู้ใหญ่ยุทธธรรม นายโฆง และนายโร บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม)

ภาพที่ 5 ช้องหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าตะข้อง (ใส่ปลาที่ใหญ่ที่สุด) สานด้วยไม้ไผ่ 20 ลำ
ด้วยฝีมือชาวบ้าน ตั้งอยู่หน้าปากทางเข้าหมู่บ้านทุ่งสีหลง หมู่ที่ 13 ตำบลลำเหย
อำเภอคอนทูน จังหวัดนครปฐม

1.10 การบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษรสากล (I.P.A.) และสัทอักษรไทย

เนื่องจากผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องถ่ายถอดเสียงภาษาลาวครั้งเป็นสัทอักษรสากล และอักษรไทยในการยกตัวอย่าง คำ วลี หรือประโยคต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนด สัญลักษณ์ที่ใช้แทนหน่วยเสียงภาษาไทยให้ตรงกับหน่วยเสียงในภาษาลาวครั้ง แต่ทั้งนี้ก็มีข้อจำกัดบางประการในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งบางคำไม่สามารถถ่ายถอดเสียงให้ตรงตามเสียงวรรณยุกต์ของคำนั้น ๆ ได้ ดังนั้นการบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษรไทยในที่นี้จึงมีบางคำที่เขียนแล้วไม่เป็นไปตามอักษรวินิจฉัยของภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อให้ได้เสียงอ่านที่ใกล้เคียงกับภาษาลาวครั้งเป็นประการสำคัญ

1.10.1 สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงภาษาลาวครั้ง	อักษรไทย	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	ความหมาย
/ p /	/ ป /	/ pa: ^๑ /	[ป่า]	" ป่า "
/ t /	/ ต /	/ ta: ^๒ /	[ต้า]	" ตา "
/ k /	/ ก /	/ kin ^๒ /	[กิ่น]	" กิน "
/ ʔ /	/ อ /	/ ʔaw ^๒ /	[เอ้า]	" เอา "
/ p ^h /	/ พ /, / ผ /	/ p ^h ak ^๔ /	[ผัก]	" ผัก "
/ t ^h /	/ ท /, / ถ /	/ t ^h ɔ: ^๑ /	[เทื่อ]	" ครั้ง, หน "
/ k ^h /	/ ค /, / ข /	/ k ^h aw ^๑ /	[เช้า]	" เขา "
/ b /	/ บ /	/ ba:n ^๕ /	[บ้าน]	" บ้าน "
/ d /	/ ด /	/ dam ^๒ /	[ด้า]	" ด้า "
/ c /	/ จ /	/ caw ^๕ /	[เจ้า]	" คุณ "
/ f /	/ ฟ /, / ผ /	/ fon ^๑ /	[ฟั่น]	" ฟน "
/ s /	/ ซ /, / ส /	/ saw ^๕ /	[ซ้าว]	" เช้า "
/ h /	/ ฮ /, / ห /	/ het ^๑ /	[เฮ็ด]	" ทำ "

หน่วยเสียงภาษาลาวครึ่ง	อักษรไทย	สัทอักษรสากล	สัทอักษรไทย	ความหมาย
/ m /	/ ม /, / หม-/*	/ mɨŋ ² /	[มิ่ง]	" มิ่ง "
/ n /	/ น /, / นห-/*	/ naŋ ³ /	[นัง]	" นัง "
/ ɲ /	/ ญ /	/ ɲa:ɯ ² /	[ญ่าว]	" ยาว "
/ ŋ /	/ ง /	/ ŋa:m ² /	[ง่าม]	" สาย "
/ l /	/ ล /, / หล-/*	/ lu:k ⁵ /	[ลู้ก]	" ลูก "
/ w /	/ ว /, / หว-/*	/ waw ⁵ /	[เว้า]	" พุด "
/ j /	/ ย /, / หย-/*	/ jen ² /	[เย็น]	" เย็น "

1.10.2 สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงสระ

สระเดี่ยว

/ i /	/ ี /	/ ciŋ ² /	[จิ้ง]	" จริง "
/ i: /	/ ื /	/ ɣi:k ³ /	[อิก]	" อิก "
/ e /	/ เ-ะ /	/ dek ⁴ /	[เด็ก]	" เด็ก "
/ e: /	/ เ- /	/ ɣe:ŋ ² /	[เอ็ง]	" เอง "
/ ɛ /	/ แ-ะ /	/ k ^h ew ⁴ /	[แห้ว]	" ฟัน "

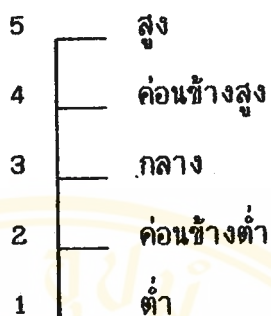
* ในการเขียนสัทอักษรไทยที่มี ห นำ มักใช้ในคำศัพท์ที่ออกเสียงด้วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 คือ สูง - ตก - ขึ้น (423)

<u>หน่วยเสียงภาษาลาวครั้ง</u>	<u>อักษรไทย</u>	<u>สัทอักษรสากล</u>	<u>สัทอักษรไทย</u>	<u>ความหมาย</u>
/ eː /	/ แ- /	/ lɛːŋ² /	[แล้ง]	"ตอนเย็น"
/ ɨ /	/ ี /	/ nɨŋ² /	[ینگ]	"หนึ่ง "
/ ɨː /	/ ี /	/ mɨː² /	[มี้อ]	"มือ "
/ ə /	/ เ-อะ /	/ tʰəŋ¹ /	[เถິง]	"ถึง "
/ əː /	/ เ-อ /	/ tʰəŋ² /	[เถິง]	"บน "
/ ə /	/ -ะ /	/ haw² /	[เฮ้า]	"เรา "
/ əː /	/ -า /	/ maː² /	[มา]	"มา "
/ u /	/ -ุ /	/ luŋ² /	[ลุง]	"ลุง "
/ uː /	/ -ู /	/ kuː² /	[กู]	"กู "
/ o /	/ โ-ะ /	/ kom² /	[กั่ม]	"กลม "
/ oː /	/ โ- /	/ tɔː² /	[ไต]	"ตัว "
/ ɔ /	/ เ-าะ /	/ bɔŋ² /	[บอน]	"ที่ "
/ ɔː /	/ -อ /	/ bɔː² /	[บอ]	"ไม่ "

สระประสม

/ iə /	/ ี-ย /	/ wiək³ /	[เวียก]	"งาน "
/ ɨə /	/ ี-อ /	/ sɨə³ /	[เชือ]	"เสื้อ "
/ uə /	/ -ัว /	/ muən³ /	[มวน]	"สนุก "

1.10.3 สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์

<u>เสียงวรรณยุกต์ภาษาลาวครึ่ง</u>	<u>ลักษณะเสียงวรรณยุกต์</u>	<u>รูปวรรณยุกต์ที่ใช้เขียนสัทอักษร</u>
เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 (423)	เสียงสูง - ตก - ขึ้น (ไม่มีในภาษาไทย)	รูปวรรณยุกต์โท (◌◌) ในคำเป็น
เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 (323)	เสียงกลางระดับ-ตก-กลาง (คล้ายเสียงจัตวา)	รูปวรรณยุกต์จัตวา (◌◌) ในคำเป็น
เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 (44)	เสียงสูงระดับ (คล้ายเสียงสามัญแต่สูงกว่า)	ไม่มีรูปวรรณยุกต์ ในคำเป็น หรือ คำตาย
เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 (353)	เสียงกลาง - ขึ้น - ตก (คล้ายเสียงโท)	รูปวรรณยุกต์เอก (◌◌) หรือรูปวรรณยุกต์โท (◌◌) ในคำเป็น หรือ คำตาย
เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 (45)	เสียงสูง - ขึ้น (คล้ายเสียงตรี)	รูปวรรณยุกต์โท (◌◌) หรือรูปวรรณยุกต์ตรี (◌◌) ในคำเป็น หรือ คำตาย

บทที่ 2

ระบบเสียงภาษาลาวครั้ง

ในบทนี้จะกล่าวโดยสังเขปเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาลาวครั้ง ซึ่งประกอบด้วยระบบเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ นอกจากนี้ได้กล่าวถึงลักษณะโครงสร้างพยางค์ไว้ด้วย ระบบเสียงภาษาลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลงที่ผู้วิจัยศึกษาไว้ ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ กันทิมา วัณณะประเสริฐ และ สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2531:95-123) ที่ได้ศึกษาภาษาลาวครั้งที่จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี และ นครปฐม ซึ่งพบว่าภาษาลาวครั้งทั้งสามจังหวัดมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น 20 หน่วยเสียง ได้แก่ / p p^h b t t^h d k k^h ʔ c f s h m n ɲ ŋ l w j / ไม่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ มีสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง ได้แก่ / i i: e e: ε ε: ī ī: ō ō: a a: u u: o o: ɔ ɔ: / สำหรับสระประสมต่างกันเล็กน้อย คือภาษาลาวครั้งจังหวัดชัยนาท มีสระประสม 2 หน่วยเสียง ได้แก่ / ia ua / ส่วนภาษาลาวครั้งจังหวัดสุพรรณบุรี และนครปฐม มีสระประสม 3 หน่วยเสียง คือ / ia ia ua / ด้านเสียงวรรณยุกต์ พบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเท่ากัน แต่แตกต่างกันในเรื่องลักษณะทางสัทศาสตร์

สำหรับระบบเสียงภาษาลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีหลงที่ผู้วิจัยได้ศึกษา มีลักษณะดังนี้ คือ

2.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง มี 20 หน่วยเสียง คือ

/ p t k ʔ p^h t^h k^h b d c
f s h m n ɲ ŋ l w j /

ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครึ่ง

ลักษณะ ของ เสียง	คุณสมบัติ ของเสียง		ริมฝีปาก ทึงคู้	ริมฝีปาก ฟัน	ปุ่มเหงือก	เพดาน แข็ง	เพดาน อ่อน	คอหอย
	คุณ สมบัติ	ฐาน- กร						
กัก	ไม่ก้อง	ไม่มีลม	p		t		k	ʔ
หรือ	ไม่ก้อง	มีลม	p ^h		t ^h		k ^h	
ระเบิด	ก้อง		b		d			
กึ่งเสียดแทรก	ไม่ก้อง	ไม่มีลม				c		
เสียดแทรก	ไม่ก้อง			f	s			h
นาสิก	ก้อง		m		n	ɲ	ŋ	
ข้างลิ้น	ก้อง				l			
ครึ่งสระ	ก้อง		w			j		

1. / p / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม ริมฝีปากทั้งคู่ เช่น
/ pɔ:k³ /	[ปอก]	" ปอก "
/ pa:k³ /	[ปาก]	" ปาก "
2. / t / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม ปุ่มเหงือก เช่น
/ ta:j² /	[ต้าย]	" ตาย "
/ tɔ:t³ /	[ทอด]	" ต่อย "
3. / k / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เพดานอ่อน เช่น
/ ka:p⁴ /	[กั๊ป]	" กลับ "
/ ka:j³ /	[ไก]	" ไก่ "
4. / ʔ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม คอหอย เช่น
/ ʔɔ:k³ /	[ออก]	" ออก "
/ ʔi:k³ /	[อิก]	" อิก "
5. / pʰ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม ริมฝีปากทั้งคู่ เช่น
/ pʰɔ:³ /	[พอ]	" พ่อ "
/ pʰak⁴ /	[ผัก]	" ผัก "
6. / tʰ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม ปุ่มเหงือก เช่น
/ tʰɛ:⁵ /	[แท้]	" จริง "
/ tʰɔ:t³ /	[ทอด]	" ถอด "
7. / kʰ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เพดานอ่อน เช่น
/ kʰɔ:ŋ¹ /	[ช้อง]	" ของ "
/ kʰon¹ /	[ชัน]	" ชน "
8. / b / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ริมฝีปากทั้งคู่ เช่น
/ bɔ:k³ /	[บอก]	" บอก "
/ bi:p³ /	[บีบ]	" บีบ "

9. / d / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม ปุ่มเหงือก เช่น

/ da:k^๓ / [ดาก] " กั้น "

/ da:j^๕ / [ไต] " ได้ "

10. / c / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งเสียดแทรก ไม่ก้อง ไม่มีลม เพดานแข็ง

เช่น

/ cap^๔ / [จับ] " จับ "

/ ca:j^๒ / [ใจ] " ใจ "

11. / f / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง ริมฝีปาก ฟัน เช่น

/ fa:w^๕ / [ฟิว] " รีบ "

/ fon^๑ / [ฟัน] " ฟัน "

12. / s / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง ปุ่มเหงือก เช่น

/ so:p^๕ / [ซ็อบ] " ชอบ "

/ so:ŋ^๑ / [ล็อง] " สอง "

13. / h / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง คอหอย เช่น

/ hak^๓ / [ฮัก] " รัก "

/ hε:ŋ^๒ / [แฮ้ง] " แรง "

14. / m / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง ริมฝีปากทั้งคู่ เช่น

/ mot^๓ / [มด] " มด "

/ mim^๕ / [มึ่ม] " ผึ้ง "

15. / n / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง ปุ่มเหงือก เช่น

/ no:ŋ^๒ / [น้อย] " น้อย "

/ nu:๑ / [หนู] " หนู "

- 16./ ɲ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เพดานแข็ง เช่น
/ ɲaŋ ^๓ /	[ญาง]	" เต็น "
/ ɲak ^๕ /	[ญาก]	" ยาก "
- 17./ ɲ / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เพดานอ่อน เช่น
/ ɲa:m ^๓ /	[จ้าม]	" สวย "
/ ɲoŋ ^๓ /	[เจ็น]	" เงิน "
- 18./ l / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น ก้อง ปุ่มเหงือก เช่น
/ lom ^๓ /	[ลัม]	" ลม "
/ len ^๓ /	[เล็น]	" เล่น "
- 19./ w / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะครีงสระ ก้อง ริมฝีปากทั้งคู่ เช่น
/ waw ^๕ /	[เว้า]	" พุด "
/ wa: ^๓ /	[วา]	" ว่า "
- 20./ j / เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะครีงสระ ก้อง เพดานแข็ง เช่น
/ ja: ^๓ /	[ย้า]	" ยา "
/ jen ^๓ /	[เย็น]	" เย็น "

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 20 หน่วยเสียงนี้เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ทั้งหมด และ
เป็นพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง ได้แก่ / p t k ʔ m n ɲ w j /
ในภาษาลาวครั้งไม่มีพยัญชนะต้นควบกล้ำ

2.2 หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาลาวครั้งมีสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว ได้แก่ / i i: e e: ɛ ɛ: *ɨ ɨ: ə ə: a a: u u: o o: ɔ ɔ: / และหน่วยเสียงสระประสม ได้แก่ / iə *ɨə uə / ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงหน่วยเสียงสระในภาษาลาวครั้ง

ระดับ ลิ้น	ตำแหน่งของ ลิ้นและ ลักษณะของ ริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหน้า ไม่ห่อ - ริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหลังค่อนกลาง ไม่ห่อริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหลัง ห่อริมฝีปาก
สูง		i i:	*ɨ ɨ:	u u:
กลางสูง		e e:	ə ə:	o o:
กลางต่ำ		ɛ ɛ:		ɔ ɔ:
ต่ำ			a a:	
สระประสม		iə	*ɨə	uə

* / ɨ / คือตัวเดียวกับ / u / ใน I.P.A.

2.2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว

1. / i / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง สั้น ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ ʔim^๓ / [อิม] " อิม "

/ kin^๓ / [กีน] " กิน "

2. / iː / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า สูง ยาว ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ piː^๓ / [ปี้] " ปี้ "

/ miː^๓ / [มี้] " มี้ "

3. / e / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลาง สูง สั้น ไม่ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ pen^๓ / [เป้น] " เป้น "

/ pet^๓ / [เป็ด] " เป็ด "

4. / eː / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางสูง ยาว ไม่ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ kaːŋ^๓ keːŋ^๓ / [ก้าง เก้ง] " กางเกง "

/ koŋ^๓ tʰeːp^๕ / [กัง เทพ] " กรุงเทพฯ "

5. / ɛ / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางต่ำ สั้น ไม่ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ kʰɛw^๔ / [แช่ว] " พัน "

/ kʰɛŋ^๔ / [แช้ง] " ช้าง "

6. / ɛː / เป็นหน่วยเสียงสระหน้า กลางต่ำ ยาว ไม่ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ meː^๓ / [แม] " แม่ "

/ keːŋ^๓ / [แก้ง] " แกง "

7. / ɨ́ / เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง สูง สั้น ไม่ห่อ-
ริมฝีปาก เช่น

/ nɨ́ŋ³ /	[นิง]	" หิ้ง "
/ mɨ́ŋ² /	[มิ่ง]	" มิ่ง "

8. / ɨː / เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง สูง ยาว
ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ mɨː² /	[มีอ]	" มีอ "
/ tʰɨːk³ /	[ทีก]	" ถุก "

9. / ə / เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง สั้น
ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ dək⁴ /	[เด็ก]	" ดิก "
/ tʰəŋ¹ /	[เถ็ง]	" ถึง "

10. / əː / เป็นหน่วยเสียงสระค่อนไปกลาง กลางสูง ยาว
ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ ʔəːŋ⁵ /	[เอ็น]	" เรียก "
/ həːŋ¹ /	[เห็ง]	" นาน "

11. / ə / เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง ต่ำ สั้น
ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ man² /	[มั่น]	" มั่น "
/ hak³ /	[ฮัก]	" รัก "

12. / əː / เป็นหน่วยเสียงสระหลังค่อนไปกลาง ต่ำ ยาว
ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ maː² /	[ม่า]	" มา "
/ caːk³ /	[จาก]	" จาก "

13./ u / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง สั้น ไม่ห่อริมฝีปาก เช่น

/ luŋ² / [ลุง] " ลุง "

/ fun³ / [ฟุน] " ฟุน "

14./ u: / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง สูง ยาว ห่อริมฝีปาก เช่น

/ mu:¹ / [หมู] " หมู "

/ hu:¹ / [หู] " หู "

15./ o / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางสูง สั้น ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ loŋ² / [ลัง] " ลัง "

/ hot³ / [อัด] " รัด "

16./ o: / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางสูง ยาว ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ to:² / [โต] " ตัว "

/ mo:ŋ² / [โม่ง] " โม่ง "

17./ ɔ / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางต่ำ สั้น ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ k^hɔj³ / [ค้อย] " ฉั้น "

/ bɔn³ / [บอน] " ที่ "

18./ ɔ: / เป็นหน่วยเสียงสระหลัง กลางต่ำ ยาว ห่อริมฝีปาก

เช่น

/ k^hɔ:ŋ² / [ค่อง] " คลอง "

/ sɔ:ŋ¹ / [ล่อง] " ล่อง "

2.2.2 หน่วยเสียงสระประสม

1. / iə / เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหน้า สูง ไม่ห่อริมฝีปากและลงท้ายด้วยสระหลังก่อนไปกลาง กลางสูง สิ้น ไม่ห่อริมฝีปาก มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ [iə] และ [i:ə] เช่น

/ wiək^๕ / [เวียก] " งาน "

/ sia^๑ / [เลี้ย] " เลีย "

2. / ɨə / เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหลังก่อนไปกลาง สูง ไม่ห่อริมฝีปาก และลงท้ายด้วยสระหลังก่อนไปกลาง กลางสูง สิ้น ไม่ห่อริมฝีปาก มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงสั้น [ɨə] และเสียงยาว [ɨ:ə] เช่น

/ sɨə^๑ / [เสือ] " เสือ "

/ mɨəŋ^๒ / [เมือง] " เมือง "

3. / uə / เป็นหน่วยเสียงสระประสม เริ่มต้นที่สระหลัง สูง ห่อริมฝีปาก และลงท้ายด้วยสระหลังก่อนไปกลาง กลางสูง สิ้น ไม่ห่อริมฝีปาก มีเสียงย่อย 2 เสียง คือเสียงสั้น [uə] และเสียงยาว [u:ə] เช่น

/ huə^๑ / [หัว] " หัว "

/ t^๒uə^๑ / [ทัว] " ถั่ว "

2.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั้ง มี 5 หน่วยเสียง คือ

1. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ตก - ขึ้น (423)
2. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลางระดับ - ตก - กลาง (323)
3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ระดับ (44)
4. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง - ขึ้น - ตก (353)
5. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ขึ้น (45)

ตั้งตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวครั้ง

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.4		
2	ว.2	ว.3	ว.5		
3				ว.3	ว.4
4					ว.3

ช่อง A-1 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 สูง - ตก - ขึ้น (423)

ช่อง A-234 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 กลางระดับ-ตก-กลาง (323)

ช่อง B-1234 , DL-123 และ DS-4 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3

สูง - ระดับ (44)

ช่อง C-1 และ DS-123 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 กลาง-ขึ้น-ตก (353)

ช่อง C-234 และ DL-4 คือหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 สูง - ขึ้น (45)

1. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ตก - ขึ้น (423) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 แล้วตกลงมาประมาณถึงระดับที่ 2 แล้วเลื่อนกลับขึ้นไปยังระดับเสียงที่ 3 ในตอนท้าย ซึ่งไม่ตรงกับเสียงวรรณยุกต์ใดในภาษาไทย เวลาออกเสียงออกเสียงคล้ายเสียงโท และลงท้ายด้วยเสียงจัตวา หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดกับพยางค์เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ในแบบทดสอบ ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็น อักษรสูง หรือพยัญชนะ ห นำ เช่น

/ k ^h aː¹ /	[ข้า]	" ชา "
/ sɔːŋ¹ /	[ล้อง]	" สอง "

2. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลางระดับ-ตก-กลาง (323) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 3 อยู่ระยะหนึ่งแล้วตกลงมาประมาณระดับเสียงที่ 2 แล้วกลับขึ้นไปยังระดับเสียงที่ 3 ในตอนท้ายซึ่งใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดกับพยางค์เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ในแบบทดสอบ ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลางและอักษรต่ำ เช่น

/ tɔː² /	[ต่ำ]	" ตา "
/ ʔaw² /	[เอา]	" เอา "

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ระดับ (44) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้น ถึงจุดจบของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 โดยตลอด คล้ายเสียงสามัญของไทย แต่ระดับสูงกว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดกับพยางค์เป็นที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์เอก มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำและเกิดกับพยางค์ตายสระเสียงยาวซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และเกิดกับพยางค์ตายสระเสียงสั้นซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ เช่น

/ baː³ /	[บา]	" ป่า "
/ ta:k³ /	[ตาก]	" ตาก "

4. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง - ขึ้น - ตก (353) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 3 แล้วขึ้นสูงไปถึงระดับเสียงที่ 5 แล้วตกลงมายังระดับเสียงที่ 3 ในตอนท้าย คล้ายเสียงโทในภาษาไทย หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดกับพยางค์เป็นที่มีรูปวรรณยุกต์โทในแบบทดสอบ ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง และเกิดกับพยางค์ตายสระเสียงสั้น ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง และอักษรกลาง เช่น

/ p ^h ak ^h /	[ผัก]	" ผัก "
/ dek ^h /	[เด็ก]	" เด็ก "

5. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 คือ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ขึ้น (45) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 4 แล้วขึ้นสูงไปถึงระดับเสียงที่ 5 คล้ายเสียงตรีในภาษาไทย หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดกับพยางค์เป็น ที่มีรูปวรรณยุกต์โท ซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง อักษรต่ำ และเกิดกับพยางค์ตายสระเสียงยาวซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ เช่น

/ lu:k ⁵ /	[ลูก]	" ลูก "
/ pa:r ⁵ /	[ป่า]	" ป่า "

2.4 โครงสร้างพยางค์

ภาษาลาวครั้งมีโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ คือ

2.4.1 โครงสร้างพยางค์แบบ C V T

2.4.2 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V T

2.4.3 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (V) N T

2.4.4 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (V) S T

2.4.1 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V^T$ หมายถึง โครงสร้างพยางค์เปิด ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว (C) มีเสียงสระเป็นสระเดี่ยว เสียงยาว (V:) หรือสระเดี่ยวเสียงสั้น (V) และเสียงวรรณยุกต์ (T) เช่น

$C V^T$

/ <u>ka</u> ^๑ po ^๔ /	[กะ โปะ]	" กะลามะพร้าว "
/ <u>ka</u> ^๑ ta: ^๒ /	[กะ ต่ำ]	" ตระกร้า, กระบุง "

$C V :^T$

/ ma: ^๒ /	[มา]	" มา "
/ k ^h ɔ: ^๑ /	[ช้อ]	" ขอ "

2.4.2 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V V^T$ หมายถึง โครงสร้างพยางค์เปิดที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว (C) มีเสียงสระเป็นเสียงสระประสม (VV) และเสียงวรรณยุกต์ (T) เช่น

/ k ^h iə ^๒ /	[เกื่อ]	" เลี้ยง, ให้อาหาร(สัตว์) เช่น หมู ไก่ "
/ t ^h iə ^๑ /	[เทื่อ]	" ครึ่ง, หน "

2.4.3 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V (V) N^T$ หมายถึง โครงสร้างพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว (C) มีเสียงสระเป็นสระเสียงสั้น (V) หรือสระเสียงยาว (V:) หรือสระประสม (VV) มีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะนาสิก (N) หรือพยัญชนะครึ่งสระ (/w j/) และเสียงวรรณยุกต์ (T) เช่น

$C V N^T$

/ kin ^๒ /	[กิ้น]	" กิ้น "
/ kaj ^๑ /	[ไก]	" ไก่ "
/ ʔə:n ^๑ /	[เอ็น]	" เรียก "

C V V N^T

/ diəw ¹ /	[เดี้ยว]	" เดี้ยว "
/ kuən ² /	[ก่วน]	" กวน "
/ hɔ̄ən ² /	[เขื่อน]	" บ้าน "

2.4.4 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (V) S^T หมายถึง โครงสร้างพยางค์ปิด ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว(C) มีเสียงสระเป็นเสียงสระเดี่ยวเสียงสั้น(V) หรือสระประสม(VV) มีพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะเสียงกัก(S) และเสียงวรรณยุกต์(T) เช่น

/ pet ⁴ /	[เปด]	" เบ็ด "
/ het ³ /	[เฮ็ด]	" ทำ "
/ tat ⁴ /	[ตัด]	" ตัด "
/ kuət ³ /	[กวด]	" กวาด "
/ suət ³ /	[สวด]	" สวด "
/ bɔk ⁴ k ^h iəp ³ /	[บ่อก เขียบ]	" น้อยหน้า "

จะเห็นว่าลักษณะโครงสร้างพยางค์ของภาษาลาวครึ่งประกอบด้วย หน่วยเสียง อย่างน้อย 3 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์และมีอย่างมากที่สุดไม่เกิน 4 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ส่วนโครงสร้างพยางค์ของคำหลายพยางค์ ก็คือการนำเอาโครงสร้างของคำพยางค์เดี่ยวดังกล่าวข้างต้นมารวมกัน เช่น

/ k ^h i: ⁴ fa: ⁵ /	[ชี น้ำ]	" เมฆ "
/ bɔk ⁴ nɔ: ² j ² /	[บ่อก น้อย]	" ขวบ "
/ nok ³ ʔi: ² lɛ: ⁵ w ⁵ /	[นก อี แล้ว]	" นกเหยี่ยว "
/ nok ³ ʔi: ² cu: ⁵ /	[นก อี จู]	" นกกางเขน "

2.5 สรุปรูปแบบเสียงภาษาลาวครั้ง

ภาษาลาวครั้งที่บ้านทุ่งสีทองมีระบบเสียงดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะมี 20 หน่วยเสียง ได้แก่

/ p t k ʔ p^h t^h k^h b d c
f s h m n ɲ ŋ l w j /

2. หน่วยเสียงสระมีหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว ได้แก่ / i i: e e: e e: ɨ ɨ: ə ə: a a: u u: o o: ɔ ɔ: / หน่วยเสียงสระประสม ได้แก่ / iə iə uə /

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่

- 1.) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ตก - ขึ้น (423)
- 2.) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลางระดับ - ตก - กลาง (323)
- 3.) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ระดับ (44)
- 4.) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง - ขึ้น - ตก (353)
- 5.) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ สูง - ขึ้น (45)

4. โครงสร้างพยางค์มี 4 แบบ ได้แก่

- 1.) C V ^T
- 2.) C V V ^T
- 3.) C V (V) N ^T
- 4.) C V (V) S ^T

บทที่ 3

คำลงท้ายในภาษาลาวครึ่ง

คำลงท้ายถือได้ว่าเป็นหมวดคำที่มีความสำคัญหมวดคำหนึ่ง ซึ่งสามารถแสดงเจตนา ความรู้สึกนึกคิดหรืออารมณ์ของผู้พูด เป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้คำลงท้ายยังเป็นคำเฉพาะถิ่นที่มีปรากฏอยู่แต่ละถิ่น และแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภาษาถิ่นให้เราได้ทราบด้วย เช่น ในภาษาไทยมีคำลงท้าย ค่ะ ครับ จ๊ะ จำ ฯลฯ ในภาษาลาวครึ่งมีคำลงท้าย แด เทื่อ ตี ฯลฯ หรือในภาษาถิ่นเชียงใหม่มีคำว่า เจ้า ก้า ฯลฯ เป็นต้น

ในบทนี้จะกล่าวถึงความหมายของคำลงท้าย เกณฑ์ของคำลงท้าย และประเภทของคำลงท้าย รวมทั้งการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายในภาษาลาวครึ่ง

3.1 ความหมายของคำลงท้าย

มีผู้ศึกษาเรื่องคำลงท้ายและได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

วิจิตร ภาณุวงศ์ (2522:61-63) กล่าวถึงคำลงท้ายว่าเป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรืออาจจะปรากฏในตำแหน่งท้ายส่วนของประโยค และมีลักษณะพิเศษดังนี้ คือ

1. แต่ละคำอาจจะมียหลายรูป โดยอาจแตกต่างกันในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ ความสั้น ยาวของเสียงสระ เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียวหรือทั้งสองเรื่องก็ได้
2. เมื่อใช้คำเดียวกันแต่ต่างรูปกันในประโยค อาจจะทำให้ความหมายของทั้งประโยคเปลี่ยนแปลงไป คือทำให้เป็นประโยคนละชนิด เช่น เป็นประโยคคำถาม บอกล่า คำสั่ง อ้อนวอน ปราบ ชู เป็นต้น

บรรจบ พันธุเมธา (2323:169) กล่าวถึงคำลงท้ายว่า คำลงท้ายคือคำอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คำกริยาช่วย แต่เป็นคำลงท้ายประโยค หรือมาข้างท้ายคำกริยา

นาวรรณ พันธุเมธา (2525:72-73) ได้จัดคำลงท้ายว่าเป็น คำบอกมาลาซึ่ง คำบอกมาลา นี้ ไม่ค่อยใช้เมื่อสื่อสารด้วยการเขียน แต่มักใช้เสมอเมื่อสื่อสารด้วยการพูด ทำให้คำพูดน่าฟัง ไม่ห้วนสั้นเกินไป ทั้งยังเน้นเจตนาของผู้พูดอีกด้วยว่า ถาม ลั่ง ชู่ ขอร้องหรืออ้อนวอน ฯลฯ

คำบอกมาลาอาจกำหนดได้เป็นพวก ๆ เช่น พวกละ พวกนะ พวกชิ พวกเออะ พวกกระมัง พวกหรอก พวกแน่ พวกนี้ พวกหนอ พวกแหละ คำเหล่านี้มีลักษณะพิเศษ คือ เมื่อพูด เสียงอาจสั้นหรือยาว และเป็นเสียงสูงต่ำ แตกต่างจากอักษรที่เขียน เช่น ละ เวลาพูดจะเป็น ลา , ชิ เวลาพูดจะเป็น ชิ , เออะ เวลาพูดจะเป็น เออ , นะ เวลาพูดจะเป็น น้ำ เมื่อไม่อาจบันทึกเป็นตัวอักษรได้ตามเสียง ผู้อ่านก็ต้องกำหนดเอาเองให้ถูกต้องตามความหมาย เพราะเมื่อเราออกเสียงต่างกัน ความหมายของคำก็ต่างกันด้วย

รุ่งอรุณ ทิฆุณห์เถียร และวิไลวรรณ สมโสภณ (2531:4) กล่าวถึงคำลงท้ายว่า เป็นคำที่มีตำแหน่งอยู่ท้ายประโยค ทำหน้าที่ช่วยเสริมความหมายของประโยค โดยบอกเจตนาของผู้พูดว่าต้องการทักทาย หรือขอร้อง และช่วยบอกท่าทีของผู้พูดว่า ผู้พูดมีความรู้สึกอย่างไร นอกจากนี้ยังช่วยเสริมความหมายของทั้งประโยคในแง่ของการบอกสถานภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟังว่าเสมอกัน หรือสนิทสนมกันหรือไม่

สำหรับคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง หมายถึงคำที่อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค โดยอาจมีวลี หรือประโยคต่อท้ายอีกทีหนึ่งหรือไม่ก็ได้ ซึ่งไม่มีความหมายของคำโดยเฉพาะ

แต่ทำหน้าที่ช่วยเสริมความหมายของวลีหรือประโยคตามหน้าที่ของคำลงท้ายนั้น ๆ โดยแสดงเจตนา อารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้พูด

3.2 เกณฑ์ของคำลงท้าย

ในการตัดสินคำที่เกิดในตำแหน่งท้ายประโยคว่าคำใดเป็นคำลงท้ายหรือไม่นั้นจะใช้หลักเกณฑ์ทางด้านโครงสร้างประโยค เกณฑ์ทางด้านเสียงของคำ และเกณฑ์ทางด้านความหมายของคำในการตัดสินดังต่อไปนี้

1.) เกณฑ์ทางด้านโครงสร้างประโยค

คำลงท้ายจะปรากฏในตำแหน่งท้ายของวลีหรือประโยคเพื่อทำหน้าที่ช่วยเสริมความหมายของวลีหรือประโยคนั้น โดยอาจมีวลีหรือประโยคต่อท้ายอีกทีหนึ่งหรือไม่ก็ได้ และวลีหรือประโยคที่มาต่อท้ายนั้นอาจมีคำลงท้ายอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ เช่น

ก. k^hɔj³ lɨ:m² lɛ:w⁵ niə³

คือย ลืม แล้ว เนี่ย

ฉัน ลืม แล้ว นะ

ข. fon¹ loŋ² hɔj⁵ fa:w⁵ kep³ p^ha:⁴

ฝน ล่ง เฮ้ย ฟ้าว เก็บ ผ้า

ฝน ตก เฮ้ย รีบ เก็บ ผ้า

ค. pə:t³ bəŋ³ ti:³ hot³ k^hɔŋ³ mi:² na:m⁵ man² bɔ:³

เปิด เบิง ตี อด เคือง มี น้ำ มัน บอ

เปิด ดู ลี รถมอเตอร์ไซด์ มี น้ำ มัน ไหม

จากตัวอย่าง ก. คำลงท้ายอยู่ตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ส่วนตัวอย่าง ข. คำลงท้ายอยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค โดยมีลิต่อท้ายอีกทีหนึ่ง และในตัวอย่าง ค. คำลงท้ายอยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค โดยมีลิต่อท้ายและวลีที่มาต่อท้ายนั้นมีคำลงท้ายอยู่ด้วย

2.) เกณฑ์ทางด้านเสียง

คำลงท้ายที่จัดว่าเป็นคำเดียวกัน อาจมีการแปรรูปหรือแปรเสียงได้ กล่าวคือ คำเดียวกันอาจแตกต่างกันในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ เสียงพยัญชนะต้น การเปิดหรือปิดเส้นเสียงในการออกเสียง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือทุกเรื่องก็ได้ เช่น

ก. [tɕi ^๓]	[ตี]	" ลี "
[tɕi ^๕]	[ตี]	" ลี "

ทั้งสองคำนี้ถือว่าเป็นคำเดียวกัน แต่มี 2 รูป โดยแตกต่างกันในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์เพียงอย่างเดียว

ข. [dɔɐ ^๓]	[เต๋อ]	" นะ "
[dɔɐ ^๕]	[เต๋อะ]	" นะ "

ทั้งสองคำนี้ถือว่าเป็นคำเดียวกัน แต่มี 2 รูป โดยแตกต่างกันในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ และความสั้น - ยาวของเสียงสระ

ค. [na ^๕]	[นะ]	" นะ "
[na: ^๑]	[นา]	" นะ "
[naʔ ^๑]	[งะ]	" นะ "

ทั้งสามคำนี้ถือว่าเป็นคำเดียวกัน แต่มี 3 รูป โดยแตกต่างกันในเรื่องเสียงวรรณยุกต์ ความสั้น - ยาวของเสียงสระ เสียงพยัญชนะต้น และมีการเปิดหรือปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

3.) เกณฑ์ทางด้านความหมาย

(1) คำลงท้ายไม่มีความหมายประจำคำโดยเฉพาะ แต่ก็สามารถทราบความหมายได้เมื่อนำไปเทียบกับภาษาอื่น เช่น ภาษาไทย เป็นต้น แต่กระนั้นคำลงท้ายทุกคำก็ทำหน้าที่แสดงความหมายรวม (ความหมายหลัก) และความหมายย่อย ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามวลี ประโยค หรือบริบทของผู้พูด เช่น

ก. caw ^๕	ʔi: ^๑	paɯ ^๑	ne: ^๑	le:w ^๕	<u>ti:^๑</u>
เจ้า	อี่	ไป	แน่	แล้ว	ตี
คุณ	จะ	ไป	แน่	แล้ว	<u>หรือ</u>

ข. da: ^๑	kap ^๔	k ^h aw ^๑	ma: ^๑	<u>ti:^๑</u>
ดา	กั๊บ	เข้า	มา	ตี
ทะเลาะกั๊บ	เขา	มา	<u>ละลี</u>	

จากตัวอย่าง ก. และ ข. ใช้คำลงท้ายคำเดียวกัน คือ /ti:^๑/ [ตี] แต่มีความหมายในการแสดงเจตนาของผู้พูดต่างกัน กล่าวคือ ในตัวอย่าง ก. ผู้พูดต้องการ

แสดงการถาม ส่วนในตัวอย่าง ข. ผู้พูดกล่าวโดยแสดงการคาดคะเน หรือสงสัย

(2) คำลงท้ายบางคำอาจเป็นคำอื่นที่มีความหมายประจำคำอยู่แล้ว แต่เมื่อทำหน้าที่เป็นคำลงท้ายแล้ว ก็จะไม่คงความหมายประจำคำเดิมไว้ เช่น

boː ^๑	pa.j ^๒	het ^๑	naː ^๒	<u>tʰiə^๑</u>
บอ	ไป	เฮ็ด	นา	<u>เทื่อ</u>
ไม่	ไป	ทำ	นา	<u>หรือ</u>

จากตัวอย่างคำว่า / tʰiə^๑ / [เทื่อ] เป็นคำนามบอกเวลา หมายความว่า " ครึ่ง , หน " แต่เมื่อปรากฏในตำแหน่งคำลงท้าย ไม่ได้หมายความว่า " ครึ่ง , หน " แต่มีความเทียบกับภาษาไทยว่า " หรือ " เป็นคำลงท้ายที่แสดง การถาม หรืออาจหมายความอย่างอื่นอีก ทั้งนี้ความหมายของคำลงท้ายจะเปลี่ยนไปตาม บริบทของผู้พูด และทำหน้าที่แสดงความหมายครอบคลุมทั้งวลี หรือประโยคนั้น ๆ ดังที่ ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

(๓) ถ้าไม่ใส่คำลงท้ายเข้าไปในวลีหรือประโยค ก็ไม่ทำให้ความหมาย รวมหรือความหมายหลักของวลีหรือประโยคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพียงแต่คำลงท้ายช่วย เสริมความหมายให้ข้อความ วลี หรือประโยคนั้น ๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น

man ^๒	koː ^๑	kʰiː ^๒	kan ^๒	<u>new^๕</u>
มัน	กอ	คือ	กัน	<u>แน้ว</u>
มัน	ก็	เหมือน	กัน	<u>แหละ</u>

จากตัวอย่าง ถ้าตัดคำลงท้าย /new⁵/ ออก ความหมายของข้อความก็ไม่เปลี่ยนไป แต่ผู้พูดใส่คำลงท้าย /new⁵/ เข้ามาเพื่อเป็นการยืนยันข้อความที่กล่าวหรืออาจแสดงเจตนาอย่างอื่นตามที่ผู้พูดต้องการ ขึ้นอยู่กับผู้พูดว่าจะใช้คำลงท้ายคำใดแสดงเจตนาตามที่ต้องการอย่างไร

สรุปเกณฑ์ของคำลงท้าย

- (1) คำลงท้ายส่วนใหญ่จะปรากฏในตำแหน่งท้ายของวลีหรือประโยค โดยอาจมีวลีหรือประโยคต่อท้ายอีกทีหนึ่งหรือไม่มีก็ได้ และวลีหรือประโยคที่มาต่อท้ายอาจมีคำลงท้ายอยู่ด้วยหรือไม่มีก็ได้
- (2) คำลงท้ายที่จัดว่าเป็นคำเดียวกัน อาจมีการแปรรูปหรือแปรเสียงได้ โดยอาจแตกต่างกันในเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ เสียงพยัญชนะต้น หรือมีการเปิด-ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือทุกเรื่องก็ได้
- (3) คำลงท้ายไม่มีความหมายประจำคำโดยเฉพาะ แต่ทำหน้าที่แสดงความหมายรวม และความหมายย่อย ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามข้อความ หรือบริบทของผู้พูด
- (4) คำลงท้ายบางคำอาจมีความหมายประจำคำอยู่แล้ว แต่เมื่อกำหนดให้เป็นคำลงท้าย จะไม่คงความหมายเดิมไว้
- (5) ถ้าไม่ใส่คำลงท้ายเข้าไปในวลีหรือประโยค ก็ไม่ทำให้ความหมายรวมหรือความหมายหลักของวลีหรือประโยคเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพียงแต่คำลงท้ายช่วยเสริมความหมายให้ข้อความ วลี หรือประโยคนั้น ๆ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 ประเภทของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง สามารถจำแนกโดยอาศัยโครงสร้างของนยางค์เป็นหลักได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. คำลงท้ายพยางค์เดียว
2. คำลงท้ายสองพยางค์
3. คำลงท้ายสามพยางค์

1.) คำลงท้ายพยางค์เดียว มี 27 คำ คือ

	<u>คำลงท้าย</u>	<u>เทียบกับภาษาไทยว่า</u>	<u>มักปรากฏในประโยค</u>
1.	/ ti: ^๑ / * [ตี]	" เหนือ "	คำถาม คำสั่ง
2.	/ te: ^๑ / [เต]	" เหนือ "	คำถาม บอกเล่า
3.	/ tu: ^๑ / ** [ตัว]	" นะ "	บอกเล่า ปฏิเสธ
4.	/ ko: ^๑ / [กอ]	" ไหม "	คำถาม
5.	/ kon: ^๑ / [ก้อน]	" นะ "	บอกเล่า
6.	/ t ^h a: ^๑ / [ทา]	" กระทบ "	คำถาม
7.	/ t ^h ɔ: ^๑ / [เทาะ]	" ถေး "	ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
8.	/ t ^h i: ^๑ / [เทื่อ]	" เหนือ "	คำถาม บอกเล่า

* คำลงท้ายที่เป็นพยางค์เปิด เป็นคำลงท้ายที่อาจมีการกักเส้นเสียง / ʔ /
หรือไม่มีก็ได้

** คำลงท้ายที่เป็นพยางค์ปิด (ยกเว้นพยัญชนะท้ายเสียงกัก / ʔ /) หรือมีสระ
ประสม (ยกเว้น / iə /) เป็นคำลงท้ายที่ไม่มีกรกักเส้นเสียง

	คำลงท้าย	เทียบกับภาษาไทยว่า	มักปรากฏในประโยค
9.	/ bɔː³ / [บอ]	" ไหม "	คำถาม
10.	/ deː⁴ / [เต้]	" นะ "	คำถาม บอกเล่า
11.	/ deː³ / [แด]	" บ้าง , หน่อย "	ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง คำถาม
12.	/ daː⁴ / [เต้อ]	" นะ "	ชักชวน/ขอร้อง
13.	/ sa⁵ / [ซะ]	" ซะ "	คำสั่ง บอกเล่า
14.	/ hɨ⁵ / [ฮี]	" ฮี "	คำถาม
15.	/ hɔj⁵ / [้วย]	" ้วย "	ชักชวน/ขอร้อง คำถาม บอกเล่า
16.	/ mɛ³ / [แม่]	" ลี "	คำสั่ง
17.	/ ni³ / [นิ]	" เหรอ "	คำถาม
18.	/ nɛː³ / [แน]	" หน่อย "	บอกเล่า
19.	/ new⁵ / [แฉ้ว]	" ลี "	คำสั่ง บอกเล่า
20.	/ nɔː⁴ / [เน้อ]	" นะ "	ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง บอกเล่า
21.	/ na⁵ / [นะ]	" นะ "	คำถาม บอกเล่า
22.	/ nɔː⁴ / [น่อ]	" นะ "	คำถาม บอกเล่า
23.	/ niɔ³ / [ैया]	" นะ "	คำถาม บอกเล่า
24.	/ la³ / [ละ]	" ละ "	คำถาม บอกเล่า
25.	/ lɔk³ / [ล็อก]	" หรอก "	ปฏิเสธ
26.	/ wɔj⁵ / [้วย]	" ้วย "	ชักชวน/ขอร้อง คำถาม
27.	/ wa³ / [วะ]	" วะ "	ชักชวน/ขอร้อง คำถาม บอกเล่า

2.) คำลงท้ายสองพยางค์ มี 85 คำ คือ

	<u>คำลงท้าย</u>	<u>เทียบกับภาษาไทยว่า</u>	<u>มักปรากฏในประโยค</u>
1.	/ ti: ⁵ t ^h a: ³ /	[ตี ทา]	" ลินะ " คำถาม
2.	/ ti: ³ hi: ⁵ /	[ตี ฮี]	" ไซใหม่ " คำถาม
3.	/ ti: ⁵ mɛ: ³ /	[ตี แมะ]	" ลินะ " คำสั่ง
4.	/ ti: ⁵ na: ³ /	[ตี นะ]	" ลินะ " คำถาม
5.	/ ti: ⁵ nɔ: ³ /	[ตี เนาะ]	" ลินะ " คำถาม บอกเล่า
6.	/ ti: ³ niə: ³ /	[ตี เนีย]	" ลินะ " คำถาม
7.	/ ti: ⁵ la: ⁴ /	[ตี ละ]	" ลี " คำสั่ง
8.	/ ti: ³ wəj: ⁴ /	[ตี เว่ย]	" ลีเว่ย " คำสั่ง คำถาม
9.	/ ti: ³ wa: ³ /	[ตี วะ]	" ลิวะ " คำสั่ง คำถาม
10.	/ te: ⁵ wa: ³ /	[เตี วะ]	" เหวอวะ " คำสั่ง คำถาม
11.	/ tuə: ³ na: ³ /	[ตัว นะ]	" นะ " บอกเล่า
12.	/ tuə: ³ niə: ³ /	[ตัว เนีย]	" นะ " คำถาม
13.	/ tuə: ³ la: ³ /	[ตัว ละ]	" นะ " ปฏิเสธ
14.	/ kɔ: ³ niə: ³ /	[กอ เนีย]	" เหวอนี้ " คำถาม บอกเล่า
15.	/ kɔ: ³ la: ³ /	[กอ ละ]	" เหวอ " คำถาม บอกเล่า
16.	/ kɔn: ³ nɛ: ³ /	[ก็อน แนะ]	" นะ " บอกเล่า
17.	/ kɔn: ³ na: ³ /	[ก็อน นะ]	" นะ " คำสั่ง บอกเล่า
18.	/ kɔn: ³ niə: ³ /	[ก็อน เนีย]	" นะ " คำถาม บอกเล่า
19.	/ t ^h a: ³ niə: ³ /	[ทา เนีย]	" กระทบ " คำถาม
20.	/ t ^h ɔ: ³ na: ³ /	[เทาะ นะ]	" เถอะนะ " ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
21.	/ t ^h ɔ: ³ nɔ: ⁴ /	[เทาะ น่อ]	" เถอะนะ " ชักชวน/ขอร้อง

	คำลงท้าย	เทียบกับภาษาไทยว่า	มักปรากฏในประโยค
22.	/ t ^h wa ³ waj ⁴ /	[เทาะ เว่ย]	" เถอะเว่ย " ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
23.	/ t ^h wa ³ wa ³ /	[เทาะ วะ]	" เถอะวะ " ชักชวน/ขอร้อง
24.	/ t ^h ia ³ ti ³ /	[เทื่อ ตี]	" เหรอ " คำถาม
25.	/ t ^h ia ³ te ³ /	[เทื่อ เต]	" เหรอ " คำถาม
26.	/ t ^h ia ³ kon ³ /	[เทื่อ ก้อน]	" นะ " บอกเล่า
27.	/ t ^h ia ³ t ^h a ³ /	[เทื่อ ทา]	" กระทบ " คำถาม
28.	/ t ^h ia ³ da ⁴ /	[เทื่อ เต๋อ]	" นะ " บอกเล่า
29.	/ t ^h ia ³ na ³ /	[เทื่อ นะ]	" นะ " บอกเล่า
30.	/ t ^h ia ³ ni ³ /	[เทื่อ เนี่ย]	" เหรอ " คำถาม บอกเล่า
31.	/ t ^h ia ³ lok ³ /	[เทื่อ ล็อก]	" หรอก " คำถาม ปฏิเสธ
32.	/ bw ³ hi ³ /	[บอ ฮี]	" ไหม " คำถาม
33.	/ bw ³ haj ³ /	[บอ เฮี่ย]	" ไหมเฮี่ย " คำถาม
34.	/ bw ³ ni ³ /	[บอ นิ]	" ไหม " คำถาม
35.	/ bw ³ na ³ /	[บอ นะ]	" ไหมนะ " คำถาม
36.	/ bw ³ no ⁴ /	[บอ น่อ]	" ไหมนะ " คำถาม
37.	/ bw ³ ni ³ /	[บอ เนี่ย]	" ไหมนะ " คำถาม
38.	/ bw ³ la ³ /	[บอ ละ]	" ไหมละ " คำถาม
39.	/ bw ³ waj ⁴ /	[บอ เว่ย]	" ไหมเว่ย " คำถาม
40.	/ bw ³ wa ³ /	[บอ วะ]	" ไหมวะ " คำถาม
41.	/ de ³ ti ³ /	[แด ตี]	" หน้อยสิ " ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
42.	/ de ³ t ^h wa ³ /	[แด เทาะ]	" หน้อยเถอะ " ชักชวน/ขอร้อง
43.	/ de ³ bw ³ /	[แด บอ]	" ไหม " คำถาม

	คำลงท้าย	เทียบกับภาษาไทยว่า	มักปรากฏในประโยค
44.	/ dɛː³ dɔː⁴ /	[แด เต๋อ]	" หน้อยนะ " ซักชวน/ขอร้อง บอกเล่า
45.	/ dɛː³ naː³ /	[แด นา]	" หน้อยนะ " ซักชวน/ขอร้อง
46.	/ dɛː³ nɔː⁵ /	[แด เนาะ]	" หน้อยนะ " ซักชวน/ขอร้อง
47.	/ dɛː³ niə³ /	[แด เนีย]	" หน้อยนะ " คำสั่ง คำถาม
48.	/ dɛː³ laː³ /	[แด ละ]	" ละ " คำถาม
49.	/ dɛː³ waː⁴ /	[แด วะ]	" วะ " ซักชวน/ขอร้อง บอกเล่า
50.	/ dɔː⁴ laː³ /	[เต๋อ ละ]	" นะ " บอกเล่า
51.	/ dɔː⁴ waː³ /	[เต๋อ วะ]	" นะวะ " ซักชวน/ขอร้อง บอกเล่า
52.	/ sa⁵ dɔː⁴ /	[ซะ เต๋อ]	" ซะนะ " คำสั่ง
53.	/ sa⁵ naː³ /	[ซะ นะ]	" ซะนะ " คำสั่ง
54.	/ sa⁵ nɔː⁴ /	[ซะ น้อ]	" ซะนะ " คำสั่ง
55.	/ sa⁵ laː³ /	[ซะ ละ]	" ซะละ " คำสั่ง คำถาม
56.	/ sa⁵ lɔk³ /	[ซะ ล็อก]	" ซะหรอก " คำสั่ง
57.	/ mɛː³ tiː³ /	[แม ตี]	" ลี " คำสั่ง
58.	/ nɛː³ tiː³ /	[แน ตี]	" หน้อยลี " คำสั่ง บอกเล่า
59.	/ nɛː³ dɔː⁴ /	[แน เต๋อ]	" หน้อยนะ " ซักชวน/ขอร้อง
60.	/ nɛː³ naː³ /	[แน นา]	" หน้อยนะ " ซักชวน/ขอร้อง
61.	/ nɛː³ waː³ /	[แน วะ]	" หน้อยวะ " ซักชวน/ขอร้อง
62.	/ naː³ nɔː⁴ /	[นะ น้อ]	" นะ " บอกเล่า
63.	/ naː³ niə³ /	[นะ เนีย]	" นะ " คำถาม บอกเล่า

	คำลงท้าย	เทียบกับภาษาไทยว่า	มักปรากฏในประโยค
64.	/ niə ^๓ ti: ^๓ /	[เนีย ตี]	" สินะ " คำถาม
65.	/ niə ^๓ na: ^๓ /	[เนีย นา]	" นะ " บอกเล่า
66.	/ lɨ ^๕ bɔ: ^๓ /	[ลี บอ]	" ไหม " คำถาม
67.	/ la ^๓ ti: ^๓ /	[ละ ตี]	" กระทบ " คำถาม
68.	/ la ^๓ dɔ: ^๔ /	[ละ เต๋อ]	" ละนะ " บอกเล่า
69.	/ la ^๓ nɔ: ^๔ /	[ละ เน่อ]	" ละนะ " บอกเล่า
70.	/ la ^๓ na: ^๓ /	[ละ นะ]	" ละนะ " คำถาม บอกเล่า
71.	/ la ^๓ nɔ: ^๔ /	[ละ น่อ]	" ละนะ " คำถาม
72.	/ la ^๓ niə ^๓ /	[ละ เนีย]	" ละนะ " คำถาม บอกเล่า
73.	/ la ^๓ wa: ^๓ /	[ละ วะ]	" ละวะ " บอกเล่า
74.	/ lɔk ^๓ dɔ: ^๔ /	[ล็อก เต๋อ]	" หรอกนะ " ปฏิเสธ
75.	/ lɔk ^๓ nɔ: ^๔ /	[ล็อก เน่อ]	" หรอกนะ " ปฏิเสธ
76.	/ lɔk ^๓ na: ^๓ /	[ล็อก นา]	" หรอกนะ " ปฏิเสธ
77.	/ lɔk ^๓ nɔ: ^๔ /	[ล็อก น่อ]	" หรอกนะ " ปฏิเสธ
78.	/ lɔk ^๓ niə ^๓ /	[ล็อก เนีย]	" หรอกนะ " ปฏิเสธ
79.	/ lɔk ^๓ wɔj ^๔ /	[ล็อก เว่ย]	" หรอกเว่ย " ปฏิเสธ
80.	/ lɔk ^๓ wa: ^๓ /	[ล็อก วะ]	" หรอกวะ " ปฏิเสธ
81.	/ wɔj ^๕ hɔj ^๕ /	[เว้ย เฮ้ย]	" เว้ยเฮ้ย " ชักชวน/ขอร้อง บอกเล่า
82.	/ wa: ^๓ ti: ^๓ /	[วา ตี]	" เหรอ " คำถาม
83.	/ wa: ^๓ na: ^๓ /	[วา นะ]	" นะ " คำถาม บอกเล่า
84.	/ wa: ^๓ nɔ: ^๓ /	[วา เนาะ]	" นะ " คำถาม บอกเล่า
85.	/ wa: ^๓ niə ^๓ /	[วา เนีย]	" นะ " คำถาม บอกเล่า

3.) คำลงท้ายสามพยางค์ มี 10 คำ คือ

<u>คำลงท้าย</u>	<u>เทียบกับภาษาไทยว่า</u>	<u>มักปรากฏในประโยค</u>
1. / ti: ³ wa: ³ niə ³ /	[ตี ว่า เนีย] " กระจมิ่ง "	คำถาม
2. / kw: ³ la ³ niə ³ /	[กอ ละ เนีย] " เหรอ "	คำถาม
3. / kɔn ³ wa: ³ nɔ: ³ /	[ก๊อ น วะ เนาะ] " นะ "	บอกเล่า
4. / t ^h iə ³ ti: ³ niə ³ /	[เทือ ตี เนีย] " เหรอ "	คำถาม
5. / bw: ³ la ³ niə ³ /	[บอ ละ เนีย] " เหรอ "	คำถาม
6. / dɛ: ³ ti: ³ niə ³ /	[แด ตี เนีย] " เหรอ "	คำถาม
7. / dɛ: ³ dɔ: ⁴ la ³ /	[แด เต้อ ละ] " หน้อยนะ "	ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
8. / dɛ: ³ la ³ dɔ: ⁴ /	[แด ละ เต้อ] " หน้อยนะ "	ชักชวน/ขอร้อง คำสั่ง
9. / dɛ: ³ la ³ niə ³ /	[แด ละ เนีย] " เหรอ "	ชักชวน/ขอร้อง คำถาม
10. / dɛ: ³ wa: ³ ti: ³ /	[แด ว่า ตี] " เหรอ "	คำถาม

3.4 ลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้าย

โครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้งแตกต่างกันออกไป ดังนี้

3.4.1 คำลงท้ายพยางค์เดียว

คำลงท้ายพยางค์เดียว มีลักษณะโครงสร้างพยางค์ 4 แบบด้วยกัน คือ

- 1.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) T
- 2.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V V T

3.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T

4.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T

3.4.1.1 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (ะ) ^T มี 18 คำ คือ

1. / tɨ:^ə / [ตี]
2. / tɛ:^ə / [เต]
3. / kɔ:^ə / [กอ]
4. / tʰa:^ə / [ทา]
5. / bɔ:^ə / [บอ]
6. / dɛ:^ə / [เด]
7. / dɛ:^ə / [แด]
8. / dɔ:^ə / [เด้อ]
9. / sɔ:^ə / [ซะ]
10. / hɨ:^ə / [ฮี]
11. / mɛ:^ə / [แมะ]
12. / nɨ:^ə / [นี]
13. / nɛ:^ə / [แน]
14. / nɔ:^ə / [น่อ]
15. / nɔ:^ə / [นะ]
16. / nɔ:^ə / [น้อ]
17. / lɔ:^ə / [ละ]
18. / wɔ:^ə / [วะ]

3.4.1.2 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V ^T มี 3 คำ คือ

1. / tua^๑ / [ตัว]
2. / t^hɔ^๑ / [เทื่อ]
3. / niə^๑ / [เนีย]

3.4.1.3 โครงสร้างพยางค์แบบ C V N ^T มี 4 คำ คือ

1. / kon^๑ / [ก้อน]
2. / həj^๕ / [เฮีย]
3. / new^๕ / [แน้ว]
4. / wəj^๕ / [เวี้ย]

3.4.1.4 โครงสร้างพยางค์แบบ C V S ^T มี 2 คำ คือ

1. / t^hɔ^๑ / [เทาะ]
2. / lək^๑ / [ล็อก]

3.4.2 คำลงท้ายสองพยางค์

คำลงท้ายสองพยางค์ มีลักษณะโครงสร้างพยางค์ 14 แบบด้วยกัน คือ

- 1.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V (:) ^T
- 2.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V V ^T
- 3.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V N ^T
- 4.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V V ^T C V (:) ^T
- 5.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V V ^T C V V ^T
- 6.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V N ^T C V (:) ^T
- 7.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V V ^T C V N ^T

- 8.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T C V N^T
 9.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T C V V^T
 10.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V S^T
 11.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T C V (:) ^T
 12.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T C V V^T
 13.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V V^T C V S^T
 14.) โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T C V N^T

3.4.2.1 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V (:) ^T มี 47 คำ

คือ

1. / ti:⁵ t^ha:³ / [ตี^๕ ทา]
2. / ti:³ hi⁵ / [ตี^๓ ฮี]
3. / ti:³ mɛ³ / [ตี^๓ แมะ]
4. / ti:⁵ na³ / [ตี^๕ นะ]
5. / ti:⁵ nɔ:³ / [ตี^๕ เนาะ]
6. / ti:⁵ la⁴ / [ตี^๕ ล่ะ]
7. / ti:³ wa³ / [ตี^๓ วะ]
8. / te:⁵ wa³ / [เตี^๕ วะ]
9. / kɔ:³ la³ / [กอ^๓ ละ]
10. / t^hɔ:³ na³ / [เทาะ^๓ นะ]
11. / t^hɔ:³ nɔ:⁴ / [เทาะ^๓ น่อ]
12. / t^hɔ:³ wa³ / [เทาะ^๓ วะ]
13. / bɔ:³ hi⁵ / [บอ^๓ ฮี]
14. / bɔ:³ ni³ / [บอ^๓ นี]

15. / bɔː³ na³ / [บอ นะ]
 16. / bɔː³ nɔː⁴ / [บอ น่อ]
 17. / bɔː³ la³ / [บอ ละ]
 18. / bɔː³ wa³ / [บอ วะ]
 19. / dɛː³ tɪː³ / [แด ती]
 20. / dɛː³ bɔː³ / [แด บอ]
 21. / dɛː³ dɔː⁴ / [แด เตื่อ]
 22. / dɛː³ naː³ / [แด นา]
 23. / dɛː³ nɔː⁵ / [แด เนาะ]
 24. / dɛː³ la³ / [แด ละ]
 25. / dɛː³ wa⁴ / [แด ว่ะ]
 26. / dɔː⁴ la³ / [เตื่อ ละ]
 27. / dɔː⁴ wa³ / [เตื่อ วะ]
 28. / sɛ⁵ dɔː⁴ / [ซะ เตื่อ]
 29. / sɛ⁵ na³ / [ซะ นะ]
 30. / sɛ⁵ nɔː⁴ / [ซะ น่อ]
 31. / sɛ⁵ la³ / [ซะ ละ]
 32. / mɛː³ tɪː³ / [แม ती]
 33. / nɛː³ tɪː³ / [แน ती]
 34. / nɛː³ dɔː⁴ / [แน เตื่อ]
 35. / nɛː³ naː³ / [แน นา]
 36. / nɛː³ wa³ / [แน วะ]
 37. / na³ nɔː⁴ / [นะ น่อ]
 38. / lɪ⁵ bɔː³ / [ลี บอ]

39. / la³ ti:³ / [ละ ती]
 40. / la³ da:⁴ / [ละ เตื่อ]
 41. / la³ na:⁴ / [ละ เนื่อ]
 42. / la³ na³ / [ละ นะ]
 43. / la³ na:⁴ / [ละ นื่อ]
 44. / la³ wa³ / [ละ วะ]
 45. / wa:³ ti:³ / [วา ती]
 46. / wa:³ na³ / [วา นะ]
 47. / wa:³ na:³ / [วา เนาะ]

3.4.2.2 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) T C V V T มี 8 คำ คือ

1. / ti:³ ni³ / [ती नीय]
 2. / ko:³ ni³ / [को नीय]
 3. / t^ha:³ ni³ / [ता नीय]
 4. / bo:³ ni³ / [बो नीय]
 5. / de:³ ni³ / [दे नीय]
 6. / na³ ni³ / [ना नीय]
 7. / la³ ni³ / [ला नीय]
 8. / wa:³ ni³ / [वा नीय]

3.4.2.3 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) T C V N T มี 4 คำ คือ

1. / ti:³ waj⁴ / [ती वैय]
 2. / t^hwa:³ waj⁴ / [त्वा वैय]

3. / bɔː³ hɔj⁵ / [บอ เฮ็ย]

4. / bɔː³ wɔj⁴ / [บอ เว็ย]

3.4.2.4 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V^T C V (:)^T มี 8 คำ คือ

1. / tuə³ na³ / [ตัว นะ]

2. / tuə³ la³ / [ตัว ละ]

3. / t^hiə³ ti:³ / [เทื่อ ตี]

4. / t^hiə³ te:³ / [เทื่อ เต]

5. / t^hiə³ t^ha:³ / [เทื่อ ทา]

6. / t^hiə³ dɔ:⁴ / [เทื่อ เต๋อ]

7. / niə³ na:³ / [เน็ย นา]

8. / niə³ ti:³ / [เน็ย ตี]

3.4.2.5 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V^T C V V^T มี 2 คำ คือ

1. / tuə³ niə³ / [ตัว เน็ย]

2. / t^hiə³ niə³ / [เทื่อ เน็ย]

3.4.2.6 โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T C V (:)^T มี 2 คำ คือ

1. / kɔn³ nɛ³ / [ก็อน แนะ]

2. / kɔn³ na³ / [ก็อน นะ]

3.4.2.7 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V^T C V N^T มี 1 คำ คือ

1. / t^hiə³ kɔn³ / [เทื่อ ก็อน]

3.4.2.8 โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T C V N^T มี 1 คำ คือ

1. / wəj^๕ həj^๕ / [เว้ย เข้ย]

3.4.2.9 โครงสร้างพยางค์แบบ C V N^T C V V^T มี 1 คำ คือ

1. / kɔn^๓ niə^๓ / [ก้อน เนีย]

3.4.2.10 โครงสร้างพยางค์แบบ C V (:) ^T C V S^T มี 2 คำ คือ

1. / dɛ:^๓ t^hɔ:^๓ / [แด เทาะ]

2. / sa^๕ lɔk^๓ / [ซะ ล็อก]

3.4.2.11 โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T C V (:) ^T มี 5 คำ คือ

1. / lɔk^๓ dɔ:^๔ / [ล็อก เต้อ]

2. / lɔk^๓ nɔ:^๔ / [ล็อก เน้อ]

3. / lɔk^๓ na:^๓ / [ล็อก นา]

4. / lɔk^๓ nɔ:^๔ / [ล็อก น่อ]

5. / lɔk^๓ wa:^๓ / [ล็อก วะ]

3.4.2.12 โครงสร้างพยางค์แบบ C V S^T C V V^T มี 1 คำ คือ

1. / lɔk^๓ niə^๓ / [ล็อก เนีย]

3.4.2.13 โครงสร้างพยางค์แบบ C V V^T C V S^T มี 2 คำ คือ

1. / t^hɔ:^๓ na:^๓ / [เทื่อ นะ]

2. / t^hɔ:^๓ lɔk^๓ / [เทื่อ ล็อก]

3.4.2.14 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V S^T C V N^T$ มี 1 คำ คือ

1. / lɔk^๓ wəj^๕ / [ล็อก เว้ย]

3.4.3 คำลงท้ายสามพยางค์

คำลงท้ายสามพยางค์ มีลักษณะโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ ด้วยกัน คือ

1.) โครงสร้างพยางค์แบบ $C V(ə)^T C V(ə)^T C V(ə)^T$

2.) โครงสร้างพยางค์แบบ $C V N^T C V(ə)^T C V(ə)^T$

3.) โครงสร้างพยางค์แบบ $C V V^T C V(ə)^T C V V^T$

4.) โครงสร้างพยางค์แบบ $C V(ə)^T C V(ə)^T C V V^T$

3.4.3.1 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V(ə)^T C V(ə)^T C V(ə)^T$ มี 3 คำ คือ

1. / dɛ:^๓ dɔ:^๔ lə:^๓ / [แด เต๋อ ละ]

2. / dɛ:^๓ lə:^๓ dɔ:^๔ / [แด ละ เต๋อ]

3. / dɛ:^๓ wə:^๓ tɪ:^๓ / [แด วา ที]

3.4.3.2 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V N^T C V(ə)^T C V(ə)^T$ มี 1 คำ คือ

1. / kɔn^๓ wə:^๓ nɔ:^๓ / [ก้อน วะ เนาะ]

3.4.3.3 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V V^T C V(ə)^T C V V^T$ มี 1 คำ คือ

1. / tʰi:^๓ tɪ:^๓ ni:^๓ / [เทื่อ ที เนี่ย]

3.4.3.4 โครงสร้างพยางค์แบบ $C V(ə)^T C V(ə)^T C V V^T$ มี 5 คำ คือ

1. / tɪ:^๓ wə:^๓ ni:^๓ / [ที วา เนี่ย]

2. / kɔ:^๓ lə:^๓ ni:^๓ / [กอ ละ เนี่ย]

3. / bɔː˥ la˥ niə˥ / [บอ ละ เนีย]

4. / dɛː˥ tiː˥ niə˥ / [แด ตี เนีย]

5. / dɛː˥ la˥ niə˥ / [แด ละ เนีย]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครึ่ง

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำพยางค์เดียว	$C V (:)^T$ มี 18 คำ	t_i^3 [ती], te^3 [เต] kw^3 [กอ], $t^h a^3$ [ทา] bw^3 [บอ], de^4 [เต้] de^3 [แด], $də^4$ [เต้อ] sa^5 [ซะ], hi^5 [ฮี] mE^3 [แมะ], ni^3 [นี] nE^4 [แน], no^4 [น่อ] na^5 [นะ], no^4 [น่อ] la^3 [ละ], wa^3 [วะ]
	$C V V^T$ มี 3 คำ	$tuə^3$ [ตัว], $t^h iə^3$ [เทื่อ] $niə^3$ [เนี้ย]
	$C V N^T$ มี 4 คำ	kon^3 [ก้อน], haj^5 [เจี้ย] new^5 [แน้ว], $wəj^5$ [เวี้ย]
	$C V S^T$ มี 2 คำ	$t^h wə^3$ [เทาะ] $lək^3$ [ล็อก]
คำสองพยางค์	$C V (:)^T C V (:)^T$ มี 47 คำ	$t_i^5 t^h a^3$ [ตี ทา] $t_i^3 hi^5$ [ตี ฮี] $t_i^5 mE^3$ [ตี แมะ] $t_i^5 na^3$ [ตี นะ] $t_i^5 no^3$ [ตี นาะ] $t_i^5 la^4$ [ตี ละ]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะ โครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำสองพยางค์	C V () T C V () T	ti: ³ wa ³ [ती वः]
		te: ⁵ wa ³ [तेी वः]
		kw: ³ la ³ [कः लः]
		t ^h wa ³ na ³ [तः वः नः]
		t ^h wa ³ kw: ⁴ [तः वः कः]
		t ^h wa ³ wa ³ [तः वः वः]
		bw: ³ h: ⁵ [बः वः हः]
		bw: ³ ni ³ [बः वः निः]
		bw: ³ na ³ [बः वः नः]
		bw: ³ kw: ⁴ [बः वः कः]
		bw: ³ la ³ [बः वः लः]
		bw: ³ wa ³ [बः वः वः]
		de: ³ ti: ³ [देः ती]
		de: ³ bw: ³ [देः बः]
		de: ³ d: ⁴ [देः दः]
		de: ³ na ³ [देः नः]
		de: ³ kw: ⁵ [देः कः]
		de: ³ la ³ [देः लः]
		de: ³ wa ⁴ [देः वः]
		d: ⁴ la ³ [दः लः]
		d: ⁴ wa ³ [दः वः]
		sa ⁵ d: ⁴ [सः दः]
		sa ⁵ na ³ [सः नः]
		sa ⁵ kw: ⁴ [सः कः]
		sa ⁵ la ³ [सः लः]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครึ่ง (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำสองพยางค์	$C V (:)^T C V (:)^T$	me: ³ ti: ³ [แม ตี] ne: ³ ti: ³ [แน ตี] ne: ³ do: ⁴ [แน เต้อ] ne: ³ na: ³ [แน นา] ne: ³ wa: ³ [แน วะ] na: ³ no: ⁴ [นะ น่อ] lɨ: ⁵ bo: ³ [ลี บอ] la: ³ ti: ³ [ละ ตี] la: ³ do: ⁴ [ละ เต้อ] la: ³ no: ⁴ [ละ น่อ] la: ³ na: ³ [ละ นะ] la: ³ no: ⁴ [ละ น่อ] la: ³ wa: ³ [ละ วะ] wa: ³ ti: ³ [วา ตี] wa: ³ na: ³ [วา นะ] wa: ³ no: ³ [วา เนาะ]
	$C V (:)^T C V V^T$ มี 8 คำ	ti: ³ ni: ³ [ตี เนีย] ko: ³ ni: ³ [กอ เนีย] tʰa: ³ ni: ³ [ทา เนีย] bo: ³ ni: ³ [บอ เนีย] de: ³ ni: ³ [แด เนีย] na: ³ ni: ³ [นะ เนีย] la: ³ ni: ³ [ละ เนีย] wa: ³ ni: ³ [วา เนีย]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำสองพยางค์	$CV(ə)^T CVN^T$ มี 4 คำ	$ti:ə^3 waj^4$ [ती เว้ย] $t^hə^3 waj^4$ [เทาะ เว้ย] $bw:ə^3 həj^5$ [บอ เฮ้ย] $bw:ə^3 waj^4$ [บอ เว้ย]
	$CVV^T CV(ə)^T$ มี 8 คำ	$tuə^3 na^3$ [ตัว นะ] $tuə^3 la^3$ [ตัว ละ] $t^hə^3 ti:ə^3$ [เทื่อ ती] $t^hə^3 te:ə^3$ [เทื่อ ते] $t^hə^3 t^hə:ə^3$ [เทื่อ ता] $t^hə^3 də:ə^4$ [เทื่อ เต๋อ] $niə^3 nə:ə^3$ [เนี้ย นา] $niə^3 ti:ə^3$ [เนี้ย ती]
	$CVV^T CVV^T$ มี 2 คำ	$tuə^3 niə^3$ [ตัว เนี้ย] $t^hə^3 niə^3$ [เทื่อ เนี้ย]
	$CVN^T CV(ə)^T$ มี 2 คำ	$kən^3 nə:ə^3$ [ก็อน นะ] $kən^3 na^3$ [ก็อน นะ]
	$CVV^T CVN^T$	$t^hə^3 kən^3$ [เทื่อ ก็อน]
	$CVN^T CVN^T$	$wəj^5 həj^5$ [เว้ย เฮ้ย]
	$CVN^T CVV^T$	$kən^3 niə^3$ [ก็อน เนี้ย]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำสองพยางค์	$CV(ə)^T CVST^T$ มี 2 คำ	$de:³ t'wə³$ [แด เทาะ] $sa⁵ lok³$ [ชะ ล็อก]
	$CVST^T CV(ə)^T$ มี 5 คำ	$lok³ də:⁴$ [ล็อก เต๋อ] $lok³ nə:⁴$ [ล็อก เน๋อ] $lok³ nə:³$ [ล็อก นา] $lok³ nə:⁴$ [ล็อก น๋อ] $lok³ wə³$ [ล็อก วะ]
	$CVST^T CVV^T$	$lok³ niə³$ [ล็อก เนีย]
	$CVV^T CVST^T$ มี 2 คำ	$t'əi³ nə³$ [เทือ เน] $t'əi³ lok³$ [เทือ ล็อก]
	$CVST^T CVN^T$	$lok³ wəj⁵$ [ล็อก เว็ย]
คำสามพยางค์	$CV(ə)^T CV(ə)^T CVV^T$ มี 5 คำ	$ti:³ wə:³ niə³$ [ตี วา เนีย] $kwə:³ la³ niə³$ [กอ ละ เนีย] $bwə:³ la³ niə³$ [ขอ ละ เนีย] $de:³ ti:³ niə³$ [แด ตี เนีย]

ตารางที่ 4 ตารางแสดงลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	โครงสร้างพยางค์	คำลงท้าย
คำสามพยางค์	$C V(:)^T C V(:)^T C V V^T$	de: ^๑ la: ^๑ ni: ^๑ [แด ละ เนีย]
	$C V N^T C V(:)^T C V(:)^T$	kon: ^๑ wa: ^๑ no: ^๑ [ก้อน วะ เนาะ]
	$C V V^T C V(:)^T C V V^T$	t ^h ɔ: ^๑ ti: ^๑ ni: ^๑ [เทื่อ ตี เนีย]
	$C V(:)^T C V(:)^T C V(:)^T$ มี 3 คำ	de: ^๑ dɔ: ⁴ la: ^๑ [แด เตื่อ ละ] de: ^๑ la: ^๑ dɔ: ⁴ [แด ละ เตื่อ] de: ^๑ wa: ^๑ ti: ^๑ [แด วา ตี]

3.5 การเกิดร่วมกันของคำลงท้าย

ในภาษาลาวครั้งมีคำลงท้ายทั้งที่เป็นคำพยางค์เดียว คำสองพยางค์ และคำสามพยางค์ คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันเป็นคำลงท้ายสองพยางค์ และคำลงท้ายสามพยางค์มีลักษณะการเกิดร่วมกัน ดังนี้

3.5.1 การเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสองพยางค์ ได้แก่คำลงท้ายประสมสองพยางค์ โดยมีลักษณะการเกิดร่วมกัน 4 ประการ คือ

- 1.) คำลงท้าย + คำลงท้าย
- 2.) คำลงท้าย + คำอื่น
- 3.) คำอื่น + คำลงท้าย
- 4.) คำอื่น + คำอื่น

3.5.1.1 คำลงท้าย + คำลงท้าย คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันระหว่างคำลงท้ายพยางค์เดียวเหมือนกัน คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันในลักษณะนี้มี 63 คำ คือ

1. /ti:⁵/ + /t^ha:³/ -----> /ti:⁵ t^ha:³/ [ตี ทา]
2. /ti:³/ + /hi:⁵/ -----> /ti:³ hi:⁵/ [ตี ฮี]
3. /ti:⁵/ + /me:³/ -----> /ti:⁵ me:³/ [ตี แมะ]
4. /ti:⁵/ + /na:³/ -----> /ti:⁵ na:³/ [ตี นะ]
5. /ti:⁵/ + /no:³/ -----> /ti:⁵ no:³/ [ตี เนาะ]
6. /ti:³/ + /ni:³/ -----> /ti:³ ni:³/ [ตี เนีย]
7. /ti:⁵/ + /la:⁴/ -----> /ti:⁵ la:⁴/ [ตี ล่ะ]
8. /ti:³/ + /wa:⁴/ -----> /ti:³ wa:⁴/ [ตี เว้ย]
9. /ti:³/ + /wa:³/ -----> /ti:³ wa:³/ [ตี วะ]

10. /te:⁵/ + /wa³/ -----> /te:⁵ wa³/ [เตี วะ]
11. /tua³/ + /na³/ -----> /tua³ na³/ [ตัว นะ]
12. /tua³/ + /nia³/ -----> /tua³ nia³/ [ตัว เนีย]
13. /tua³/ + /la³/ -----> /tua³ la³/ [ตัว ละ]
14. /kw:³/ + /nia³/ -----> /kw:³ nia³/ [กอ เนีย]
15. /kw:³/ + /la³/ -----> /kw:³ la³/ [กอ ละ]
16. /t^ha:³/ + /nia³/ -----> /t^ha:³ nia³/ [ทา เนีย]
17. /t^hwa³/ + /na³/ -----> /t^hwa³ na³/ [ทေး นะ]
18. /t^hwa³/ + /nw:⁴/ -----> /t^hwa³ nw:⁴/ [ทေး น้อ]
19. /t^hwa³/ + /waj⁴/ -----> /t^hwa³ waj⁴/ [ทေး เว็]
20. /t^hwa³/ + /wa³/ -----> /t^hwa³ wa³/ [ทေး วะ]
21. /de:³/ + /ti:³/ -----> /de:³ ti:³/ [แด ती]
22. /de:³/ + /t^hwa³/ -----> /de:³ t^hwa³/ [แด ทေး]
23. /de:³/ + /dɔ:⁴/ -----> /de:³ dɔ:⁴/ [แด เต้อ]
24. /de:³/ + /na:³/ -----> /de:³ na:³/ [แด นา]
25. /de:³/ + /nw:⁵/ -----> /de:³ nw:⁵/ [แด เนาะ]
26. /de:³/ + /nia³/ -----> /de:³ nia³/ [แด เนีย]
27. /de:³/ + /la³/ -----> /de:³ la³/ [แด ละ]
28. /dɛ:³/ + /wa⁴/ -----> /dɛ:³ wa⁴/ [แด วัะ]
29. /dɔ:⁴/ + /la³/ -----> /dɔ:⁴ la³/ [เต้อ ละ]
30. /dɔ:⁴/ + /wa³/ -----> /dɔ:⁴ wa³/ [เต้อ วะ]
31. /sa⁵/ + /dɔ:⁴/ -----> /sa⁵ dɔ:⁴/ [ซะ เต้อ]
32. /sa⁵/ + /na³/ -----> /sa⁵ na³/ [ซะ นะ]
33. /sa⁵/ + /nw:⁴/ -----> /sa⁵ nw:⁴/ [ซะ น้อ]

34. /sa⁵/ + /la³/ -----> /sa⁵ la³/ [ซะ ละ]
35. /sa⁵/ + /lok³/ -----> /sa⁵ lok³/ [ซะ ล็อก]
36. /mɛ:³/ + /ti:³/ -----> /mɛ:³ ti:³/ [แม ตี]
37. /nɛ:³/ + /ti:³/ -----> /nɛ:³ ti:³/ [แน ตี]
38. /nɛ:³/ + /dɔ:⁴/ -----> /nɛ:³ dɔ:⁴/ [แน เต๋อ]
39. /nɛ:³/ + /na:³/ -----> /nɛ:³ na:³/ [แน นา]
40. /nɛ:³/ + /wa³/ -----> /nɛ:³ wa³/ [แน วะ]
41. /na:³/ + /nɔ:⁴/ -----> /na:³ nɔ:⁴/ [นะ น่อ]
42. /na:³/ + /niə³/ -----> /na:³ niə³/ [นะ เนีย]
43. /niə³/ + /ti:³/ -----> /niə³ ti:³/ [เนีย ตี]
44. /niə³/ + /na:³/ -----> /niə³ na:³/ [เนีย นา]
45. /la³/ + /ti:³/ -----> /la³ ti:³/ [ละ ตี]
46. /la³/ + /dɔ:⁴/ -----> /la³ dɔ:⁴/ [ละ เต๋อ]
47. /la³/ + /nɔ:⁴/ -----> /la³ nɔ:⁴/ [ละ น่อ]
48. /la³/ + /na:³/ -----> /la³ na:³/ [ละ นะ]
49. /la³/ + /nɔ:⁴/ -----> /la³ nɔ:⁴/ [ละ น่อ]
50. /la³/ + /niə³/ -----> /la³ niə³/ [ละ เนีย]
51. /la³/ + /wa³/ -----> /la³ wa³/ [ละ วะ]
52. /lok³/ + /dɔ:⁴/ -----> /lok³ dɔ:⁴/ [ล็อก เต๋อ]
53. /lok³/ + /nɔ:⁴/ -----> /lok³ nɔ:⁴/ [ล็อก น่อ]
54. /lok³/ + /na:³/ -----> /lok³ na:³/ [ล็อก นา]
55. /lok³/ + /nɔ:⁴/ -----> /lok³ nɔ:⁴/ [ล็อก น่อ]
56. /lok³/ + /niə³/ -----> /lok³ niə³/ [ล็อก เนีย]
57. /lok³/ + /wɔj⁵/ -----> /lok³ wɔj⁵/ [ล็อก เว้ย]

58. /lɔk^๓/ + /wa^๓/ -----> /lɔk^๓ wa^๓/ [ล็อก วะ]
59. /waj^๕/ + /haj^๕/ -----> /waj^๕ haj^๕/ [เว็ย เฮ็ย]
60. /wa:^๓/ + /ti:^๓/ -----> /wa:^๓ ti:^๓/ [วา ตี]
61. /wa:^๓/ + /na^๓/ -----> /wa:^๓ na^๓/ [วา นะ]
62. /wa:^๓/ + /nɔ^๓/ -----> /wa:^๓ nɔ^๓/ [วา เนาะ]
63. /wa:^๓/ + /niə^๓/ -----> /wa:^๓ niə^๓/ [วา เนีย]

3.5.1.2 คำลงท้าย + คำอื่น

" คำอื่น " ในที่นี้หมายถึง คำที่ไม่ได้เป็นคำลงท้ายโดยตรง แต่เป็นคำในหมวดคำใดหมวดคำหนึ่งในภาษาลาวครั้ง หรือคำที่มีความหมายประจำคำอยู่แล้ว แต่เมื่อมาปรากฏท้ายวลีหรือประโยค ทำหน้าที่เป็นคำลงท้ายแล้วจะไม่คงความหมายเดิมไว้

คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันในลักษณะนี้มี 2 คำ คือ

1. /dɛ:^๓/ + /bɔ:^๓/ -----> /dɛ:^๓ bɔ:^๓/ [แด บอ]
2. /lɨ^๕/ + /bɔ:^๓/ -----> /lɨ^๕ bɔ:^๓/ [ลี บอ]

3.5.1.3 คำอื่น + คำลงท้าย คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันในลักษณะ

นี้มี 19 คำ คือ

1. /kɔn^๓/ + /nɛ^๓/ -----> /kɔn^๓ nɛ^๓/ [ก้อน เนะ]
2. /kɔn^๓/ + /na^๓/ -----> /kɔn^๓ na^๓/ [ก้อน นะ]
3. /kɔn^๓/ + /niə^๓/ -----> /kɔn^๓ niə^๓/ [ก้อน เนีย]
4. /t^hiə^๓/^{*} + /ti:^๓/ -----> /t^hiə^๓ ti:^๓/ [เทื่อ ตี]
5. /t^hiə^๓/ + /te:^๓/ -----> /t^hiə^๓ te:^๓/ [เทื่อ เต]
6. /t^hiə^๓/ + /t^ha:^๓/ -----> /t^hiə^๓ t^ha:^๓/ [เทื่อ ทา]
7. /t^hiə^๓/ + /dɔ:⁴/ -----> /t^hiə^๓ dɔ:⁴/ [เทื่อ เต้อ]
8. /t^hiə^๓/ + /naʔ^๓/ -----> /t^hiə^๓ naʔ^๓/ [เทื่อ นะ]
9. /t^hiə^๓/ + /niə^๓/ -----> /t^hiə^๓ niə^๓/ [เทื่อ เนีย]
10. /t^hiə^๓/ + /lɔk^๓/ -----> /t^hiə^๓ lɔk^๓/ [เทื่อ ล็อก]
11. /bɔ:^๓/^{**} + /hɨ^๕/ -----> /bɔ:^๓ hɨ^๕/ [บอ ฮี]

* / t^hiə^๓ / [เทื่อ] เดิมหมายความว่า " ครั้ง , หน " เป็นคำนาม
 นอกเวลา แต่เมื่อเป็นคำลงท้ายไม่คงความหมายเดิมไว้ จึงถือว่าเป็นคำอื่น

** / bɔ:^๓ / [บอ] เดิมหมายความว่าในเชิงปฏิเสธว่า " ไม่ " แต่เมื่อ
 เป็นคำลงท้ายเป็นคำแสดงคำถาม หมายความว่าเทียบกับภาษาไทยว่า " ไหม "

12. /bɔː³/ + /həj⁵/ → /bɔː³ həj⁵/ [บอ เข็ย]
 13. /bɔː³/ + /ni³/ → /bɔː³ ni³/ [บอ นี]
 14. /bɔː³/ + /na³/ → /bɔː³ na³/ [บอ นะ]
 15. /bɔː³/ + /nɔː⁴/ → /bɔː³ nɔː⁴/ [บอ น่อ]
 16. /bɔː³/ + /niə³/ → /bɔː³ niə³/ [บอ เน็ย]
 17. /bɔː³/ + /la⁴/ → /bɔː³ la⁴/ [บอ ล๊ะ]
 18. /bɔː³/ + /wəj⁴/ → /bɔː³ wəj⁴/ [บอ เว็ย]
 19. /bɔː³/ + /wa³/ → /bɔː³ wa³/ [บอ วะ]

3.5.1.4 คำอื่น + คำอื่น คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันในลักษณะนี้มี

1 คำ คือ

1. /tʰiə³/ + /kon³/ → /tʰiə³ kon³/* [เทื่อ ก็อน]

* /tʰiə³ kon³/ [เทื่อ ก็อน] เป็นคำลงท้าย แต่มีอีกคำหนึ่งซึ่งออกเสียงคล้ายกันคือ /tʰiə³ kɔːn³/ [เทื่อ กอน] หรือ /tʰiə³ kon³/ [เทื่อ ก็อน] ซึ่งหมายความว่า "ครั้งก่อน , หนก่อน" /kon³/ ถือว่าเป็นคำอื่นเพราะมีความหมายว่า "ลำดับแรก , ล่วงหน้า , เริ่ม" /tʰiə³ kon³/ เมื่อเป็นคำลงท้ายแล้วไม่คงความหมายเดิมไว้ แต่มีความหมายเทียบกับภาษาไทยว่า "นะ"

3.5.2 การเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสามพยางค์ การเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสามพยางค์ มีลักษณะการเกิดร่วมกัน 2 ประการ ดังนี้

- 1.) คำลงท้าย + คำลงท้าย + คำลงท้าย
- 2.) คำอื่น + คำลงท้าย + คำลงท้าย

3.5.2.1 คำลงท้าย + คำลงท้าย + คำลงท้าย คำลงท้ายที่เกิดร่วมกันในลักษณะนี้ มี 8 คำ คือ

1. / ti:^๑ / + / wa:^๑ / + / niə^๑ / ----->
/ ti:^๑ wa:^๑ niə^๑ / [ตี วา เนีย]
2. / kwə:^๑ / + / la:^๑ / + / niə^๑ / ----->
/ kwə:^๑ la:^๑ niə^๑ / [กอ ละ เนีย]
3. / kɔn^๑ / + / wa:^๑ / + / nɔ:^๑ / ----->
/ kɔn^๑ wa:^๑ nɔ:^๑ / [ก้อน วะ เนาะ]
4. / dɛ:^๑ / + / ti:^๑ / + / niə^๑ / ----->
/ dɛ:^๑ ti:^๑ niə^๑ / [แด ตี เนีย]
5. / dɛ:^๑ / + / dɔ:^๔ / + / la:^๑ / ----->
/ dɛ:^๑ dɔ:^๔ la:^๑ / [แด เต้อ ละ]
6. / dɛ:^๑ / + / la:^๑ / + / dɔ:^๔ / ----->
/ dɛ:^๑ la:^๑ dɔ:^๔ / [แด ละ เต้อ]
7. / dɛ:^๑ / + / la:^๑ / + / niə^๑ / ----->
/ dɛ:^๑ la:^๑ niə^๑ / [แด ละ เนีย]
8. / dɛ:^๑ / + / wa:^๑ / + / ti:^๑ / ----->
/ dɛ:^๑ wa:^๑ ti:^๑ / [แด วา ตี]

3.5.2.2 คำอื่น + คำลงท้าย + คำลงท้าย คำลงท้ายที่เกิดรวม-
กันในลักษณะนี้มี 2 คำ คือ

1. / t^hiə³ / + / ti:³ / + / niə³ / ----->
/ t^hiə³ ti:³ niə³ / [เทื่อ ตี เนีย]
2. / bə:³ / + / la:³ / + / niə³ / ----->
/ bə:³ la:³ niə³ / [บอ ละ เนีย]

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสองพยางค์
การเกิดร่วมกัน

คำลงท้าย	ti: ^๓	te: ^๓	tuə ^๓	kw: ^๓	kon ^๓	t ^h a: ^๓	t ^h wa? ^๓	t ^h ɨə ^๓
ti: ^๓						#		
te: ^๓								
tuə ^๓								
kw: ^๓								
kon ^๓								
t ^h a: ^๓								
t ^h wa? ^๓								
t ^h ɨə ^๓	#	#			#	#		
bw: ^๓								
de: ^๔								
dɛ: ^๓	#						#	
də: ^๔								
sa ^๕								
hɨ ^๕								
həj ^๕								
mɛ ^๓	#							
ni ^๓								
ne: ^๔	#							
nɛw ^๕								
nə: ^๔								
na ^๕								
kw: ^๔								
niə ^๓	#							
la ^๓	#							
lɔk ^๓								
wəj ^๕								
wa ^๓	#							

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสองพยางค์ (ต่อ)

คำลงท้าย	bw: ^๓	de: ^๔	dε: ^๓	də: ^๔	sa ^๕	hɨ ^๕	həj ^๕	mε ^๓	ni ^๓
ti: ^๓						#		#	
te: ^๓									
tuə ^๓									
kw: ^๓									
kon ^๓									
t ^h a: ^๓									
t ^h ɔ: ^๓									
t ^h iə ^๓				#					
bw: ^๓						#	#		#
de: ^๔									
dε: ^๓	#			#					
də: ^๔									
sa ^๕				#					
hɨ ^๕ *	#								
həj ^๕									
mε ^๓									
ni ^๓									
nε: ^๔				#					
nεw ^๕									
nə: ^๔									
na ^๕									
no: ^๔									
niə ^๓									
la ^๓				#					
lok ^๓				#					
wəj ^๕							#		
wa ^๓									

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสองพยางค์ (ต่อ)

คำลงท้าย	ne: ⁴	new ⁵	no: ⁴	na ⁵	no: ⁴	nia ³	la ³	lok ³	waj ⁵	wa ³
ti: ³				#	#	#	#		#	#
te: ³										#
tu ³				#		#	#			
kw: ³						#	#			
kon ³	#			#		#				
t ^h a: ³						#				
t ^h ɔ: ³				#	#				#	#
t ^h iə ³				#		#		#		
bw: ³				#	#	#	#		#	#
de: ⁴										
dε: ³				#	#	#	#			#
də: ⁴							#			#
sa ⁵				#	#		#	#		
hɨ ⁵										
həj ⁵										
mε ³										
ni ³										
ne: ⁴				#						#
new ⁵										
no: ⁴										
na ⁵					#	#				
no: ⁴										
nia ³ **				#						
la ³			#	#	#	#				#
lok ³			#	#	#	#			#	#
waj ⁵										
wa ³				#	#	#				

หมายเหตุ

* / hɨ^๕ / [ฮี] สามารถแปรรูปได้เป็น / lɨ^๕ / [ลี] เช่น
/ hɨ^๕ bwə^๓ / [ฮี บอ] แปรรูปได้เป็น / lɨ^๕ bwə^๓ / [ลี บอ] (ดูบทที่ 4)

** / niə^๓ / [เนีย] สามารถแปรรูปได้เป็น / hiə^๓ / [เฮีย]
เฉพาะเมื่อเกิดร่วมกับ / na^๓ / [นะ] หรือ / na^๓ / [นา] เป็น
/ hiə^๓ na^๓ / [เฮีย นะ] หรือ / hiə^๓ na^๓ / [เฮีย นา]

คำลงท้ายที่นำมาแสดงในตาราง ได้เลือกคำลงท้ายที่เป็นคำหลักมาเป็นตัวแทน
ซึ่งบางคำสามารถแปรรูปแปรเสียงได้ ดังนั้นจึงอาจไม่ตรงกับรูปและเสียงเดิมที่กล่าวมา
แล้วข้างต้น

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสามพยางค์

คล.พ.ที่2และ3 คล.พ.แรก	ti: ^๓ niə ^๓	də: ^๔ la ^๓	la ^๓ də: ^๔	la ^๓ niə ^๓
ti: ^๓				
kwə: ^๓				#
kon ^๓				
t ^h ɨə ^๓	#			
bwə: ^๓				#
də: ^๓	#	#	#	#

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายสามพยางค์ (ต่อ)

คล.พ.ที่2และ3 คล.พ.แรก	wa: ^a ti: ^a	wa: ^a na: ^a	wa: ^a ni: ^a
ti: ^a			#
ka: ^a			
kon: ^a		#	
t ^h i: ^a			
ba: ^a			
de: ^a	#		

บทที่ 4

การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย

จากการศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้งพบว่า คำลงท้ายคำหนึ่งอาจมีรูปคำเดียวหรือมีหลายรูปคำได้ ทั้งนี้เพราะคำลงท้ายสามารถแปรรูปแปรเสียงได้ โดยคำลงท้ายที่แปรรูปแปรเสียงไปในอนาคตมีความแตกต่างทางด้านเสียงวรรณยุกต์ เสียงสระ เสียงพยัญชนะต้น หรือมีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในขณะที่ออกเสียง ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องก็ได้ การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายโดยปกติจะไม่ทำให้ความหมายหลักของข้อความเดิมเปลี่ยนแปลงไป แต่ลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายที่เปลี่ยนไปเป็นปัจจัยทำให้เกิดความหมายย่อยขึ้นมา ซึ่งความหมายย่อยนี้จะช่วยอธิบายความแตกต่างของคำลงท้ายที่มีการแปรรูปแปรเสียงแต่ละคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายเกิดจากความต้องการของผู้พูดที่ต้องการแสดงเจตนา อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดออกมาให้ผู้ฟังรับทราบ โดยมีคำลงท้ายช่วยเสริมข้อความที่ผู้พูดกล่าวออกมา และในคำลงท้ายนั้นจะมีลักษณะทางเสียงที่ช่วยแสดงเจตนาอารมณ์ของผู้พูดได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียงกับความหมายของคำลงท้าย ในหัวข้อ 4.3

เนื่องจากในบทนี้ได้กล่าวถึงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย ซึ่งคำลงท้ายแต่ละคำมีการแปรรูปแปรเสียงได้หลายอย่าง การถ่ายทอดเสียงออกมาเป็นสัทอักษรไทยจึงต้องแสดงให้เห็นความแตกต่างในคำลงท้ายแต่ละคำว่ามีความแตกต่างกันในด้านการออกเสียง ดังนั้น การถ่ายทอดเสียงออกมาเป็นสัทอักษรไทยจึงอาจไม่ตรงตามเสียงจริงของเจ้าของภาษา แต่ผู้วิจัยได้พยายามให้ตรงและใกล้เคียงกับการออกเสียงของเจ้าของภาษา

มากที่สุด และโปรดสังเกตว่าคำลงท้ายที่อยู่ในเครื่องหมาย / / หมายถึงคำลงท้ายหลัก* และคำที่อยู่ในเครื่องหมาย [] หมายถึงคำลงท้ายที่มีรูปและเสียงแปรเปลี่ยนไป หรือคำที่ถ่ายถอดออกมาเป็นสัทอักษรไทย

4.1 ลักษณะการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย

การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง สามารถแปรได้ในลักษณะ-
ใดลักษณะหนึ่ง หรือหลายลักษณะใน 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1.) แปรเสียงวรรณยุกต์
- 2.) แปรเสียงสระ
- 3.) แปรเสียงพยัญชนะต้นคำ
- 4.) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

4.1.1 แปรเสียงวรรณยุกต์ คือ แปรจากเสียงวรรณยุกต์หนึ่งเป็นอีกเสียงวรรณยุกต์หนึ่ง ตัวอย่างเช่น

/ naː⁴ / ~ [na⁵]
[เน้อ] ~ [เนือะ]

* คำลงท้ายหลัก หมายถึง คำลงท้ายที่เลือกมาเป็นตัวแทนในกลุ่มคำลงท้ายที่เป็นคำเดียวกัน ซึ่งตามปกติผู้พูดหรือเจ้าของภาษามักออกเสียงเช่นนั้น ต่อเมื่อมีองค์ประกอบอื่น เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้มีการแปรรูปแปรเสียง

จากตัวอย่าง / na:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

4.1.2 แปรเสียงสระ ซึ่งแปรได้ใน 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงสระหนึ่งเป็นอีกสระหนึ่ง เช่น แปรเสียงสระ / ɨ / [อี] เป็นสระ / ə / [เออะ] เป็นต้น

(2) ความสั้น - ยาวของเสียงสระ คือ แปรจากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว หรือ แปรจากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น เช่น แปรเสียงสระจากสระ / i / [อี] เป็นสระ / i:⁵ / [อี] เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

ก. / hɨ⁵ / ~ [hə⁵]

[อี] ~ [เออะ]

จากตัวอย่าง / hɨ⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรเสียงสระจากสระ / ɨ / [อี] เป็นสระ / ə / [เออะ]

ข. / tɨ:⁵ / ~ [tɨ:⁵]

[ตี] ~ [ตี]

จากตัวอย่าง / tɨ:⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรเสียงสระจากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจากสระ / i:⁵ / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

4.1.3 แปรเสียงพยัญชนะต้นคำ คือแปรจากหน่วยเสียงพยัญชนะหนึ่งไปเป็นอีกพยัญชนะหนึ่งโดยไม่เปลี่ยนเสียงสระ เช่น แปรจากเสียงพยัญชนะต้น / n / [น] เป็น / ŋ / [ง] เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

/ na:⁵ / ~ [ŋa:⁵]

[นะ] ~ [้งะ]^๕

จากตัวอย่าง / na^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรเสียงพยัญชนะต้นจาก / n / [น] เป็น / ฅ / [ง]

4.1.4 มีการเปิด หรือปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

(1) การเปิดเส้นเสียงในการออกเสียง หมายถึง คำลงท้ายที่ไม่มีการลงท้ายพยางค์ด้วยพยัญชนะสะกด หรือถ้ามีพยัญชนะสะกดก็เป็นพยัญชนะเสียงนาสิก / m n ฅ / หรือพยัญชนะเสียงครึ่งสระ / w j /

(2) การปิดเส้นเสียงในการออกเสียง หมายถึง คำลงท้ายที่มีการลงท้ายพยางค์ด้วยพยัญชนะเสียงกัก / ฅ / ยกเว้น / k / ตัวอย่างเช่น

/ t^๓ว^๓ / ~ [t^๓ว^๓]

[เที้ยว]^๓ ~ [เที้ยว]

จากตัวอย่าง / t^๓ว^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลักมีการปิดเส้นเสียง ส่วน [t^๓ว^๓] เป็นคำลงท้ายที่แปรรูปแปรเสียงไปและมีการเปิดเส้นเสียง

4.2 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายในโครงสร้างพยางค์

การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายในโครงสร้างพยางค์ จะกล่าวโดยอาศัยลักษณะพยางค์เป็นหลัก คือ

- 1.) การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายพยางค์เดียว
- 2.) การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสองพยางค์
- 3.) การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสามพยางค์

4.2.1 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายพยางค์เดียว คำลงท้ายพยางค์เดียวมี 27 คำ มีการแปรรูปแปรเสียง 24 คำ และมีรูปเดียว 3 คำ

* ในการเขียนสัทอักษรไทยในคำลงท้ายที่มีการกักเส้นเสียง / ฅ / บางคำจะใช้ ๓ (ไม้ไตคู่) กำกับ ในกรณีที่คำลงท้ายนั้นมีการแปรรูปแปรเสียงได้หลายคำเพื่อไม่ให้เกิดการเขียนสัทอักษรไทยซ้ำกัน เช่น ในคำลงท้าย / la^๓ / หรือใช้เพื่อลดเสียงสระให้สั้นลง

1.) คำลงท้ายพยางค์เดียวที่มีการแปรรูปแปรเสียง มี 24 คำ คือ

1. / ti:³ / [ตี]
2. / te:³ / [เต]
3. / tua³ / [ตัว]
4. / kw:³ / [กอ]
5. / kon³ / [ก้อน]
6. / t^hwa:³ / [ทေး]
7. / bw:³ / [บอ]
8. / de:⁴ / [ได้]
9. / dɔ:⁴ / [ได้อ]
10. / sa⁵ / [ซะ]
11. / hɨ⁵ / [ฮี]
12. / hɔj⁵ / [เฮีย]
13. / mɛ³ / [แม่]
14. / ni³ / [นี]
15. / nɛ:⁴ / [แน่]
16. / new⁵ / [แน้ว]
17. / nɔ:⁴ / [น่อ]
18. / na⁵ / [นะ]
19. / nw:⁴ / [น่อ]
20. / niɔ³ / [เนีย]
21. / la³ / [ละ]
22. / lɔk³ / [ล็อก]

23. / wəj^๕ / [เว็ย]

24. / wə^๓ / [เวะ]

2.) คำลงท้ายพยางค์เดียวที่มีรูปเดียวมี 3 คำ คือ

1. / tʰaː^๓ / [ทา]

2. / tʰiə^๓ / [เทื่อ]

3. / deː^๓ / [แด]

คำอธิบายคำลงท้ายพยางค์เดียวที่มีการแปรรูปแปรเสียง

1.) / tiː^๓ / ~ [tiː^๒ ~ ti^๓ ~ ti^๕ ~ tiː^๕]

[ตี] ~ [ตี้ ~ ติ ~ ตี ~ ตี]

/ tiː^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 4 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 2 และ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก

สระ / iː / [อี] เป็นสระ / i / [อิ]

ตัวอย่างเช่น

ɲok^๓ kʰwəŋ^๑ maː^๒ tʰaːŋ^๒ niː^๕ tiː^๓ ~ [tiː^๒ ~ ti^๓ ~ ti^๕ ~ tiː^๕]

นก ช้อง มา ถ้าง นี้ ตี ~ [ตี้ ~ ติ ~ ตี ~ ตี]

ยก ของ มา ทาง นี้ ลิ

- / tɛiː³ / , [tɛiː⁵] เป็นการสั่งค่อนข้างสุภาพ
 [tɛiː²] เป็นการสั่ง ซึ่งผู้พูดค่อนข้างไม่พอใจ รำคาญ หรือกล่าวออกไป
 โดยไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าวนั้น
 [tɛi³] เป็นการสั่งธรรมดา
 [tɛi⁵] เป็นการสั่งโดยผู้พูดต้องการเน้นหรือย้ำข้อความที่สั่งนั้น หรืออาจ
 เป็นการแสดงความไม่พอใจของผู้พูด

2.) / teiː³ / ~ [teiː⁴]

[เต] ~ [เต้]

/ teiː³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 4

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก
 สระ / eː / [เอ] เป็นสระ / e / [เอะ]

ตัวอย่างเช่น

kin² kʰa:w⁴ lɛ:w⁵ teiː³ ~ [tei⁴]

กิน ข้าว แล้ว เต ~ [เต้]

กิน ข้าว แล้ว เทรอ

/ teiː³ / เป็นการถามค่อนข้างสุภาพ

[tei⁴] เป็นการถามธรรมดา หรือถามเพื่อทักทายเป็นการคาดคะเน โดย
 ผู้พูดอาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

3.) / tua^๓ / ~ [tua^๓]

[ตัว] ~ [ตั่ว]

/ tua^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ตัวอย่างเช่น

luŋ^๓ saŋ^๓ ɲuŋ^๓ di^๓ tua^๓ ~ [tua^๓]

ลุง ลัย ญู ดี ตั่ว ~ [ตั่ว]

ลุง ไช สบายดี นี้นา

/ tua^๓ / เป็นการบอกเล่าธรรมดา

[tua^๓] เป็นการยืนยันข้อความที่กล่าวว่าใช่แน่ หรือเป็นจริง ฟังดูแล้ว

เป็นจริงหรือน่าเชื่อถือกว่าใช่ / tua^๓ /

4.) / kwə^๓ / ~ [kwə^๓]

[กอ] ~ [เก้าะ]

/ kwə^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจากสระ / wə / [ออ] เป็นสระ / ə / [เอาะ]

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

k^haw¹ paj² ho:ŋ¹ le:p⁵ kwɛ³ ~ [kwɛ³]

เข้า ไป เห็ง แล้ว กอ ~ [เก้าะ]

เขา ไป นาน แล้ว เหรอ

/ kwɛ³ / แสดงการถามอย่างสุภาพ ซึ่งผู้พูดอาจต้องการคำตอบหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

[kwɛ³] เป็นการถามเพื่อต้องการคำตอบ

5.) / kɔn³ / ~ [kɔn⁵]

[ก้อน] ~ [ก้อน]

/ kɔn³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว

คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

ตัวอย่างเช่น

k^hɔj³ bɔ:³ ʔaw² kɔn³ ~ [kɔn⁵]

คือย บอ เอ้า ก้อน ~ [ก้อน]

ฉัน ไม่ เอา หรอก

/ kɔn³ / เป็นการปฏิเสธหรือนอกกล่าวธรรมดา

[kɔn⁵] เป็นการยืนยันข้อความที่กล่าวนั้นอย่างหนักแน่น หรืออาจเป็นการพูดล้อเลียนก็ได้

6.) / t^hɔ̄ʔ³ / ~ [t^hɔ̄³ ~ t^hɔ̄³ ~ t^hɔ̄ʔ³]

[เที๋ะ] ~ [เทาะ ~ เทอะ ~ เทือะ]

/ t^hɔ̄ʔ³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงสระ จากสระ / ɔ̄ / [เออะ] เป็นสระ / ɔ̄ /

[เออะ]

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

pa.j² len³ kan² t^hɔ̄ʔ³ ~ [t^hɔ̄³ ~ t^hɔ̄³ ~ t^hɔ̄ʔ³]

ไป เล่น กัน เที๋ะ ~ [เทาะ ~ เทอะ ~ เทือะ]

ไป เล่น กัน เออะ

/ t^hɔ̄ʔ³ / , [t^hɔ̄ʔ³] เป็นการชักชวนในทำนองคะยั้นคะยอ โดย

ต้องการให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตามหรือกระทำตาม

[t^hɔ̄³] , [t^hɔ̄³] เป็นการชักชวนธรรมดา ผู้พูดไม่ได้เร่งรัด

หรือคะยั้นคะยอผู้ฟังให้กระทำตามที่ตนขอร้อง

สำหรับ / t^hɔ̄³ / มีการแปรรูปแปรเสียงไป เป็นเพราะมีการยืมคำใน

ภาษาไทยไปใช้ คือ / t^hɔ̄ʔ³ / [เออะ]

7.) / bɔ̄:³ / ~ [bɔ̄:³ ~ bɔ̄:⁴]

[บอ] ~ [บือ ~ บื่อ]

/ bɔ̄:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้เสียงเดียว

คือ แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และ 4

ตัวอย่างเช่น

caw^๕ ʔi:^๒ paɯ^๒ laeɯ^๒ bɔ:^๓ ~ [bɔ:^๒ ~ bɔ:^๔]

เจ้า อี้ ไป เลีย บอ ~ [บ้อ ~ บื่อ]

คุณ จะ ไป เลีย เหรอ

/ bɔ:^๓ / เป็นการถามอย่างธรรมดาทั่วไปค่อนข้างสุภาพ
[bɔ:^๒] , [bɔ:^๔] เป็นการถามทำนองไม่แน่ใจ หรือถามใน
ทำนองล้อเลียนผู้ฟัง

8.) / de:^๔ / ~ [de:^๓ ~ de:^๓ ~ de:^๔]

[เด็] ~ [เดะ ~ เด ~ เด๊ะ]

/ de:^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ ๓

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก

สระ / e:^๔ / [เอ] เป็นสระ / e / [เอะ]

ตัวอย่างเช่น

mi:^๕ bɔ:^๓ ɯn:^๓ han:^๓ de:^๔ ~ [de:^๓ ~ de:^๓ ~ de:^๔]

มีด บอ ญ ฮัน เด็ ~ [เดะ ~ เด ~ เด๊ะ]

มีด ไม่ อยู่ นั้น เหรอ

/ de:^๔ / , [de:^๓] เป็นการถามอย่างสุภาพ

[de^๓] , [de^๔] เป็นการถามอย่างเร่งรัด หรือไม่พอใจ หรือถามโดยต้องการคำตอบจากผู้ฟัง ฟังดูแล้วไม่ค่อยสุภาพเมื่อเทียบกับ / de:^๔ / และ / de:^๓ /

9.) / de:^๔ / ~ [de^๕]

[เต๋อ] ~ [เตื่อะ]

/ de:^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก

สระ / ะ / [เออ] เป็นสระ / อ / [เออะ]

ตัวอย่างเช่น

ก๊อจ^๕ ... kin^๓ k'ə:w^๔ nam^๓ de:^๔ ~ [de^๕]

เอื้อย ... กิ่น ข้าว น้ำ เต๋อ ~ [เตื่อะ]

พื่อ(ผู้หญิง)...กิ่น ข้าว ด้วย แะ

/ de:^๔ / จะเป็นการขอร้องหรือบอกกล่าวอย่างสุภาพมากกว่าใช้ [de^๕]

10.) / sa^๕ / ~ [sa:^๓]

[ซะ] ~ [สา]

/ sa^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 2

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก
สระ / ə / [อะ] เป็นสระ / aː / [อา]

ตัวอย่างเช่น

ʔaw² ʔok² paj² haj⁴ k^haw¹ sa⁵ ~ [saː²]

เอา เงิน ไป ให้ เข้า ชะ ~ [สา]

เอา เงิน ไป ให้ เขา ชะ

/ sa⁵ / เป็นการบอกกล่าวหรือเตือนธรรมดา หรือเตือนในเชิงบังคับโดย
ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามที่ตนบอก

[saː²] เป็นการบอกกล่าวหรือเตือนในเชิงสุภาพ

11.) / hɨ⁵ / ~ [hɨ⁵ ~ ho³ ~ ho⁵]

[ฮี] ~ [ฮี้ ~ เออะ ~ เอือะ]

/ hɨ⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 3 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 3

(2) แปรเสียงสระ จากสระ / ɨ / [ฮี] เป็นสระ / ə /

[เออะ]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

me:^๑ k^๒um^๒ pa:^๒ da:^๒ bo:^๑ ca:k^๔ hɨ^๕ ~ [hɨʔ^๕ ~ ho:^๑ ~ hoʔ^๕]
 แม่ คุณ ไป ได้ ขอ จัก ฮี ~ [ฮี ~ เออะ ~ เอือะ]
 ยาย ไป ไหน ไม่ รู้ หรือ

/ hɨ^๕ / , [ho:^๑] เป็นการถามธรรมดา

[hɨʔ^๕] , [hoʔ^๕] เป็นการถามโดยผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

12.) / ha:^๕ / ~ [ha:^๔]

[เฮี้ย] ~ [เฮีย]

/ ha:^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียง

เดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4

ตัวอย่างเช่น

pa:^๒ da:^๒ hao:^๕ ~ [ha:^๔]

ไป ได้ เฮี้ย ~ [เฮีย]

ไป ไหน เฮี้ย

/ ha:^๕ / เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถามเพื่อต้องการคำตอบ

[ha:^๔] เป็นการถามธรรมดาเพื่อทักทายหรือถามโดยผู้พูดอาจไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

13.) / me^๓ / ~ [me:๓ ~ me^๔]

[แม่] ~ [แม ~ แม่]

/ me^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 4

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก

/ e / [แอะ] เป็นสระ / e: / [แอ]

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ^๓ ɯəj^๓ lɛ:w^๓ hət^๓ sɔ:w^๓ tɔ:^๓ ʔe:ŋ^๓ me^๓ ~ [me:๓ ~ me^๔]

มิ่ง ญ้ย แล้ว ฮัด ซอย โต๋ เอ็ง แม่ ~ [แม ~ แม่]

มิ่ง โต แล้ว หัด ซวย ตัว เอง ลี

/ me^๓ / , [me^๔] เป็นการสั่งหรือเตือน ซึ่งฟังดูแล้วไม่ค่อยสุภาพ
ซึ่งผู้พูดอาจอยู่ในอารมณ์โกรธ หรือไม่พอใจ

[me:๓] เป็นการสั่งหรือเตือน ซึ่งฟังดูแล้วสุภาพ คล้ายเป็นการเตือนด้วยความปรารถนาดี

14.) / ni^๓ / ~ [ni^๓]

[นี] ~ [นี]

/ ni^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว

คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

ตัวอย่างเช่น

k^haw¹ het³ ฆาก¹ kan² ni³ ~ [ni⁵]

เข้า เข็ด ึง กั้น ิน ~ [ิน]

เขา ทำ อะไร กั้น ันะ

/ ni³ / เป็นการแสดงความสงสัยหรือแสดงการถามอย่างธรรมดา

[ni⁵] เป็นการแสดงความสงสัยอย่างมาก และต้องการรู้ให้ได้

15.) / ne:⁴ / ~ [ne:³ ~ ne⁵]

[แน่] ~ [แน ~ แน๊ะ]

/ ne:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 และ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจากสระ / e: / [แอ] เป็นสระ / e / [แอะ]

ตัวอย่างเช่น

jon² man² waw⁵ p^hu:⁴ sa:w¹ bw:³ pen² ne:⁴ ~ [ne:³ ~ ne⁵]

ย้ง มั่น เว้า ผู้ ล้าว บอ เป้น แน่ ~ [แน ~ แน๊ะ]

ยง มั่น จิบ ผู้ หึง ไม้ เป้น ินี่

/ ne:⁴ / เป็นการบอกกล่าวอย่างยืนยันข้อความที่พูดว่าเป็นความจริง เป็น
การแสดงความมั่นใจของผู้พูด

[ne:³] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[ne:⁵] เป็นการกล่าวโดยไม่แน่ใจ หรือสงสัยในข้อความที่กล่าว

16.) / new⁵ / ~ [ne:w⁵]

[แฉว] ~ [แฉว]

/ new⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียง
เดียว คือ แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจากสระ / e /
[แอะ] เป็นสระ / e: / [แอ]

ตัวอย่างเช่น

diaw¹ me:³ huət³ ʔaw² new⁵ ~ [ne:w⁵]

เดี่ยว แม่ หวด เอ้า แฉว ~ [แฉว]

เดี่ยว แม่ ตี เอ้า หรรอก

/ new⁵ / เป็นการบอกกล่าว หรือเตือนทำนองว่าจะกระทำจริงถ้าผู้ฟังไม่
เชื่อฟัง

[ne:w⁵] เป็นการบอกกล่าว หรือเตือนทำนองล้อเลียน หรืออาจไม่กระทำ
ตามที่พูดก็ได้

17.) / no:⁴ / ~ [no:⁵]

[เนื้อ] ~ [เนื้อ]

/ no:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก

สระ / o:⁴ / [เอ] เป็นสระ / o / [เออะ]

ตัวอย่างเช่น

mɔ:⁵ le:² kin² k^ho:p⁴ nam² ku:² no:⁴ ~ [no:⁵]

มือ แล้ง ก็น ช้าว น้ำ กู เน่อ ~ [เนิอะ]

ตอน เย็น ก็น ช้าว กับ กู นะ

/ no:⁴ / เป็นการแสดงการชักชวนธรรมดา

[no:⁵] เป็นการชักชวน หรือคะยั้นคะยอให้ผู้ฟังกระทำตาม แต่ / no:⁴ / จะดูสุภาพกว่าใช้ [no:⁵]

18.) / na:⁵ / ~ [na:³ ~ na:³ ~ na:³ ~ na:⁵ ~ na:³ ~ na:⁵]

[น๊ะ] ~ [นะ ~ นา ~ น๊ะ ~ น้า ~ นะ ~ ณะ]

/ na:⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 6 รูป แปรเสียงได้ 4 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก

สระ / a / [อะ] เป็นสระ / a:⁵ / [อา]

(3) แปรเสียงพยัญชนะต้น จากเสียง / n / [น] เป็นเสียง / ฅ / [ง]

(4) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น .

man² paj² da:j² na⁵ ~ [na³ ~ na:³ ~ naʔ³ ~ na:⁵ ~ naʔ⁵ ~ naʔ⁵]
 มัน ไป ได้ นี้ ~ [นะ ~ นา ~ นี้ ~ น้า ~ งะ ~ ง๊ะ]
 มัน ไป ไหน นะ

/ na⁵ / , [na³] , [naʔ³] , [naʔ⁵] , [naʔ⁵] เป็นการ

ถามธรรมดา

[na:³] เป็นการถามอย่างสุภาพ

[na:⁵] เป็นการถามคล้ายเป็นการรำพึงรำพันของผู้พูด

19.) / na:⁴ / ~ [na:³ ~ na:⁴ ~ naʔ⁵]

[น้อ] ~ [นอ ~ เน่าะ ~ เน๊าะ]

/ na:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 3 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 และ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก / na:⁴ / [น้อ] เป็นสระ / na / [เอาะ]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

ke:ŋ² pa:² k^hwa:² bwa:² se:p⁵ kwɛ⁴ ~ [kwɛ:² ~ kw⁴ ~ kwɛ⁵]
 แก้ง บ้า ค้อ บอ แห็บ น่อ ~ [นอ ~ เนาะ ~ เนาะ]
 แกง ปลา ช้อน ไม อร่อย นยะ

/ kwɛ⁴ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ
 [kw⁴] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา
 [kwɛ:²] เป็นการรำพึงรำพันของผู้พูด
 [kwɛ⁵] เป็นการกล่าวโดยต้องการให้ผู้ฟังเห็นด้วยกับผู้พูด

20.) / nia² / ~ [nia⁵ ~ niaŋ² ~ niaŋ⁵]
 [เนีย] ~ [เนีย ~ เนียะ ~ เนียะ]

/ nia² / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 5

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

kin² ʔi:² ɲaŋ¹ di:² nia² ~ [nia⁵ ~ niaŋ² ~ niaŋ⁵]
 กั้น อี้ ญึ่ง ตี้ เนีย ~ [เนีย ~ เนียะ ~ เนียะ]
 กิน อะ ไร ตี นยะ

/ niə^๓ / , [niəʔ^๓] เป็นการถามธรรมดา

[niə^๕] , [niəʔ^๕] เป็นการถามที่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

21.) / la^๓ / ~ [la:๓ ~ laʔ^๓ ~ la^๔ ~ la:๔ ~ la^๕ ~ laʔ^๕]

[ละ] ~ [ลา ~ ล๊ะ ~ ล่ะ ~ ล่า ~ ล๊ะ ~ ล๊ะ]

/ la^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 6 รูป แปรเสียงได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 4 และ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก
สระ / ə / [อะ] เป็นสระ / ə: / [อา]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

kin^๓ ke:w^๔ ma:๓ lə:๔ ʔəŋ^๓ la^๓ ~ [la:๓~laʔ^๓~la^๔~la:๔~la^๕~laʔ^๕]

กิน ข้าว มา หลื่อ ทุ่ง ละ ~ [ลา ~ ล๊ะ ~ ล่ะ ~ ล่า ~ ล๊ะ ~ ล๊ะ]

กิน ข้าว มา หรือ ยั่ง ล่ะ

/ la^๓ / , [laʔ^๓] , [la^๔] , [la^๕] , [laʔ^๕] เป็นการ
ถามธรรมดา

[la:๓] , [la:๔] เป็นการถามในทำนองรำพึงรำพัน หรือเป็นการถาม
โดยผู้พูดไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

22.) / lək^๓ / ~ [lək:๓ ~ lək^๕]

[ล็อก] ~ [ลอ-ก ~ ล็อก]

/ lɔk^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก

สระ / ɔ / [เอาะ] เป็นสระ / ɔː / [ออ]

ตัวอย่างเช่น

k^๓ɔj^๓ bɔː^๓ pɔj^๓ nam^๓ caw^๕ lɔk^๓ ~ [lɔːk^๓ ~ lɔk^๕]

คือ ย บอ ไป น้ำ เจ้า ล็อก ~ [ลอ-ก ~ ล็อก]

ฉัน ไม่ ไป กับ คุณ หรรอก

/ lɔk^๓ / เป็นการกล่าวปฏิเสธ หรือกล่าวแย้งข้อความธรรมดา

[lɔːk^๓] เป็นการกล่าวปฏิเสธ หรือกล่าวแย้งข้อความอย่างสุภาพ

[lɔk^๕] เป็นการกล่าวปฏิเสธ หรือแย้งข้อความโดยผู้พูดเน้นข้อความที่กล่าวนี้ อย่างหนักแน่นว่าต้องการ หรือไม่ต้อง การกระทำอย่างจริงจัง

23. / wɔj^๕ / ~ [wɔj^๓ ~ wɔj^๓ ~ wɔːj^๓ ~ wɔj^๕ ~ wɔːj^๕]

[เว้ย] ~ [เว้ย ~ ไวย ~ ไว-ย ~ ไวย ~ ไว-ย]

/ wɔj^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 5 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์

ที่ 4

(2) แปรเสียงสระ คือ แปรจากสระ / อ / [เออะ] เป็นสระ / ๐ / [โอะ] และแปรจากสระ / ๐ / [โอะ] เป็นสระ / ๐: / [โอ] ตัวอย่างเช่น

mɨŋ ^๒	hɨŋ ^๑	kʰaɪw ^๑	ŋaŋ ^๒	wəj ^๕	~ [wəj ^๑ ~ wəj ^๑ ~ wəj ^๑ ~ wəj ^๕ ~ wəj ^๕]
มิ่ง	หุ้ง	ข้าว	ญึ่ง	เว็ย	~ [เว็ย ~ ้วย ~ ้วย ~ ้วย ~ ้วย]
มิ่ง	หุง	ข้าว	ยั้ง	เว็ย	

/ wəj^๕ / , [wəj^๕] เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถาม โดยต้องการคำตอบ

[wəj^๑] , [wəj^๑] เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดอาจไม่ต้องการคำตอบ

[wəj^๑] , [wəj^๕] เป็นการถามในลักษณะที่ผู้พูดอาจอยู่ไกลจากผู้ฟัง จึงต้องตะโกน

24. / wa^๓ / ~ [waɪ^๓ ~ wa^๓ ~ waɪ^๓ ~ wa^๓ ~ wa^๕ ~ wa^๕]
 [วะ] ~ [ว่า ~ ้วย ~ ้วย ~ ้วย ~ ้วย ~ ้วย]
 / wa^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 6 รูป แปรเสียงได้ 3 ลักษณะ

คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 4 และ 5

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจากสระ / a / [อะ] เป็นสระ / a: / [อา]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ตัวอย่างเช่น

ni:⁴ k^haw¹ ʔon⁵ pa:² ɲaŋ¹ wa:³ ~ [wa:²wa:³wa:³wa:⁴wa:⁵wa:⁵]
 นี้ เข้า เอ็น บ้า ึง วะ ~ [ว่า ~ วีะ ~ วา ~ เวะ ~ วีะ ~ วีะ]
 นี้ เขา เรียก ปลา อะไร วะ

/ wa:³ / , [wa:⁴] , [wa:⁵] , [wa:⁵] เป็นการถามธรรมดา
 [wa:²] เป็นการถามทำนองล้อเลียน หรือไม่แน่ใจ
 [wa:³] เป็นการถาม หรือเป็นการรำพึงรำพันของผู้พูด ซึ่งฟังดูแล้วสุภาพ
 กว่าทุกคำ แม้ว่าโดยปกติจะเป็นคำลงท้ายที่ไม่สุภาพก็ตาม

4.2.2 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสองพยางค์ คำลงท้ายสองพยางค์

มี 85 คำ มีการแปรรูปแปรเสียง 72 คำ และมีรูปเดียว 13 คำ

1.) คำลงท้ายสองพยางค์ที่มีการแปรรูปแปรเสียง มี 72 คำ คือ

1. / ti:³ hɨ:⁵ / [ตี ฮี]
2. / ti:³ mɛ:³ / [ตี แมะ]
3. / ti:⁵ ɲa:³ / [ตี นะ]
4. / ti:⁵ ɲo:³ / [ตี เนาะ]
5. / ti:³ ɲi:³ / [ตี เนีย]
6. / ti:⁵ la:⁴ / [ตี ละะ]
7. / ti:³ wa:⁴ / [ตี เว้ย]
8. / ti:³ wa:³ / [ตี วะ]
9. / te:⁵ wa:³ / [เตี วะ]
10. / tu:³ la:³ / [ตัว ละ]

11. / kɔː³ la³ / [กอ ละ]
12. / kɔn³ nɛ³ / [ก้อน นน]
13. / kɔn³ na³ / [ก้อน น]
14. / tʰɔ³ na³ / [เทา น]
15. / tʰɔ³ nɔː⁴ / [เทา นอ]
16. / tʰɔ³ wɔj⁴ / [เทา เวย]
17. / tʰɔ³ wa³ / [เทา ว]
18. / tʰi³ tɪː³ / [เทอ ตี]
19. / tʰi³ teː³ / [เทอ เต]
20. / tʰi³ dɔː⁴ / [เทอ เตอ]
21. / tʰi³ naʔ³ / [เทอ น]
22. / bɔː³ hɪ⁵ / [บอ ฮี]
23. / bɔː³ hɔj⁵ / [บอ เฮย]
24. / bɔː³ ni³ / [บอ นิ]
25. / bɔː³ na³ / [บอ น]
26. / bɔː³ nɔː⁴ / [บอ นอ]
27. / bɔː³ la³ / [บอ ละ]
28. / bɔː³ wɔj⁴ / [บอ เวย]
29. / bɔː³ wa³ / [บอ ว]
30. / dɛː³ tɪː³ / [แด ตี]
31. / dɛː³ tʰɔʔ³ / [แด เทา]
32. / dɛː³ bɔː³ / [แด บอ]
33. / dɛː³ dɔː⁴ / [แด เตอ]
34. / dɛː³ naː³ / [แด นา]

35. / dɛː³ nɔː⁵ / [แด นาะ]
 36. / dɛː³ la³ / [แด ละ]
 37. / dɛː³ wa⁴ / [แด ว่า]
 38. / dɔː⁴ la³ / [เต้อ ละ]
 39. / dɔː⁴ wa³ / [เต้อ ว่า]
 40. / sa⁵ dɔː⁴ / [ซะ เต้อ]
 41. / sa⁵ nɔː⁴ / [ซะ น่อ]
 42. / sa⁵ la³ / [ซะ ละ]
 43. / sa⁵ lɔk³ / [ซะ ล็อก]
 44. / mɛː³ tiː³ / [แม ती]
 45. / nɛː³ tiː³ / [แน ती]
 46. / nɛː³ dɔː⁴ / [แน เต้อ]
 47. / nɛː³ naː³ / [แน นา]
 48. / nɛː³ wa³ / [แน ว่า]
 49. / na³ nɔː⁴ / [นะ น่อ]
 50. / na³ niɔ³ / [นะ เนีย]
 51. / niɔ³ tiː³ / [เนีย ती]
 52. / niɔ³ naː³ / [เนีย นา]
 53. / lɨ⁵ bɔː³ / [ลี บอ]
 54. / la³ tiː³ / [ละ ती]
 55. / la³ dɔː⁴ / [ละ เต้อ]
 56. / la³ nɔː⁴ / [ละ น่อ]
 57. / la³ na³ / [ละ นะ]
 58. / la³ nɔː⁴ / [ละ น่อ]

59. / la^๓ niə^๓ / [ละ เนีย]
 60. / la^๓ wa^๓ / [ละ วะ]
 61. / lɔk^๓ dɔː^๔ / [ล็อก เต้อ]
 62. / lɔk^๓ nɔː^๔ / [ล็อก เน้อ]
 63. / lɔk^๓ na^๓ / [ล็อก นะ]
 64. / lɔk^๓ nɔː^๔ / [ล็อก น้อ]
 65. / lɔk^๓ niə^๓ / [ล็อก เนีย]
 66. / lɔk^๓ wɔj^๕ / [ล็อก เวีย]
 67. / lɔk^๓ wa^๓ / [ล็อก วะ]
 68. / wɔj^๕ hɔj^๕ / [เวีย เฮีย]
 69. / waː^๓ ti^๓ / [วา ती]
 70. / waː^๓ na^๓ / [วา นะ]
 71. / waː^๓ nɔː^๓ / [วา แนะ]
 72. / waː^๓ niə^๓ / [วา เนีย]

2.) คำลงท้ายสองพยางค์ที่มีรูปเดียว มี 13 คำ คือ

1. / tiː^๕ tʰaː^๓ / [ती ता]
 2. / tuə^๓ na^๓ / [त्वा न्वा]
 3. / tuə^๓ niə^๓ / [त्वा เนีย]
 4. / kɔː^๓ niə^๓ / [กอ เนีย]
 5. / kɔn^๓ niə^๓ / [ก้อน เนีย]
 6. / tʰaː^๓ niə^๓ / [ता เนีย]
 7. / tʰiə^๓ kɔn^๓ / [तीอ ก้อน]
 8. / tʰiə^๓ tʰaː^๓ / [तीอ ता]

9. / t^hiə³ niə³ / [เทื่อ เนีย]
 10. / t^hiə³ lək³ / [เทื่อ ล็อก]
 11. / bɔː³ niə³ / [บอ เนีย]
 12. / dɛː³ niə³ / [แด เนีย]
 13. / sɛ⁵ nɛ³ / [ซะ เนะ]

คำอธิบายคำลงท้ายสองพยางค์ที่มีการแปรรูปแปรเสียง

1.) / tiː³ hɨ⁵ / ~ [tiː² hɨ⁵ ~ tiː⁵ hɨ⁵]

[ตี ฮี] ~ [ตี ฮี ~ ตี ฮี]

/ tiː³ hɨ⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้เสียง

เดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และ 5 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

p^hɔi³ kap⁴ maː² lɛːw⁵ tiː³ hɨ⁵ ~ [tiː² hɨ⁵ ~ tiː⁵ hɨ⁵]

พอ กับ มา แล้ว ตี ฮี ~ [ตี ฮี ~ ตี ฮี]

พอ กลับ มา แล้ว เทื่อ

/ tiː³ hɨ⁵ / , [tiː⁵ hɨ⁵] เป็นการถามธรรมดา

[tiː² hɨ⁵] เป็นการถามในทำนองว่าผู้พูดรู้คำตอบอยู่แล้ว เพียงแต่ถาม

ให้แน่ใจเท่านั้น

2.) / tɿː⁵ mɛ³ / ~ [tɿː³ mɛ³ ~ tɿː⁵ mɛ⁵]

[ตี๊ มะะ] ~ [ตี มะะ ~ ตี๊ มะ๊ะ]

/ tɿː⁵ mɛ³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ³ faːw⁵ paj³ tɿː⁵ mɛ³ ~ [tɿː³ mɛ³ ~ tɿː⁵ mɛ⁵]

มิ่ง ฟ้าว ไป ตี๊ มะะ ~ [ตี มะะ ~ ตี๊ มะ๊ะ]

มิ่ง รีบ ไป ลี

/ tɿː⁵ mɛ³ / , [tɿː³ mɛ³] เป็นการสั่งหรือเตือนธรรมดา

[tɿː⁵ mɛ⁵] เป็นการสั่งที่ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามโดยเร็ว หรือเป็นการกล่าวโดยที่ผู้พูดค่อนข้างไม่พอใจ

3.) / tɿː⁵ na³ / ~ [tɿː³ na³]

[ตี๊ นะ] ~ [ตี นะ]

/ tɿː⁵ na³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / iː / [อี] เป็นสระ / i / [อึ]

ตัวอย่างเช่น

luŋ²... ʔaw² mi:t⁵ paj² sət⁵ k'wə:² mɯ:¹ tɿ:⁵ nɯ:³~[tɿ:³ nɯ:³]
 ลุง ... เอ้า มีด ไป เชือด คอ หมู ตี นะ ~ [ตี นะ]
 ลุง ... เอ้า มีด ไป เชือด คอ หมู สิ้น

/ tɿ:⁵ nɯ:³ / เป็นการคาดคะเน ซึ่งผู้พูดค่อนข้างไม่แน่ใจ

[tɿ:³ nɯ:³] เป็นการคาดคะเน ซึ่งผู้พูดมั่นใจหรือมั่นใจว่าถูกต้อง

4.) / tɿ:⁵ nɯ:³ / ~ [tɿ:³ nɯ:³ ~ tɿ:³ nɯ:³]

[ตี นะะ] ~ [ตี นะะ ~ ตี เน้าะ]

/ tɿ:⁵ nɯ:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 3

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์แรก
 ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ
 ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

k^hi:⁴ fa:⁵ la:j¹ fon¹ ʔi:² tok⁴ ti:⁵ no³ ~
[ti³ no³ ~
ti:³ noʔ³]

ชี้ ฟ้า หล้าย ฝน อี้ ตก ติ เนาะ ~ [ติ เนาะ
~ ติ เน้าะ]

เมฆ มาก ฝน จะ ตก สินะ

/ ti:⁵ no³ / , [ti³ no³] เป็นการคาดคะเนธรรมดา
[ti:³ noʔ³] เป็นการคาดคะเน ซึ่งผู้พูดคิดว่าน่าจะถูกต้อง หรือเป็น
การแสดงความมั่นใจในข้อความที่กล่าว

5.) / ti:³ niə³ / ~ [ti³ niəʔ³ ~ ti:³ niə⁵]

[ติ เนีย] ~ [ติ เนียะ ~ ติ เนี้ย]

/ ti:³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้

3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i: / [อี้] เป็นสระ / i / [อี]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ-
ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ paj² la:ŋ⁵ k^hɔ:k⁵ mu:¹ ma:² ti:³ niə³ ~ [ti:³ niəʔ³ ~
ti:³ niə⁵]

เจ้า ไป ล้าง คือก หมู มา ตี เนี่ย ~ [ตี เนี่ยะ ~ ตี เนี้ย]
คุณ ไป ล้าง คอก หมู มา สิ้น

/ ti:³ niə³ / เป็นการคาดคะเนธรรมดา
[ti:³ niəʔ³] เป็นการคาดคะเน ซึ่งผู้พูดมั่นใจว่าถูกต้อง
[ti:³ niə⁵] เป็นการถามถึงคาดคะเน ซึ่งถ้าถามผู้พูดมักต้องการคำ-
ตอบจากผู้ฟัง

6.) / ti:⁵ la⁴ / ~ [ti:³ la³]
[ตี ละ] ~ [ตี ละ]

/ ti:⁵ la⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2
ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3
ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือแปรจากสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อิ]

ตัวอย่างเช่น

het^๓ bok^๔ ๗๗^๔ sióm^๓ kin^๒ ti:^๕ la^๔ ~ [ti^๓ la^๓]
 เข็ด บ่อก อี้ เขื่อม กั้น ตี้ ละ ~ [ตี ละ]
 ทำ ฟักทอง เขื่อม กั้น ลี

/ ti:^๕ la^๔ / เป็นการสั่ง ซึ่งต้องการให้ผู้ฟังทำตาม
 [ti^๓ la^๓] เป็นการพูดขึ้นลอย ๆ หรือพูดเปรย ๆ ไม่ได้มีเจตนาที่จะ
 บังคับให้ผู้ฟังกระทำตาม

7.) / ti:^๓ waj^๔ / ~ [ti:^๒ waj^๔ ~ ti^๓ waj^๓ ~ ti:^๓ waj^๕]
 [ตี เว่ย] ~ [ตี้ เว่ย ~ ตี เวย ~ ตี เว้ย]

/ ti:^๓ waj^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2
 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 2 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่
 3 และ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจาก
 สระ / i: / [อี้] เป็นสระ / i / [อี] ในพยางค์แรกของคำลงท้าย
 ตัวอย่างเช่น

fa:w^๕ het^๓ wia:k^๕ ti:^๓ waj^๔ ~ [ti:^๒ waj^๔ ~ ti^๓ waj^๓ ~ ti:^๓ waj^๕]
 ฟ้าว เข็ด เวี้ยก ตี้ เว่ย ~ [ตี้ เว่ย ~ ตี เวย ~ ตี เว้ย]
 รีบ ทำ งาน ลี เว่ย

- / ti:³ wəj⁴ / , [ti³ wəj³] เป็นการสั่งธรรมดา
 [ti:² wəj⁴] เป็นการสั่งอย่างไม่จริงจังในทำนองพูดเล่น หรือไม่ได้ -
 เร่งรัดให้ผู้ฟังกระทำตาม
 [ti:³ wəj⁵] เป็นการสั่งโดยต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามโดยเร็ว

8.) / ti:³ wə³ / ~ [ti:² wə:² ~ ti:⁵ wə³]

[ตี วะ] ~ [ตี ว่า ~ ตี วะ]

/ ti:³ wə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2
 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 2 และ 5 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียง
 วรรณยุกต์ที่ 2 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจาก
 สระ / ə / [อะ] เป็นสระ / ə: / [อา] ในพยางค์หลังของคำลงท้าย
 ตัวอย่างเช่น

mən² ɲəŋ² bw:³ kap⁴ mə:² ti:³ wə³ ~ [ti:² wə:² ~ ti:⁵ wə³]

มัน ึ่ง บอ กับ มา ตี วะ ~ [ตี ว่า ~ ตี วะ]

มัน ยัง ไม่ กลับ มา เหรววะ

/ ti:³ wə³ / เป็นการถามธรรมดา

[ti:² wə:²] เป็นการถาม หรือคาดคะเน ซึ่งผู้พูดไม่แน่ใจในข้อความที่
 ถามหรือคาดคะเนนั้น หรือเป็นการพูดเพื่อล้อเลียน

[ti:⁵ wə³] เป็นการถามที่ผู้พูดถามอย่างจริงจัง และต้องการคำตอบ

9.) / te:⁵ wa:³ / ~ [te:⁵ wa:³ ~ te:³ wa:³ ~ te:⁵ wa:³]

[เตี วะ] ~ [เต๊ะ วะ ~ เต วา ~ เตี วา]

/ te:⁵ wa:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจากสระ / e:⁵ / [เอ] เป็นสระ / e / [เอะ] ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a / [อะ] เป็นสระ / a:³ / [อา]

ตัวอย่างเช่น

k^haw¹ ma:² si:⁵ t^hi:³ mɨŋ² te:⁵ wa:³ ~ [te:⁵ wa:³ ~ te:³ wa:³ ~ te:⁵ wa:³]

เข้า มา ชื่อ ที่ มิ่ง เตี วะ ~ [เต๊ะ วะ~เต วา~เตี วา]

เขา มา ชื่อ ที่(ดิน) มิ่ง ไร่ใหม่

/ te:⁵ wa:³ / เป็นการถามธรรมดา

[te:⁵ wa:³] เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดอาจพูดเร็วหรือรีบร้อน

[te:³ wa:³] , [te:⁵ wa:³] เป็นการถามอย่างสุภาพหรือผู้พูดไม่ได้รีบร้อนอะไร หรือเป็นการถามเรื่อย ๆ ไม่ต้องการคำตอบ

10.) / tu:³ la:³ / ~ [tu:³ la:⁴ ~ tu:⁵ la:³]

[ตัว ละ] ~ [ตัว ล่ะ ~ ตี้ว ละ]

/ tuə^๓ la^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5
ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

de:ŋ^๒ man^๒ bə:^๓ dəj^๕ mə:^๒ hɑ:^๑ k'wɔj^๓ tuə^๓ la^๓ ~ [tuə^๓ la^๔
~tuə^๕ la^๓]
แดง มั่น บอ ได้ มา ห้า ค้อย ตัว ละ ~ [ตัว ละ~ตัว ละ]
แดง มั่น ไม่ ได้ มา หา ฉัน นี้นา

/ tuə^๓ la^๓ / , [tuə^๓ la^๔] เป็นการแย้งข้อความธรรมดา
[tuə^๕ la^๓] เป็นการแย้งข้อความ และยืนยันว่าถูกต้องแน่นอน

11.) / kə:^๓ la^๓ / ~ [kə:^๓ la^๔]
[กอ ละ] ~ [กอ ละ]

/ kə:^๓ la^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

p'wə:^๓ mɔŋ^๒ kəp^๔ mə:^๒ hə:^๓ lə:w^๕ kə:^๓ la^๓ ~ [kə:^๓ la^๔]
พอ มิ่ง กับ มา เห็ง แล้ว กอ ละ ~ [กอ ละ]
พอ มิ่ง กลับ มา นาน แล้ว เพร่อ

/ kɔː³ lə³ / เป็นการถามธรรมดา อาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบ
จากผู้ฟัง

[kɔː³ lə⁴] เป็นการถามซึ่งผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

12.) / kɔn³ nɛ³ / ~ [kɔn³ nɛː⁴]

[ก้อน แนะ] ~ [ก้อน แน่]

/ kɔn³ nɛ³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 4 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɛ / [แอะ] เป็นสระ / ɛː / [แอ]
ตัวอย่างเช่น

maː¹ toː² niː⁵ k'ɔː² maŋ² ɲaːŋ² kɔn³ nɛ³ ~ [kɔn³ nɛː⁴]

หมา ไต่ นี ค้อ มั่น ญาน ก้อน แนะ ~ [ก้อน แน่]

หมา ตัว นี คอ มั่น ยาน นะ

/ kɔn³ nɛ³ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[kɔn³ nɛː⁴] เป็นการบอกกล่าว ซึ่งผู้พูดรู้สึกตื่นเต้น หรือพบเรื่องประ-
หลาด เป็นการชักชวนให้ผู้ฟังสนใจ

13.) / kɔn³ nɛ³ / ~ [kɔn³ nɛː³]

[ก้อน นะ] ~ [ก้อน น๊ะ]

/ kɔn^๓ na^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำลงท้าย
ตัวอย่างเช่น

ba:n^๕ haw^๒ mi:^๒ k^hi:^๔ kiəm^๕ la:j^๑ kɔn^๓ na^๓ ~ [kɔn^๓ na^๓]
บ้าน เข้า มี ชี้ เกียม หล้าย ก๊อ น ~ [ก๊อ น]
บ้าน เรา มี จิ้งจก มาก น

/ kɔn^๓ na^๓ / เป็นการบอกข้อมูลธรรมดา
[kɔn^๓ na^๓] เป็นการบอกข้อมูล ซึ่งผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเห็นด้วยว่าจริง
อย่างที่สุด เป็นการเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

14.) / t^hɔ^๓ na^๓ / ~ [t^hɔ^๓ na^๓ ~ t^hɔ^๓ na^๓ ~ t^hɔ^๓ na^๓]
[เทอะ น] ~ [เทอะ น ~ เทอะ น ~ เทอะ น]

/ t^hɔ^๓ na^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระ / ɔ / [เออะ] เป็นสระ / ə /
[เออะ] ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

diəw¹ kap⁴ hot³ me:² k^hiəŋ³ t^hɔ³ nɔ³ ~ [t^hɔ³ nɔ⁵ t^hɔ³ nɔ³ t^hɔ³ nɔ⁵]
 เดี่ยว กับ อด เม เคียง เกาะ นะ ~ [เกาะ น๊ะ ~ เกาะ นะ ~ เกาะ น๊ะ]
 เดี่ยว กลับ รถ สองแถว เกาะนะ

/ t^hɔ³ nɔ³ / , [t^hɔ³ nɔ³] เป็นการชักชวนธรรมดา

[t^hɔ³ nɔ⁵] , [t^hɔ³ nɔ⁵] เป็นการชักชวน ซึ่งผู้พูดคะยั้นคะยอผู้ฟัง
 ให้ทำตามที่ตนขอร้อง

15. / t^hɔ³ nɔ:⁴ / ~ [t^hɔ³ nɔ:⁵ ~ t^hɔ³ nɔ:⁵]

[เกาะ น่อ] ~ [เกาะ เน๊ะ ~ เกาะ เน๊ะ]

/ t^hɔ³ nɔ:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 3

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลัง
 ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔ:⁴ / [ɔ:⁴] เป็นสระ / ɔ / [ɔ]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์แรกและ
 พยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

tom^๕ mɯ:^๑ waj^๕ kin^๒ mɯ:^๕ ʔi:n^๓ t^๒wa^๓ nɔ:^๔ ~ [t^๒wa^๓ nɔ:^๕ t^๒wa^๓ nɔ:^๕]
 ต้ม หมู ไข่ กิน มือ อื่น เกาะ น้อ ~ [เกาะ เนาะ~เก๊ะ เนาะ]
 ต้ม หมู ไข่ กิน พุงนี้ เกาะนะ

/ t^๒wa^๓ nɔ:^๔ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ
 [t^๒wa^๓ nɔ:^๕] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา
 [t^๒wa^๓ nɔ:^๕] เป็นการเน้นข้อความที่ผู้พูดกล่าว และต้องการให้ผู้ฟัง
 เห็นด้วย โดยไม่ต้องการข้อโต้แย้งใด ๆ จากผู้ฟัง

16. / t^๒wa^๓ waj^๔ / ~ [t^๒wa^๓ waj^๕ ~ t^๒wa^๓ waj^๔ ~ t^๒wa^๓ waj^๕]
 [เกาะ เว้ย] ~ [เกาะ เว๊ย ~ เกาะ เว้ย ~ เกาะ เว๊ย]
 / t^๒wa^๓ waj^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 5 ในภายหลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระ / ɔ / [เกาะ] เป็นสระ / ə /
 [เกาะ] ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

fə:w^๕ kin^๒ t^๒wa^๓ waj^๔ ~ [t^๒wa^๓ waj^๕ ~ t^๒wa^๓ waj^๔ ~ t^๒wa^๓ waj^๕]
 ฟิว กิน เกาะ เว้ย ~ [เกาะ เว๊ย ~ เกาะ เว้ย ~ เกาะ เว๊ย]
 ริบ กิน เกาะเว้ย

/ t^hwa³ wɔj⁴ / , [t^hwa³ wɔj⁴] เป็นการสั่งธรรมดา
 [t^hwa³ wɔj⁵] , [t^hwa³ wɔj⁵] เป็นการสั่งโดยเร่งรัดผู้ฟังให้
 กระทำตามที่บอก หรือเป็นการแสดงความไม่พอใจของผู้พูด

17.) / t^hwa³ wa³ / ~ [t^hwa³ wa⁵ ~ t^hwa³ wa³ ~ t^hwa³ wa⁵]

[ทေး วะ] ~ [ทေး วีะ ~ เทอะ วะ ~ เทอะ วีะ]

/ t^hwa³ wa³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้

2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่
 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระ / ɔ / [เอะ] เป็นสระ / ə /
 [เออะ] ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

həj⁴ lɯ:k⁵ mən³ lɯ:n³ t^hwa³ wa³ ~ [t^hwa³ wa⁵ ~ t^hwa³ wa³ ~ t^hwa³ wa⁵]

ให้ ลูก มัน เลียน ทေး วะ ~ [ทေး วีะ ~ เทอะ วะ ~ เทอะ วีะ]

ให้ ลูก มัน เรียน เออะวะ

/ t^hwa³ wa³ / , [t^hwa³ wa³] เป็นการบอกกล่าวธรรมดาหรือกล่าว
 โดยต้องการให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตาม

[t^hwa³ wa⁵] , [t^hwa³ wa⁵] เป็นการเน้นข้อความที่กล่าวหรือพูด
 อย่างจริงจังและต้องการให้ผู้ฟังเห็นด้วยโดยไม่มีข้อโต้แย้ง
 ใด ๆ

18.) / t^hɔ̌^ə tɪ:^ə / ~ [t^hɔ̌^ə tɪ:^ə ~ t^hɔ̌^ə tɪ^ɛ]

[เทื่อ ตี] ~ [เทื่อ ตี ~ เทื่อ ตี้]

/ t^hɔ̌^ə tɪ:^ə / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น คือ แปรจากสระ / i:^ə / [อี] เป็นสระ / i / [อี] ในพยางค์หลังของคำลงท้าย ตัวอย่างเช่น

kin ²	ja: ²	le:w ⁵	t ^h ɔ̌ ^ə	tɪ: ^ə	~	[t ^h ɔ̌ ^ə tɪ: ^ə ~ t ^h ɔ̌ ^ə tɪ ^ɛ]
กิน	ย่า	แล้ว	<u>เทื่อ</u>	<u>ตี</u>	~	[เทื่อ ตี ~ เทื่อ ตี้]
กิน	ยา	แล้ว	<u>เทื่อ</u>			

/ t^hɔ̌^ə tɪ:^ə / เป็นการถามอย่างสุภาพ

[t^hɔ̌^ə tɪ:^ə] เป็นการถามธรรมดา

[t^hɔ̌^ə tɪ^ɛ] เป็นการถามอย่างสงสัย ใครรู้ หรือไม่แน่ใจ เป็นการถาม
ย่าผู้ฟังอีกครั้ง

19.) / t^hɔ̌^ə te:^ə / ~ [t^hɔ̌^ə te:^ə]

[เทื่อ เต] ~ [เทื่อ เต้]

/ t^hɔ̌^ə te:^ə / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4-

ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

t^haw³... ɲaŋ² bɔː³ pa.j² wat³ t^hɔ̄³ teː³ ~ [t^hɔ̄³ teː⁴]

เทา ... ฐิ่ง บอ ไป วัด เทือ เต ~ [เทือ เต]

ยาย ... ยั่ง ไม่ ไป วัด เหรอ

/ t^hɔ̄³ teː³ / เป็นการถามธรรมดา

[t^hɔ̄³ teː⁴] เป็นการถามย้ำเพื่อความแน่ใจ

20.) / t^hɔ̄³ dɔː⁴ / ~ [t^hɔ̄³ dɔː⁵]

[เทือ เต้อ] ~ [เทือ เตือะ]

/ t^hɔ̄³ dɔː⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔː / [เออ] เป็นสระ / ɔ / [เอือะ]

ตัวอย่างเช่น

k^hɔ̄.j³ ɲaŋ² bɔː³ pa.j² t^hɔ̄³ dɔː⁴ ~ [t^hɔ̄³ dɔː⁵]

ค้อย ฐิ่ง บอ ไป เทือ เต้อ ~ [เทือ เตือะ]

ฉั้น ยั่ง ไม่ ไป หรอกนะ

/ t^hɔ̌³ dɔː⁴ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

[t^hɔ̌³ dɔ̃⁵] เป็นการบอกกล่าว ซึ่งผู้พูดต้องการเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

21.) / t^hɔ̌³ naʔ³ / ~ [t^hɔ̌³ naʔ³ ~ t^hɔ̌³ naʔ⁵]

[เทื่อ นี้ะ] ~ [เทื่อ ีะ ~ เทื่อ ีะ]

/ t^hɔ̌³ naʔ³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 3

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงพยัญชนะต้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากเสียง / n / [น] เป็นเสียง / ɲ / [ง]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

naŋ² bwɔː³ dɔj⁵ kin² k^haɛw⁴ mɛː⁵ suɔj⁴ t^hɔ̌³ naʔ³ ~

[t^hɔ̌³ naʔ⁵ ~

t^hɔ̌³ naʔ⁵]

หญิง นอ ได้ กิน ข้าว มือ ล้าย เทื่อ นี้ะ [เทื่อ ีะ ~

เทื่อ ีะ]

ยัง ไม่ ได้ กิน ข้าว มือกลางวัน (เลย) นะ (เพร่อ)

/ t^hɔ̌³ naʔ³ / , [t^hɔ̌³ naʔ³] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[t^hɔ̌³ naʔ⁵] เป็นการถามแทนที่จะเป็นการบอกเล่าธรรมดา

22.) / bw:³ hɿ⁵ / ~ [bw:³ hɿ⁵]

[บอ อี] ~ [บอ เออะ]

/ bw:³ hɿ⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงสระจากสระ / ɨ / [อี] เป็นสระ / ə / ในพยางค์

หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ deɿ⁵ pʰat⁴ pʰet⁴ pa:² duk⁴ bw:³ hɿ⁵ ~ [bw:³ hɿ⁵]

เจ้า ได้ ผัด ผัด บำ ดูก บอ อี ~ [บอ เออะ]

คุณ ได้ ผัด ผัด ปลา ดูก ใหม่

/ bw:³ hɿ⁵ / , [bw:³ hɿ⁵] เป็นการถามธรรมดา

23.) / bw:³ hɿj⁵ / ~ [bw:³ hɿj⁴]

[บอ เอ็ย] ~ [บอ เอ็ย]

/ bw:³ hɿj⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4

ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² bw:³ swɿj⁵ ku:² bw:³ hɿj⁵ ~ [bw:³ hɿj⁴]

มีง บอ ซอย กู้ บอ เอ็ย ~ [บอ เอ็ย]

มีง ไม่ ช่วย กู เหรวะ

/ bw:³ hɔj⁵ / เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดต้องการคำตอบ หรือเน้นข้อความที่ถามนั้น

[bw:³ hɔj⁴] เป็นการถามเปรย ๆ ซึ่งผู้พูดอาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

24.) / bw:³ ni³ / ~ [bw:³ ni⁵]

[บอ นี] ~ [บอ นี]

/ bw:³ ni³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ ʔi:² paj² cap⁴ pa:² bw:³ ni³ ~ [bw:³ ni⁵]

เจ้า อี ไป จับ ป่า บอ นี ~ [บอ นี]

คุณ จะ ไป จับ ปลา ไหมนะ

/ bw:³ ni³ / เป็นการถามธรรมดา

[bw:³ ni⁵] เป็นการถามขำ เพื่อความแน่ใจ

25.) / bw:³ na³ / ~ [bw:³ na:³ ~ bw:³ na⁵ /

[บอ นะ] ~ [บอ นา ~ บอ นี]

/ bw:³ na³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [อะ] เป็นสระ / aː / [อา] ตัวอย่างเช่น

tum⁴ ʔiː² kap⁴ maː² kin² kʰaːw⁴ bɔː³ na³ [bɔː³ naː³~bɔː³ na⁵]

ตุ้ม อี กับ มา กิน ข้าว บอ นะ ~ [บอ นา ~ บอ น๊ะ]

ตุ้ม จะ กลับ มา กิน ข้าว ใหม่ นะ

/ bɔː³ na³ / เป็นการถามธรรมดา คล้ายรำพึงรำพัน หรือเป็นการถาม โดยไม่ต้องการคำตอบ

[bɔː³ naː³] เป็นการถามอย่างสุภาพ

[bɔː³ na⁵] เป็นการถามอย่างจริงจัง ต้องการคำตอบ

26.) / bɔː³ nɔː⁴ / ~ [bɔː³ nɔː³~bɔː³ nɔː⁵~bɔː³ nɔː⁵]

[บอ น่อ] ~ [บอ นอ ~ บอ เน๊ะ ~ บอ เน๊ะ]

/ bɔː³ nɔː⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 และ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔː / [ออ] เป็นสระ / ɔ / [เอาะ]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ

ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

man² ʔi:² ma:² bv:³ nv:⁴ ~ [bv:³ nv:³ ~bv:³ nv⁵ ~ bv:³ nv⁷]มัน อี้ มา บอ น่อ ~ [บอ นอ ~ บอ เน้าะ ~ บอ เน้าะ]มัน จะ มา ไหนนะ

/ bv:³ nv:⁴ / , [bv:³ nv:³] เป็นการถามอย่างสุภาพ หรือ
 ผู้พูดพูดคล้ายรำพึงรำพัน ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการถาม
 [bv:³ nv⁵] , [bv:³ nv⁷] เป็นการถามธรรมดา

27.) /bv:³ la:³/ ~ [bv:³ la:³ ~bv:³ la:⁴ ~bv:³ la:⁵ ~bv:³ la:⁷]

[บอ ละ] ~ [บอ ลีะ ~ บอ ล๊ะ ~ บอ ล๊ะ ~ บอ ลีะ]

/ bv:³ la:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 4 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 4 และ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ

ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw^๕ k^ha:ɲ¹ pa:ɲ² k^ha:p⁴ bvə^๓ la^๓ ~ [bvə^๓ la^๓ ~ bvə^๓ la⁴ ~
bvə^๓ la^๕ ~ bvə^๓ la^๗^๕]

เจ้า ชาย บ่าย ช้าว บอ ละ ~ [บอ ลีะ^๖บอ ลีะ^๖บอ ลีะ^๖บอ ลีะ]

คุณ ชาย ปลาย ช้าว ไหมล๊ะ

/ bvə^๓ la^๓ / , [bvə^๓ la^๕] เป็นการถามธรรมดา
[bvə^๓ la^๓] , [bvə^๓ la^๗^๕] เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถาม
นั้น หรือถามเพื่อต้องการคำตอบ
[bvə^๓ la⁴] เป็นการถามที่เล่นที่จริง อาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบ
ก็ได้

28.) / bvə^๓ wəj⁴ / ~ [bvə^๓ wəj^๕ ~ bvə^๓ wəj^๗^๕
~ bvə^๓ wəj^๕]

[บอ เว่ย] ~ [บอ เวีย ~ บอ ไว๋-ย ~ บอ ไว้ย]

/ bvə^๓ wəj⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ
/ ə / [เออะ] เป็นสระ / ɔ / [โอะ] และแปรจากสระเสียงยาวเป็นสระ
เสียงสั้น คือ แปรจากสระ / ɔː / [โอ] เป็นสระ / ɔ / [โอะ]

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² ʔiː² ʔaw² bwɛː³ wɔj⁴ ~ [bwɛː³ wɔj⁵ ~ bwɛː³ wɔj⁴ ~ bwɛː³ wɔj⁵]
 มิ่ง อี้ เจ้า บอ เว็ย ~ [บอ เว็ย ~ บอ ไว-ย ~ บอ ไวย]
 มิ่ง จะ เอา โหม เว็ย

- / bwɛː³ wɔj⁴ / เป็นการถามธรรมดา
 [bwɛː³ wɔj⁵] เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถามเพื่อต้องการคำตอบ
 [bwɛː³ wɔj⁴] เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดและผู้ฟังอาจอยู่ไกลกัน
 [bwɛː³ wɔj⁵] เป็นการถามในทำนองที่ผู้พูดรู้สึกรำคาญ หรือไม่พอใจ หรือถามโดยต้องการคำตอบจากผู้ฟังเร็ว ๆ

29.) / bwɛː³ wa³ / ~ [bwɛː³ wa⁴]

[บอ วะ] ~ [บอ ว่าจะ]

/ bwɛː³ wa³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² daj⁵ paj² t^hiəw³ ɯəŋ² ʔoŋ² p^həʔ³ bɔ:³ wə³ ~ [bɔ:³ wə⁴]
 มิ่ง ได้ ไป เทียว งาน อัง พระ บอ วะ [บอ วัะ]
 มิ่ง ได้ ไป เทียว งาน องค์ พระ^{*} ไหมวะ

/ bɔ:³ wə³ / เป็นการถามธรรมดา ซึ่งผู้พูดอาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟังก็ได้

[bɔ:³ wə⁴] เป็นการถามในทำนองชักชวนหรือเป็นการถามเรื่อย ๆ โดยไม่ได้เร่งรัดคำตอบจากผู้ฟัง หรืออาจไม่ต้องการคำตอบก็ได้

30.) / de:³ ti:³ / ~ [de:³ ti:⁴ ~ de:³ ti:⁵ ~ de:³ ti:⁵]
 [แด ตี] ~ [แด ตี ~ แด ตี ~ แด ตี]

/ de:³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 และ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

* งานองค์พระ หรืองานพระปฐมเจดีย์ เป็นงานประจำปีจังหวัดนครปฐม

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อี]
ตัวอย่างเช่น

nip^๓ p^๓a:^๔ sin^๓ haj^๔ to:^๒ nɨŋ^๓ de:^๓ ti:^๓ ~ [de:^๓ ti:^๔ ~

de:^๓ ti:^๕ ~

de:^๓ ti:^๕]

ฎิบ ผ้า ขิน ให้ โต ึ่ง แด ติ ~ [แด ติ ~ แด ติ ~ แด ติ]

เย็บ ผ้าถุง ให้ ตัว หนึ่ง หน่อยลิ

/ de:^๓ ti:^๓ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[de:^๓ ti:^๔] เป็นการขอร้องธรรมดา ซึ่งผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนม
กันพอสมควร

[de:^๓ ti:^๕] เป็นการขอร้องซึ่งไม่ค่อยสุภาพนัก ผู้พูดอาจพูดเพื่อเร่ง-
รัด คะยี้คะยอให้ผู้ฟังกระทำตาม

[de:^๓ ti:^๕] เป็นการขอร้องอย่างสุภาพและเป็นการพูดเพื่อให้ผู้ฟัง -
เห็นใจหรือสงสาร

31.) / de:^๓ t^๓wa:^๓ / ~ [de:^๓ t^๓wa:^๓]

[แด เทาะ] ~ [แด เทอะ]

/ de:^๓ t^๓wa:^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงสระ จากสระ / ɔ: / [เอาะ] เป็นสระ / ɔ /

[เออะ] ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

paŋ² sɔːŋ¹ bɔk⁴ kʰaːm¹ tʰeːt⁵ kin² deː³ tʰɔːŋ³ ~ [deː³ tʰɔːŋ³]
 ไป ล้อย บ่อก ช้าม เท็ด กีน แด เทาะ ~ [แด เทาะ]
 ไป ลอย มะ ชาม เทศ กีน เถาะ

/ deː³ tʰɔːŋ³ / , [deː³ tʰɔːŋ³] เป็นการชักชวนธรรมดา

32.) / deː³ bɔː³ / ~ [deː³ bɔː² ~ deː³ bɔː⁴]

[แด บอ] ~ [แด บ่อ ~ แด บ้อ]

/ deː³ bɔː³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 และ 4 ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

maː² ɲaːm² kʰɔːŋ³ ʔiːk³ deː³ bɔː³ ~ [deː³ bɔː² ~ deː³ bɔː⁴]
 มา ญ้าม ค้อย อิก แด บอ ~ [แด บ่อ ~ แด บ้อ]
 มา เยี่ยม ฉั่น อิก ใหม่ นี้

/ deː³ bɔː³ / เป็นการถามอย่างสุภาพ

[deː³ bɔː²] เป็นการถามในทำนองล้อเลียนผู้ฟัง

[deː³ bɔː⁴] เป็นการถามธรรมดา หรือถามคล้ายไม่แน่ใจจึงต้องการถามซ้ำอีกครั้ง

33.) / dɛː³ dɔː⁴ / ~ [dɛː³ dɔː⁵]

[แด เตื่อ] ~ [แด เตื่อะ]

/ dɛː³ dɔː⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔː / [เออ] เป็นสระ / ə / [เออะ] ตัวอย่างเช่น

kep⁴ bok⁴ pʰaːw⁵ haj⁴ kuː² dɛː³ dɔː⁴ ~ [dɛː³ dɔː⁵]

เก็บ บ่อก พ้าว ให้ กู้ แด เตื่อ ~ [แด เตื่อะ]

เก็บ มะพร้าว ให้ กู หน้อยนะ

/ dɛː³ dɔː⁴ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[dɛː³ dɔː⁵] เป็นการขอร้องธรรมดา หรือขอร้องแกมออกคำสั่ง

34.) / dɛː³ naː³ / ~ [dɛː³ naː³ ~ dɛː³ naː⁵]

[แด นา] ~ [แด นะ ~ แด น๊ะ]

/ dɛː³ naː³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a: / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]
ตัวอย่างเช่น

ku:² paj² len³ na:m⁵ k'wəŋ² nam² de:³ na:³ [de:³ na:³ ~ de:³ na:⁵]
 กู ไป เล่น น้ำ ค่อง น้ำ แด น้า ~ [แด นะ ~ แด น๊ะ]
 กู ไป เล่น น้ำ คลอง ด้วย นะ

/ de:³ na:³ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[de:³ na:³] เป็นการขอร้องธรรมดา

[de:³ na:⁵] เป็นการขอร้องในเชิงคะยั้นคะยอ ต้องการให้ฟังตอบรับ

35.) / de:³ nɔ:⁵ / ~ [de:³ nɔ:⁴]

[แด เนาะ] ~ [แด น่อ]

/ de:³ nɔ:⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 4 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [เออะ] เป็นสระ / ə: / [ออ]

ตัวอย่างเช่น

paɯ² sa:m¹ ɲa:m³ nam² k'wɔj³ de:³ no:⁵ ~ [de:³ no:⁴]

ไป สาม งาม น้ำ ค้อย แ เ ~ [แ นอ]

ไป (ตำบล)สามง่าม กับ ฉัน หน้อยนะ

/ de:³ no:⁵ / เป็นการชักชวนทำนองคะยี้คะยอผู้ฟัง

[de:³ no:⁴] เป็นการชักชวนอย่างสุภาพ

36.) / de:³ la:³ / ~ [de:³ la:⁴]

[แด ละ] ~ [แด ล่ะ]

/ de:³ la:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4

ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mi:² naŋ¹ kin² de:³ la:³ ~ [de:³ la:⁴]

มี ึง ก็น แ ละ ~ [แด ล่ะ]

มี อะไร ก็น ล่ะ

/ de:³ la:³ / เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถาม หรือถามเพื่อต้องการคำตอบ

[de:³ la:⁴] เป็นการถามธรรมดา ซึ่งผู้พูดอาจต้องการคำตอบหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

37.) / dɛ:³ wa⁴ / ~ [dɛ:³ wa:² ~ dɛ:³ wa³ ~
 dɛ:³ wa:³ ~ dɛ:³ wa⁵ ~ dɛ:⁵ wa⁴]
 [แด ว่าจะ] ~ [แด ว่า ~ แด วะ ~ แด วา ~ แด วีะ ~ แด ว่าจะ]
 / dɛ:³ wa⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 5 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 5 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย และแปรจากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
 ที่ 2 , 3 และ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว ในพยางค์หลัง
 ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a / [อะ] เป็นสระ / a: / [อา]
 ตัวอย่างเช่น

k^hɔj³ k^hɔ:¹ ja:² su:p³ dɛ:³ wa⁴ ~ [dɛ:³ wa:² ~ dɛ:³ wa³ ~
 dɛ:³ wa:³ ~ dɛ:³ wa⁵ ~
 dɛ:⁵ wa⁴]

คือย ช้อ ย่า สูป แด ว่าจะ ~ [แด ว่า ~ แด วะ ~ แด วา
 ~ แด วีะ ~ แด ว่าจะ]

ฉั้น ขอ ยา สูป หน่อยว่าจะ

/ dɛ:³ wa⁴ / , [dɛ:⁵ wa⁴] เป็นการขอร้องค่อนข้างไม่สุภาพ
 เมื่อเทียบกับคำอื่น ซึ่งผู้พูดใช้เมื่อมีความสนิทสนมกับผู้ฟังพอ-
 สมควร

[dɛ:³ wa³] เป็นการขอร้องธรรมดา

[dɛ:³ wa⁵] เป็นการขอร้องแกมออกคำสั่ง หรือขอร้องเชิงบังคับ

[dɛː³ wɑː²] เป็นการขอร้องทำเองให้ผู้ฟังเห็นใจ หรือนุดเนื้อลือเลียน
หรือไม่แน่ใจ

[dɛː³ wɑː³] เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

38.) / dɔː⁴ la³ / ~ [dɔː⁴ la⁵]

[เต๋อ ละ] ~ [เต๋อ ลีะ]

/ dɔː⁴ la³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5
ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² ɲaː³ lɨːm² kɨə² mɨː¹ dɔː⁴ la³ ~ [dɔː⁴ la⁵]

มิ่ง ญา ลิม เกื่อ หมู เต๋อ ละ ~ [เต๋อ ลีะ]

มิ่ง ออย่า ลิม เลียง หมู แะ

มิ่งออย่าลิมเอาอาหารให้หมูแะ

/ dɔː⁴ la³ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[dɔː⁴ la⁵] เป็นการเน้นข้อความที่กล่าว หรือต้องการให้ผู้ฟังกระทำตาม

39.) / dɔː⁴ wɑː³ / ~ [dɔː⁴ wɑː³]

[เต๋อ วะ] ~ [เต๋อ วา]

/ dɔː⁴ wɑː³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงสระจากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลังของคำ
ลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [อะ] เป็นสระ / aː / [อา]

ตัวอย่างเช่น

k^hɔj^๑ paɲ^๒ baŋ^๑ ji:^๑ ke:^๒ la:w^๒ ma:^๒ da:^๔ wa:^๑ ~ [da:^๔ wa:^๑]

คือ ย ไป เบิง ยี เก๋ ล้าว ม่า เดื่อ วะ ~ [เดื่อ วา]

ฉั้น ไป ดู หมอลำห่ม มา ละ

/ da:^๔ wa:^๑ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[da:^๔ wa:^๑] เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

40.) / sa:^๕ da:^๔ / ~ [sa:^๕ da:^๕]

[ซี้ะ เดื่อ] ~ [ซี้ะ เดื่อะ]

/ sa:^๕ da:^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔ:^๔ / [เออ] เป็นสระ / ɔ / [เออะ]

ตัวอย่างเช่น

fa:w^๕ het^๑ ha:ŋ^๒ na:m^๕ fon^๑ sa:^๕ da:^๔ ~ [sa:^๕ da:^๕]

ฟ้าว เอ็ด ฮ่าง น้ำ ผ่น ซี้ะ เดื่อ ~ [ซี้ะ เดื่อะ]

รีบ ทำ ราง น้ำ ผ่น ชะนะ

/ sa:^๕ da:^๔ / เป็นการสั่งหรือเตือนอย่างสุภาพ

[sa^๕ do^๕] เป็นการสั่งเชิงบังคับ ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามโดยไม่มี -
ข้อโต้แย้งใด ๆ

41.) / sa^๕ no:^๕ / ~ [sa^๕ no^๕]

[ชีะ น่อ] ~ [ชีะ เนาะ]

/ sa^๕ no:^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๖: / [ออ] เป็นสระ / ๖ / [เอาะ]
ตัวอย่างเช่น

caw^๕ waw^๕ la:^๕ diaw^๕ k^๕wa:^๕ bo:^๕ pa:^๕ sa^๕ no:^๕ ~ [sa^๕ no^๕]

เจ้า เว้า หล้าย เตี้ยว ค้อย บอ ไป ชีะ น่อ ~ [ชีะ เนาะ]

คุณ พุด มาก เตี้ยว ฉั้น ไม่ ไป นะ

/ sa^๕ no:^๕ / เป็นการเตือนธรรมดา

[sa^๕ no^๕] เป็นการเตือนโดยเน้นข้อความที่พูดว่าจะกระทำตามที่พูด
อย่างจริงจัง

42.) / sa^๕ la:^๕ / ~ [sa^๕ la^๕]

[ชีะ ละ] ~ [ชะ ละ]

/ sa⁵ la³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์แรกของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ bɔ:³ fa:w⁵ ʔa:p⁵ na:m⁵ sa⁵ la³ ~ [sa³ la³]
 เจ้า บอ ฟ้าว อ้าบ น้ำ หึะ ละ ~ [หะ ละ]
 คุณ ไม่ รีบ อาบ น้ำ หะละ

/ sa⁵ la³ / เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่พูด ต้องการให้ผู้ฟังกระทำตาม
 [sa³ la³] เป็นการถามธรรมดา

43.) / sa⁵ lɔk³ / ~ [sa⁵ lɔk⁵]
 [หึะ ล็อก] ~ [หึะ ล็อก]

/ sa⁵ lɔk³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ bɔ:³ fa:w⁵ kap⁴ ba:n⁵ diəw¹ me:³ ti:³ sa⁵ lɔk³ ~ [sa⁵ lɔk⁵]
 เจ้า บอ ฟ้าว กับ บ้าน เดี่ยว แม ตี หึะ ล็อก ~ [หึะ ล็อก]
 คุณ ไม่ รีบ กลับ บ้าน เดี่ยว แม ตี หะหรวด

/ sa⁵ lɔk³ / เป็นการเตือนธรรมดา

[sa⁵ ɔk⁵] เป็นการเตือน หรือว่ากล่าวอย่างจริงจัง หรือเป็นการพูด
ในทำนองเยาะเย้ย

44.) / me:³ ti:³ / ~ [me:³ ti⁵]

[แม ตี] ~ [แม ตี]

/ me:³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i:³ / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

ตัวอย่างเช่น

pa.j² ha:¹ k'a:w⁴ ha.j⁴ p'w:³ mɨŋ² kin² me:³ ti:³ ~ [me:³ ti⁵]

ไป ห้า ชาว ให้ พ่อ มิ่ง ก็น แม ตี ~ [แม ตี]

ไป หา ชาว ให้ พ่อ มิ่ง ก็น หน้อยลิ

/ me:³ ti:³ / เป็นการสั่งค่อนข้างสุภาพ

[me:³ ti⁵] เป็นการสั่งในเชิงบังคับ

45.) / ne:³ ti:³ / ~ [ne:³ ti⁵]

[แนน ตี] ~ [แนน ตี]

/ ne:³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / iː / [อี] เป็นสระ / i / [อิ] ตัวอย่างเช่น

ɯaw ²	cew ³	kun ⁵	paɯ ²	haɯ ⁴	meː ³	kin ²	neː ³	tiː ³	~ [neː ³ ti ⁵]
เอา	แจ้ว	กุง	ไป	ให้	แม่	กิน	แ	ตี	~ [แ ตี]
เอา	น้ำพริก	กุง	ไป	ให้	แม่	กิน	<u>หน้อยลิ</u>		

/ neː³ tiː³ / เป็นการสั่งอย่างสุภาพ

[neː³ ti⁵] เป็นการสั่งในเชิงบังคับ

46.) / neː³ dɔː⁴ / ~ [neː³ dɔ⁵]

[แ น เตื่อ] ~ [แ น เตื่อยะ]

/ neː³ dɔː⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔː / [เออ] เป็นสระ / ɔ / [เออยะ]

ตัวอย่างเช่น

t^hit³ laj²...faw⁵ ba:n⁵ haj⁴ ku:² ne:³ da:⁴ ~ [ne:³ da:⁵]

ทิด ไล้ ... เฝ้า บ้าน ให้ กู้ แ่น เตื่อ ~ [แ่น เตื่อะ]

ทิด ไร ... เฝ้า บ้าน ให้ กู หน้อยนะ

/ ne:³ da:⁴ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[ne:³ da:⁵] เป็นการขอร้องในทำนองให้ผู้ฟังกระทำตามที่ขอร้องนั้น
หรือไม่ต้องการให้ผู้ฟังปฏิเสธข้อความที่ตนขอร้อง

47.) / ne:³ na:³ / ~ [ne:³ na:³]

[แ่น นา] ~ [แ่น นะ]

/ ne:³ na:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำ

ลงท้าย คือ แปรจากสระ / a: / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]

ตัวอย่างเช่น

pej² swə:³ ku:² cap⁴ mu:¹ ne:³ na:³ ~ [ne:³ na:³]

ไป ขอย กู้ จับ หมู แ่น นา ~ [แ่น นะ]

ไป ช่วย กู จับ หมู หน้อยนะ

/ ne:³ na:³ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[ne:³ na:³] เป็นการขอร้องธรรมดา

48.) / nɛ:³ wa:³ / ~ [nɛ:³ wa:³ ~ nɛ:³ wa:⁴]

[แนะ วะ] ~ [แนะ วา ~ แนะ วะ]

/ nɛ:³ wa:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [อะ] เป็นสระ / a: / [อา] ตัวอย่างเช่น

t^haw³ dam² ko:³ ɲu:³ di:² nɛ:³ wa:³ ~ [nɛ:³ wa:³ ~ nɛ:³ wa:⁴]

เทา ดำ กอ ญู ดี แนะ วะ ~ [แนะ วา ~ แนะ วะ]

ตา ดำ ก็ สบาย ดี นะ

/ nɛ:³ wa:³ / , [nɛ:³ wa:⁴] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[nɛ:³ wa:³] เป็นการพูดโดยไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าวนั้น หรือผู้พูดอาจสงสัย ไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าวออกมา

49.) / na:³ ɲa:⁴ / ~ [na:³ ɲa:³]

[นะ น้อ] ~ [นะ เนาะ]

/ na:³ ɲa:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๖ : / [ออ] เป็นสระ / ๖ / [เอาะ]
ตัวอย่างเช่น

k^haw¹ pen² k^hon² di:² na³ nwa:⁴ ~ [na³ nwa³]

เข้า เป็น คน ดี นะ น้อ ~ [นะ นေး]

เขา เป็น คน ดี นะ

/ na³ nwa:⁴ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

[na³ nwa³] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

5๐.) / na³ nio:³ / ~ [na³ nio:³ ~ na³ nio:³]

[นะ เนีย] ~ [นะ เนีย ~ นะ เนียะ]

/ na³ nio:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ
ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

kep⁴ ka³po:⁴ wa:⁵ het³ na:³ na³ nio:³ ~ [na³ nio:³ ~ na³ nio:³]

เก็บ กะ โปะ ไว้ เข็ด ทุ่ง นะ เนีย ~ [นะ เนีย ~ นะ เนียะ]

เก็บ กะลามะพร้าว ไว้ ทำ อะไร นะ

/ na^๓ niə^๓ / เป็นการถามธรรมดา

[na^๓ niə^๕] เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดอาจต้องการ หรือไม่ต้องการคำตอบ จากผู้ฟังก็ได้

[na^๓ niə^๗] เป็นการถาม ซึ่งผู้พูดต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

51.) / niə^๓ ti:^๓ / ~ [niə^๓ ti:^๕]

[เนีย ตี] ~ [เนีย ตี]

/ niə^๓ ti:^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i:^๓ / [อี] เป็นสระ / i / [อี] ตัวอย่างเช่น

caw^๕ pa:^๒ ʔam^๒ p^๓ə:^๒ ma:^๒ niə^๓ ti:^๓ ~ [niə^๓ ti:^๕]

เจ้า ไป อำ เกอ มา เนีย ตี ~ [เนีย ตี]

คุณ ไป อำ เกอ มา ละลี

ทั้งสองคำเป็นการแสดงการคาดคะเน แต่เมื่อใช้ / niə^๓ ti:^๓ / ฟังแล้ว สุกากว่าใช้ [niə^๓ ti:^๕]

52.) / niə^๓ na:^๓ / ~ [hiə^๓ na:^๓]

[เนีย นา] ~ [เฮีย นา]

/ niə³ na:ə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงพยัญชนะต้น ในพยางค์แรกของคำลงท้าย คือ แปรจากเสียง
/ n / [น] เป็นเสียง / h / [ฮ]

ตัวอย่างเช่น

man² bwə³ waw⁵...təw:t³ tɛ:ə³ huə¹ niə³ na:ə³ ~ [hiə³ na:ə³]
มัน บอ เว้า ...ตอด แต่ หัว เนีย นา ~ [เอียนา]
มัน ไม พุด ...สั้น แต่ หัว นะ

/ niə³ na:ə³ / , [hiə³ na:ə³] เป็นการบอกข้อมูลอย่างสุภาพ

53.) / lɨ⁵ bwə³ / ~ [hɨ⁵ bwə³]

[ลิ บอ] ~ [ฮี บอ]

/ lɨ⁵ bwə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงพยัญชนะต้นในพยางค์แรกของคำลงท้าย คือ แปรเสียง / l /
[ล] เป็น / h / [ฮ]

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ nam² k'a:ə¹ kaj³ pen² lɨ⁵ bwə³ ~ [hɨ⁵ bwə³]
เจ้า ญา ซ้า ไก่ เบ็น ลิ บอ ~ [ฮี บอ]
คุณ ย่า ซา ไก่ เบ็น หรือเปล่า

/ lɨ⁵ bwə³ / , [hɨ⁵ bwə³] เป็นการถามธรรมดา

54.) / la³ ti:³ / ~ [la³ ti³ ~ la³ ti⁵ ~ la³ ti:⁵]

[ละ ตี] ~ [ละ ตี ~ ละ ตี ~ ละ ตี]

/ la³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในเพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในเพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

ตัวอย่างเช่น

luŋ² mot³ ma:² ha:ŋ¹ le:w⁵ la³ ti:³ ~ [la³ ti³ ~ la³ ti:⁵ ~ la³ ti:⁵]

ลุง มด มา เห็ง แล้ว ละ ตี ~ [ละ ตี ~ ละ ตี ~ ละ ตี]

ลุง มด มา นาน แล้ว ละ ลี

/ la³ ti:³ / เป็นการถาม ค่อนข้างสุภาพ

[la³ ti³] เป็นการถามธรรมดา

[la³ ti⁵] เป็นการถามอย่างสงสัยใคร่รู้ และต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

[la³ ti:⁵] เป็นการถามค่อนข้างสุภาพ อาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟังก็ได้

55.) / la³ da:⁴ / ~ [la³ da:⁵]

[ละ เตื่อ] ~ [ละ เตื่อะ]

/ la³ da:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๑ : / [เออ] เป็นสระ / ๑ / [เออะ] ตัวอย่างเช่น

$ʔaw^4$ $fə:n^4$ $maː^4$ $tə:m^4..fəj^4$ $mət^4$ $lɛ:p^4$ la^4 $dəː^4$ ~ [la^4 $dəː^4$]
 เอ้า เห็น มา เต็ม ..ไฟ มอด แล้ว ละ เด้อ ~ [ละ เด้อะ]
 เอา ฟิน มา เต็ม ..ไฟ มอด แล้ว นะ

/ la^4 $dəː^4$ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

[la^4 $dəː^4$] เป็นการเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

56.) / la^4 $nəː^4$ / ~ [la^4 $nəː^4$]

[ละ เน้อ] ~ [ละ เน้อะ]

/ la^4 $nəː^4$ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๑ : / [เออ] เป็นสระ / ๑ / [เออะ]

ตัวอย่างเช่น

k^hɔj^๓ pej^๓ kwɛn^๓ le^๓ na^๔ ~ [le^๓ na^๕]

คือ ย ไป ก่อน ละ เน้อ ~ [ละ เนือะ]

ฉั้น ไป ก่อน ละนะ

/ le^๓ na^๔ / เป็นการบอกกล่าวค่อนข้างสุภาพ

[le^๓ na^๕] เป็นการบอกกล่าวโดยเน้นข้อความที่กล่าวในว่าจะกระทำ-
ตามที่พูดจริง

57.) / le^๓ na^๓ / ~ [le^๓ na^๕]

[ละ นะ] ~ [ละ เนือะ]

/ le^๓ na^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5
ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

p^hɔk^๓ ... k^haw^๑ het^๓ naŋ^๑ ken^๓ le^๓ na^๓ ~ [le^๓ na^๕]

เผือก ... เข้า เข็ด ญิง กั้น ละ นะ ~ [ละ เนือะ]

เผือก ... เขา ทำ อะไร กั้น ละนะ

/ le^๓ na^๓ / เป็นการถามธรรมดา

[le^๓ na^๕] เป็นการถามเพื่อต้องการคำตอบ

58.) / la³ nɔ:⁴ / ~ [la³ nɔ:⁵]

[ละ น่อ] ~ [ละ เนาะ]

/ la³ nɔ:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔ: / [ออ] เป็นสระ / ɔ / [เอาะ] ตัวอย่างเช่น

pa:n³ ni:⁵ man² kin² k'a:w⁴ lɨ⁵ naŋ² la³ nɔ:⁴ ~ [la³ nɔ:⁵]

ปาน นี้ มัน กิน ข้าว ลิ ึ่ง ละ น่อ ~ [ละ เนาะ]

ปาน นี้ มัน กิน ข้าว หรือ ยิง นะ

/ la³ nɔ:⁴ / เป็นการถาม หรือพูดคล้ายรำพึงรำพัน

[la³ nɔ:⁵] เป็นการถาม โดยมีเจตนาให้ผู้ฟังตอบคำถามนั้น หรือเน้นข้อความที่พูด คล้าย ๆ จะให้ผู้ฟังเห็นใจ สนใจในข้อความที่พูด

59.) / la³ niə³ / ~ [la³ niə³]

[ละ เนีย] ~ [ละ เนียะ]

/ la³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้เสียงเดียว คือ มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² ɯaw² ɲaŋ¹ maː² ka.j⁴ kuː² la³ niə³ ~ [la³ niəŋ³]

มิ่ง เอ้า ญั่ง มา ให้ กู ละ เนี้ย ~ [ละ เนียะ]

มิ่ง เอา อะไร มา ให้ กู ละนี่

/ la³ niə³ / เป็นการถามธรรมดา

[la³ niəŋ³] เป็นการถามอย่างสงสัยใคร่รู้ หรือต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

60.) / la³ wa³ / ~ [la³ waː²]

[ละ วะ] ~ [ละ ว่า]

/ la³ wa³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [อะ] เป็นสระ / aː / [อา]

ตัวอย่างเช่น

kuː² ɲaŋ² bwəː³ da.j⁵ kɨə² muː¹ leː.j² la³ wa³ ~ [la³ waː²]

กู ญั่ง บอ ได้ เก้อ หมู เลี้ย ละ วะ ~ [ละ ว่า]

กู ยัง ไม่ ได้ เลี้ยง หมู เลย ละวะ

/ la³ wa³ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[la^๑ wa:^๒] เป็นการบอกกล่าวทำนองพูดเล่น หรือพูดล้อเลียน

61. / lok^๑ da:^๔ / ~ [lok^๑ da:^๕]

[ล็อก เต๋อ] ~ [ล็อก เตื่อะ]

/ lok^๑ da:^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๑: / [เออ] เป็นสระ / ๑ / [เออะ] ตัวอย่างเช่น

k^๒wa:^๑ ɲaŋ^๒ bwa:^๑ pa:^๒ na:^๒ mɔ:^๒ lok^๑ da:^๔ ~ [lok^๑ da:^๕]

คือย ึง บอ ไป ใน เมือง ล็อก เต๋อ ~ [ล็อก เตื่อะ]

ฉั้น ย้ง ไม่ ไป ใน เมือง ทรอกนะ

/ lok^๑ da:^๔ / เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

[lok^๑ da:^๕] เป็นการบอกกล่าวโดยเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

62.) / lok^๑ na:^๔ / ~ [lok^๑ na:^๕]

[ล็อก เน๋อ] ~ [ล็อก เนื่อะ]

/ lok^๑ na:^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ๑: / [เออ] เป็นสระ / ๑ / [เออะ] ตัวอย่างเช่น

k^hɔj^๓ bɔɛ^๓ sɔɛp^๓ tam^๓ bɔk^๓ kɔɛ^๓ lɔk^๓ nɔɛ^๓ ~ [lɔk^๓ nɔɛ^๓]
 ค้อย บอ ซือบ ต่ำ ปอก ก้อ ล็อก เน้อ ~ [ล็อก เนือะ]
 ฉั้น ไม่ ชอบ ต่ำ มะละกอ หฺรอกนะ
 ฉั้นไม่ชอบส้มตำหฺรอกนะ

/ lɔk^๓ nɔɛ^๓ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา ค่อนข้างสุภาพ
 [lɔk^๓ nɔɛ^๓] เป็นการบอกกล่าวโดยเน้นข้อความที่กล่าว

63.) / lɔk^๓ nɔɛ^๓ / ~ [lɔk^๓ nɔɛ^๓ ~ lɔk^๓ nɔɛ^๓]
 [ล็อก นะ] ~ [ล็อก น๑ ~ ล็อก นึะ]

/ lɔk^๓ nɔɛ^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 3

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a / [อะ] เป็นสระ / a: / [อา]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɨː^๕ niː^๕ kʰɔj^๒ bɔː^๓ paj^๒ kʰaːj^๑ kʰɔːŋ^๑ lok^๓ na^๓ ~

[lok^๓ naː^๓ ~

lok^๓ naʔ^๕]

มือ นี้ ค่อย บอ ไป ข้าย ชอง ล็อก นะ ~

[ล็อก นา ~ ล็อก เนะ]

วัน นี้ ฉั้น ไม่ ไป ขาย ชอง หอรกนะ

/ lok^๓ na^๓ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[lok^๓ naː^๓] เป็นการบอกกล่าวอย่างสุภาพ

[lok^๓ naʔ^๕] เป็นการบอกกล่าว โดยเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

64.) / lok^๓ nɔː^๔ / ~ [lok^๓ nɔː^๕]

[ล็อก น่อ] ~ [ล็อก เนาะ]

/ lok^๓ nɔː^๔ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔː / [ออ] เป็นสระ / ɔ / [เอาะ]

ตัวอย่างเช่น

man² bwə³ kap⁴ ma:² kin² k^haɪw⁴ baŋ⁵ lok³ nɔ:⁴ ~ [lok³ nɔ:⁵]
 มัน บอ กับ มา กิน ข้าว บ้าน ล็อก น่อ ~ [ล็อก เนาะ]
 มัน ไม่ กลับ มา กิน ข้าว บ้าน หรงกนะ

/ lok³ nɔ:⁴ / เป็นการบอกกล่าว หรือคาดคะเนอย่างสุภาพ
 [lok³ nɔ:⁵] เป็นการเน้นข้อความที่กล่าว ต้องการให้ผู้ฟังเชื่อ หรือเห็น
 คล้อยตามในข้อความที่กล่าวนั้น

65.) / lok³ niə³ / ~ [lok³ niə⁵]

[ล็อก เนีย] ~ [ล็อก เนีย]

/ lok³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
 เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5
 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

ku:² bwə³ k^hɔ:² hen¹ dɔ:k³ ca:² lok³ niə³ ~ [lok³ niə⁵]
 กู บอ เคย เห็น ดอก จ่าน ล็อก เนีย ~ [ล็อก เนีย]
 กู ไม่ เคย เห็น ดอก ทองกวาว หรงกนะ

/ lok³ niə³ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[lok³ niə⁵] เป็นการบอกกล่าว โดยเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

66.) / ɔk^๓ wɔj^๕ / ~ [ɔk^๓ wɔj^๔ ~ ɔk^๓ wɔj^๕ ~

ɔk^๓ wɔj^๕ ~ ɔk^๓ wɔj^๕]

[ล็อก เวีย] ~ [ล็อก เว่ย~ล็อก โว-ย~ล็อก วิย~ล็อก วิ-ย]

/ ɔk^๓ wɔj^๕ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 4 รูป แปรเสียง 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə / [เออะ] เป็นสระ / ɔ / [โอะ] และแปรจากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาว คือ แปรจากสระ / ɔ / [โอะ] เป็นสระ / ɔː / [โอ]

ตัวอย่างเช่น

mɨː^๕ niː^๕ kuː^๕ bɔː^๕ pɔj^๕ naː^๕ ɔk^๓ wɔj^๕ ~ [ɔk^๓ wɔj^๔ ~
 ɔk^๓ wɔj^๕ ~
 ɔk^๓ wɔj^๕ ~
 ɔk^๓ wɔj^๕]

มือ นี้ กู บอ ไป น้า ล็อก เวีย ~ [ล็อก เว่ย~ล็อก โว-ย~
 ล็อก วิย~ล็อก วิ-ย]

วัน นี้ กู ไป ไป น้า ห rokok เว่ย

วันนี้กูไม่ไปทำนาห rokok เว่ย

/ ɔk^๓ wɔj^๕ / , [ɔk^๓ wɔj^๕] เป็นการบอกกล่าวโดยเน้นข้อความที่
 กล่าวนั้น

[ɔk^๓ wɔj^๔] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[lɔk^๓ wo:ɯ^๔] , [lɔk^๓ wo:ɯ^๕] เป็นการพูดโดยที่ผู้พูดและผู้ฟังอาจ
อยู่ไกลกัน

67.) / lɔk^๓ wa^๓ / ~ [lɔk^๓ wa:^๓]

[ล็อก วะ] ~ [ล็อก ว่า]

/ lɔk^๓ wa^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 2 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวในพยางค์หลัง
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a / [อะ] เป็นสระ / a:^๓ / [อา]

ตัวอย่างเช่น

fɔn^๑ tɔk^๔ k^๓ɔj^๓ bɔ:^๓ k^๓aw^๔ mɨŋ^๓ lɔk^๓ wa^๓ ~ [lɔk^๓ wa:^๓]

ฝน ตัก ค้อย บอ เข้า เมือง ล็อก วะ ~ [ล็อก ว่า]

ฝน ตก ฉน ไม่ เข้า เมือง หรือกวะ

/ lɔk^๓ wa^๓ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[lɔk^๓ wa:^๓] เป็นการกล่าวโดยผู้พูดอาจไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าว หรือ
พูดเพื่อล้อเลียน ไม่จริงจัง

68.) / wɔj^๕ hɔj^๕ / ~ [wɔj^๔ hɔj^๔]

[เว้ย เฮ้ย] ~ [เว้ย เฮ้ย]

/ wəj⁵ həj⁵ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้
เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
ในพยางค์แรกและพยางค์หลังของคำลงท้าย
ตัวอย่างเช่น

paɯ² len³ na:m⁵ t^hi:³ k^han² k^həŋ² wəj⁵ həj⁵ ~ [wəj⁴ həj⁴]
ไป เล่น น้ำ ที่ คั้น ค่อง เว็ย เฮ็ย ~ [เว็ย เฮ็ย]
ไป เล่น น้ำ ที่ คั้น คลอง เว็ยเฮ็ย

/ wəj⁵ həj⁵ / เป็นการชักชวนแบบคะยั้นคะยอผู้ฟัง
[wəj⁴ həj⁴] เป็นการชักชวนธรรมดา

69.) / wa:³ ti:³ / ~ [wa:³ ti:³ ~ wa:⁵ ti:⁵]
[วา ตี] ~ [วะ ตี ~ วะ ตี]

/ wa:³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 2
ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์หลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ə:/ [อ่า] เป็นสระ / ə/ [อะ]
และแปรจากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์หลังของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ
/ i:/ [อี] เป็นสระ / i/ [อิ]

ตัวอย่างเช่น

paŋ² t^hiaw³ koŋ² t^heip⁵ kit³ ho:t⁵ ba:n⁵ wa:³ ti:³ ~

[wa:³ ti:³ ~

wa:³ ti:⁵]

ไป ทैया กัง เท็พ คัด ฮ็อด บ่าน วา ตี ~ [วะ ตี ~
วะ ตี]

ไป ทैया กรุง เทพฯ คัด ถึง บ่าน ล๊ะลี

/ wa:³ ti:³ / เป็นการถามอย่างสุภาพ

[wa:³ ti:³] เป็นการถามธรรมดา

[wa:³ ti:⁵] เป็นการถาม โดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถามเพื่อต้องการคำตอบ

70.) / wa:³ na:³ / ~ [wa:³ na:³]

[วา นะ] ~ [วะ นะ]

/ wa:³ na:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้

เสียงเดียว คือ แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรกของคำ
ลงท้าย คือ แปรจากสระ / a: / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]

ตัวอย่างเช่น

dek⁴ no:v² ma:n² len³ ɲaŋ¹ ka:n² wa:³ na:³ ~ [wa:³ na:³]

เต็ก น้อย มั่น เลน ญั้ง กั้น วา นะ ~ [วะ นะ]

เต็ก ๆ มั่น เล่น อะไร กั้น นะ

/ wa:³ na:³ / , [wa:³ na:³] เป็นการถามธรรมดา

71.) / wa:³ na:³ / ~ [wa:³ na:³ ~ wa:³ na:³]

[วา เนาะ] ~ [วะ เนาะ ~ วะ เนาะ]

/ wa:³ na:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้ 3

ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในภายหลังของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์แรกของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a: / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]

ตัวอย่างเช่น

๓๖:๖⁵ man² duəŋ² di:² wa:³ na:³ ~ [wa:³ na:³ ~ wa:³ na:³]

ทือ-ย มัน ค้าง ดี วา เนาะ ~ [วะ เนาะ ~ วะ เนาะ]

ท้อย มัน ดวาง ดี วะ

/ wa:³ na:³ / , [wa:³ na:³] เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[wa:³ na:³] เป็นการบอกกล่าว โดยเน้นข้อความที่กล่าวนั้น

72.) / wa:³ nia:³ / ~ [wa:³ nia:³ ~ wa:³ nia:³]

[วา เนีย] ~ [วะ เนีย ~ วะ เนีย]

/ wa:³ nia:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้

2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / aː / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์หลังของคำ-
ลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

caw⁵ ʔiː² kap⁴ ba:n⁵ mɨː⁵ ʔɨːn³ waː³ niə³ ~ [wa³ niə³ ~
wa³ niəʔ³]

เจ้า อี กับ บ้าน มือ อิน ภา เนีย ~ [ภา เนีย ภา เนียะ]
คุณ จะ กลับ บ้าน พุ้ง นี้ ไซใหม่

/ waː³ niə³ / , [wa³ niə³] เป็นการถามธรรมดา

[wa³ niəʔ³] เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถามโดย
ต้องการคำตอบ

4.2.3 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสามพยางค์ คำลงท้ายสามพยางค์มี

10 คำ และมีการแปรรูปแปรเสียงทั้ง 10 คำ คือ

1. / tiː³ waː³ niə³ [ตี ภา เนีย]
2. / kwəː³ laː³ niə³ / [กอ ละ เนีย]
3. / kon³ waː³ nɔː³ / [ก้อน ภา เนาะ]
4. / tʰiə³ tiː³ niə³ / [เทื่อ ตี เนีย]
5. / bwəː³ laː³ niə³ / [บอ ละ เนีย]
6. / deː³ tiː³ niə³ / [แด ตี เนีย]
7. / deː³ dəː⁴ laː³ / [แด เต้อ ละ]

8. / dɛː˩ laː˩ dɛː˩ / [แด ละ เต๋อ]

9. / dɛː˩ laː˩ niəː˩ / [แด ละ เนีย]

10. / dɛː˩ waː˩ tiː˩ / [แด วา ตี]

คำอธิบายคำลงท้ายสามพยางค์ที่มีการแปรรูปแปรเสียง

1.) / tiː˩ waː˩ niəː˩ / ~ [tiː˩ waː˩ niəʔ˩]

[ตี วา เนีย] ~ [ตี วะ เนียะ]

/ tiː˩ waː˩ niəː˩ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียงได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรก และพยางค์ที่สองของคำลงท้าย คือแปรเสียงสระ / iː / [อี] เป็นสระ / i / [อิ] และแปรจากสระ / aː / [อา] เป็นสระ / a / [อะ]

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย ตัวอย่างเช่น

caw˥ naŋ˥ bɔː˩ da.j˥ kin˥ kʰaːw˥ mɨː˥ lɛːŋ˥ tiː˩ waː˩ niəː˩
~ [tiː˩ waː˩ niəʔ˩]

เจ้า ฝูง บอ ได้ กิน ข้าว มือ แล้ง ตี วา เนีย
~ [ตี วะ เนียะ]

คุณ ยัง ไม่ ได้ กิน ข้าว มือ เย็น หรือ

/ tiː˩ waː˩ niəː˩ / เป็นการถามธรรมดา

[tɿ^๑ wə^๑ niə^๑] เป็นการถามโดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถามเพื่อ
ต้องการคำตอบ

2.) / kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ / ~ [kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ ~ kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑]

[กอ ละ เนีย] ~ [เกาะ ละ เนียะ ~ เกาะ ละ เนียะ]

/ kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้

3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์แรก
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ɔ: / [ออ] เป็นสระ / ɔ / [เอาะ]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของ-
คำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

k^haw¹ k^hon¹ k^hi:⁴ ham² paj² lɛ:w⁵ kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ ~

[kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ ~

kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑]

เข้า ชัน ชี้ อ้า ไป แล้ว กอ ละ เนีย ~ [เกาะ ละ เนียะ
เกาะ ละ เนียะ]

เขา ชน ร้า ไป แล้ว เพรอ

/ kɔ:^๑ lə^๑ niə^๑ / เป็นการถามธรรมดา

[kɔ̌^๓ lə̌^๓ niə̌^๓] เป็นการถาม โดยอาจต้องการหรือไม่ต้องการ คำตอบ

[kɔ̌^๓ lə̌^๓ niə̌^๕] เป็นการถาม โดยเน้นข้อความที่ถามนั้น หรือถาม เพื่อต้องการคำตอบ

3.) / kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๓ / ~ [kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๔]

[ก็อน วะ เนาะ] ~ [ก็อน วะ เนาะ]

/ kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๓ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียง ได้เสียงเดียว คือ แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ในนัยคำท้ายสุดของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

mɛːw^๒ kǎ^๓ caj^๒ man^๒ bɔː^๓ tʰiːk^๓ kan^๒ kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๓ ~
[kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๔]

แม้ว กะ ใจ มั่น บอ ถิก กั้น ก็อน วะ เนาะ ~
[ก็อน วะ เนาะ]

แมว กับ ใจ มั่น ไม่ ถุก กั้น นะ

/ kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๓ / เป็นการบอกกล่าวธรรมดา

[kɔ̌^๓ wǎ^๓ nɔ̌^๔] เป็นการบอกกล่าวคล้ายกับต้องการให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตาม

4.) / tʰiə̌^๓ tiː^๓ niə̌^๓ / ~ [tʰiə̌^๓ tiː^๕ niə̌^๓ ~

tʰiə̌^๓ tiː^๕ niə̌^๓ ~ tʰiə̌^๓ tiː^๕ niə̌^๕]

[เทื่อ ดี เนีย] ~ [เทื่อ ดี เนีย ~ เทื่อ ดี เนียะ ~ เทื่อ ดี เนียะ]

/ t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌˥ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียง
ได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่
5 ในพยางค์ที่ 2 และพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์ที่ 2
ของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / iː / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของ
คำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

hɯŋ˥ kʰaɪw˥ taw˥ fəɯŋ˥ bɔː˥ ɯaŋ˥ mɔː˥ dam˥ t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌˥ ~

[t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌˥ ~

t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌ʔ˥ ~

t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌ʔ˥]

หุง ข้าว เต่า ฟีน บอ ฎาน ม่อ ดำ เทื่อ ตี เนี้ย ~

[เทื่อ ^{ตี} เนี้ย ~

เทื่อ ^{ตี} เนี้ยะ ~

เทื่อ ^{ตี} เนี้ยะ]

หุง ข้าว เต่า ฟีน ไม่ กลัว หม้อ ดำ เหรอ

หุงข้าวโดยใช้ฟันเป็นเขี้ยวเหล็กไม่กลัวหม้อดำเหรอ

/ t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌˥ / , [t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌˥] เป็นการถามธรรมดา

[t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌ʔ˥] , [t^hɔ̌ɔ̌ tɨː˥ nɨɔ̌ʔ˥] เป็นการถามเพื่อต้อง

การคำตอบ

5.) / bɔː³ la³ niə³ / ~ [bɔː³ la³ niə³ , bɔː³ la³ niəʔ³]

[บอ ละ เนีย] ~ [บอ ละ เนีย ~ บอ ละ เนียะ]

/ bɔː³ la³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียงได้

2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

pʰat⁴ mɯː¹ saɯ³ baj² kʰiː⁴ tɯː³ kʰaː³ miŋ² sɔːp⁵ bɔː³ la³ niə³ ~

[bɔː³ la³ niə³ ~

bɔː³ la³ niəʔ³]

ผิด หมู ไส ไข่ ชี ตู คา มิ่ง ซอบ บอ ละ เนีย ~

[บอ ละ เนีย ~

บอ ละ เนียะ]

ผิด หมู ไส ไข่ กระทบรา มิ่ง ซอบ ไหมละ

/ bɔː³ la³ niə³ / เป็นการถามธรรมดา

[bɔː³ la³ niə³] , [bɔː³ la³ niəʔ³] เป็นการถามโดยเน้น

ข้อความที่ถามหรือถามเพื่อต้องการคำตอบ

6.) / de:³ ti:³ niə³ / ~ [de:³ ti⁵ niə³ ~ de:³ ti⁵ niə⁷³
~ de:³ ti⁵ niə⁷⁵]

[แด ตี เนีย] ~ [แด ตี^๕ เนีย ~ แด ตี^๕ เนียะ ~ แด ตี^๕ เนียะ]

/ de:³ ti:³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูป แปรเสียง

ได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ที่ 2 และพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์ที่ 2 ของคำลงท้าย คือ แปรเสียงสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อี]

(3) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

ba:n⁵ ca:w⁵ mi:² mu:¹ ɲaj³ sw:ŋ¹ to:² de:³ ti:³ niə³ ~
[de:³ ti⁵ niə³ ~
de:³ ti⁵ niə⁷³ ~
de:³ ti⁵ niə⁷⁵]

บ้าน เจ้า มี หมู ้วย ล่อง ใต้ แด ตี เนีย ~ [แด ตี^๕ เนีย
~ แด ตี^๕ เนียะ
~ แด ตี^๕ เนียะ]

บ้าน คุณ มี หมู (ตัว)ใหญ่ สอง ตัว เหรอนี้

/ de:³ ti:³ niə³ / , [de:³ ti⁵ niə³] เป็นการถามธรรมดา

โดยผู้พูดอาจต้องการหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

[dɛː³ tɪ⁵ niəʔ³] , [dɛː³ tɪ⁵ niəʔ⁵] เป็นการถามโดยเน้น
ข้อความที่ถาม หรือเป็นการถามที่ต้องการคำตอบ

7.) / dɛː³ dɔː⁴ la³ / ~ [dɛː³ dɔː⁵ la⁴]

[แด เตื่อ ละ] ~ [แด เตื่อะ ละ]

/ dɛː³ dɔː⁴ la³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียง
ได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์
ที่ 5 ในพยางค์ที่ 2 ของคำลงท้าย และแปรเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์ที่ 2
ของคำลงท้าย คือแปรจากสระ / ɔː / [เออ] เป็นสระ / ɔ / [เออะ]
ตัวอย่างเช่น

mɨŋ² sɨː⁵ bɔk⁴ kʰiə¹ kʰeŋ⁵ haŋ⁴ kuː² dɛː³ dɔː⁴ la³ ~
[dɛː³ dɔː⁵ la⁴]

มีง ชื่อ บ่อก เชื้อ เค็ง ให้ กู แด เตื่อ ละ ~
[แด เตื่อะ ละ]

มีง ชื่อ มะเทือพวง ให้ กู หน่อยนะ

/ dɛː³ dɔː⁴ la³ / เป็นการขอร้องอย่างสุภาพ

[dɛː³ dɔː⁵ la⁴] เป็นการขอร้อง แกมออกคำสั่ง

8.) / de:³ la:³ da:⁴ / ~ [de:³ la:³ da:⁵]

[แด ละ เต๋อ] ~ [แด ละ เต๋อะ]

/ de:³ la:³ da:⁴ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้รูปเดียว แปรเสียง

ได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้น ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / ะ / [เออ] เป็นสระ / ะ / [เออะ]

ตัวอย่างเช่น

p^ha:³ som¹ ham² luom² kaj⁴ ku:² cak⁴ ha:⁴ lu:k⁵ de:³ la:³ da:⁴
 ~ [de:³ la:³ da:⁵]

ผ - ส้ม ย้ำ ล้ม ให้ กู้ จัก ห้า ลือก แด ละ เต๋อ
 ~ [แด ละ เต๋อะ]

ผสม รำ ราม^{*} ให้ กู้ ลัก ห้า กระสอบ หน้อยนะ

/ de:³ la:³ da:⁴ / เป็นการสั่งหรือขอร้องอย่างสุภาพ

* รำรวม คือ รำละเอียดผสมปลายข้าว

[dɛː³ lɑː³ dɔː⁵] เป็นการสั่งในเชิงบังคับ

9.) / dɛː³ lɑː³ niə³ / ~ [dɛː³ lɑː³ niə⁵ ~ dɛː³ lɑː³ niəʔ³
~ dɛː³ lɑː³ niəʔ⁵]

[แด ละ เนีย] ~ [แด ละ เนีย ~ แด ละ เนียะ ~ แด ละ เนียะ]

/ dɛː³ lɑː³ niə³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 3 รูป แปรเสียง

ได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) มีการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียงในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

ตัวอย่างเช่น

pəːt³ nɑːm⁵ saːj³ ʔoːŋ³ dɛː³ lɑː³ niə³ ~ [dɛː³ lɑː³ niə⁵ ~
dɛː³ lɑː³ niəʔ³ ~
dɛː³ lɑː³ niəʔ⁵]

เปิด น้ำ ไช โอง แด ละ เนีย ~ [แด ละ เนีย ~ แด ละ เนียะ ~
แด ละ เนียะ]

เปิด น้ำ ใส โอง หน้อยลิ

/ dɛː³ lɑː³ niə³ / , [dɛː³ lɑː³ niəʔ³] เป็นการขอร้องธรรมดา

[dɛː³ lɑː³ niə⁵] , [dɛː³ lɑː³ niəʔ⁵] เป็นการขอร้องแกมออก

คำสั่ง หรือผู้พูดพูดในขณะที่อารมณ์ไม่ดีต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามโดยเร็ว

10.) / de:³ wa:³ ti:³ / ~ [de:³ wa:³ ti:³ ~ de:³ wa:³ ti:⁵]

[แด วา ตี] ~ [แด วะ ตี ~ แด วะ ตี^๕]

/ de:³ wa:³ ti:³ / เป็นรูปคำลงท้ายหลัก แปรรูปได้ 2 รูปแปรเสียง

ได้ 2 ลักษณะ คือ

(1) แปรเสียงวรรณยุกต์ จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 เป็นเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ในพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย

(2) แปรเสียงสระ จากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นในพยางค์ที่ 2 และพยางค์ท้ายสุดของคำลงท้าย คือ แปรจากสระ / a: / [อา] เป็นสระ / a / [อะ] และแปรจากสระ / i: / [อี] เป็นสระ / i / [อิ] ตัวอย่างเช่น

caw⁵ huŋ¹ k^ha:w^h ŋen⁴ na:m⁵ de:³ wa:³ ti:³ ~ [de:³ wa:³ ti:³ ~
de:³ wa:³ ti:⁵]

เจ้า หุง ข้าว เงน น้ำ แด วา ตี ~ [แด วะ ตี ~
แด วะ ตี^๕]

คุณ หุง ข้าว เช็ด น้ำ หรือนี่

/ de:³ wa:³ ti:³ / , [de:³ wa:³ ti:³] เป็นการถามธรรมดา

[de:³ wa:³ ti:⁵] เป็นการถาม โดยผู้พูดต้องการคำตอบ

จากการศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียง พบว่าคำลงท้ายมักจะมีการแปรเสียงในพยางค์ท้ายสุด หรือมีการเน้นเสียงในพยางค์ท้ายสุด กล่าวคือ ถ้าเป็นคำลงท้ายสองพยางค์ ก็มักแปรเสียงในพยางค์ที่ 2 และถ้าเป็นคำลงท้ายสามพยางค์ ก็มักแปรเสียงในพยางค์ที่ 3 และการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายทำให้เกิดความหมายย่อยขึ้นมา นั่นคือ

ลักษณะทางเสียงมีความสัมพันธ์กับความหมายของคำลงท้าย แต่ก็มีคำลงท้ายบางคำที่การ
แปรรูปแปรเสียงไม่ได้แสดงความหมายย่อหย่อนให้เห็นเด่นชัด

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำพยางค์เดี่ยว	ti: ³ ~	ti: ² ~ ti ³ ~ ti ⁵ ~ ti: ⁵
	te: ³ ~	te ⁴
	tu ³ ~	tu ²
	kw: ³ ~	kw ³
	kw ³ ~	kw ⁵
	t ^h ɔ: ³ ~	t ^h ɔ: ³ ~ t ^h ɔ: ³ ~ t ^h ɔ: ³
	bw: ³ ~	bw: ² ~ bw: ⁴
	de: ⁴ ~	de ³ ~ de: ³ ~ de ⁴
	dɔ: ⁴ ~	dɔ ⁵
	sa ⁵ ~	sa: ²
	hɨ: ⁵ ~	hɨ: ⁵ ~ ha ³ ~ ha: ⁵
	hɔj ⁵ ~	hɔj ⁴
	mɛ: ³ ~	mɛ: ³ ~ mɛ ⁴
	ni ³ ~	ni ⁵
	nɛ: ⁴ ~	nɛ: ³ ~ nɛ ⁵
	nɛw ⁵ ~	nɛ:w ⁵
	nɔ: ⁴ ~	nɔ ⁵
	na ⁵ ~	na ³ ~ na: ³ ~ na: ³ ~ na: ⁵ ~ na: ³ ~ na: ⁵
	nw: ⁴ ~	nw: ³ ~ nw ⁴ ~ nw: ⁵
	niɔ ³ ~	niɔ ⁵ ~ niɔ: ³ ~ niɔ: ⁵
la ³ ~	la: ³ ~ la: ³ ~ la ⁴ ~ la: ⁴ ~ la ⁵ ~ la: ⁵	
lɔk ³ ~	lɔ:k ³ ~ lɔk ⁵	

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำพยางค์เดียว	waj ⁵ ~ wa ^a ~	waj ⁴ ~ waj ⁵ ~ wo:j ⁴ ~ wo:j ⁵ wa: ² ~ wa: ³ ~ wa: ^a ~ wa ⁴ ~ wa ⁵ ~ wa? ⁵
คำสองพยางค์	ti: ^a hɨ ⁵ ~ ti: ⁵ me ^a ~ ti: ⁵ na ^a ~ ti: ⁵ na ^a ~ ti: ^a niə ^a ~ ti: ⁵ la ⁴ ~ ti: ^a waj ⁴ ~ ti: ^a wa ^a ~ te: ⁵ wa ^a ~ tuə ^a la ^a ~ ko: ^a la ^a ~ kon ^a ne ^a ~ kon ^a na ^a ~ t ^h wa ^a na ^a ~ t ^h wa ^a na: ⁴ ~	ti: ² hɨ ⁵ ~ ti: ⁵ hɨ ⁵ ti: ^a me ^a ~ ti: ⁵ me ⁵ ~ ti: ^a na ^a ti: ^a na ^a ~ ti: ^a na? ^a ti: ^a niə? ^a ~ ti: ^a niə ⁵ ti: ^a la ^a ti: ² waj ⁴ ~ ti: ^a waj ^a ~ ti: ^a waj ⁵ ti: ² wa: ² ~ ti: ⁵ wa ^a te: ⁵ wa ^a ~ te: ^a wa: ^a ~ te: ⁵ wa: ^a tuə ^a la ⁴ ~ tuə ⁵ la ^a ko: ^a la ⁴ kon ^a ne: ⁴ kon ^a na? ^a t ^h wa ^a na ⁵ ~ t ^h wa ^a na ^a ~ t ^h wa ^a na ⁵ t ^h wa ^a na: ⁵ ~ t ^h wa? ^a na? ⁵

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำสองพยางค์	t ^h wa ³ waj ⁴ ~	t ^h wa ³ waj ⁵ ~ t ^h wa ³ waj ⁴ ~ t ^h wa ³ waj ⁵
	t ^h wa ³ wa ³ ~	t ^h wa ³ wa ⁵ ~ t ^h wa ³ wa ³ ~ t ^h wa ³ wa ⁵
	t ^h ja ³ ti: ³ ~	t ^h ja ³ ti: ³ ~ t ^h ja ³ ti: ⁵
	t ^h ja ³ te: ³ ~	t ^h ja ³ te: ⁴
	t ^h ja ³ da: ⁴ ~	t ^h ja ³ da: ⁵
	t ^h ja ³ na? ³ ~	t ^h ja ³ na? ³ ~ t ^h ja ³ na? ⁵
	bw: ³ hi ⁵ ~	bw: ³ ho ⁵
	bw: ³ haj ⁵ ~	bw: ³ haj ⁴
	bw: ³ ni ³ ~	bw: ³ ni ⁵
	bw: ³ na ³ ~	bw: ³ na: ³ ~ bw: ³ na ⁵
	bw: ³ na: ⁴ ~	bw: ³ na: ³ ~ bw: ³ na ⁵ ~ bw: ³ na? ⁵
	bw: ³ la ³ ~	bw: ³ la? ³ ~ bw: ³ la ⁴ ~ bw: ³ la ⁵ ~ bw: ³ la? ⁵
	bw: ³ waj ⁴ ~	bw: ³ waj ⁵ ~ bw: ³ wo: ^j ⁴ ~ bw: ³ wo: ^j ⁵
	bw: ³ wa ³ ~	bw: ³ wa ⁴
	de: ³ ti: ³ ~	de: ³ ti: ⁴ ~ de: ³ ti: ⁵ ~ de: ³ ti: ⁵
	de: ³ t ^h wa? ³ ~	de: ³ t ^h wa? ³
	de: ³ bw: ³ ~	de: ³ bw: ² ~ de: ³ bw: ⁴
	de: ³ da: ⁴ ~	de: ³ da: ⁵
	de: ³ na: ³ ~	de: ³ na: ³ ~ de: ³ na ⁵
	de: ³ na: ⁵ ~	de: ³ na: ⁴

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำสองพยางค์	de: ³ la ³ ~	de: ³ la ⁴
	de: ³ wa ⁴ ~	de: ³ wa: ² ~ de: ³ wa: ³ ~ de: ³ wa: ³ ~ de: ³ wa ⁵ ~ de: ⁵ wa ⁴
	do: ⁴ la ³ ~	do: ⁴ la ⁵
	do: ⁴ wa ³ ~	do: ⁴ wa: ³
	sa ⁵ do: ⁴ ~	sa ⁵ do ⁵
	sa ⁵ no: ⁴ ~	sa ⁵ no ⁵
	sa ⁵ la ³ ~	sa ³ la ³
	sa ⁵ lok ³ ~	sa ⁵ lok ⁵
	me: ³ ti: ³ ~	me: ³ ti ⁵
	ne: ³ ti: ³ ~	ne: ³ ti ⁵
	ne: ³ do: ⁴ ~	ne: ³ do ⁵
	ne: ³ na: ³ ~	ne: ³ na ³
	ne: ³ wa: ³ ~	ne: ³ wa: ³ ~ ne: ³ wa ⁴
	na ³ no: ⁴ ~	na ³ no ³
	na ³ ni ³ ~	na ³ ni ⁵ ~ na ³ ni ³ ?
	ni ³ ti: ³ ~	ni ³ ti ⁵
	ni ³ na: ³ ~	hi ³ na: ³
	li ⁵ bo: ³ ~	hi ⁵ bo: ³
	la ³ ti: ³ ~	la ³ ti ³ ~ la ³ ti ⁵ ~ la ³ ti: ⁵
	la ³ do: ⁴ ~	la ³ do ⁵
	la ³ no: ⁴ ~	la ³ no ⁵
	la ³ na: ³ ~	la ³ na ³
	la ³ no: ⁴ ~	la ³ no ⁵
la ³ ni ³ ~	la ³ ni ³ ?	

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำสองพยางค์	la ^๓ wa ^๓ ~ lok ^๓ da: ^๔ ~ lok ^๓ na: ^๔ ~ lok ^๓ na ^๓ ~ lok ^๓ na: ^๔ ~ lok ^๓ niə ^๓ ~ lok ^๓ waj ^๕ ~ lok ^๓ wa ^๓ ~ waj ^๕ həj ^๕ ~ wa: ^๓ ti: ^๓ ~ wa: ^๓ na ^๓ ~ wa: ^๓ na ^๓ ~ wa: ^๓ na ^๓ ~ wa: ^๓ niə ^๓ ~	la ^๓ wa: ^๒ lok ^๓ da: ^๕ lok ^๓ na: ^๕ lok ^๓ na: ^๓ ~ lok ^๓ na? ^๕ lok ^๓ na: ^๕ lok ^๓ niə ^๕ lok ^๓ waj ^๔ ~ lok ^๓ wo: ^๔ lok ^๓ waj ^๕ ~ lok ^๓ wo: ^๕ lok ^๓ wa: ^๒ waj ^๔ həj ^๔ wa ^๓ ti ^๓ ~ wa ^๓ ti ^๕ wa ^๓ na ^๓ wa ^๓ na ^๓ ~ wa ^๓ na? ^๕ wa ^๓ niə ^๓ ~ wa ^๓ niə? ^๕
คำสามพยางค์	ti: ^๓ wa: ^๓ niə ^๓ ~ ko: ^๓ la ^๓ niə ^๓ ~ kon ^๓ wa ^๓ na ^๓ ~ t ^h iə ^๓ ti: ^๓ niə ^๓ ~ bo: ^๓ la ^๓ niə ^๓ ~	ti ^๓ wa ^๓ niə? ^๓ ko ^๓ la ^๓ niə? ^๓ ~ ko ^๓ la ^๓ niə? ^๕ kon ^๓ wa ^๓ na ^๔ t ^h iə ^๓ ti ^๕ niə ^๓ ~ t ^h iə ^๓ ti ^๕ niə? ^๓ ~ t ^h iə ^๓ ti ^๕ niə? ^๕ bo: ^๓ la ^๓ niə ^๕ ~ bo: ^๓ la ^๓ niə? ^๓

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย (ต่อ)

ลักษณะพยางค์	คำลงท้ายหลัก	รูปและเสียงของคำลงท้ายที่แปรเปลี่ยนไป
คำสามพยางค์	de: ³ ti: ³ niə ³ ~	de: ³ ti ⁵ niə ³ ~
		de: ³ ti ⁵ niəʔ ³ ~
		de: ³ ti ⁵ niəʔ ⁵
	de: ³ dɔ: ⁴ la ³ ~	de: ³ dɔ ⁵ la ⁴
	de: ³ la ³ dɔ: ⁴ ~	de: ³ la ³ dɔ ⁵
	de: ³ la ³ niə ³ ~	de: ³ la ³ niə ⁵ ~
		de: ³ la ³ niəʔ ³ ~
		de: ³ la ³ niəʔ ⁵
	de: ³ wa: ³ ti: ³ ~	de: ³ wa ³ ti ³ ~
		de: ³ wa ³ ti ⁵

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียงกับความหมายของคำลงท้าย

จากการศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย พบว่าลักษณะทางเสียงของคำลงท้าย ซึ่งประกอบด้วย

1. เสียงวรรณยุกต์
2. ความสั้น - ยาวของเสียงสระ
3. การเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ลักษณะทางเสียงทั้ง 3 ประการนี้ มีความสัมพันธ์กับความหมายที่ได้จากการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย กล่าวคือ กลุ่มคำของคำลงท้ายแต่ละคำที่มีการแปรรูปแปรเสียงนั้น จะมีความหมายในทำนองเดียวกัน แม้ว่าจะมีเงื่อนไขทางเสียงทั้ง 3 ประการข้างต้นเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ก็ไม่ทำให้ความหมายเดิมของข้อความที่คำลงท้ายนั้นปรากฏเปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่ลักษณะทางเสียงทั้ง 3 ประการดังกล่าวนี้มีส่วนทำให้คำลงท้ายมีความหมายย่อยได้อีก กล่าวคือลักษณะทางเสียงทั้ง 3 ประการนี้จะช่วยเพิ่มเติมความหมายให้กับข้อความวลี หรือประโยค โดยคล้อยตามอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ และเจตนาทำที่ของผู้พูด

ความหมายย่อย หมายถึง ความหมายที่เพิ่มเข้ามาใหม่จากความหมายเดิม โดยเกิดจากการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย แต่ไม่ทำให้ความหมายของข้อความเดิมเปลี่ยนไป ซึ่งเกิดจากลักษณะทางเสียงทั้ง 3 ประการ คือ

1. ความหมายย่อยที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ของคำลงท้าย
2. ความหมายย่อยที่ได้จากความสั้น - ยาวของเสียงสระ
3. ความหมายย่อยที่ได้จากการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ความหมายย่อยที่ได้จากลักษณะทางเสียงนี้ ไม่สามารถถือเป็นกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัวได้ เป็นเพียงความหมายย่อยที่ได้จากลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้งโดยทั่วไปอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น

ความหมายย่อยที่ได้จากลักษณะทางเสียงของคำลงท้าย ตามปกติแล้วมักจะเป็นคำลงท้ายที่เป็นพยางค์ท้ายสุด กล่าวคือ ถ้าเป็นคำลงท้ายสองพยางค์ ลักษณะทางเสียงของ

คำลงท้ายพยางค์ที่ 2 จะเป็นตัวที่แสดงความหมายย่อ หรือถ้าเป็นคำลงท้ายสามพยางค์ ลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายพยางค์ที่ 3 ก็จะเป็นตัวที่แสดงความหมายย่อ เช่นกัน

4.3.1 ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ของคำลงท้าย

ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ของคำลงท้ายมี 4 ประการ คือ

1. ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 2
2. ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3
3. ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
4. ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง ไม่มีคำใดที่ใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 1 คือเสียงวรรณยุกต์สูง - ตก - ขึ้น (423)

1.) ความหมายย่อที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 คือเสียงวรรณยุกต์กลาง-ระดับ - ตก - กลาง คำลงท้ายที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 กำกับ สามารถแสดงความหมายย่อได้ 2 ประการ คือ

(1) แสดงเจตนาของผู้ว่าต้องการล้อเลียนหนึ่ง หรือแสดงความไม่มั่นใจหรือไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าว

ตัวอย่างเช่น

ก.	ku: ²	het ³	kap ⁴	k ^h a:w ⁴	bo: ³	pen ²	<u>wa:²</u>
	กู่	เฮ็ด	กับ	ข้าว	บอ	เป็น	<u>ว่า</u>
	กู	ท่า	กับ	ข้าว	ไม่	เป็น	<u>นี้ว่า</u>

ข. mɨː^๕ niː^๕ mɨŋ^๒ bɔː^๓ daj^๕ ʔaːp^๓ nɔːm^๕ tiː^๒ wəː^๒
 มือ นี้ มึง บอ ได้ อาน น้ำ ตี ว่า
 วัน นี้ มึง ไม่ ได้ อาน น้ำ นี้ หว่า

(2) แสดงความรำพึงรำพันของผู้พูด หรือพูดกับตัวเองอย่างรำพึง

ตัวอย่างเช่น

ก. mɨː^๕ niː^๕ kʰaːj^๑ kʰwəŋ^๑ bɔː^๓ daj^๕ kʰaːt^๓ tʰɨn^๒ wəː^๒
 มือ นี้ ซ้าย ซ่อง บอ ได้ ขาด ทูน ว่า
 วัน นี้ ซ้าย ซ่อง ไม่ ได้ ขาด ทูน หว่า

ข. kin^๒ kʰəw^๔ kan^๒ ʔaŋ^๒ daj^๒ dɛː^๓ wəː^๒ haːj^๔ ləʔ^๓ tʰəʔ^๓
 กั้น ข้าว กั้น ยั้ง ได้ แด้ ว่า ให้ เลอะ เทอะ
 กั้น ข้าว กั้น ยั้ง ไ้ แด้ ให้ เลอะ เทอะ

2.) ความหมายย่อยที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 คือเสียงวรรณยุกต์

สูง - ระดับ คำลงท้ายที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 กำกับ สามารถแสดงความหมายย่อยได้ 2
 ประการ คือ

(1) แสดงความสุภาพของผู้พูด หรือเป็นการพูดให้ผู้ฟังเห็นใจ สงสาร

ตัวอย่างเช่น

ก. kʰwɨː^๓ pəj^๒ kwɨn^๓ nɔː^๓
 ค้อย ไป ก่อน นา
 ฉันท ไป ก่อน นะ

๗.	hsaw ²	bo: ³	hen ¹	na: ⁵	so: ¹	hə: ^η ¹	le: ^w ⁵	<u>wa:³</u>
	เข้า	บอ	เห็น	น้ำ	ลือ	เหิง	แล้ว	<u>วา</u>
	ฉั้น	ไม	เห็น	น้ำ	สอ	นาน	แล้ว	<u>นะ</u>

ค.	pa: ^j ²	pen ²	mu: ³	k ^h ɔ: ^j ³	<u>ne:³</u>
	ไป	เป็น	มู	คือย	<u>แน</u>
	ไป	เป็น	เนียน	ฉั้น	<u>หน้อย</u>

จากตัวอย่าง ข. แม้คำลงท้าย / wa:³ / [วะ] ตามปกติแล้วเป็นคำไม่สุภาพ แต่ลักษณะทางเสียงที่แปรเปลี่ยนไป คือใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ประกอบกับสระเสียงยาว คือ / wa:³ / [วา] ช่วยทำให้มีความหมายสุภาพกว่าคำลงท้ายในกลุ่มเดียวกัน คือ / wa:⁵ / [วิะ] , / wa:⁴ / [วะ] , / wa:⁵ / [วีะ] กล่าวคือถ้าใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 มักแสดงความรู้สึกได้ดีกว่าใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 และเสียงวรรณยุกต์ที่ 5

จากตัวอย่าง ค. เป็นการแสดงการขอร้องอย่างสุภาพของผู้พูด โดยใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ซึ่งจะสุภาพกว่า และเป็นการแสดงให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตามมากกว่าใช้เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 หรือเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 คือ / ne:⁴ / [แน] หรือ / ne:⁵ / [เน]

(2) ไม่แสดงเจตนาของผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดอาจมีความรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้าย หรือเป็นเพียงการพูดเปรย ๆ หรือเป็นการบอกข้อมูลแก่ผู้ฟัง หรือถ้าเป็นคำถามมักเป็นคำถามนำ ถามเพื่อทักทายโดยอาจไม่ต้องการคำตอบจากผู้ฟัง

ตัวอย่างเช่น

ก. miŋ² waː³ miː⁵ niː⁵ tʰaw³ daː² ʔiː² ŋuː³ baːŋ⁵ boː³ niə³
 มิ่ง วา มี๊ นี๊ เทา ดำ อี้ ญู บ้าน บอ เนีย
 มิ่ง ว่า วัน นี๊ ยาย ตา จะ อยู่ บ้าน ไหนนะ

ข. ʔwəːt³ man² pen² kʰon² kʰiː⁴ liːm² niə³
 ออก มัน เป๊น คั้น ซี้ ลิม เนีย
 อืด มัน เป๊น คน ซี้ ลิม นะ

จากตัวอย่าง ก. ผู้พูดเพียงถามเปรย ๆ หรือพูดกับตัวเอง ไม่ได้ต้องการให้
 ผู้ฟังตอบคำถามนั้น

จากตัวอย่าง ข. ผู้พูดเพียงพูดเปรย ๆ เป็นการบอกเล่าแก่ผู้ฟังเฉย ๆ

3.) ความหมายย่อยที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 คือเสียงวรรณยุกต์
 กลาง - ขึ้น - ตก คำลงท้ายที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 กำกับ สามารถแสดงความหมาย-
 ย่อยได้ 2 ประการ คือ

(1) แสดงการขอร้องหรือขอร้องแถมบังคับ

ตัวอย่างเช่น

ก. paŋ² swəːŋ³ kʰaw¹ mɛː⁴
 ไป ซอย เข้า แม่
 ไป ช่วย เขา สิ

ข.	kep ⁴	p ^h ak ⁴	boŋ ⁵	ma: ²	ha.j ⁴	k ^h ɔj ³	nam ²	no: ⁴
	เก็บ	ผัก	โบบัง	มา	ให้	ค้อย	น้ำ	เนื้อ
	เก็บ	ผัก	บั้ง	มา	ให้	ฉัน	ด้วย	นะ

ตัวอย่าง ก. เป็นการขอร้องแกมบังคับ ส่วนตัวอย่าง ข. เป็นการขอร้องธรรมดา

(2) แสดงการตัดนิ้วหรือรำพึงรำพันของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก.	p ^h ɔ: ³	me: ³	waw ⁵	man ²	bo: ³	faŋ ²	de: ⁴
	พอ	แม่	เว้า	มัน	บอ	ฟัง	ได้
	พ่อ	แม่	พูด	มัน	ไม่	ฟัง	หรอก
ข.	man ²	ʔi: ²	kep ⁴	ma: ²	mi: ⁵	de.j ²	no: ⁴
	มัน	อี้	กับ	มา	มือ	ได้	เนื้อ
	มัน	จะ	กลับ	มา	วัน	ไหน	นะ

4.) ความหมายย่อยที่ได้จากเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 คือเสียงวรรณยุกต์สูง - ขึ้น คำลงท้ายที่มีเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 กำกับ สามารถแสดงความหมายย่อยได้ 2 ประการ คือ

(1) แสดงเจตนาของผู้พูดที่ต้องการเน้นข้อความที่กล่าวออกไป หรือยืนยันข้อความที่กล่าว ถ้าเป็นคำถามมักต้องการคำตอบจากผู้ฟัง หรือถ้าเป็นการสั่งก็มักเป็นการสั่งในเชิงบังคับ

ตัวอย่างเช่น

ก. ภา:^๓ fa:w^๕ paj^๒ na^๕ ... t^ha:^๓ ku:^๒ nam^๒
 ภา ฟ้า ไป นะ ... ทา กู น้ำ
 อย่า รีบ ไป นะ ... คอย กู ด้วย

ข. ภา:^๓ li:m^๒ bw:k^๓ k^haw^๑ da^๕
 ภา ลืม บอก เข้า เดี๋ยว
 อย่า ลืม บอก เขา นะ

ค. paj^๒ rok^๓ kap^๔ k^ha:w^๔ ma:^๒ haj^๔ k^haw^๑ kin^๒ kan^๒ ti^๕
 ไป อก กับ ชาว มา ให้ เข้า กั้น กั้น ดี
 ไป ยก กับ ชาว มา ให้ เขา กั้น กั้น ดี

(2) เป็นการเร่งรัดคะยั้นคะยอ

ตัวอย่างเช่น

ก. paj^๒ kan^๒ na^๕
 ไป กั้น เน๊าะ
 ไป กั้น นะ

ข. ca:w^๕ paj^๒ son^๓ k^haw^๓ de:^๓ na^๕
 เจ้า ไป ชง ค้อย แด เน๊าะ
 คุณ ไป ส่ง จัน หน้อยนะ

(3) แสดงความไม่พอใจของผู้พูด หรือผู้พูดอาจารย์ไม่ตี หรือพูด
 อย่างประชดประชัน
 ตัวอย่างเช่น

ก. ku:² bɔ:³ ʔaw² nam² miŋ² lɔk³ wɔj⁵

กู บอ เอ้า น้า มิ่ง ลือก เว้ย

กู ไม่ เอา กับ มิ่ง หรอกเว้ย

ข. caw⁵ het³ kap⁴ k^ha:w⁴ haj⁴ man² sɛ:p⁵ sɛ:p⁵ ti⁵

เจ้า เย็ด กับ ช้าว ให้ มัน แฉิบ แฉิบ ตี

คุณ ทำ กับ ช้าว ให้ มัน อร่อย อร่อย หน้อยสิ

ค. k^haw¹ bɔ:³ paj² kɔ:³ bɔ:³ tɔŋ⁵ paj² suən² k^haw¹ lɔk⁵

เข้า บอ ไป กอ บอ ต้อง ไป ชวน เข้า ลือก

เขา ไม่ ไป ก็ ไม่ ต้อง ไป ชวน เขา หรอก

4.3.2 ความหมายย่อยที่ได้จากความสั้น - ยาวของเสียงสระ .

ความสั้น - ยาวของเสียงสระสามารถแสดงความหมายย่อยของคำลง-
 ท้ายได้ดังนี้

1.) พยางค์ที่มีสระเสียงยาว แสดงความหมายย่อยได้ 2 ประการ คือ

(1) แสดงความสุภาพหรือแสดงการขอร้องอย่างสุภาพของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก. loŋ²...soŋ³ lu:k⁵ k^hɔj³ paj² lo:ŋ² liəŋ² de:³ ti:³
 ลัง ...ซง ลึก ค้อย ไป โลง เลียน แด ตี
 รง ...สง ลูก ฉัน ไป โรง เรียน หน้อยลี

ข. k^hɔj³ bɔ:³ paj² bəŋ³ naŋ¹ nam² mɨŋ² lɔk³ na:³
 ค้อย บอ ไป เบิง หึง น้ำ มิ่ง ลือก นา
 ฉัน ไม่ ไป ดู หึง กับ คุณ หรงกนะ

(2) แสดงความรำพึงรำพันของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก. het³ naŋ¹ maŋ² bɔ:³ ma:² wai:³
 เข็ด ึง มั้น บอ ม่า วา
 ทำ ไม่ มั้น ไม่ มา วะ

ข. mɨ:⁵ ni:⁵ ʔi:² paj² het³ na:² di:² bɔ:³ nɔ:³
 มือ นี้ อี้ ไป เข็ด นำ ดี บอ นอ
 วัน นี้ จะ ไป ทำ นา ดี ไหมนะ

2.) พยางค์ที่มีสระเสียงสั้น แสดงความหมายย่อได้ 3 ประการ คือ

(1) แสดงความรู้สึกของผู้พูดว่า ผู้พูดต้องการเน้นให้ผู้ฟังรู้ว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ หรือต้องการเน้นข้อความที่ผู้พูดกล่าว ตัวอย่างเช่น

ก.	mi:t ^๕	nu: ^๓	na:j ^๒	kʰuə ^๒	de ^๕			
	มีด	กู	ใน	ค้ำ	ใต้			
	มีด	อยู่	ใน	ครัว	นี้			
ข.	ʔi: ^๒	pa:j ^๒	na:j ^๒	mʰəŋ ^๒	kw: ^๓	pa:j ^๒	mʰ: ^๕	wen ^๒
	อี	ไป	ใน	เมือง	กอ	ไป	มือ	เว้น
	จะ	ไป	ใน	เมือง	ก็	ไป	ตอนกลางวัน	นะ

(2) แสดงความไม่พอใจของผู้พูด หรือแสดงความไม่สุภาพ ตัวอย่างเช่น

ก.	caw ^๕	ʔi: ^๒	pa:j ^๒	kw: ^๓	pa:j ^๒	ti ^๕
	เจ้า	อี	ไป	กอ	ไป	ตี
	คุณ	จะ	ไป	ก็	ไป	ลี
ข.	sʰə ^๔	ku: ^๒	hə:ŋ ^๑	pa:j ^๒	də:ŋ ^๒	wə ^๕
	เสื่อ	กู	หาย	ไป	ได้	วีะ
	เสื่อ	กู	หาย	ไป	ไหน	วะ

ค.	mɨŋ ²	ʔiː ²	het ³	ŋaŋ ¹	kwəː ³	het ³	paŋ ²	mɛː ³
	มิ่ง	อี	เฮ็ด	ญิง	กอ	เฮ็ด	ไป	แมะ
	มิ่ง	จะ	ทำ	อะไร	ก็	ทำ	ไป	ลี

(3) แสดงการเร่งรัดหรือคะยั้นคะยอของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก.	fa:w ⁵	paŋ ²	kan ²	t ^h ɔː ³	
	ฬาว	ไป	กัน	เกาะ	
	รีบ	ไป	กัน	เกาะ	
ข.	paŋ ²	waŋ ²	waŋ ²	k ^h aw ¹	ti ³
	ไป	ไว้	ไว้	เข้า	ตี
	ไป	เร็ว	เร็ว	เข้า	ลี

4.3.3 ความหมายย่อยที่ได้จากการเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

การเปิด - ปิดเส้นเสียงในการออกเสียง สามารถแสดงความหมาย - ย่อยของคำลงท้ายได้ ดังนี้

1.) การเปิดเส้นเสียงในการออกเสียง แสดงความหมายย่อยของคำ - ลงท้ายได้ 2 ประการ คือ

(1) แสดงเจตนาของผู้พูดว่ายังไม่ต้องการสิ้นสุดข้อความหรืออาจมีข้อความอื่นตามมา หรืออาจมีข้อความโต้แย้งจากผู้ฟังได้

ตัวอย่างเช่น

ก. caw⁵ sw:p⁵ het³ kap⁴ k^ha:w⁴ ti³
 เจ้า ซอบ เข็ด กับ ข้าว ตี
 คุณ ชอบ ทำ กับ ข้าว ละสิ

ข. la:n² man² paj² koŋ² t^he:p⁵ le:w⁵ niə³
 เล็น มั่น ไป กัง เท็ม แล้ว เนีย
 เล็น มั่น ไป กรุง เทพฯ แล้ว เหวอเี

(2) แสดงความสุภาพ อ่อนน้อมของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก. het³ k^ha³nom¹ sen⁴ le:w⁵ ʔaw² ma:² haj⁴ k^hɔj³ nam² na³
 เข็ด ข - น้ม เล็น แล้ว เอ้า มา ให้ ค้อย น้ำ นะ
 ทำ ขนม จิน แล้ว เอา มา ให้ จัน ด้วย นะ

ข. non²...k^hi:n² ni:⁵ no:n² pen² mən³ k^hɔj³ no⁴
 น่วน ...คิน นี้ นอน เป็น มู ค้อย น่าะ
 นวล ...คิน นี้ นอน เป็น เพื่อน จัน นะ

2.) การบิดเสียงในการออกเสียง แสดงความหมายย่อยได้

2 ประการ คือ

(1) แสดงเจตนาของผู้พูดว่าต้องการสื่อข้อความที่กล่าว

ตัวอย่างเช่น

ก. k^hi:⁴ laŋ¹ mɔ̄ŋ² ɲa:³ lu:² li:² ɲaŋ² ni:⁵ ʔi:k³ laʔ⁵
 ชี้ หลัง มิ่ง ญา ลู ลี ญั่ง นี้ อีก ละ
 ที่ หลัง มิ่ง อย่า คือ อย่าง นี้ อีก ละ

ข. ʔaŋ⁵ ɲe:² diəw¹ ku:² ti:² mɔ̄ŋ² lo:ŋ² ɲaʔ³
 ไอ เง เตี้ยว กู ตี มิ่ง เลย นะ
 ไอ เง เตี้ยว กู ตี มิ่ง เลย นะ

(2) แสดงการเน้นข้อความที่ผู้พูดกล่าว ก่อนข้างไม่สุภาพ หรือเป็นการ
 แสดงความไม่พอใจของผู้พูด

ตัวอย่างเช่น

ก. mɔ̄ŋ² ʔi:² paŋ² kɔ:³ paŋ² t^hɔ:³
 มิ่ง อี้ ไป กอ ไป เทาะ
 มิ่ง จะ ไป ก็ ไป เกอะ

ข. p^haŋ¹ siəŋ¹ daŋ² t^hɛ:⁵ ɲaʔ⁵
 ใต้ เสียง ตัง แก้ว ๊ยะ
 ใคร เสียง ตัง จัง วะ

จะเห็นได้ว่า เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 มักมีความสัมพันธ์กับสระเสียงยาว และการเปิดเส้นเสียงในการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 มักมีความสัมพันธ์กับสระเสียงสั้น และการปิดเส้นเสียงในการออกเสียง กล่าวคือ ความหมายย่อยของคำลงท้ายที่ได้ มักจะมีความหมายย่อยสอดคล้องในตัวเองเดียวกัน

ตารางที่ 8

ตารางแสดงความหมายย่อยของคำลงท้ายที่ได้จากลักษณะทางเสียง

ลักษณะทางเสียงของคำลงท้าย			ความหมายย่อยที่ได้จาก ลักษณะทางเสียง
เสียง วรรณยุกต์	ความสั้น-ยาว ของเสียงสระ	ลักษณะของเส้นเสียง ในการออกเสียง	
ว. 2 กลางระดับ ตก กลาง			<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงเจตนาของผู้พูดว่าต้อง- การสื่อเสียงนิ่งหรือแสดงความ ไม่มั่นใจในข้อความที่กล่าว 2. แสดงความรำพึงรำพันของผู้พูด
ว. 3 สูงระดับ			<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงความสับสนของผู้พูด หรือ พูดเพื่อให้เห็นใจ สงสาร 2. เป็นการพูดเปรย ๆ หรือบอก ข้อมูลแก่ผู้ฟัง หรือแสดงความ ไม่ยินดียินร้าย
ว. 4 กลาง ขึ้น ตก			<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงการขอร้องหรือขอร้อง แกมบังคับ 2. แสดงการตัดพ้อหรือรำพึงรำพัน ของผู้พูด
ว. 5 สูง - ขึ้น			<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้พูดต้องการเน้นข้อความหรือ ยืนยันในข้อความที่กล่าวหรือ แสดงเจตนาในเชิงบังคับ 2. เป็นการเร่งรัดหรือคะยั้นคะยอ

ตารางที่ 8

ตารางแสดงความหมายย่อยของคำลงท้ายที่ได้จากลักษณะทางเสียง (ต่อ)

ลักษณะทางเสียงของคำลงท้าย			ความหมายย่อยที่ได้จาก ลักษณะทางเสียง
เสียง วรรณยุกต์	ความสั้น-ยาว ของเสียงสระ	ลักษณะของเส้นเสียง ในการออกเสียง	
ว.5 สูง - ขึ้น			3. แสดงความไม่พอใจของผู้พูด หรือ เป็นการพูดประชดประชัน
	สระเสียงยาว		1. แสดงความสุภาพหรือแสดงการ ขอร้องอย่างสุภาพ 2. แสดงความร่าเริงร่าเริงของผู้พูด
	สระเสียงสั้น		1. ผู้พูดต้องการเน้นข้อความที่กล่าว 2. แสดงความไม่พอใจหรือแสดงความ ไม่สุภาพ 3. แสดงการเร่งรัดหรือคะยั้นคะยอ
		เส้นเสียงเปิด	1. ผู้พูดยังไม่ต้องการสิ้นสุดข้อความ 2. แสดงความสุภาพ
		เส้นเสียงปิด	1. ผู้พูดต้องการสิ้นสุดข้อความที่กล่าว 2. เน้นข้อความที่กล่าว ค่อนข้างไม่ สุภาพ หรือเป็นการแสดงความไม่ พอใจของผู้พูด

บทที่ 5

การใช้คำลงท้าย

จากการศึกษาคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง ตามข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาพบว่า คำลงท้ายแต่ละคำมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากคำลงท้ายเป็นคำที่มีการใช้ เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสังคม วัฒนธรรม เช่น คำลงท้ายบางคำใช้สำหรับแสดงความ สุกภาพ หรือบางคำใช้ระหว่างผู้ที่มีความสนิทสนมกัน หรือระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ดังนั้นการ เลือกใช้คำลงท้ายแต่ละคำผู้พูดควรคำนึงถึง สังคม วัฒนธรรม และองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย

5.1 องค์ประกอบในการเลือกใช้คำลงท้าย

องค์ประกอบในการเลือกใช้คำลงท้ายจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม มี 5 ประการ ดังนี้

1.) สถานการณ์ ได้แก่สถานที่ โอกาส กล่าวคือขณะที่เราพูดควรคำนึงว่าเรา พูดในสถานการณ์ใด ในโอกาสใด เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ และควรเลือกใช้คำ ลงท้ายที่สุภาพหรือไม่สุภาพ เพราะคำลงท้ายบางคำที่อยู่ในข้อความเดียวกัน ควรใช้ใน สถานการณ์หนึ่ง แต่ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ในอีกที่หนึ่ง เป็นต้น

2.) สถานะภาพ ได้แก่ ความสนิทสนม ความมีอาวุโส และฐานะทางสังคม ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

(1) ความสนิทสนม เมื่อผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกัน หรือมีความ คั่นเคยกัน มักใช้คำลงท้ายที่แสดงความสนิทสนม หรือคำลงท้ายที่ไม่สุภาพได้ หรือถ้าผู้พูดไม่ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ฟัง ก็ใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพแทน

(2) ความอาวุโส เมื่อผู้พูดมีอายุหรือความอาวุโสสูงกว่าผู้ฟัง ก็ใช้คำลงท้ายที่ไม่สุภาพกับผู้มีอาวุโสน้อยกว่าได้ ในทำนองเดียวกันผู้คนที่มีความอาวุโสน้อยกว่าก็ควรใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพกับผู้มีอาวุโสสูงกว่า

(3) ฐานะทางสังคม อาจเป็นฐานะทางสังคมที่สูงกว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่า ต่ำกว่า หรือเท่าเทียมกัน เช่น นายจ้างกับลูกจ้าง เป็นต้น

สำหรับการใช้คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้คำลงท้ายในภาษาไทยแล้ว สถานภาพของผู้พูดบางครั้งก็ไม่ได้แสดงให้เห็นเด่นชัดว่าผู้พูดต้องใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพกับผู้มีอาวุโสสูงกว่า หรือใช้คำลงท้ายที่แสดงความไม่สุภาพกับผู้มีอาวุโสดำกว่า การใช้คำลงท้ายที่ไม่สุภาพกับผู้มีอาวุโสสูงกว่าผู้พูดถือเป็นเรื่องธรรมดาของชาวลาวครั้ง แต่ก็มีข้อยกเว้น คือ จะใช้เฉพาะกับผู้ที่มีความสนิทสนมหรือมีความคุ้นเคยกัน เช่น ระหว่างเพื่อนฝูง ลูกกับพ่อแม่หรือคนในหมู่บ้านเดียวกัน แต่สำหรับบุคคลแปลกหน้า หรือบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อน หรือกับคนต่างถิ่น ผู้พูดมักใช้คำลงท้ายที่สุภาพ ไม่ว่าจะมีความอาวุโสหรือมีความสนิทสนมกันหรือไม่ หรือฐานะทางสังคมแตกต่างกันหรือไม่ก็ตาม เพราะคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง ไม่ได้แสดงให้เห็นเด่นชัดว่าคำใดเป็นคำสุภาพเหมือนคำลงท้ายในภาษาไทย เช่น จ๊ะ จำ ค่ะ ครับ แต่คำลงท้ายในภาษาลาวครั้งที่แสดงความสุภาพ หรือถือว่าเป็นคำสุภาพนั้น มักแสดงออกมาในรูปของการแปรรูปแปรเสียงสระหรือเสียงวรรณยุกต์ เช่น สระเสียงยาว หรือเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ก็ถือเป็นคำสุภาพไปในตัวได้ ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 4 หัวข้อ 4.3

3.) เจตนา ได้แก่ความตั้งใจหรือวัตถุประสงค์ของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง เมื่อผู้พูดมีความตั้งใจจะให้ผู้ฟังมีทัศนคติต่อผู้พูดว่าเป็นคนอย่างไร ก็จะแสดงออกมาโดยการใช้คำลงท้าย ซึ่งสามารถบ่งบอกความสุภาพ หรือไม่สุภาพได้

4.) อารมณ์ ได้แก่อารมณ์ของผู้พูดในขณะที่พูด อารมณ์ของผู้พูดมีส่วนทำให้การใช้คำลงท้ายแตกต่างกันออกไป เช่น เมื่อผู้พูดมีอารมณ์โกรธ อาจใช้คำลงท้ายที่ไม่สุภาพได้ หรือถ้าผู้พูดดีใจ พอใจ ก็ใช้คำลงท้ายที่ฟังรื่นหู ฟังดูแล้วรู้สึกว่าคุณภาพ เป็นต้น

5.) บริบท หรือข้อความที่ผู้พูดกล่าว คำลงท้ายไม่ว่าจะเป็นคำขยายคำเดียว สองพยางค์ หรือสามพยางค์ก็ตาม บางคำทำหน้าที่เดียวกันหรือมีความหมายในทำนองเดียวกัน แต่ไม่สามารถจะใช้แทนที่กันได้เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ข้อความหรือบริบท นั้น ๆ ดังนั้น ข้อความหรือบริบทจึงมีส่วนทำให้การเลือกใช้คำลงท้ายแตกต่างกันไปได้ ตัวอย่างเช่น

/ t^hɔʔ³ / [เทอะ]

/ daː⁴ / [เต๋อ]

/ naː⁴ / [เน๋อ]

ทั้ง 3 คำนี้เป็นคำลงท้ายที่ใช้ในการชักชวนหรือขอร้อง แต่ในบางข้อความหรือบางบริบทไม่สามารถใช้แทนที่กันได้ เช่น

ก. paj² kan² t^hɔʔ³ ใช้ได้
 ไป กัน เทอะ
 ไป กัน เถอะ

ข. paj² kan² daː⁴ / naː⁴ ใช้ไม่ได้
 ไป กัน เต๋อ / เน๋อ
 ไป กัน -

จากตัวอย่าง ก. สามารถใช้คำลงท้าย / t'ɔŋ^๓ / [ทေး] ได้ แต่ในตัวอย่าง ข. แม้ว่าจะเป็นข้อความเดียวกัน แต่ใช้ / dɔː^๔ / [เด้อ] หรือ / nɔː^๔ / [เน้อ] ไม่ได้ แต่ทั้งสองคำนี้ก็สามารถใช้แทนที่กันได้ในบริบทอื่น เช่น

fə:k ^๓	nɔːŋ ^๕	nam ^๓	dɔː ^๔	/	nɔː ^๔
ฝาก	น้อง	น้ำ	เด้อ	/	เน้อ
ฝาก	น้อง	ด้วย	นะ		

ดังนั้นจะเห็นว่าผู้ที่เข้าใจและสามารถใช้คำลงท้ายได้ดี และถูกต้อง ต้องเป็นเจ้าของภาษาหรือผู้ที่มีความคุ้นเคยหรือเข้าใจในภาษานั้น ๆ เป็นอย่างดี

5.2 การใช้คำลงท้ายตามบริบท

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้งบางคำไม่สามารถใช้แทนที่กันได้ แม้จะมีความหมายในทำนองเดียวกัน หรือในข้อความเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของข้อความนั้น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นการใช้คำลงท้ายแต่ละคำจำเป็นต้องอาศัยบริบทเป็นเกณฑ์ในการปรากฏ และขึ้นอยู่กับความหมายของคำลงท้ายว่าสอดคล้องกับข้อความหรือบริบทนั้น ๆ หรือไม่ การใช้คำลงท้ายตามบริบท สามารถจำแนกออกเป็น 6 ประเภท คือ

- 1.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อชักชวนหรือขอร้อง
- 2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งหรือตักเตือน
- 3.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อคาดคะเนหรือสงสัย
- 4.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อการถาม
- 5.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อบอกข้อมูล
- 6.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อแสดงการขัดแย้ง

5.2.1 คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อชักชวนหรือขอร้อง คำลงท้ายประเภทนี้แสดงหน้าที่ในการชักชวนหรือขอร้อง เมื่อผู้พูดต้องการชักชวนหรือขอร้องรวมถึงเจตนาที่จะให้ผู้ฟังเห็นคล้อยตาม ให้เห็นใจ หรือสงสาร

คำลงท้ายประเภทนี้มี 26 คำ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- (1) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อชักชวน หรือขอร้องธรรมดา มี 5 คำ
- (2) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อชักชวนหรือขอร้องอย่างสุภาพ มี 10 คำ
- (3) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อชักชวนหรือขอร้องอย่างไม่สุภาพ มี 9 คำ
- (4) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อแสดงการปลอบใจ หรือขอความเห็นใจ มี 2 คำ

1.) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อชักชวนหรือขอร้องธรรมดา มี 5 คำ คือ

1. / t^hwa³ / [ทေး]
2. / t^hwa³ na³ / [ทေး นะ]
3. / de:³ t^hwa³ / [แด ทေး]
4. / de:³ na³ / [แด ไน้ะ]
5. / de:³ la³ ni³ / [แด ละ ไน้ะ]

ตัวอย่างเช่น

ก. paj ²	baŋ ³	ji: ³	ke: ²	la:p ²	kan ²	de: ³ t ^h wa ³
ไป	เบ็ง	ยี	เก้	ลำว	กัน	<u>แด</u> <u>ทေး</u>
ไป	ดู		หมอลำหมู่		กัน	<u>เถอะนะ</u>

ข. ʔi: ²	le:ŋ	...paj ²	kep ⁴	p ^h ak ⁴	ka ³	daw ²	haŋ ⁴	ku: ²	de: ³	la ³	ni ³
อี่	แล้ง	...ไป	เกบ	ผัก	กะ	ดำ	ให้	กู	<u>แด</u>	<u>ละ</u>	<u>ไน้ะ</u>
(นางสาว)แลง...	ไป		เก็บ	สะเดา		ให้	กู				<u>หน้อยลิ</u>

2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อชักชวน หรือขอร้องอย่างสุภาพ มี 10 คำ คือ

1. / dɛː³ / [แด]
2. / dɔː⁴ / [เต๋อ]
3. / nɔː⁴ / [เน๋อ]
4. / tʰɔː³ nɔː⁴ / [เทาะ น๋อ]
5. / dɛː³ dɔː⁴ / [แด เต๋อ]
6. / dɛː³ nɔː³ / [แด นา]
7. / nɛː³ dɔː⁴ / [แน เต๋อ]
8. / nɛː³ nɔː³ / [แน นา]
9. / dɛː³ dɔː⁴ la³ / [แด เต๋อ ละ]
10. / dɛː³ la³ dɔː⁴ / [แด ละ เต๋อ]

ตัวอย่างเช่น

ก. mɛː³ haj⁴ taŋ² kʰɔːj³ dɛː³ dɔː⁴
 แม่ ให้ ตั้ง ค้อย แด เต๋อ
 แม่ ให้ เงิน ฉับ หน้อยนะ

ข. sɔːj³ kan² kʰon¹ kʰiː⁴ saːj² nɛː³ nɔː³
 ซอย กั้น ชัน ซี้ ซ้าย แน นา
 ซ่วย กั้น ชน ทราย หน้อยนะ

ค. ɯaw² kʰa³ nom¹ maː² haj⁴ kʰɔːj³ cak⁴ sɔːŋ¹ ɯan² dɛː³ dɔː⁴ la³
 เอ้า ช - น้ม มา ให้ ค้อย จัก ล่อง อั้น แด เต๋อ ละ
 เอา ขนม มา ให้ ฉับ ลัก สอง อั้น นะ

3.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเมื่อชักชวนหรือขอร้องอย่างไม่สุภาพ มี 9 คำ คือ

1. / hɔj^๕ / [เฮี้ย]
2. / wɔj^๕ / [เวี้ย]
3. / wa^๓ / [วะ]
4. / t^hɔ^๓ wɔj^๕ / [เทาะ เวี้ย]
5. / t^hɔ^๓ wa^๓ / [เทาะ วะ]
6. / de:^๓ wa^๔ / [แด วะ]
7. / dɔ:^๔ wa^๓ / [เตื่อ วะ]
8. / ne:^๓ wa^๓ / [แน วะ]
9. / wɔj^๕ hɔj^๕ / [เวี้ย เฮี้ย]

ตัวอย่างเช่น

ก. diəw^๑ mɨŋ^๒ k^hɨŋ^๔ bɔk^๔ p^ha:w^๕ hɔj^๔ ku:^๒ kin^๒ de:^๓ wa^๔
 เดี้ยว มิ่ง ขึ้น บ่อก ฬาว ให้ กู้ กิ้น แด วะ
 เดี้ยว มิ่ง ขึ้น มะ ฬราว ให้ กู กิ้น หน่อยวะ

ข. na:^๓ mɨŋ^๒ bɔŋ^๓ la:n^๑ hɔj^๔ ku:^๒ cak^๔ diəw^๑ dɔ:^๔ wa^๓
 นาง ...มิ่ง เบ็ง หล้าน ให้ กู้ จัก เดี้ยว เตื่อ วะ
 นาง ...มิ่ง ดู หลาน ให้ กู ลัก ครู นะ

4.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเมื่อขอความสงสาร หรือขอความเห็นใจ มี 2 คำ คือ

1. / dɔ:^๔ / [เตื่อ]
2. / de:^๓ ti:^๓ / [แด ตี]

ตัวอย่างเช่น

hen ¹	caj ²	k ^h ɔj ³	de: ³ ti: ³
เห็น	ใจ	คือย	แด ตี
เห็น	ใจ	ฉั้น	<u>หน้อยนะ</u>

5.2.2 คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งหรือตักเตือน คำลงท้ายประเภทนี้เป็นคำลงท้ายที่ทำหน้าที่สั่งหรือตักเตือน ใช้เมื่อผู้พูดต้องการสั่ง เตือน หรือปราบผู้ฟังให้เชื่อหรือกระทำตาม หรืออาจเป็นการสั่งในเชิงบังคับ ก็ได้

คำลงท้ายประเภทนี้มี 26 คำ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- (1) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่ง มี 7 คำ
- (2) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อเตือนหรือปราบ มี 8 คำ
- (3) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งในเชิงบังคับ มี 4 คำ
- (4) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งอย่างสุภาพ มี 3 คำ
- (5) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งอย่างไม่สุภาพ มี 4 คำ

1.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่ง มี 7 คำ คือ

1. / ti:³ / [ตี]
2. / ti:⁵ la⁴ / [ตี ล่ะ]
3. / de:³ ti:³ / [แด ตี]
4. / de:³ niə³ / [แด เนีย]
5. / sa⁵ na³ / [ซะ นะ]
6. / sa⁵ la³ / [ซะ ละ]
7. / ne:³ ti:³ / [แน ตี]

ตัวอย่างเช่น

ก. lɛːŋ² lɛːw⁵ paj² ʔaːp³ naːm⁵ tiː⁵ la⁴
 แล้ง แล้ว ไป อาบ น้ำ ดี ละ
 เย็น แล้ว ไป อาบ น้ำ ดี

ข. mɨən¹...mɨŋ² ʔaw² kʰaw⁴ saŋ³ law⁵ kʰaw⁴ dɛː³ niə³
 เหมือน...มิ่ง เอ้า ช้าว ไช เล้า ช้าว แด เนีย
 เหมือน...มิ่ง เอา ช้าว ใส่ ฉาง ช้าว ดี

2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเมื่อเตือน หรือปราม มี 8 คำ คือ

1. / tʰwɔː³ / [เทาะ]
2. / dɛː³ / [แด]
3. / nɛw⁵ / [แน้ว]
4. / naː⁴ / [แน้อ]
5. / kɔn³ na³ / [ก้อน นะ]
6. / tʰwɔː³ na³ / [เทาะ นะ]
7. / sa⁵ nɔː⁴ / [ซะ น้อ]
8. / sa⁵ lɔk³ / [ซะ ล็อก]

ตัวอย่างเช่น

ก. mɨŋ² swəːp⁵ huː⁵ hɨŋ³ son³ toː² kʰaw⁴ bwəː³ diː² nɛw⁵
 มิ่ง ซ็อบ ฮู้ เือง โชน โต้ เข้า บอ ดี แน้ว
 มิ่ง ซอบ รู้ เรือง ส่วน ตัว เขา ไม่ ดี นะ

ข. de:ŋ²... mɔŋ² lu:² li:² la:ŋ¹ me:³ ti:² sa⁵ ɔw:⁴
 แดง ... มิ่ง ลู่ ลี หล้าย แม่ ตี ชะ น่อ
 แดง ... มิ่ง ตื้อ มาก แม่ ตี นะ

3.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งในเชิงบังคับ มี 4 คำ คือ

1. / sa⁵ / [ชะ]
2. / me³ / [แม่]
3. / ti:⁵ me³ / [ตี แม่]
4. / me:³ ti:³ / [แม่ ตี]

ตัวอย่างเช่น

pa:²..hen¹ k^haw¹ het³ wiok⁵ kw:³ sw:³ k^haw¹ het³ me:³ ti:³
 ป่า ..เห็น เข้า เอ็ด เวียก กอ ซอย เข้า เอ็ด แม่ ตี
 ป่า ..เห็น เขา ทำ งาน ก็ ช่วย เขา ทำ หน้อยลิ

4.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งอย่างสุภาพ มี 3 คำ คือ

1. / sa⁵ dɔ:⁴ / [ชะ เต๋อ]
2. / de:³ dɔ:⁴ la:³ / [แด เต๋อ ละ]
3. / de:³ la:³ dɔ:⁴ / [แด ละ เต๋อ]

ตัวอย่างเช่น

mɔ:⁵ suoj¹ ke:ŋ² som³ p^hak⁴ ʔi:² hum³ de:³ dɔ:⁴ la:³
 มื้อ ล้วย แก่ง ชม ผัก อี ฮุ่ม แด เต๋อ ละ
 มื้อ กลางวัน แก่ง ล้ม มะรุ่ม นะ

5.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่งอย่างไม่สุภาพ มี 4 คำ คือ

1. / tɨ:³ wəj⁴ / [ตี เว่ย]
2. / tɨ:³ wə³ / [ตี วะ]
3. / tɛ:³ wə³ / [เต วะ]
4. / tʰw³ wəj⁴ / [เทาะ เว่ย]

ตัวอย่างเช่น

ทล:³	həj⁴	ทล:¹	ทล:²	ทล:p:⁵	ทล:⁵	ทล:¹	ทล:²	tɛ:³	wə³
ญา	ให้	หมา	มัน	คาบ	เนื้อ	หมู	กู่	เต	วะ
อย่า	ให้	หมา	มัน	คาบ	เนื้อ	หมู	กู่	นะวะ	

5.2.3 คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อคัดค้านหรือสงสัย เป็นคำลงท้ายที่ใช้แสดง

ความไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าวออกไป คำลงท้ายประเภทนี้มี 15 คำ คือ

1. / tʰə:³ / [ทา]
2. / tɨ:⁵ tʰə:³ / [ตี ทา]
3. / tɨ:⁵ ทล:³ / [ตี นะ]
4. / tɨ:⁵ ทล:³ / [ตี เนาะ]
5. / tɨ:³ ทล:³ / [ตี เนีย]
6. / tɨ:³ ทล:³ / [ตั้ว เนีย]
7. / kɔŋ³ ทล:³ / [ก็อน เนีย]
8. / tʰə:³ ทล:³ / [ทา เนีย]
9. / tʰi:³ tɨ:³ / [เทื่อ ตี]
10. / tʰi:³ tʰə:³ / [เทื่อ ทา]
11. / tʰi:³ lɔk³ / [เทื่อ ล็อก]

- 12./ la^๑ ti:^๑ / [ละ ตี]
 13./ la^๑ nwa:^๔ / [ละ น่อ]
 14./ wa:^๑ ti:^๑ / [วา ตี]
 15./ ti:^๑ wa:^๑ nia^๑ / [ตี วา เนีย]

ตัวอย่างเช่น

ก. caw^๕ da:^๕ k^๓wa:^๑ ma:^๒ la:^๑ pa:^๒ na:^๒ m^๑o:^๒ ma:^๒ ti:^๕ na^๑
 เจ้า ได้ ข้อง ม่า หล้าย ไป ใน เมือง ม่า ที่ นะ
 คุณ ได้ ของ มา มาก ไป ใน เมือง มา ลิยะ

ข. pa:n^๑ ni:^๕ ʔa:^๔ sin^๑ ma:n^๒ hwa:^๕ ba:n^๕ ma:n^๒ lə:w^๕ ti:^๕ nwa^๑
 ปาน นี้ ไร่ สิ้น มัน ีอด บาน มัน แล้ว ที่ เนาะ
 ปาน นี้ ไร่ สิ้น มัน ถึง บาน มัน แล้ว ละ

ค. ʔə:^๑ lo:^๑ ma:^๒ nwa:^๑ ba:n^๕ k^๓wa:^๑ k^๓ti:^๑ hwa:^๕ ba:n^๕ tu:^๑ nia^๑
 เอื้อย ลัง ม่า ญู บาน ค้อย คัด ีอด บาน ตัว เนีย
 ี่ หลง มา อยู่ บาน ฉั้น(คง)คิด ถึง บาน ลิยะ

5.2.4 คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อถาม โดยปกติแล้วคำลงท้ายประเภทนี้มักจะ
 อยู่ในประโยคคำถาม คือมักต่อท้ายประโยคคำถามอีกทีหนึ่ง เมื่อผู้พูดใช้คำลงท้ายประเภทนี้
 อาจจะถามเพื่อต้องการคำตอบหรือไม่ต้องการคำตอบก็ได้

คำลงท้ายประเภทนี้มี 59 คำ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- (1) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อถามธรรมดาทั่วไป มี 50 คำ
- (2) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อถามอย่างไม่สุภาพ มี 9 คำ

1.) คำลงท้ายที่ใช้ถามในปริบทเพื่อถามธรรมดาทั่วไป มี 50 คำ คือ

1. / ti:^๓ / [ตี]
2. / te:^๓ / [เต]
3. / kw:^๓ / [กอ]
4. / kon^๓ / [ก้อน]
5. / t^hɔ:^๓ / [เทื่อ]
6. / bw:^๓ / [บอ]
7. / de:^๔ / [เด็]
8. / dɛ:^๓ / [แด]
9. / hɨ:^๕ / [ฮี]
10. / ni:^๓ / [นี]
11. / na:^๕ / [นะ]
12. / nw:^๔ / [น่อ]
13. / niə:^๓ / [เนีย]
14. / la:^๓ / [ละ]
15. / ti:^๓ hɨ:^๕ / [ตี ฮี]
16. / ti:^๕ na:^๓ / [ตี นะ]
17. / ti:^๓ niə:^๓ / [ตี เนีย]
18. / kw:^๓ niə:^๓ / [กอ เนีย]
19. / kw:^๓ la:^๓ / [กอ ละ]
20. / kon^๓ niə:^๓ / [ก้อน เนีย]
21. / t^hɔ:^๓ ti:^๓ / [เทื่อ ตี]
22. / t^hɔ:^๓ te:^๓ / [เทื่อ เต]
23. / t^hɔ:^๓ niə:^๓ / [เทื่อ เนีย]

24. / bw:³ hɿ⁵ / [บอ ฮี]
 25. / bw:³ ni³ / [บอ นิ]
 26. / bw:³ na³ / [บอ นะ]
 27. / bw:³ nwa⁴ / [บอ น่อ]
 28. / bw:³ niə³ / [บอ เนีย]
 29. / bw:³ la³ / [บอ ละ]
 30. / dɛ:³ bw:³ / [แด บอ]
 31. / dɛ:³ niə³ / [แด เนีย]
 32. / dɛ:³ la³ / [แด ละ]
 33. / sa⁵ la³ / [ซะ ละ]
 34. / na³ niə³ / [นะ เนีย]
 35. / niə³ ti:³ / [เนีย ตี]
 36. / lɿ⁵ bw:³ / [ลี บอ]
 37. / la³ na³ / [ละ นะ]
 38. / la³ nwa⁴ / [ละ น่อ]
 39. / la³ niə³ / [ละ เนีย]
 40. / wa:³ ti:³ / [วา ตี]
 41. / wa:³ na³ / [วา นะ]
 42. / wa:³ nwa⁴ / [วา นោះ]
 43. / wa:³ niə³ / [วา เนีย]
 44. / ti:³ wa:³ niə³ / [ตี วา เนีย]
 45. / kw:³ la³ niə³ / [กอ ละ เนีย]
 46. / tʰjə³ ti:³ niə³ / [เทื่อ ตี เนีย]
 47. / bw:³ la³ niə³ / [บอ ละ เนีย]

48. / de:^๑ ti:^๑ niə^๑ / [แด ตี เนีย]

49. / de:^๑ la^๑ niə^๑ / [แด ละ เนีย]

50. / de:^๑ wa:^๑ ti:^๑ / [แด วา ตี]

ตัวอย่างเช่น

ก. lu:k^๕ caw^๕ kap^๔ ma:^๒ ɲa:m^๒ ba:n^๕ bɔ:^๑ hi^๕
 ลู๊ก เจ้า กั๊บ ม่า ญ่าม บ่าน บอ ฮี
 ลู๊ก คุณ กลับ มา เยี่ยม บ่าน ไหม

ข. caw^๕ het^๑ wiək^๕ le:w^๕ le:w^๕ kɔn^๑ niə^๑
 เจ้า เฮ็ด เวี้ยก แล้ว แล้ว ก๊อน เนีย
 คุณ ทำ งาน เสร็จ แล้ว เหรอ

ค. miŋ^๒ sɔ:p^๕ kin^๒ bɔk^๔ k^๕hiəp^๑ kwə:^๑ la^๑ niə^๑
 มิ่ง ซ็อบ กิ้น บ่อก เขียบ กอ ละ เนีย
 มิ่ง ซอบ กิ้น น้อยหน้า เหรอ

2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อถามอย่างไม่สุภาพ มี 9 คำ คือ

1. / həj^๕ / [เฮ็ย]

2. / wəj^๕ / [เว็ย]

3. / wə^๑ / [เวะ]

4. / ti:^๑ wəj^๔ / [ตี เว็ย]

5. / ti:^๑ wə^๑ / [ตี เวะ]

6. / te:^๑ wə^๑ / [เต เวะ]

7. / bɔː³ hɔj⁵ / [บอ เอ็ย]

8. / bɔː³ wɔj⁴ / [บอ เว็ย]

9. / bɔː³ wə³ / [บอ วะ]

ตัวอย่างเช่น

ก. mɔː³ ʔiː² ʔɔːk³ ca:k³ ba:n⁵ ʔiː² pa:j² da:j² tei³ wə³
 มิ่ง อี้ ออก จาก บ้าน อี้ ไป ได้ เต เว
 มิ่ง จะ ออก จาก บ้าน จะ ไป ไหน วะ

ข. kʰiːn² niː⁵ kʰaw¹ miː² ʔa:n⁴ wat³ bɔː³ pa:j² bɔː³ wɔj⁴
 คิ่น นี๋ เข้า มี งาน วัด บอ ไป บอ เว็ย
 คิ่น นี๋ เขา มี งาน วัด ไม่ ไป เหวอวะ

5.2.3 คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อบอกข้อมูล เป็นคำลงท้ายที่ทำหน้าที่บอกกล่าว
 เล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็น หรืออาจเป็นการพูดเปรย ๆ ให้ผู้ฟังรับทราบ

คำลงท้ายประเภทนี้มี 46 คำ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- (1) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อบอกข้อมูลธรรมดา มี 34 คำ
- (2) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อบอกข้อมูลอย่างสุภาพ มี 5 คำ
- (3) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อบอกข้อมูลอย่างไม่สุภาพ มี 7 คำ

1.) คำลงท้ายที่ใช้ในปริบทเพื่อบอกข้อมูลธรรมดา มี 34 คำ คือ

1. / tei⁴ / [เต้]
2. / tuə³ / [ตั่ว]
3. / kɔn³ / [ก็อน]

4. / t^hiə³ / [เทื่อ]
5. / dei⁴ / [เด็]
6. / sa⁵ / [ซะ]
7. / ne:⁴ / [แน่]
8. / new⁵ / [แน้ว]
9. / ne:⁴ / [เน้อ]
10. / na⁵ / [นะ]
11. / nɔ:⁴ / [น่อ]
12. / niə³ / [เนี้ย]
13. / la³ / [ละ]
14. / ti:⁵ nɔ:³ / [ตี เนาะ]
15. / tuə³ na³ / [ตัว นะ]
16. / tuə³ niə³ / [ตัว เนี้ย]
17. / kɔ:³ niə³ / [กอ เนี้ย]
18. / kɔ:³ la³ / [กอ ละ]
19. / kɔn³ ne:³ / [ก็อน แนะ]
20. / kɔn³ na³ / [ก็อน นะ]
21. / kɔn³ niə³ / [ก็อน เนี้ย]
22. / t^hiə³ kɔn³ / [เทื่อ ก็อน]
23. / t^hiə³ na:³ / [เทื่อ นะ]
24. / t^hiə³ niə³ / [เทื่อ เนี้ย]
25. / da:⁴ la³ / [เด้อ ละ]
26. / ne:³ ti:³ / [แน ตี]
27. / na³ nɔ:⁴ / [นะ น่อ]

28. / na^๓ nie^๓ / [นะ เนีย]
 29. / la^๓ na^๓ / [ละ นะ]
 30. / la^๓ nie^๓ / [ละ เนีย]
 31. / wa^๓ na^๓ / [วา นะ]
 32. / wa^๓ na^๓ / [วา เนาะ]
 33. / wa^๓ nie^๓ / [วา เนีย]
 34. / kon^๓ wa^๓ na^๓ / [ก้อน วะ เนาะ]

ตัวอย่างเช่น

ก. ha:k^๕ t^huə^๓ ɰə:k^๕ la:w^๒ ha:w^๒ ʔə:n^๕ k^huək^๔ t^huə^๓
 ฮาก ทัว จ็อก ล้า เข้า เอ็น ช้วน ตัว
 ราก ถั่ว งอก คนลาว เรียบ ช้วน นี้นา

ข. lu:k^๕ caw^๕ bə:^๓ sa^๓ ba:ɰ^๒ fa:w^๕ p^hə:^๒ pa:ɰ^๒ lo:ŋ^๒ tɰə:^๑ sɛ^๕
 ลึก เจ้า บอ ส - บ้าย ฟ้า ผ่า ไข่ โลง มือ ชะ
 ลูก คุณ ไข่ สบาย ไร่ พา ไข่ โรงพยาบาล ชะ

ค. ku:^๒ kin^๒ p^hat^๔ p^het^๔ nok^๓ bə:^๓ pen^๒ nɛ:^๓ ti:^๓
 กู้ กั้น ด้ด ด้ด นก บอ เป็น แ ตี
 กู กั้น ด้ด ด้ด นก ไข่ เป็น น๊ะลี

2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อบอกข้อมูลอย่างสุภาพ มี 5 คำ คือ

1. / t^hə:^๓ dɛ:^๑ / [เทื่อ เตื่อ]
2. / dɛ:^๓ dɛ:^๑ / [แด เตื่อ]

3. / niə³ na:ə³ [เนีย นา]

4. / la³ da:ə⁴ / [ละ เต๋อ]

5. / la³ na:ə⁴ / [ละ เน๋อ]

ตัวอย่างเช่น

k ^h ɔj ³	ŋaŋ ²	bo:ə ³	da:j ⁵	la:ŋ ⁵	bo:ə ³	pa:ə ²	t ^h ɔj ³	da:ə ⁴
ค้อย	ยุ่ง	บอ	ได้	ล้าง	บอ	ป่า	<u>เทื่อ</u>	<u>เด๋อ</u>
ฉั้น	ยั้ง	ไม่	ได้	ล้าง	บ่อ	ปลา		<u>นะ</u>

3.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อบอกข้อมูลอย่างไม่สุภาพ มี 7 คำ คือ

1. / ha:j⁵ / [เฮี้ย]
2. / wa⁴ / [วะ]
3. / de:ə³ wa⁴ / [แด วะ]
4. / da:ə⁴ wa⁴ / [เต๋อ วะ]
5. / ne:ə³ wa⁴ / [แน วะ]
6. / la³ wa³ / [ละ วะ]
7. / wa:j⁵ ha:j⁵ / [เวี้ย เฮี้ย]

ตัวอย่างเช่น

ŋi. naŋ ³	maŋ ²	me:ŋ ²	siŋ ²	wa:j ⁵	ha:j ⁵
นั้น	มัน	แม่ง	ซิ่ง	<u>เวี้ย</u>	<u>เฮี้ย</u>
นั้น	มัน	หิ้งห้อย		<u>เวี้ย</u>	<u>เฮี้ย</u>

ช.	mɨː ⁵	niː ⁵	caw ⁵	k ^h on ¹	k ^h iː ⁴	ham ²	maː ²	laːj ¹	นยː ³	wa ⁴
	มือ	นี้	เจ้า	ชน	ชี้	ฮ่า	มา	หลาย	แน	วะ
	วัน	นี้	คุณ	ชน	ร่า	มา	มาก		นะวะ	

5.2.4 คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความ เป็นคำลงท้ายที่ทำหน้าที่ในกรณีที่ผู้พูดต้องการเน้น ยืนยัน หรือปฏิเสธข้อความที่กล่าว คำลงท้ายประเภทนี้มี 11 คำ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- (1) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความธรรมดา
มี 6 คำ
- (2) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความอย่างสุภาพ
มี 3 คำ
- (3) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความอย่างไม่สุภาพ
มี 2 คำ

1.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความธรรมดา มี 6 คำ คือ

1. / tuə³ / [ตั่ว]
2. / lɔk³ / [ล็อก]
3. / tuə³ la³ / [ตั่ว ละ]
4. / t^hɨə³ lɔk³ / [เทื่อ ล็อก]
5. / lɔk³ na³ / [ล็อก นะ]
6. / lɔk³ nɨə³ / [ล็อก เนี่ย]

ตัวอย่างเช่น

k ^h ɔj ³	ɔw ³	ɲa:k ⁵	waw ⁵	kap ⁴	man ²	t ^h iə ³	lɔk ³
ค้อย	บอ	ฎีก	เว้า	กั๊บ	มัน	<u>เทื่อ</u>	<u>ล๊อ๊ก</u>
ฉั้น	ไผ่	ออยาก	พุด	กั๊บ	มัน	<u>หรรอก</u>	

2.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความอย่างสุภาพ มี 3 คำ คือ

1. / lɔk³ dɔ:⁴ / [ล๊อ๊ก เต๋อ]
2. / lɔk³ nɔ:⁴ / [ล๊อ๊ก เน่อ]
3. / lɔk³ nɔ:⁴ / [ล๊อ๊ก น่อ]

ตัวอย่างเช่น

ku: ²	ɔw ³	ɲaw ²	nam ²	mɨŋ ²	<u>lɔk³ nɔ:⁴</u>
กู่	บอ	เอ้า	น้ำ	มิ่ง	<u>ล๊อ๊ก เน่อ</u>
กู	ไผ่	เอา	กั๊บ	มิ่ง	<u>หรรอกนะ</u>

3.) คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้งหรือเน้นข้อความอย่างไม่สุภาพ มี 2 คำ คือ

1. / lɔk³ wɔj⁵ / [ล๊อ๊ก เว้ย]
2. / lɔk³ wa³ / [ล๊อ๊ก วะ]

ตัวอย่างเช่น

ku: ²	ɲim ³	le:p ⁵	ɔw ³	kin ²	k ^h a:p ⁴	le:ŋ ²	<u>lɔk³ wɔj⁵</u>
กู่	อิม	แล้ว	บอ	กิ้น	ข้าว	แล้ง	<u>ล๊อ๊ก เว้ย</u>
กู	อิม	แล้ว	ไผ่	กิ้น	ข้าว	เย็น	<u>หรรอกวะ</u>

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย

- o ธรรมดา / ทัวไป
- + สุภาพ
- ไม่สุภาพ

คำลงท้าย	การใช้	ชักชวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน	คาดคะเน / สงสัย	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ขัดแย้ง
tɪː ³	[ตี]		o		o		
teː ³	[เต]				o	o	
tuə ³	[ทัว]					o	o
kwəː ³	[กอ]				o		
kwɔŋ ³	[ก็อง]				o	o	
tʰaː ³	[ทา]			o			
tʰwəː ³	[เทา]	o	o				
tʰiə ³	[เทื่อ]				o	o	
bwəː ³	[บอ]				o		
dɛː ⁴	[เด้]				o	o	
dɛː ³	[แด]	+	o		o		
dɔː ⁴	[เด้อ]	+					
sa ⁵	[ซะ]		o			o	
hɪ ⁵	[ฮี]				o		
hɔŋ ⁵	[เฮ้ง]	-			-	-	
mɛː ³	[แมะ]		o				
ni ³	[นี]				o		
nɛː ⁴	[แน้]					o	
nɛw ⁵	[แน้ว]		o			o	
nɔː ⁴	[น่อ]	+	o			o	
na ⁵	[นะ]				o	o	

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย (ต่อ)

คำลงท้าย	การใช้	ชักชวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน	คาดคะเน / สงสัย	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ชัดแย้ง
นว: ⁴	[น่อ]				o	o	
นี: ³	[เนีย]				o	o	
ลา: ³	[เนีย]				o	o	
ลว: ³	[ล็อก]						o
วอ: ⁵	[เว้ย]	-			-		
วา: ³	[วะ]	-			-	-	
ตี: ⁵ ต' ^๕ า: ^๓	[ตี ทา]			o			
ตี: ^๓ ห' ^๓	[ตี ฮี]				o		
ตี: ⁵ เม: ^๓	[ตี แม่]		o				
ตี: ⁵ น' ^๓	[ตี นะ]			o	o		
ตี: ⁵ นว: ^๓	[ตี นนะ]			o		o	
ตี: ^๓ นี: ^๓	[ตี เนีย]			o	o		
ตี: ⁵ ลา: ⁴	[ตี ละ]		o				
ตี: ^๓ วอ: ⁴	[ตี เว้ย]		-		-		
ตี: ^๓ วา: ^๓	[ตี วะ]		-		-		
เต: ⁵ วา: ^๓	[เตี วะ]		-		-		
ตู: ^๓ น' ^๓	[ตู๋ นะ]					o	
ตู: ^๓ นี: ^๓	[ตู๋ เนีย]			o		o	
ตู: ^๓ ลา: ^๓	[ตู๋ ละ]						o
กว: ^๓ นี: ^๓	[กอ เนีย]				o	o	
กว: ^๓ ลา: ^๓	[กอ ละ]				o	o	
กอน: ^๓ เม: ^๓	[ก็อน แม่]					o	
กอน: ^๓ น' ^๓	[ก็อน นะ]		o			o	
กอน: ^๓ นี: ^๓	[ก็อน เนีย]			o	o	o	

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย (ต่อ)

คำลงท้าย \ การใช้	ชักชวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน	คาดคะเน / สงสัย	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ชัดแจ้ง
t ^h ə ³ niə ³ [ทา เนีย]			o			
t ^h ə ³ nə ³ [เทา นะ]	o	o				
t ^h ə ³ nə ⁴ [เทา น่อ]	+					
t ^h ə ³ pəj ⁴ [เทา เว็]	-	-				
t ^h ə ³ wə ³ [เทา เวะ]	-					
t ^h ə ³ tɪ ³ [เทือ ตี]			o	o		
t ^h ə ³ te ³ [เทือ เต]				o		
t ^h ə ³ kən ³ [เทือ ก้อน]					o	
t ^h ə ³ t ^h ə ³ [เทือ ทา]			o			
t ^h ə ³ də ⁴ [เทือ เด็]					+	
t ^h ə ³ nə ³ [เทือ นะ]					o	
t ^h ə ³ niə ³ [เทือ เนีย]				o	o	
t ^h ə ³ lək ³ [เทือ ล็อก]			o			o
bə ³ hɪ ⁵ [บอ ฮี]				o		
bə ³ həj ⁵ [บอ เฮ็]				-		
bə ³ ni ³ [บอ นี]				o		
bə ³ nə ³ [บอ นะ]				o		
bə ³ nə ⁴ [บอ น่อ]				o		
bə ³ nɪə ³ [บอ เนีย]				o		
bə ³ lə ³ [บอ ละ]				o		
bə ³ pəj ⁴ [บอ เว็]				-		
bə ³ wə ³ [บอ เวะ]				-		
də ³ tɪ ³ [แด ตี]	o	o				
də ³ t ^h ə ³ [แด เทาะ]	o					

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย (ต่อ)

คำลงท้าย \ การใช้	ชักรวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน	คาดคะเน / สงสัย	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ชัดแย้ง
de: ³ bw: ³ [แด บอ]				o		
de: ³ da: ⁴ [แด เต๋อ]	+				+	
de: ³ na: ³ [แด นา]	+					
de: ³ nw: ⁵ [แด เนาะ]	o					
de: ³ ni: ³ [แด เนีย]		o		o		
de: ³ la: ³ [แด ละ]				o		
de: ³ wa: ⁴ [แด วะ]	-				-	
da: ⁴ la: ³ [เด๋อ ละ]					o	
da: ⁴ wa: ³ [เด๋อ วะ]	-				-	
sa: ⁵ da: ⁴ [ชะ เต๋อ]		+				
sa: ⁵ na: ³ [ชะ นะ]		o				
sa: ⁵ nw: ⁴ [ชะ น่อ]		o				
sa: ⁵ la: ³ [ชะ ละ]		o		o		
sa: ⁵ lək: ³ [ชะ ล็อก]		o				
ma: ³ ti: ³ [แม ตี]		o				
na: ³ ti: ³ [แน ตี]		o			o	
na: ³ da: ⁴ [แน เต๋อ]	+					
na: ³ na: ³ [แน นา]	+					
na: ³ wa: ³ [แน วะ]	-				-	
na: ³ nw: ⁴ [นะ น่อ]					o	
na: ³ ni: ³ [นะ เนีย]				o	o	
ni: ³ ti: ³ [เนีย ตี]				o		
ni: ³ na: ³ [เนีย นา]					+	
lɨ: ⁵ bw: ³ [ลื บอ]				o		

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย (ต่อ)

คำลงท้าย	การใช้	ชักชวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน / สงสัย	คาดคะเน	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ขัดแย้ง
la ³ ti: ³	[ละ ती]			o			
la ³ dɔ: ⁴	[ละ เต๋อ]					+	
la ³ nɔ: ⁴	[ละ เน๋อ]					+	
la ³ na ³	[ละ นะ]				o	o	
la ³ nɔ: ⁴	[ละ น๋อ]			o	o		
la ³ niɔ ³	[ละ เนีย]				o	o	
la ³ wa ³	[ละ วะ]					-	
lɔk ³ dɔ: ⁴	[ล๊อ ก เต๋อ]						+
lɔk ³ nɔ: ⁴	[ล๊อ ก เน๋อ]						+
lɔk ³ na ³	[ล๊อ ก นะ]						o
lɔk ³ nɔ: ⁴	[ล๊อ ก น๋อ]						+
lɔk ³ niɔ ³	[ล๊อ ก เนีย]						o
lɔk ³ wɔj ⁵	[ล๊อ ก เว็ย]						-
lɔk ³ wa ³	[ล๊อ ก วะ]						-
wɔj ⁵ hɔj ⁵	[เว็ย เข็ย]	-				-	
wa: ³ ti: ³	[วา ती]			o	o		
wa: ³ na ³	[วา นะ]				o	o	
wa: ³ nɔ: ⁴	[วา น๋อ]				o	o	
wa: ³ niɔ ³	[วา เนีย]				o	o	
ti: ³ wa: ³ niɔ ³	[ती वा नेिया]			o	o		
kwɔ: ³ la ³ niɔ ³	[กอ ละ เนีย]				o		

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการใช้คำลงท้าย (ต่อ)

การใช้ คำลงท้าย	ชักชวน / ขอร้อง	สั่ง / เตือน	คาดคะเน / สงสัย	ถาม	บอกข้อมูล	เน้น / ขัดแย้ง
kɔŋ ³ wə ³ nɔ ³ [ก๊อน วะ เนาะ]					o	
tʰiə ³ ti: ³ niə ³ [เทือ ती ไย]					o	
bw: ³ la ³ niə ³ [บอ ละ ไย]					o	
dɛ: ³ ti: ³ niə ³ [แด ती ไย]					o	
dɛ: ³ dɔ: ⁴ la ³ [แด เด้อ ละ]	+	+				
dɛ: ³ la ³ dɔ: ⁴ [แด ละ เด้อ]	+	+				
dɛ: ³ la ³ niə ³ [แด ละ ไย]	o				o	
dɛ: ³ wə: ³ ti: ³ [แด วา ती]					o	

บทที่ 6

สรุป

ในการศึกษาเรื่องคำลงท้าย ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งคำลงท้ายพยางค์เดียว และคำลงท้ายที่เกิดร่วมกันได้หลายพยางค์ โดยใช้เกณฑ์ตัดสินว่าคำใดที่ถือว่าเป็นคำลงท้าย ดังนี้ คำลงท้ายเป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายของวลีหรือประโยค อาจมีข้อความต่อท้ายอีกทีหนึ่งหรือไม่มีก็ได้ คำลงท้ายไม่มีความหมายประจำคำที่แน่นอน แต่ทำหน้าที่แสดงความหมายรวมและความหมายย่อย และเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทหรือคล้อยตามอารมณ์ของผู้พูด ยกเว้นบางคำที่เป็นคำในหมวดคำอื่น ซึ่งมีความหมายประจำคำเดิมอยู่แล้ว แต่เมื่อมาปรากฏเป็นคำลงท้ายจะไม่คงความหมายเดิมไว้ และคำลงท้ายอาจมีรูปเดียว หรือหลายรูปก็ได้ โดยแตกต่างกันในด้านลักษณะทางเสียง

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง มีคำลงท้ายทั้งคำพยางค์เดียว คำสองพยางค์และคำสามพยางค์ ตามข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า คำลงท้ายพยางค์เดียวมี 27 คำ คำลงท้ายสองพยางค์มี 85 คำ และคำลงท้ายสามพยางค์มี 10 คำ จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

6.1 ลักษณะโครงสร้างพยางค์ของคำลงท้าย

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง มีลักษณะโครงสร้างตามลักษณะของพยางค์ ดังนี้

- 1.) คำลงท้ายพยางค์เดียว มีโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ คือ
 1. C V (:) T มี 18 คำ
 2. C V V T มี 3 คำ
 3. C V N T มี 4 คำ
 4. C V S T มี 2 คำ

2.) คำลงท้ายสองพยางค์ มีโครงสร้างพยางค์ 14 แบบ คือ

1. $CV(ə)^T CV(ə)^T$ มี 47 คำ
2. $CV(ə)^T CVV^T$ มี 8 คำ
3. $CV(ə)^T CVN^T$ มี 4 คำ
4. $CVV^T CV(ə)^T$ มี 8 คำ
5. $CVV^T CVV^T$ มี 2 คำ
6. $CVN^T CV(ə)^T$ มี 2 คำ
7. $CVV^T CVN^T$ มี 1 คำ
8. $CVN^T CVN^T$ มี 1 คำ
9. $CVN^T CVV^T$ มี 1 คำ
10. $CV(ə)^T CVS^T$ มี 2 คำ
11. $CVS^T CV(ə)^T$ มี 5 คำ
12. $CVS^T CVV^T$ มี 1 คำ
13. $CVV^T CVS^T$ มี 2 คำ
14. $CVS^T CVN^T$ มี 1 คำ

3.) คำลงท้ายสามพยางค์ มีลักษณะโครงสร้างพยางค์ 4 แบบ คือ

1. $CV(ə)^T CV(ə)^T CV(ə)^T$ มี 3 คำ
2. $CV(ə)^T CV(ə)^T CVV^T$ มี 5 คำ
3. $CVN^T CV(ə)^T CV(ə)^T$ มี 1 คำ
4. $CVV^T CV(ə)^T CVV^T$ มี 1 คำ

6.2 การเกิดร่วมกันของคำลงท้าย

จากการศึกษาลักษณะการเกิดร่วมกันของคำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง พบว่าคำลงท้ายสองพยางค์มีลักษณะการเกิดร่วมกัน 4 ประการ คือ

1. คำลงท้าย + คำลงท้าย มี 63 คำ
2. คำลงท้าย + คำอื่น มี 2 คำ
3. คำอื่น + คำลงท้าย มี 19 คำ
4. คำอื่น + คำอื่น มี 1 คำ

และคำลงท้ายสามพยางค์ มีลักษณะการเกิดร่วมกัน 2 ประการ คือ

1. คำลงท้าย + คำลงท้าย + คำลงท้าย มี 8 คำ
2. คำอื่น + คำลงท้าย + คำลงท้าย มี 2 คำ

6.3 การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย

จากการศึกษาเรื่องการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย พบว่าคำลงท้ายสามารถแปรรูปแปรเสียงได้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือหลายลักษณะใน 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. แปรเสียงวรรณยุกต์
2. แปรเสียงสระ
3. แปรเสียงพยัญชนะต้น
4. มีการเปิดหรือปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

คำลงท้ายที่มีการแปรรูปแปรเสียงมี 106 คำ โดยแบ่งเป็นการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายพยางค์เดียว มี 24 คำ การแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสองพยางค์ มี 72 คำ และการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้ายสามพยางค์ มี 10 คำ โดยมีคำลงท้ายที่มีรูปเดียว 16 คำ เป็นคำลงท้ายพยางค์เดียว 3 คำ คำลงท้ายสองพยางค์ 13 คำ ส่วนคำลงท้ายสามพยางค์มีการแปรรูปแปรเสียงทุกคำ

แม้ว่าคำลงท้ายจะมีรูปและเสียงแปรเปลี่ยนไปก็ตาม ก็ไม่ทำให้ความหมายหลักของข้อความนั้นเปลี่ยนไป แต่ทำให้เกิดความหมายย่อยในข้อความนั้น ๆ ขึ้นมาใหม่ได้ ซึ่งความหมายย่อยที่เกิดขึ้นพร้อมคำลงท้ายที่แปรรูปแปรเสียงไปนั้น จะช่วยแสดงอารมณ์ หรือเจตนาของผู้พูดได้เป็นอย่างดี

ความหมายย่อยที่ได้จากการแปรรูปแปรเสียงของคำลงท้าย มี 3 ประการ คือ

- 1.) ความหมายย่อยที่ได้จากการแปรเสียงวรรณยุกต์
- 2.) ความหมายย่อยที่ได้จากการแปรเสียงสระ
- 3.) ความหมายย่อยที่ได้จากการเปิด หรือปิดเส้นเสียงในการออกเสียง

ส่วนการแปรเสียงพยัญชนะต้น ไม่มีผลทำให้เกิดความหมายย่อยขึ้นมา หรือการแปรเสียง - พยัญชนะต้น ไม่ได้ถือเป็นนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางเสียงกับความหมาย - ของคำลงท้าย

ความหมายย่อยที่ได้จากการแปรเสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงวรรณยุกต์ที่ 2 มักแสดงเจตนาของผู้พูดว่า ต้องการล้อเลียนผู้ฟังหรือไม่แน่ใจในข้อความที่กล่าว เสียงวรรณยุกต์ที่ 3 มักแสดงความสุภาพหรือไม่แสดงเจตนาใด ๆ ของผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้าย เสียงวรรณยุกต์ที่ 4 มักแสดงการขอร้องหรือขอร้องแกมบังคับ และแสดงการตัดพ้อหรือรำพึงรำพันของผู้พูด เสียงวรรณยุกต์ที่ 5 มักแสดงเจตนาของผู้พูดที่ต้องการเน้นข้อความที่กล่าว

ความหมายย่อยที่ได้จากการแปรเสียงสระ คือ สระเสียงยาวมักแสดงความสุภาพของผู้พูด สระเสียงสั้นมักแสดงเจตนาของผู้พูดที่ต้องการเน้นข้อความที่กล่าวนั้น หรือให้ผู้ฟังเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ หรือเป็นการแสดงความไม่พอใจของผู้พูด หรือแสดงการเร่งรัดคะยั้นคะยอ

ความหมายย่อยที่ได้จากเปิดเส้นเสียงในขณะที่ออกเสียง มักแสดงความสุภาพของผู้พูด หรือผู้พูดยังไม่ต้องการสิ้นสุดข้อความ ส่วนการปิดเส้นเสียงในขณะที่ออกเสียง มักเป็นการแสดงการเน้นข้อความที่กล่าว หรืออาจแสดงความไม่สุภาพ หรือไม่พอใจ หรือผู้พูด

ยังไม่ต้องการสิ้นสุดข้อความที่กล่าว

6.4 การใช้คำลงท้าย

องค์ประกอบสำคัญในการเลือกใช้คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง มี 5 ประการ คือ

1. สถานการณ์
2. สถานภาพ ได้แก่ ความสนิทสนม ความอาวุโส ฐานะทางสังคม
3. เจตนา
4. อารมณ์
5. บริบท

การใช้คำลงท้ายในภาษาลาวครั้งจำเป็นต้องให้สอดคล้องตามบริบท หรือข้อ

ความที่ผู้พูดกล่าว ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 6 ประเภท คือ

1. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อชักชวน หรือขอร้อง	มี 26 คำ
2. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อสั่ง หรือตักเตือน	มี 26 คำ
3. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อคาดคะเน หรือสงสัย	มี 15 คำ
4. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อการถาม	มี 59 คำ
5. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อบอกข้อมูล	มี 46 คำ
6. คำลงท้ายที่ใช้ในบริบทเพื่อขัดแย้ง หรือเน้นข้อความ	มี 11 คำ

6.5 ข้อเสนอแนะ

- 1.) ศึกษาคำลงท้ายในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ
- 2.) ศึกษาเปรียบเทียบคำลงท้ายระหว่างภาษาไทยถิ่นหนึ่งกับอีกถิ่นหนึ่ง

บรรณานุกรม

- กันทิมา วัชนะประเสริฐ และ สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบเสียง
ภาษาลาวของลุ่มน้ำท่าจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2531.
- กาญจนา พันธุ์คำ. ลักษณะเฉพาะทางเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- จินดา ชาทิวงษ์. การศึกษาลักษณะของภาษาลาวครั้งที่ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจารึกภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- นครปฐม , สำนักงานจังหวัด. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2528.
- นววรรณ พันธุ์เมธา. ไวยากรณ์ไทย. นครสวรรค์ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2525.
- บรรจบ พันธุ์เมธา. ลักษณะภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2520.
- รุ่งอรุณ ทีฆชอุณหเถียร และ วิไลวรรณ สมโสภณ. รายงานการวิจัยเรื่อง คำลงท้ายใน
ภาษาถิ่นจังหวัดขอนแก่น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2531.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.
- _____ . แบบทดสอบระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2532.

- วิจิตร ภาณุวงศ์. โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.
- วิภาวรรณ อยู่เย็น. " `ไท' หรือ `ลาว' เขียนให้ถูก." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 5 (มกราคม - มิถุนายน) : 72 - 77.
- สนั่น เมืองวงษ์. ประวัติศาสตร์ไทย ธนบุรี - รัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสมัย, 2518.
- สิริวัฒน์ คำวันสา. โครงการลุ่มน้ำท่าจีน : ภาษาและวรรณกรรม จังหวัดสุพรรณบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529.
- สุวัฒนา เสี่ยมประวัติ. " สถานภาพการศึกษาภาษาในภูมิภาคตะวันตก." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 8 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2532) : 83 - 93.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. " ภาษาศาสตร์ภาคสนาม." วารสารภาษาและวัฒนธรรม. ปีที่ 5 (มกราคม - มิถุนายน 2528) : 55 - 66.
- สำนักผังเมือง , กระทรวงมหาดไทย. ผังพัฒนาชนบทตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. 2528.
- Brown, J. Marvin. *From Ancient Thai to Modern Dialects*. Bangkok : Social Science Association Press of Thailand, 1965.
- Khanitha Wansorn. *A Study of Final Particles in Srisaket Dialect*. M.A. Thesis (Linguistics). Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 1987.
- Patcharin Peyasantiwong. *A Study of Final Particles in Conversational Thai*. Ph.D. dissertation (Linguistics). University of Michigan, 1981.

คำลงท้ายในภาษาลาวครั้ง 122 คำ ในบทสนทนา

บทสนทนาที่ 1

ยายดา : ʔaj⁴ dam² paj² dej¹ ma:² la³...ma:² waw⁵ pen²

ไอ้ คำ ไป ดีย มา ละ ...มา เว้า เป็น

ไอ้ คำ ไป ไหน มา ละ ...มา คุย เป็น

mu:³ k^haw³ ne:⁴

มู ค้อย แน่

เพื่อน ฉัน หน้อย

คำ : t^haw³ da:² caw⁵ nu:³ di:² bwa:⁴

เทา คำ เจ้า ญู ดี บ่อ

ยาย दा ยาย สบาย ดี เหวอ

ยายดา : kw:³ nu:³ di:² new⁵...k^haw³ bwa:³ ʔaw² naŋ¹ kap⁴

กอ ญู ดี แน้ว ...ค้อย บอ เอ้า ฝั่ง กับ

ก็ สบาย ดี แหละ...ฉัน ไม่ เอา อะไร กับ

k^haw¹ lok³

เข้า ล็อก

เขา หรรอก (ก็สบายดีแหละ...ฉันไม่ค่อยสนใจเรื่องอะไร ๆ อยู่แล้ว)

คำ : ʔi:² lo:² paj² het³ wiak⁵ te:³

อี เล็น ไป เฮ็ด เวียก เต

อี เล็น ไป ทำ งาน เหวอ

ยายดา : man² het³ wiak⁵ kap⁴ p^hu:⁴ naŋ³ de:⁴

มัน เฮ็ด เวียก กับ ผู้ ญัย เต

มัน ทำ งาน กับ ผู้ใหญ่บ้าน นะ

- คำ : het^๓ nan^๑ kwə^๓
 เฮ็ด ญิง กอ
 ทำ อะไร หนะ
- ยายดา : swəj^๓ kʰaw^๑ het^๓ wiək^๕ ba:n^๕ dɛi^๓ het^๓ nan^๑ dɛi^๓
 ซอย เข้า เฮ็ด เวียก บ้าน แด เฮ็ด ญิง แด
 ช่วย เขา ทำ งาน บ้าน บ้าง ทำ อะไร ๆ บ้าง
- คำ : mi:^๕ ni:^๕ kʰaw^๑ mi:^๒ ʔa:n^๒ wat^๓ ti:^๕ tʰa:^๓
 มือ นี้ เข้า มี งาน วัด ดี ทา
 วัน นี้ เขา มี งาน วัด ละมั่ง
- ยายดา : kʰwəj^๓ bwə:^๓ cak^๔ hɨ:^๕
 ค้อย บอ จัก ฮี
 ฉั้น ไม่ รู้ หนอก
- คำ : dek^๔ nɔw:^๒ ba:n^๕ kʰwəj^๓ man^๒ ʔi:^๒ pa:^๒ tʰiəw^๓
 เต็ก น้อย บ้าน ค้อย มัน อี ไป เทียว
 เต็ก ๆ บ้าน ฉั้น มัน จะ ไป เทียว
 kan^๒ kɔn^๓ niə^๓
 กัน ก้อน เนีย
 กัน หนะ
- เลิน : ʔa:^๕ dam^๒ ma:^๒ hə:^๑ lew^๕ ti:^๓ niə^๓
 อ้าย ต้า มา เห็ง แล้ว ดี เนีย
 พี่ ต้า มา นาน แล้ว เหวอ
- คำ : ʔə:^๒... kap^๔ ca:k^๓ het^๓ wiək^๕ ti:^๓
 เอ้อ ... กับ จาก เฮ็ด เวียก ดี
 เออ ... กลับ จาก ทำ งาน เหวอ

- เลิน : ʔəː²... mɨː⁵ niː⁵ paɯ² swəːj³ kʰaw¹ cap⁴ mɨː¹
 เอ้อ ... มือ นี้ ไป ซอย เข้า จับ หมู
 เออ ... วัน นี้ ไป ซวย เขา จับ หมู
 tʰiː³ baːn⁵ pʰuː⁴ ɲaɯ³
 ที่ บ้าน ผู้ ผู้
 ที่ บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน
- ดำ : swəːj³ kʰaw¹ cap⁴ mɨː¹ hɿə³ ɲaɯ³
 ซอย เข้า จับ หมู เอี้ย นา
 ซวย เขา จับ หมู เียนะ
- เลิน : swəːj³ cap⁴ tʰiː³ baːn⁵ luŋ² piː² ɲə³
 ซอย จับ ที่ บ้าน ลุง ปี่ งะ
 ซวย จับ ที่ บ้าน ลุง ปี่ นะ
- ยายดา : loːŋ²... diəw¹ mɨːŋ² ɲəː⁵ baːn⁵ dɛː³ dɛː⁵ kʰəw³
 เล็น ... เดี่ยว มิ่ง ญู บ้าน ด เดือ ค้อย
 เลิน ... เดี่ยว มิ่ง อยู่ บ้าน หน้อยนะ ฉั้น
 ʔiː² paɯ² ɲəːm² tʰaw³ tɔː¹ dɛː⁵
 อี้ ไป ญาม เทา ต่อ เดือ
 จะ ไป เขียม ยาย ต่อ นะ
- ดำ : ʔəː²... kʰəw³ paɯ² ɲam²
 เอ้อ ... ค้อย ไป น้ำ
 เออ ... ฉั้น ไป ด้วย

บทสนทนาที่ 2

- แม่ : na:ŋ²... ɣaw² k^ha:w⁴ paj² kɨə² kaj³ de:ɨ³ ti:ɨ³
 นาง ... เอ้า ข้าว ไป เกื่อ ไก แค ตี
 นาง ... เอา ข้าว ไป เลี้ยง ไก หน้อยลิ
- นาง : diaw¹ kə:ŋ³ mɛ:³...k^hɔj³ het³ wiək⁵ ŋu:³ tuə³
 เดี่ยว ก่อน แม่...ค้อย เอ็ด เวียก ญ ตัว
 เดี่ยว ก่อน ลิ ...ฉัน ทำ งาน อยู่ นี้
- แม่ : swə:ŋ³ mɛ:³ bə:³ da:ŋ⁵ kəŋ³
 ซอย แม่ บอ ได้ ก๊อ
 ซวย แม่ ไม่ ได้ เหรอ
- นาง : kɨə² kaj³ lɛ:w⁵ k^hɔj³ paj² ha:¹ ŋu:³ k^hɔj³ ŋə:⁴
 เกื่อ ไก แล้ว ค้อย ไป ห้า มู ค้อย เนอ
 เลี้ยง ไก แล้ว ฉัน ไป หา เพื่อน ฉัน นะ
- แม่ : paj² ha:¹ p^haj¹ ɣi:k³ niə³
 ไป ห้า ใผ่ อีก เนีย
 ไป หา ใคร อีก ล๊ะ
- นาง : ha:¹ ca:ŋ² man²
 ห้า ใจ มัน
 หา ใจ มัน
- แม่ : paj² lɛ:w⁵ fa:w⁵ kap⁴ ba:ŋ⁵ de:ɨ⁴ la:³
 ไป แล้ว ฟิว กับ บ้าน เดื่อ ล๊ะ
 ไป แล้ว รีบ กลับ บ้าน นะ

นาง : k^hɔj³ bwɛ³ paj² hɔn¹ t^hɔ³ lɔk³
 ค้อย บอ ไป เหนิง เพื่อ ล็อก
 ฉั้น ไม่ ไป นาน หรรอกน่า

แม่ : kap⁴ ma:² sɨ:⁵ nɔn⁵ pa:² ma:² ha:⁴ me:⁵
 กั้ม ม่า ซื่อ น้ำ บ้ำ ม่า ให้ แม
 กลับ มา ซื่อ น้ำ ปลา มา ให้ แม่
 t^hɔ³ dɔ:⁴
เพื่อ เตื่อ
หน่อยณะ

พ่อ : nɔn² man² paj² da:² ... paj² ba:n⁵ ɣi:² ca:²
 นาง มั่น ไป ได้ ... ไป บ้าน อี ใจ
 นาง มั่น ไป ไหน ... ไป บ้าน อี ใจ
 t^hɔ³ t^ha:³
เพื่อ ทา
กระมัง

แม่ : man² paj² su:⁴ mɨ:⁵ la:³
 มั่น ไป ชู่ มื่อ ละ
 มั่น ไป ทุก วัน แหละ

พ่อ : lu:² pa:² nɔn² bwɛ:³ ma:² bwɛ:³ nɔ:⁴
 ลุง บ้ำ กุ้ง บอ ม่า บอ น่อ
 ลุง ป่า ยิง ไม่ มา หรือนี้

แม่ : ca:⁵ ɣɔ:n⁵ k^haw¹ ma:² de:³ nie:³
 เจ้า เอ็น เข้า ม่า แด เนีย
 คุณ เรียก เขา มา หรือ

- พ่อ : k^hɔj³ hɔj⁴ ma:² kin³ law⁴ nam² kan²
คือย ให้ มา กิน เล่า น้ำ กิน
ฉัน ให้ มา กิน เหล้า ด้วย กิน
- แม่ : k^haw¹ ʔi:² ma:² mɨ:⁵ le:^η² ti:³ wa:³ ni:³
เข้า อี มา มือ แล้ง ตี วา ไผ่
เขา จะ มา ตอน เย็น หรือ
- พ่อ : me:³ swɔj³ het³ kap⁴ k^haw⁴ de:³ dɔ:⁴ la:³
แม่ ซอย เช็ด กับ ข้าว แด้ เต๋อ ละ
แม่ ช่วย ทำ กับ ข้าว หน้อยนะ
- แม่ : ma:² p^hu:⁴ diaw² t^ha:³
มา ผู้ เดี่ยว ทา
มา คน เดี่ยว กระมัง
- พ่อ : bw:³... t^hit³ mo:^η² kw:³ ma:² nam²
บอ ... ทิด โมง กอ มา น้ำ
ไม่ ... ทิด โมง ก็ มา ด้วย
- แม่ : t^hit³ mo:^η² kw:³ ma:² de:³ wa:³ ti:³
ทิด โมง กอ มา แด้ วา ตี
ทิด โมง ก็ มา(ด้วย) หรือ
- พ่อ : ma:² nam²
มา น้ำ
มา ด้วย

บทสนทนาที่ 3

- กลม : mɨː⁵ ʋɨːn³ kʰaw¹ miː² ɲaːn² bun² mɨːn² ʋiː²
 มือ อื่น เข้า มี งาน บ่น มั่ง อี
 พรั่ง นี้ เขา มี งาน ทำบุญ มั่ง จะ
 paj² bwaː³ ni³
 ไป บอ นี
 ไป ไหม
- ลัย : kʰaw¹ miː² ɲaːn¹ kan² deː³ laː³
 เข้า มี ทุ่ง กัน แด ละ
 เขา มี อะไร กัน ละ
- กลม : ɲaːn² bwaː³ huː⁵ tʰɨː³ ɲaː³...tɨː³ kʰɔːj³ waː³ ʋiː²
 ทุ่ง บอ อยู่ เทื่อ น่ะ ...แต่ ค้อย ว่า อี
 ยัง ไม่ รั เลย น่ะ ...แต่ จัน ว่า จะ
 paj²... caw⁵ bwaː³ paj² tʰɨː³ tɨː³
 ไป ... เจ้า บอ ไป เทื่อ เต
 ไป ... คุณ ไม่ ไป หรือ
- ลัย : ɲaːn² bwaː³ huː⁵ tʰɨː³
 ทุ่ง บอ อยู่ เทื่อ
 ยัง ไม่ รั เลย
- กลม : paj² tʰɔː³ ɲwaː⁴...paj² pen² ɲaː³ kʰɔːj³ ɲeː³ tɨː³
 ไป เกาะ น่อ ...ไป เป็น มู ค้อย น ตี
 ไป เกาะน่ะ ...ไป เป็น เพื่อน จัน หน่อยลิ

ลี้ย : du:² kwə:n³ waj⁵
 ดู๋ กอน เว็ย
 ดู๋ กอน เว็ย

บทสนทนาที่ 4

ม่วย : to:ŋ³...haw² mi:² kʰi:⁴ ham² bɔ:³ hɿ⁵
 โดย ...เข้า มี ที่ อ่า บอ ฮี
 โดย ...เรา มี รำ ใหม่
 โดย : mi:²...liə¹ ha:⁴ lu:k⁵ tʰə:³ naŋ³
 มี ...เหลือห้า ลือก เทื่อ นะ
 มี ...เหลือ 5 กระสอบ นะ
 ม่วย : kʰon¹ saŋ³ hot³ haŋ⁴ ku:² swə:ŋ¹ lu:k⁵ ne:³ dɔ:⁴
 軒 ไช อัด ให้ กู้ สอง ลือก แน เตื่อ
 軒 ใส่ รถ ให้ กู 2 กระสอบ หน้อยนะ
 โดย : ɣaw² paŋ² haŋ⁴ pʰaŋ¹ wa³
 เอา ไป ให้ ไม้ วะ
 เอา ไป ให้ ใคร วะ
 ม่วย : haŋ⁴ luŋ² mot³
 ให้ ลุง มด
 ให้ ลุง มด
 โดย : kʰaw¹ saŋ³ waj⁵ ho:ŋ¹ tʰə:³ niə³
 เข้า ชั่ง ไร่ เห็ง ทา เน็ย
 เขา(คง)สั่ง ไร่ นาน(แล้ว) สินะ

- ม่าย : ha:ŋ¹ le:w⁵...tɛ:³ ku:² ŋaŋ² bɔ:³ da:j⁵ ɣaw² pa:j²
 เหิง แล้ว ...แต่ กู กิ่ง บอ ได้ เอ้า ไป
 นาน แล้ว ...แต่ กู ยัง ไม่ ได้ เอา ไป
 haj⁴ k^haw¹ cak⁴ t^hiə³...k^hi:⁴ ham² maŋ² bɔ:³
 ให้ เข้า จัก เทื่อ ...ซี้ อ้า มัน บอ
 ให้ เขา ลัก ครั้งเลข... ำ มัน ไม่
 mi:² t^hiə³ tɛ:³
 มี เทื่อ ติ
 มี นะสิ
- ไตย : le:w⁵ haj⁴ ku:² ɣaw² pa:j² soŋ³ k^haw¹ li:⁵ bɔ:³
 แล้ว ให้ กู เอ้า ไป ชง เข้า ลิ บอ
 แล้ว ให้ กู เอา ไป ส่ง เขา หรือเปล่า
- ม่าย : ɣɔ:²...kin² k^hɔ:w⁴ kin² pa:² le:w⁵ ɣaw² pa:j²
 เอ้อ ...กิน ข้าว กิน บ้า แล้ว เอ้า ไป
 เออ ...กิน ข้าว กิน ปลา แล้ว เอา ไป
 soŋ³, k^haw¹ haj⁴ ku:² dɔ:⁴ wɔ:³
 ชง เข้า ให้ กู เดื่อ วะ
 ส่ง เขา ให้ กู หน่อยวะ

บทสนทนาที่ 5

- ลุงปี : ca:w⁵ ɣi:² het³ bɔ:³ pa:² ni:³
 เจ้า อี้ เฮ็ด บอ บ้า นิ
 คุณ จะ ทำ บอ ปลา หรือ

- ลุงมา : kwə^๓ kʰɛt^๓ waː^๓ ʋiː^๒ het^๓
 กอ คิด ว่า อี้ เฮ็ด
 ก็ คิด ว่า จะ ทำ
- ลุงบี : lew^๕ ʋiː^๒ liəŋ^๕ paː^๒ naŋ^๑ deː^๓ waː^๓
 แล้ว อี้ เลียง บ้า ึ่ง แด วะ
 แล้ว จะ เลียง ปลา อะไร ล่ะ
- ลุงมา : kwə^๓ paː^๒ nin^๒ paː^๒ kʰwəː^๒ paɯ^๒ ta:m^๒ liəŋ^๓
 กอ บ้า นีน บ้า ค้อ ไม้ ตาม เลียง
 ก็ ปลา นิล ปลา ซอน ไม้ ตาม เรือง
- ลุงบี : het^๓ lew^๕ ʋiː^๒ haɯ^๔ pʰəj^๑ maː^๒ faw^๕ bwəː^๓ paː^๒ laː^๓
 เฮ็ด แล้ว อี้ ให้ ใผ่ ม่า เฝ้า บอ บ้า ละ
 ทำ แล้ว จะ ให้ ใคร มา เฝ้า บ่อ ปลา ล่ะ
- ลุงมา : bwəː^๓ tɔŋ^๕ faw^๕ lɔk^๓ pəŋ^๕ bwəː^๓ miː^๒ pʰəj^๑ maː^๒
 บอ ต้อง เฝ้า ล็อก เวีย บอ มี ใผ่ ม่า
 ไม้ ต้อง เฝ้า หรงเวีย ไม้ มี ใคร มา
 kʰə^๓ moːɯ^๒ lɔk^๓ ...bwəː^๓ paː^๒ caw^๕ miː^๒ paː^๒ bwəː^๓ laː^๓
 ช - ไม้ย ล็อก ...บอ บ้า เจ้า มี บ้า บอ ละ
 ชไมย หรง ...บ่อ ปลา(ของ)คุณ มี ปลา ใหม่ล๊ะ
- ลุงบี : naŋ^๒ bwəː^๓ miː^๒ ...kuː^๒ pʰəŋ^๓ laːŋ^๕ bwəː^๓ dəj^๕ bwəː^๓
 ึ่ง บอ มี ...กู่ เฝิง ล้าง บอ ได้ บอ
 ยิง ไม้ มี ...กู่ เฝิง ล้าง บ่อ ได้ ไม้
 haːŋ^๑ ...tʰəː^๓ haɯ^๔ bwəː^๓ man^๒ heːŋ^๔ kwəːn^๓
 เหิง ...ทา ให้ บอ มัน แห้ง กอน
 นาน ...คอย ให้ บ่อ มัน แห้ง กอน

ลุงมา : haŋ⁴ boi³ hɛŋ⁴ wa:³ tɛ:³ ...lɛ:p⁵ paŋ² ɣaw² pa:²
 ให้ บอ แห่ง วา ตี ...แล้ว ไป เอา บำ
 ให้ บ่อ แห่ง นะเหวอ ...แล้ว ไป เอา ปลา

k^hi:⁴ daŋ² tɛ:⁵ wa:³

ที่ ได้ เตี เว

ที่ ไหน ล่ะ

ลุงปี : ɣaw² t^hi:³ su³ p^han²

เอา ที่ สุ พัน

เอา ที่ สุพรรณบุรี

ลุงมา : k^haw¹ mi:² p^han² pa:² di:² boi³ haŋ⁵

เข้า มี พัน บำ ตี บอ เฮ็ย

เขา มี พันธุ์ ปลา ตี เหวอ

ลุงปี : pa:² k^haw¹ di:² kon³ na:³

บำ เข้า ตี ก้อน นะ

ปลา เขา ตี นะ

ลุงมา : ɣaw² waŋ⁵ ku:² het³ mɔŋ² so:³ ku:² dɛ:³ na:³

เอา ไว้ กู้ เข็ด มิ่ง ซอย กู้ แด นะ

เอา ไว้ กู้ ทำ มิ่ง ช่วย กู (ด้วย) นะ

บทสนทนาที่ 6

ยาย : bo:² la:n² k^haw¹ wa:³ ciŋ⁴ koŋ⁴ wei:² la:² man²

โย่ ลำน เข้า วา จึ่ง โก่อ เว ลำ มั่น

โย่ ราม เขา ว่า จึ่งเหลน เว ลา มั่น

ยาย : k^hop⁴ tɔŋ⁵ fa:w⁵ paj² kin² nam⁵ kwəŋ³ man² wa: ŋə:
 ชับ ต้อง ฟิว ไป กิน น้ำ ก่อน มัน วา นะ
 กัด ต้อง รีบ ไป กิน น้ำ ก่อน มัน นะ

หลาน : het³ ŋaŋ² lə:
 เช็ด ึง ละ
 ทำ ไม ละ

ยาย : t^ha:³ bwə:³ kin² nam⁵ kwəŋ³ man² ...k^hon² ʔi:²
 ทา บอ กิน น้ำ ก่อน มัน ...คั้น อี
 ถ้า ไม กิน น้ำ ก่อน มัน ...คน จะ
 ta:j² kɔŋ³ nɛ:³
 ต่าย ก๊อ แนะ
 ตาย นะสิ

หลาน : ciŋ⁴ koʔ⁴ man² bwə:³ k^hop⁴ k^hon² lɔk³ niə:³
 ึ่ง โกะ มัน บอ ชับ คั้น ล็อก เนีย
 ึ่ง เหลน มัน ไม กัด คน หรงกนะ

ยาย : man² bwə:³ k^hop⁴ k^hon² lɔk³ nɔ:k⁵ ca:k³ k^hon²
 มัน บอ ชับ คั้น ล็อก น็อก จาก คั้น
 มัน ไม กัด คน หรงก นอก จาก คน
 nan⁵ duŋ² bwə:³ di:² mi:² k^hoʔ³ man² caŋ² k^hop⁴
 นั้น ด้วง บอ ดี มี เคาะ มัน ึ่ง ชับ
 นั้น ดวง ไม ดี มี เคราะห์ มัน ึ่ง กัด
 ʔaw² ...mɪŋ² sɪə:³ bwə:³ wa:³
 เอ้า ...มิ่ง เชื้อ บอ วะ
 เอา ...มิ่ง เชื้อ ไหมวะ

- หลาน : bwa³ sɔ̄³ ɔk³ na³
 ขอ เชื้อ ล็อก ษา
 ไม่ เชื้อ หรอกนะ
- ยาย : bwa³ sɔ̄³ bwa³ pen² naŋ²...paŋ² ʔa:p³ na:m⁵ kin²
 ขอ เชื้อ ขอ เป็น ทุ่ง ...ไป อาบ น้ำ กิน
 ไม่ เชื้อ ไม่ เป็น ไร ...ไป อาบ น้ำ กิน
- k^ha:p⁴ sa⁵
 ข้าว ษะ
 ข้าว ษะ
- หลาน : bwa³...mɛ:³ k^hum² law³ haŋ⁴ faŋ² ʔi:k³ lɔ̄ŋ³ ti:⁵ la⁴
 ขอ ...แม่ คุณ เล่า ให้ ฟัง อีก เลื่อง ตี ละ
 ไม่ ... ยาย เล่า ให้ ฟัง อีก เรื่อง ลี
- ยาย : bwa³...t^ha:³ bwa³ paŋ² ʔa:p³ na:m⁵ diəw¹ ti:² sa⁵ ɔk³
 ขอ ...กา ขอ ไป อาบ น้ำ เดี่ยว ตี ษะ ล็อก
 ไม่ ...ถ้า ไม่ ไป อาบ น้ำ เดี่ยว ตี ษะหรอก
- หลาน : t^ha:³ ʔa:p³ na:m⁵ lɛ:p⁵ mɛ:³ k^hum² ʔi:² law³
 กา อาบ น้ำ แล้ว แม่ คุณ อี เล่า
 ถ้า อาบ น้ำ แล้ว ยาย จะ เล่า
- haŋ⁴ faŋ² ʔi:k³ bwa³ la³ niə³
 ให้ ฟัง อีก ขอ ละ เนีย
 ให้ ฟัง อีก ไหมล๊ะ
- ยาย : law³ haŋ⁴ faŋ² sip³ lɔ̄ŋ³ lo:ŋ² na:⁴
 เล่า ให้ ฟัง ลีบ เลื่อง เล้ย ่อ
 เล่า ให้ ฟัง 1๐ เรื่อง เลย ะ

หลาน : ʔan⁵ k^hɔj³ paj² ʔa:p³ na:m⁵ la³ no:⁴
 ้งน ค็อย ใโป้ อาบ ้้ำ ละ ่เนอ
 ้งน ฉัน ใโป้ อาบ ้้ำ ละนะ

บทสนทนาที่ 7

ยง : la:w² haw² k^haw¹ mi:² ka:n² man⁴ bɔ:³ niə³
 ล้าว เอ้า เข้า มี ก้าน หมั้น บอ ่เนีย
 คนลาว เขา มี การ หมั้น ไหมนะ

พูด : bɔ:³ mi:² de:³ no:⁵
 บอ มี แด ่เนาะ
 ใโป้ มี ่หรวกนะ

เสียม : bɔ:³ mi:² lo:k³...mi:² te:³ ka:n² paj² k^hɔ:¹
 บอ มี ล็อก ...มี แด ก้าน ใโป้ ็อ
 ใโป้ มี ่หรวก...มี แด่ การ ใโป้ (ลู่)ขอ
 ๓³ niə³...ka:n² paj² su:³ k^hɔ:¹ suək³ ʔaj³ kw:³
 ๓ ่เนีย ...ก้าน ใโป้ ชู ็อ ชวน ุ้ย กอ
 ๓ ...การ ใโป้ ลู่ ขอ ส่วน ใหญ่ ก็
 k^hɔ:¹ t^hɔ:² man⁴...k^hɔ:¹ le:p⁵ t^hɔ:² p^hɔ:⁴ ʔaj³
 ็อ ็อง หมั้น ...็อ แล้า ทำง ุ้ย ุ้ย
 ขอ ็อง หมั้น ...ขอ แล้า ทาง ุ้ย ใหญ่
 kw:³ tok⁴ lo:² kan² lo:² ʔaj² ʔa:³ no:³...k^hɔ:¹ le:p⁵
 กอ ่ก ล้ง ็ัน เล้ย ๗ ๓...็อ แล้า
 ก็ ตก ลง ็ัน เลย ๓ ...ขอ แล้า

เสียม	:	k ^h waː ¹	laeːj ²	boː ³	miː ²	kaːn ²	man ⁴	t ^h jaː ³	kon ³	
		ชื่อ	เลย	บอ	มี	กำน	หมิ่น	เทื่อ	ก๊อ	
		ขอ	เลย	ไม่	มี	การ	หมิ่น	หรงกน		
พูด	:	p ^h waː ²	t ^h oŋ ¹	wan ²	teŋ ³	k ^h aw ¹	caŋ ²	ʔaw ²	sin ¹	soːt ³
		พ้อ	ถึง	วัน	แตง	เข้า	จั้ง	เอ้า	สิ้น	สอด
		พอ	ถึง	วัน	แตง	เขา	ถึง	เอา	สิ้น	สอด
		maː ²	haːj ⁴	waː ³	niaː ³	...ʔaw ²	maː ²	p ^h waːm ⁵	k ^h an ¹	maːk ³
		มา	ให้	ว่า	เนี้ย	...เอ้า	มา	พ้อม	ขึ้น	มาก
		มา	ให้	เนยะ	...เอา	มา	พ้อม	ขึ้น	หมาก	
		leːw ⁵	kaːn ²	waːŋ ²	ŋoŋ ²	liː ¹	k ^h waːŋ ¹	man ⁴	naːj ²	
		แล้ว	กำน	ว่าง	เงิน	หลือ	ซ็อง	หมิ่น	ใน	
		แล้ว	การ	วาง	เงิน	หรือ	ซ็อง	หมิ่น	ใน	
		wan ²	teːŋ ³	koː ³	miː ²	teː ³	p ^h uː ⁴	ŋaːj ³	k ^h waːŋ ¹	
		วัน	แตง	กอ	มี	แต่	ผู้	ก๊วย	ซ็อง	
		วัน	แตง	กั	มี	แต่	ผู้	ใหญ่	ซ็อง	
		baːw ³	saːw ¹	p ^h iːt ^h iː ²	koː ³	k ^h iː ²	k ^h on ²	t ^h aj ²		
		บาว	สาว	พิ	ที่	กอ	คือ	คั้น	ทึย	
		เจ้าบ่าว	เจ้าสาว	พิ	ที่	กั	เหมือน	คน	ไทย	
		p ^h it ³	t ^h iː ³	weː ²	laː ²	k ^h waː ¹	boː ³	miː ²	k ^h waːŋ ¹	
		ผิด	ที่	เว	ล่า	ชื่อ	บอ	มี	ซ็อง	
		ผิด	ที่	เว	ลา	ขอ	ไม่	มี	ซ็อง	
		man ⁴	kon ³	waː ³	noː ³	... leːw ⁵	k ^h aw ¹	koː ³	k ^h waː ¹	lew ²
		หมิ่น	ก๊อ	วะ	เนาะ	...แล้ว	เข้า	กอ	ซ็อง	แล้ว
		หมิ่น	น	...	แล้ว	เขา	กั	ขอ	เร็ว	

พูด	:	tɛːŋ ^๑	lew ^๒ ...	k ^๒ waː ^๑	waj ^๕	pen ^๒	piː ^๒	k ^๒ aw ^๑	bwəː ^๑
		แดง	แล้ว ...	ชื่อ	ไว้	เป็น	ที่	เข้า	บอ
		แดง	เร็ว ...	ขอ	ไว้	เป็น	ที่	เขา	ไม่
		het ^๑	kan ^๒	lɔk ^๑	wa ^๑				
		เข็ด	กัน	ล็อก	วะ				
		ทำ	กัน	หอรอกวะ					
ยิง	:	t ^๒ həː ^๑	bwəː ^๑	mɪː ^๒	ŋon ^๒	pen ^๒	sin ^๑	swəːt ^๑	lɛː ^๑
		ทา	บอ	มี	เงิน	เป็น	สิน	สอด	ล๊ะ
		ถ้า	ไม่	มี	เงิน	เป็น	สิน	สอด	ล๊ะ
เสียม	:	kwəː ^๑	ɣaw ^๒	ŋon ^๒	ɣaw ^๒	k ^๒ waːj ^๒	tɪː ^๑	waj ^๑ ...	t ^๒ həː ^๑
		กอ	เอา	จั่ว	เอา	ควาย	ตี	เวย์ ...	ทา
		ก็	เอา	วัว	เอา	ควาย	ตีเวย์	...	ถ้า
		sin ^๑	swəːt ^๑	pen ^๒	ŋon ^๒	kwəː ^๑	pen ^๒	k ^๒ waːŋ ^๑	p ^๒ waː ^๑
		สิน	สอด	เป็น	เงิน	กอ	เป็น	ท้อง	พอ
		สิน	สอด	เป็น	เงิน	ก็	เป็น	ของ	พ่อ
		mɛː ^๑	p ^๒ həː ^๑	saːw ^๑	t ^๒ həː ^๑	pen ^๒	t ^๒ waːŋ ^๑	kwəː ^๑	pen ^๒
		แม่	ผู้	สาว	ทา	เป็น	ท้อง	กอ	เป็น
		แม่	ผู้หญิง	ถ้า	เป็น	ทอง	ก็	เป็น	
		k ^๒ waːŋ ^๑	toː ^๒	p ^๒ həː ^๑	saːw ^๑	ɣeːŋ ^๒			
		ท้อง	โต	ผู้	สาว	เอง			
		ของ	ตัว	ผู้หญิง(เจ้าสาว)	เอง				

บทสนทนาที่ 8

- ส่อง : k^hɔj³ k^ha:ɔj¹ na:² k^hɔj³ lɛ:w⁵ la³ da:⁴
 ค้อย ข้าย นำ ค้อย แล้ว ละ เดื่อ
 ฉั้น ขาย นา ฉั้น แล้ว นะ
- ศรี : k^ha:ɔj¹ lɛ:w⁵ t^hɔ³ ni³...k^ha:ɔj¹ cak⁴ pe:ŋ²
 ข้าย แล้ว เทื่อ เนื่อ ...ข้าย จัก แบ่ง
 ขาย แล้ว เพรอ ...ขาย ก็ แปลง
- ส่อง : k^ha:ɔj¹ ha:⁵ pe:ŋ²...ŋaŋ² lɔ¹ t^hi:² ŋu:³ p^hɔ:²
 ขาย ห้า แบ่ง ...กึ่ง เหลือ ที่ ญู พ่อ
 ขาย 5 แปลง ...ยั้ง เหลือ ที่ อยู่ พ่อ
 pu:k³ ŋa:³ ʔi:³ nɛ:³ wa:³
 ปุก ญาง อิน แน วะ
 ปลุก อย่าง อิน นะ
- ศรี : la:²...ʔaw² na:m⁵ ma:² haɔj⁴ na:⁵ sɔŋ¹ kin² mɛ³ ti³
 ล้า ...เอา น้ำ มา ให้ น้ำ ส่อง ก็น แม ตี
 ลา ...เอา น้ำ มา ให้ น้ำ ส่อง ก็น หน้อยสิ
- ส่อง : bɔ:³ tɔŋ⁵ lɔk³
 บอ ต้อง ล็อก
 ไม่ ต้อง หารอก
- ศรี : k^ha:ɔj¹ na:² ʔaw² ŋoŋ² ma:² het³ ŋaŋ¹
 ข้าย นำ เอา เงิน มา เอ็ด ญั้ง
 ขาย นา เอา เงิน มา ทำ อะไร

- ส่อง : ʔaw² ma:² sa:⁴ ba:n⁵ maj³ kwə:³ la:³
 เอา มา สร้าง บ้าน ไม่ กอ ละ
 เอา มา สร้าง บ้าน ใหม่ นะสิ
- ศรี : sa:⁴ haj⁴ p^haj¹ ʔu:³ la:³ no:⁴
 สร้าง ให้ ใต้ ญู ละ น่อ
 สร้าง ให้ ใคร อยู่ ล๊ะ
- ส่อง : haj⁴ lu:k⁵ sa:²...man² ʔi:² ʔaw² mio² tuə³ na:³
 ให้ ลู๊ก ชาย ...มัน อี้ เอา เมีย ตัว นะ
 ให้ ลู๊ก ชาย ...มัน จะ มี เมีย นะ
- ศรี : sa:w¹ ba:n⁵ da:² la:³ niə:³
 สาว บ้าน ใต้ ละ เนี่ย
 ผู้หญิง บ้าน ไหน ล๊ะ
- ส่อง : lu:k⁵ p^hu:⁴ ʔaj³ pi:² mu:³ si:³
 ลู๊ก ผู้ ญี่ ยี่ มู ซี
 ลู๊ก ผู้ ใหญ่ ยี่ หมู 4
- ศรี : k^hoŋ² ʔi:² tɛŋ³ lew² lew² ni:⁵ de:³ ti:³ niə:³
 คัง อี้ แต่ง เล้ว เล้ว นี้ แด ตี เนี่ย
 คง จะ แต่ง เร็ว ๆ นี้ สินะ
- ส่อง : man² wa:³ dɛŋ² pɛ:³
 มัน ว่า เดือน แปด
 มัน ว่า เดือน แปด
- ศรี : tɛ:² ni:⁵ lu:k⁵ ca:w⁵ kwə:³ lɛ:¹ tɛ:³ ʔi:² maj² ti:³ wa:³
 ต่ำ นี้ ลู๊ก เจ้า กอ เหลือ แด อี้ มัย ตี วะ
 ที นี้ ลู๊ก คุณ ก็ เหลือ แด (นางสาว)มัย ลิวะ

- ล่อง : ʔəː²...kʰɔj³ ʔək³ hɔj⁴ mən² liəŋ² laːj¹ laːj¹
 เอ้อ ...คือย ญาก ให้ มัน เลียน ล้าย ล้าย
 เออ ...ฉัน อยาก ให้ มัน เรียน มาก ๆ
- ศรี : pen² pʰwː³ pen² meː³ kwː³ ʔək³ hɔj⁴ luːk⁵ daːj⁵
 เป็น พ่อ เป็น แม่ กอ ญาก ให้ ลูก ได้
 เป็น พ่อ เป็น แม่ ก็ อยาก ให้ ลูก ได้
- diː² kwː³ la³ niə³
 ดี กอ ละ เนีย
 ดี แน่

บทสนทนาที่ 9

- กาน : kwːj²...mɨŋ² tɨːŋ³ ʔək² hɔj⁵
 น้อย ...มิ่ง ติน ญั่ง เข็ย
 น้อย ...มิ่ง ติน ยั่ง เข็ย
- น้อย : tɨːŋ³ laːw⁵ ʔəːp³ ʔək⁵ ʔən³
 ติน แล้ว อาบ น้ำ ญ
 ติน แล้ว อาบ น้ำ อยู่
- กาน : wəj² wəj² nɛː³ nɛː³
 ไว้ ไว้ แน แน
 เร็ว เร็ว หน้อยแน
- น้อย : hɔj⁴ fəːw⁵ het³ ʔək⁴ la³
 ให้ พี่ว เข็ด ญั่ง ละ
 ให้ รียบ ทำ ไม ละ

กาน : kwə³ miː⁵ niː⁵ miː² ʔa:n² lo:ŋ² li:n² tuə³ la³
 กอ มือ นี้ มี งาน ไร่ เลียน ตัว ละ
 ก็ วัน นี้ มี งาน ไร่ เรียน นี้ นา

น้อย : bwə³ tɔŋ⁵ fa:w⁵ lok³ dəiː⁴...tʰa³ mɨŋ² fa:w⁵ kwə³
 บอ ต้อง ฟัว ล็อก เตื่อ ...ทา มิ่ง ฟัว กอ
 ไม่ ต้อง ธิบ หอรกน ...ถ้า มิ่ง ธิบ ก็
 paj² kwə:n³ tiː⁵ mɛ³...bwə³ tɔŋ⁵ tʰa³ kuː²...
 ไป กอน ติ แม...บอ ต้อง ทา กู ...
 ไป กอน ลี ...ไม่ ต้อง คอย กู ...
 mɨŋ² fa:w⁵ paj² tʰwə³ wa³...diəw¹ kuː² caŋ² paj²
 มิ่ง ฟัว ไป ทေး วะ ...เดี่ยว กู จิ่ง ไป
 มิ่ง ธิบ ไป เถอะวะ ...เดี่ยว กู ถึง ไป

กาน : kuː² paj² la³ wa³
 กู ไป ละ วะ
 กู ไป ละ วะ

น้อย : ka:n²...diəw¹ mɨŋ² bwək³ ʔa:ŋ⁴ tʰoŋ² ʔaw² sa³ mut³
 กาน... เดี่ยว มิ่ง บอ ไร่ ทัง เอ้า ส-มุด
 กาน... เดี่ยว มิ่ง บอ ไร่ ธง เอ้า ส-มุด
 maː² kʰi:n² kuː² dəiː³ la³ dəiː⁴...tʰwə³ niː⁵ la³
 มา คิ่น กู แด ละ เตื่อ ...ทอ นี้ ละ
 มา คิ่น กู หน่อชนะ ...แต่ นี้ ละ
 mɨŋ² paj² tʰwə³
 มิ่ง ไป ทေး
 มิ่ง ไป เถอะ

บทสนทนาที่ 10

- แม่ : ʔeː²...ka:n² ba:n⁵ mɔ̃ŋ² le:w⁵ le:w⁵ niə³ tiː³
 เจ้ ...ก้าน บ้าน มั่ง แล้ว แล้ว เนี่ย ตี
 เจ ...การ บ้าน มั่ง เสร็จ แล้ว หรือ
- เจ : ʔaŋ²
 ยุ่ง
 ยิง
- แม่ : het³ ʔaŋ¹ bwː³ het³ sa⁵ la³
 เฮ็ด ยุ่ง บอ เฮ็ด ชยะ ลยะ
 ทำ ไม่ ไม่ ทำ ชยะลยะ
- เจ : kʰiː⁴ kʰa:n⁵ het³
 ชี้ ค้าน เฮ็ด
 ชี้ เกียจ ทำ
- แม่ : ka:n² ba:n⁵ bwː³ le:w⁵ kʰuː² tiː² ʔaw² sa⁵ kwː⁴
 ก้าน บ้าน บอ แล้ว คู้ ตี เอ้า ชยะ น้อ
 การ บ้าน ไม่ เสร็จ ครู ตี เอา ชยะน้อ
- ʔeː²...tʰaː³ mɔ̃ŋ² ʔaŋ² bwː³ het³ ka:n² ba:n⁵ kwː³
 เจ้ ...ทา มั่ง ยุ่ง บอ เฮ็ด ก้าน บ้าน กอ
 เจ ...ถ้า มั่ง ยิง ไม่ ทำ การ บ้าน ก็
- paŋ² tʰaːm¹ naː⁵ dom² waː³ miː² taː³ kʰɔ̃ŋ⁴ bwː³ naː³
 ไป ถ้าม น้ำ ดม ว่า มี ตะ ข้อง บอ นะ
 ไป ถาม น้ำ ดม ว่า มี ข้อง ไหมดนะ

แม่ : me:³ ʔi:² ʔa:m² ma:² sa:³ pa:²...pa:² le:w⁵ fa:w⁵
 แม่ อี้ คุ้ม ม่า ไช บ่า ...ไป แล้ว ฟ้า
 แม่ จะ ยิม มา ใส่ ปลา ...ไป แล้ว รีบ
 kap⁴ ma:² het³ ka:n² ba:n⁵ sa⁵ na⁵
 กั๊บ ม่า เฮ็ด กำน บ้าน ชะ นะ
 กลับ มา ทำ การ บ้าน ชะนะ

บทสนทนาที่ 11

ป้าทองดี : kʰiaw¹...me:³ tʰaw³ ca:w⁵ sw:p⁵ kʰa⁵nom¹ sen⁴ de:³ bw:³
 เขี้ยว ...แม่ เทา เจ้า ช็อบ ช - นัม เส้น แค บอ
 เขี้ยว ... ยาย คุณ ชอบ ขแมจิ้น ใหม่

เขี้ยว : kw:³ kin² da:³ tu:³ ni:³
 กอ กิ้น ได้ ตัว เนี้ย
 กอ กิ้น ได้ นะ

ป้าทองดี : ʔan⁵ diaw¹ ʔaw² pa:² ha:⁴ me:³ tʰaw³ ca:w⁵ kin²
 งั้น เดี้ยว เอ้า ไป ให้ แม่ เทา เจ้า กิ้น
 งั้น เดี้ยว เอา ไป ให้ ยาย คุณ กิ้น
 de:³ tʰaw³
แค เทา

หน้อยนะ

เขี้ยว : bw:³ taw⁵ ʔaw² la:⁴ j¹ lo:k⁵ no:⁴
 บอ ต้อง เอ้า ล้าย ลือก เน่อ
 ไม่ ต้อง เอา มาก หรวกนะ

ป่าทองดี : kɔː³ ʔaw² paɯ² beŋ³ dek⁴ nɔːɯ² kin² kan² na³ nɔː³
 กอ เอ้า ไป๋ แบง เด็ก น้อย กั้น กั้น นะ นะ
 ก็ เออ ไป๋ แบ่ง เด็ก ๆ กั้น กั้น นะ

เขี้ยว : kʰwɔːp⁵ kʰum² laɯj¹ laɯj¹ dɔː⁴

ชอบ คูน ล้าย ล้าย เด้อ

ชอบ คูน มาก ๆ นะ

จัน : kʰiəw¹...mɔŋ² maː² haŋ¹ leɯp⁵ kɔː³ niə³

เขี้ยว ...มิ่ง มา เห็ง แล้ว กอ เนี่ย

เขี้ยว ...มิ่ง มา นาน แล้ว พรอ

เขี้ยว : haŋ¹ leɯp⁵...maː² swɔj⁵ paː⁵ tʰwɔŋ² diː² het³

เห็ง แล้ว ...มา ซอย ป้า ท่อง ดี เฮ็ด

นาน แล้ว ...มา ซวย ป้า ท่อง ดี ทำ

kʰe³ nom¹ sen⁴

ช-นัม เส้น

ขมจัน

จัน : diəw¹ kuː² ʔiː² paɯ² naɯ² mɔŋ² mɔŋ² ʔiː² paɯ²

เดี้ยว กู อี้ ไป๋ ใน เมือง มิ่ง อี้ ไป๋

เดี้ยว กู จะ ไป๋ ใน เมือง มิ่ง จะ ไป๋

nam² kuː² bɔː³ wɔj⁴

นัม กู ขอ เว้ย

กัม กู ขอ เว้ย

เขี้ยว : paɯ² het³ naŋ¹ le³

ไป๋ เฮ็ด กึ่ง ละ

ไป๋ ทำ ไม ละ

- จัน : kwə³ paj² sɨ⁵ k^hwəŋ¹ dɛː³ t^hiəw³ dɛː³...t^həːm¹
 กอ ไป ชื่อ ของ แด เทียว แด ...ถ้าม
 ก็ ไป ชื่อ ของ บ้าง เทียว บ้าง ...ถาม
 niː⁴ ʔiː² paj² kwəː³ la³ niə³
 นี้ อี้ ไป กอ ละ เนีย
 นี้ จะ ไป ไหมนะ
- เขียว : paj² kwəː³ daɲ⁵...tɛː³ ʔaw² k^hə³ nom¹ sen⁴ paj²
 ไป กอ ได้ ...แต่ เอ้า ช - น้ม เส้น ไป
 ไป ก็ ได้ ...แต่ เอา ขนเงิน ไป
 haɲ⁴ mɛː³ k^hun² kwəː³ ...
 ให้ แม่ คู่ ก่อน ...
 ให้ ยาย ก่อน ...
 paː⁵...k^hwəɲ³ paj² la³ na³
 ป้า ...คือย ไป ละ นะ
 ป้า ...ฉัน ไป ละนะ
- ป้าทองดี : ʔaw² nom¹ sen⁴ paj² naŋ² wəɲ⁵ haɲ⁵
 เอ้า น้ม เส้น ไป กุ้ง เว้ย เขี่ย
 เอา ขนเงิน ไป หรือยัง เว้ยเขี่ย
- เขียว : ʔaw² paj² lɛːw⁵
 เอ้า ไป แล้ว
 เอา ไป แล้ว

บทสนทนาที่ 12

- เข้ม : ʔo:ŋ^๓...k^hɔ:ŋ^๓ ʔaŋ^๒ bɔ:๓ daŋ^๕ k^huə^๓ t^huə^๓ diŋ^๒ lo:ŋ^๒
 โอ๊ย ...คือย ึ่ง นอ ได้ ค้า ทัว ดั้น เล้ย
 โอ๊ย ...ฉัน ยัง ไม่ ได้ ค้า ถ้าวลีสง เลย
- นอง : caw^๕ ʔi:๒ k^huə^๓ paŋ^๒ hɔ:๓ k^ha:w^๔ tom^๕ la:๓ ti:๓
 เจ้า อี้ ค้า ไป ฮอ ช้าว ติม ละ ตี
 คุณ จะ ค้า ไป ห่อ ช้าว ติม ละลิ
 ʔo:๒...caw^๕ mi:๒ hɔ:m^๑ nɔ:ŋ^๒ de:๓ la:๓ ni:๓...
 เอ้อ ...เจ้า มี ห่อม น้อย แด ละ ไนย ...
 เออ ...คุณ มี หอม แดง บ้างใหม่ ...
 k^hɔ:ŋ^๓ k^hɔ:๑ cak^๔ si:๓ ha:๕ huə^๑
 คือย ช้อ จัก สี ห้า ห้า
 ฉัน ขอ สัก 4 - 5 ห้า
- เข้ม : ʔaw^๒ paŋ^๒ lo:ŋ^๒ ʔu:๓ naŋ^๒ k^huə^๓ p^huə^๔ na:๓
 เอ้า ไป เล้ย ญ ใน ค้า หนุ่น นะ
 เอา ไป เลย อยู่ ใน ครัว โนน นะ
- นอง : caw^๕ het^๓ k^ha:w^๔ tom^๕ paŋ^๒ k^ha:ŋ^๑ ti:๓ hi:๕
 เจ้า เฮ็ด ช้าว ติม ไป ช้าย ตี ฮี
 คุณ ทำ ช้าว ติม ไป ชาย ละลิ
- เข้ม : mi:๕ ʔiŋ^๓ mi:๒ nat^๓ ku:๒ ʔi:๒ ʔaw^๒ paŋ^๒ k^ha:ŋ^๑
 มือ อิน มี นัต กู อี้ เอ้า ไป ช้าย
 พรงี้ มี ตลาดนัต กู จะ เอา ไป ชาย

- นอง : nan⁴...law⁵ k^ha:w⁴ ca:w⁵ ʔi:² p^haŋ² lɛ:p⁵ tɛ:⁵ nɔ:³
 นั้น ...เล่า ชั่ว เจ้า อี้ พัง แล้ว ดี น่าย
 นั้น ... ยุ่งชั่ว คุณ จะ พัง แล้ว สินะ
 mɔ:³ da:j² ʔi:² het³ ma:j³
 เมื่อ ได้ อี้ เฮ็ด ไม
 เมื่อ ไหร่ จะ ทำ ใหม่
- เข็ม : ʔo:³...naŋ² bw:² da:j⁵ het³ lɔ:k³ nɔ:⁴ bw:³ mɛ:²
 โอย ...กึ่ง บอ ได้ เฮ็ด ลือก น่อ บอ มี
 โอย ...ยัง ไม่ ได้ ทำ หรงกน บอ มี
 taŋ² het³
 ตั้ง เฮ็ด
 เงิน ทำ
- นอง : la³ waŋ² man² ʔi:² p^haŋ² t^hap³ dek⁴ nɔ:³ dɔ:⁴
 ละ วัง มัน อี้ พัง ทับ เด็ก น้อย เดื่อ
 ระวัง มัน จะ พัง ทับ เด็ก ๆ น
 ku:² ma:² hɔ:^ŋ lɛ:p⁵ kap⁴ kw:^ŋ dɔ:⁴
 กู มา เห็ง แล้ว ทับ กอน เดื่อ
 กู มา นาน แล้ว กลับ กอน น
- เข็ม : diəw¹ het³ k^ha³ nom¹ lɛ:p⁵ lɛ:p⁵ ʔi:² ʔaw² pa:j²
 เดี่ยว เฮ็ด ช - น้ม แล้ว แล้ว อี้ เอา ไป
 เดี่ยว ทำ ขนม เสร็จ แล้ว จะ เอา ไป
 ha:j⁴ dɔ:⁴
 ให้ เดื่อ
 ให้ น

บทสนทนาที่ 13

โต้ตั้ง : p^hว:³ ʔaŋ² bɔ:³ kap⁴ ma:² t̪i:³ nɔ:³
 พ่อ ยุ่ง บอ กับ มา ตี นะ
 พ่อ ยัง ไม่ กลับ มา หรือ

ตอบ : ʔaŋ²
 ยุ่ง
 ยัง

โต้ตั้ง : ʔan⁵ kin² kʰa:w⁴ kan² t̪w:³ wɔj⁴
 งั้น กิน ข้าว กัน เกาะ เว้ย
 งั้น กิน ข้าว กัน เกาะ เว้ย

ตอบ : beŋ³ waj⁵ haj⁴ p^hว:³ nam²
 แบ่ง ไว้ ให้ พ่อ น้ำ
 แบ่ง ไว้ ให้ พ่อ ด้าย

โต้ตั้ง : ʔan⁵ mɔ:ŋ² cat³ kan² sɛ⁵ dɔ:⁵...beŋ³ waj⁵ haj⁴
 งั้น มึง จัด กำน ชยะ เต๋อเย..แบ่ง ไว้ ให้
 งั้น มึง จัด การ ชยะนะ ..แบ่ง ไว้ ให้

p^hว:³ t̪i:³ lɔ:¹ ʔok³ ma:² kin² kan²
 พ่อ ที่ เหลือ ผูก มา กิน กัน
 พ่อ ที่ เหลือ ยก มา กิน กัน